

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond

Karin Vene

Noorte organisatsiooniline kuuluvus siirdeaja Eestis: motiivid ja eesmärgid individualiseerumisteooria kontekstis

Magistritöö

Juhendaja: dotsent Triin Vihalemm
Kaasjuhendaja: Maie Kiisel, MA

Tartu 2007

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
TEOREETILISED LÄHTEKOHAD.....	7
1.1 Sotsiaalse võrgustiku ja kollektiivse tegutsemisvormi olemus individualiseerumise teooria kontekstis.....	7
1.1.1 Individualiseerumise ja riskiühiskonna teooria põhiteesid.....	7
1.1.2 Individualiseerumisteooria kriitika.....	10
1.1.3 Kodanikuühiskonna roll individualiseerunud ühiskondades.....	13
1.2 Eesti ühiskonna eripära.....	15
1.3 Teoreetilise osa kokkuvõte.....	18
Uurimisobjekt: noored ja noorteorganisatsioonid.....	20
2.1 Riskiühiskond ja noored.....	20
2.2 Peamiste mõistete teoreetiline alus.....	24
2.3 Eesti noorte osalus ühendustes.....	26
Uurimisküsimused.....	31
METOODIKA.....	35
TULEMUSED.....	42
3.1 Noorte nägemus organisatsioonide rolli kohta tänases Eesti ühiskonnas.....	42
3.2 Noorte tõlgendus oma organisatsioonilise kuuluvuse kohta.....	46
3.2.1 Liitumise impulsid.....	46
3.2.2 Organisatsiooni püsima jäämise põhjused.....	51
3.3 Noorte aktiivsus organisatsiooni liikmetena.....	56
3.3.1 Noorteorganisatsioonide liidrite tõlgendus noorte sotsiaalsele aktiivsusele....	60
3.4 Ülevaade organisatsioonide eripärast.....	66
3.4.1 Eesti Roheline Liikumine.....	66
3.4.2 Tegusad Eesti Noored.....	70
3.4.3 Eesti Väitlusselts.....	74
3.4.4 Eesti Skautide Ühing.....	78
3.4.5 Prussakovi Nimeline Rattaühing.....	81
Organisatsioonide võrdluse kokkuvõte.....	84
3.5 Kollaažide analüüs.....	85
JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON.....	88
Järeldused.....	88
Diskussioon.....	95
Kokkuvõte.....	102
Summary.....	104
Kasutatud allikad.....	106
LISAD.....	109
LISA 1 fookusgrupi kava.....	109
LISA 2 süvaintervjuude kava.....	111
LISA 3 fookusgruppide transkriptsioonid.....	112
LISA 4 süvaintervjuude transkriptsioonid.....	146
LISA 5 kollaažid.....	167

Sissejuhatus

Käesolev magistritöö lähtub uurimisprobleemist, et noorte osalus kollektiivsetes tegevustes on muutunud järjest passiivsemaks. Sellest tulenevalt seisavad paljude ühenduste eestvedajad küsimuse ees, kuidas noori organisatsiooni töösse paremini kaasata ning avanevaid väljakutseid atraktiivsemalt kommunikeerida, et see motiveeriks noori aktiivsemalt organisatsiooni töös kaasa lööma. Töö huvifookuses on küsimus, kas tänased noored lähtuvad kollektiivsuse hindamisel valdavalt individuaalsetest kriteeriumidest ning kuidas erineb sotsiaalsete valukohtade tunnetamine eelmisest generatsioonist. 1960. aastatest alates toimunud muutused sotsiaalsetes struktuurides, peremudelites, väärtussüsteemides on viinud traditsioonilised kollektiivsed tegevusvormid teisele tasandile. Erinevate riikide praktika näitab, et on vähenenud noorte huvi ja osalus küll poliitikas või väiksemates kogukondades, kuid teisalt jällegi suurenenud nende osakaal uutes sotsiaalsetes liikumistes.

Magistritöö lähtub eeldusest, et lisaks situatiivsetele või pragmaatilistele põhjustele mõjutab noorte valikuid, tegutsemist ning hoiakuid üldisem ühiskonna kultuuriline eripära ja arenguprotsessid. Uuenenud modernsetele ühiskondadele omase teoreetilise paradigma järgi mõjutab pealekasvava põlvkonna hoiakuid ja valikuid just individualiseerumine, mis Eestis on tingitud majanduspoliitilisest siirdest ja sisenemisest Lääne ühiskondade kultuurilisse mõjuvälja.

Individualiseerumisteooria tuntuima mõtestaja Becki järgi on muutunud inimeste funktsionaalsed koostegemise põhjused ning nõrgenenud kollektiivne sidusus. Inimesed ei ühine enam kollektiivsete probleemiallikate tunnetamise põhjal, keskele kohale on tõusnud indiviid kui uus sotsiaalne struktuur. Individualiseerumisprotsessi tulemusena on ühiskonnas keeruline määratleda kollektiivseid probleemiallikaid, kuna domineerivalt on tekkinud täiesti uut tüüpi situatiivsed kollektiivsed identiteedid. Sellest tulenevalt on individualiseerunud ühiskonnas kujunenud uued sidususe vormid, mis muudavad kollektiivse tegevuse tähendusvälja. Magistritöö empiirilise uurimuse tegemisel lähtusin eeldusest, et ka Eestis on seniste funktsionaalsete ühinemismvormide kõrval arenemas uut

tüüpi sidususe vormid. Selleks et jõuda noorte kui modernses ühiskonnas kasvanud põlvkonnani, on oluline järgida individualiseerumisteoorias tõstatatud teese ning sellest ka oma kommunikatsioonitegevuses lähtuda.

Magistritöö eesmärk on individualiseerumise teooria kontekstis teha järeldusi Eesti noorte suhestumisvalmidusele ühiskonnaga ja kollektiivse tegevuse edasise perspektiivi kohta. Uurimisülesandeks on analüüsida, kuidas tõlgendavad erinevatesse ühendustesse kuuluvad noored oma kogemust, taotlusi, ajendeid ning hindavad organisatsioonide rolli ühiskonnas laiemalt. Teoreetilisele raamistikule tuginedes otsib magistritöö vastust küsimusele, kas noored näevad organisatsioonilist kuuluvust kui ühte kollektiivset tegevusvormi pigem endiste funktsionaalsete vormide või „uute“ teisenenud sidususe ja põhjenduste kaudu.

Siinkohal möönan, et individualiseerumise- ja riskiteooria näol on tegemist makroteooriatega, millel pole selgepiirilisel välja arendatud mesotasandit ega analüüsiskeemi empiirilisteks mõõtmisteks. Käesolev magistritöö püüab leida ise abstraktsel teooriale üht empiirilist toetuspunkti, mis ei pürgigi olema täielik. Empiirilise materjali kogumiseks kasutasin kvalitatiivseid meetodikaid (fookusgrupi- ja süvaintervjuud), kuna need võimaldavad valitud uurimisülesande tulemusi laiemalt ning sisutihedamalt analüüsida.

Uurimisobjektiks on noored ning noorteorganisatsioonid. Valimisse kuulusid tänased kesk- ja ülikooliealised noored seetõttu, et nemad on üles kasvanud ning oma mina-pilti kujundanud just perioodil, mil Eestis toimusid suured sotsiaalpoliitilised muutused ning individualiseerumisteoorias viidatud ühiskondlikud protsessid. Nimetatud generatsiooni võib pidada nn „individualiseerumiskultuuri“ ajastu lasteks, kes on pidanud süsteemi poolt produtseeritud riskid individuaalselt lahendama. Lisaks on selles vanuses noorte suhestumisvalmidus ühiskonnaga suurim, mis väljendub paljude puhul kollektiivse tegevuse ja sotsiaalse kuuluvustunde otsimises. Noorteorganisatsioonide valimisel lähtusin ühenduste tüübist ning nende positsioonist ühiskonnas. Teadlikult jätsin välja näiteks parteid ning korporatsioonid, kus kuuluvuse ajendiks on valdavalt funktsionaalsed

ning pragmaatilised põhjendused, mis ei sõltu nii üheselt laiematest ühiskondlikest protsessidest. Samuti arvestasin asjaolu, et tegemist oleks nn uut tüüpi organisatsioonidega, mis kohandavad end kõige enam ümbritseva keskkonna ja seal toimuvate muutustega. Nii jäid omakorda valimist välja seltsid, kultuurilised liikumised nt rahvatantsurühmad, mis on eksisteerinud üldjuhul samal kujul erinevatel Eesti ühiskonna ajajärkudel. Mitmekümnest tuhandest Eestis tegutsevast vabaühendusest välja võetud viis organisatsiooni on kahtlemata mingil määral subjektiivne valik, mistõttu tuleb ka töö diskussiooni ja järelduste osasid interpreteerida vastavate reservatsioonidega.

Lisaks individualiseerumisteoorias püstitatud teesi - ühiskonnas on tekkinud uut tüüpi sidususe vormid ning nõrgenenud kollektiivsete probleemiallikate tunnetamine – kehtivuse hindamisele Eestis, on magistritööl ka rakendusliku suunaga eesmärk. Püüan avada noorte hoiakuid ja tegutsemisviise mõjutavaid aspekte ning anda selle põhjal konkreetseid soovitusi kommunikatsiooniks liikmetega, et neid oskuslikumalt organisatsiooni töösse kaasata.

Magistritöö koosneb viiest suuremast osast. Teoreetiline peatükk avab töö üldteoreetilise konteksti, tutvustades individualiseerumisteooria eestvedajate ning nende kriitikute lähtekohti ning teooriat toetavaid ja ümberlukkavaid empiirilisi uurimusi. Kuigi töö teoreetiline raamistik on väga lai, on antud töö huvifookuses küsimus, kuidas individualiseerumisprotsess mõjutab kollektiivset tegevusvormi ja tänaste noorte suhestumisvalmidust ühiskonnaga.

Metoodika peatükk annab ülevaate uurimisprobleemist ja empiirilise materjali kogumise metoodikast. Peatükis on pikemalt lahti kirjutatud valimi moodustamise kriteeriumid ja iga organisatsiooni eripära. Tulemuste osa võtab kokku organisatsioonide liikmete ja nende liidrite nägemused kollektiivsest kuuluvusest ning organisatsioonide rollist tänases Eesti ühiskonnas. Peatükk annab ülevaate ühelt poolt organisatsioonidevahelistest erisustest ja sarnasustest, kuid teisalt ka ühenduste liidrite ja liikmete vaadete kattuvusest.

Järelduste ja diskussiooni peatükid arutlevad teoreetilise kontseptsiooni ja empiirilise uurimuse ühisosade ning erisuste üle. Magistritöö uurimuse tulemused on kõrvutatud individualiseerumisteooria põhiteesidega ning erinevates hilismodernsetes ühiskondades läbi viidud samalaadsete empiiriliste uurimustega. Diskussiooni osas on analüüsi all ka küsimus, kas ja millises ulatuses on võimalik teha üldistusi valitud teoreetilise paradigma ning minu empiirilise uurimuse vahel.

Minu magistritöö valmimisele aitasid kaasa mitmed head inimesed, keda tahaksin siinkohal esile tõsta ning tänada:

- juhendajat Triin Vihalemma toetuse, sisulise panuse ja töö süstematiseerimise eest
- kaasjuhendajat Maie Kiiselit sisukate nõuannete eest
- Eesti Rohelise Liikumise, Tegusate Eesti Noorte, Eesti Väitlusseltsi, Prussakovi Nimelise Rattaühingu ja Eesti Skautide Ühingu tublisid ja aktiivseid liikmeid, kellel jagus tahtmist tulla vabal päeval oma vabast ajast fookusgrupi arutlusringi
- Eesti Rohelise Liikumise, Tegusate Eesti Noorte, Eesti Väitlusseltsi ja Eesti Skautide Ühingu tegevjuhte, kes aitasid mul oma organisatsiooni liikmetega kontakti leida ning nõustusid süvaintervjuus osalema
- mõistvat tööandjat
- perekonda toetuse eest

TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

1.1 Sotsiaalse võrgustiku ja kollektiivse tegutsemisvormi olemus individualiseerumise teooria kontekstis

1.1.1 Individualiseerumise ja riskiühiskonna teooria põhiteesid

Mitmed uue aja teoreetikud (Beck, Bauman, Lash, Giddens jt) on jõudnud ühiskonna sotsiaalsete protsesside lahti seletamisel ning tähendusvälja loomisel tõdemuseni, et globaliseeruv maailmas on traditsioonilised sotsiaalsed vormid deformeerunud individualiseerumisprotsessi tagajärjel. Selle paradigma järgi on indiviid sotsiaalne isetegutsev subjekt, kes on teadliku tegutsemisviisiga ühiskonnas kesksel kohal. Ometigi ei ole kadunud kollektiivsed tegevusvormid, ühendused, organiseerumine kindlapiirilistesse gruppidesse ja sotsiaalne sidusus. Individualisatsiooni ja post- või hilismodernsuse sotsiaalteoreetikud seletavad kollektiivset tegutsemist indiviidi kui uue keskse subjekti tegevusväljundite, vajaduste ja võimaluste kaudu. Selle teoreetilise suuna järgi on keerukas määratleda globaalses ühiskonnas “kollektiivseid probleemiallikaid”, kuna grupiteadvus ja kollektiivne mobilisatsioon ei õigusta end. Nii visioneerib osa autoreid, et tekivad täiesti uut tüüpi, situatiivsed kollektiivsed identiteedid, mida kujundavad protest turuühiskonna mõju vastu, keskkonnariskidest tekkiv ängistus ning maitse-eelistused.

Magistritöö kaardistab individualiseerumisteooria käsitluse põhjal noorte kollektiivse tegutsemise motiive ning Eesti kodanikuühiskonna arenguperspektiive sotsiaalse aktiivsuse vaatenurgast. Uurimisobjekt on paigutatud uuenenud modernsuse teoreetilisse konteksti, mida Beck nimetab refleksiivseks modernsuseks ehk riskiühiskonnaks. Refleksiivne modernsus ei ole modernsuse järgmine etapp (post-modernsus), vaid üleminek uuele ühiskonna etapile. Viimase all peab Beck eelkõige silmas eneseleviitamise ja ühiskonna eneselevastanduse etappi. Töös kasutan läbivalt Beckile omast mõistet „refleksiivne modernsus“ ehk „riskiühiskond“. Modernsusega seotud tekstiosades kasutan Becki terminitega paralleelselt ka mõisteid „hilismodernsus“ ja „uus modernsus“.

Modernsetes ühiskondades on toimunud 1960ndatest aastatest alates suured muutused nii väärtushinnangutes kui ka ühiskonnakorralduses, mille tulemusena on tõusnud keskele kohale suure valikuvabaduse ja oma elu kontrollimisvõime küüsis vaevlev indiid (Beck 2002). Muutused töö- ja perekonnastruktuurides ning erinevates rollijaotustes tõstavad keskele kohale aktiivse, isemõtleva ja –majandava indiid, kes kujundab elu oma äranägemise järgi. Ühiskond ja indiid muutuvad vahetult seotuks, kui institutsionaalselt tekitatud riskid lükatakse indiidilisele olule. Riskitunnetus areneb välja laiema ühiskonnakriitilise vaadena, keskendudes kindlale valdkonnale, milles indiid on sotsialiseerunud. Hilismodernne indiid ei erine käitumiselt modernsest indiidist, lihtsalt tema elus tekivad pinged selle pinnalt, mis modernses indiidis turvatunnet tekitavad. Seega riskitunnetus väljendub peamiselt selles, et indiid ei ole rahul talle pakutud lahendustega ja valikute puuduse pärast. Kõige ehedamalt väljendub risk hetkedel, kui indiid tunnetab, et tal puudub olulise teema üle isiklik kontroll (Beck 1992). Isikliku kontrolli puudumise tunnetamisel võib olla erinevaid tagajärgi: osa inimesi viib see kollektiivse tegutsemiseni, osa aktiivse riskivältimiskäitumiseni, osa apaatiani vms.

1960ndatel toimunud muutused ühiskonnakorralduses mõjutasid omakorda individualisatsiooni tähendusvälja. Individualisatsioon koosneb nüüd *de jure* autonoomsuse loomisest. Sotsiaalsete tõekspidamiste kindlaks määramine on asendunud indiidide enesemääramise ja -kehtestamisega. Seega individualisatsioon on modernsetes ühiskondades lõhkunud sotsiaalsed eksisteerimise reeglid, kesksed õigused ja kohustused ning asendanud need indiidilisele kui uue sotsiaalse struktuuriga (Vene 2004 kaudu Beck 2002).

Ühiskonnas, kus indiid on ise sotsiaalne struktuur, on oluline just „altruistlik individualism”, kuna indiidide enda elu on tugevalt seotud sotsiaalsete aspektidega. Selleks et modernne ühiskond ei laguneks ja moodustaks tugeva terviku, on inimestel vajalik teha kollektiivset ja vabatahtlikku tööd. Indiidilise isenda arendamine, sotsiaalse identiteedi loomine ja tugevamaks muutumine on korrelatsioonis altruistlike soovidega teisi aidata ja teiste eest hoolitseda. Kui vanas väärtussüsteemis oli inimese „ego” seotud

kollektiivse väärtusmustriga, siis uued orientatsioonid „meie” suunas loovad koostööd või altruistlikku individualismi. Üksi elamine tähendab Becki järgi sisuliselt sotsiaalset elamist (Beck 2002:162).

Individualisatsiooni võib vaadelda kui inimese identiteedi transformeerumise protsessi, kus ühiskonna poolt ettekirjutatud käitumismustrid on asendunud vastutustundliku enesekehtestamisega, mistõttu probleemide ja ebaõnnestumiste puhul ei ole kedagi teist peale iseenda õigust süüdistada (Bauman 2002). Traditsiooniliste kollektiivsete identiteetide lagunemist võib seletada asjaoluga, et keerulises hilismodernistlikus ühiskonnas ei eksisteeri „ühiseid probleemide põhjuseid”, mida kollektiivselt tunnetatakse (Bauman 2004:XVII). Alates 1960. aastatest on pealekasvava põlvkonna sotsiaalseid ja etnilisi otsuseid mõjutanud individualiseerunud ühiskonna raam, kus igaüks peab vastutama ühiskonna väärtuspõhiste otsuste, probleemide ja riskide eest.

Toimunud muutuste iseloomustamiseks eelistavad erinevad ühiskonnateoreetikud kasutada omalaadseid termineid - Giddensi „hilismodernsus” (*late modernity*), Becki „refleksiivne modernsus” (*second modernity*) ja Baumani „vedel modernsus” (*liquid modernity*). Viimasega tahab Bauman rõhutada pidevaid muutusi ja ühiskonna jätkusuutlikkust (Bauman 2001: 98). Hoolimata terminoloogiast, tuleb modernses ühiskonnas individualiseerumist eristada individualismist, kuna individualisatsioon ei ole valikuline ning indiviidi püüd sellest hoiduda või seda vältida ei ole võimalik. Teisisõnu see, kuidas inimesed elavad, muutub biograafiliseks lahenduseks süsteemsetele vastasseisudele (Bauman 2001).

Individualiseerumisteooria viljelejate põhiteese kokku võttes tõstatub küsimus, kas hilismodernsetes ühiskondades, kus puuduvad kollektiivsed probleemiallikad, laguneb traditsiooniline kodanikuühiskond ning kollektiivne tegevus. Kuidas mõjutab riskiühiskond kollektiivset tegutsemist ja sotsiaalset kuulumisvajadust? Antud dilemmat aitab lahti seletada Becki käsitlus individuliseerumisest kui struktuuralsest, sotsiaalsete institutsioonide ja indiviidide suhete muutumisest. Ühelt poolt on indiviidid lahti lasknud traditsioonilistest rollidest seoses sotsiaalse klassi tähenduse muutumisega, kogukondi ei

hoia enam koos traditsioonid ja noorem generatsioon juhindub valdavalt tarbijaühiskonnas domineerivatest väärtustest. Muutunud sotsiaalsest keskkonnast ei kao kollektiivsed tegevusvormid, vaid neid vaadatakse individuaalsete vajaduste ja globaliseerunud ühiskonna väärtusmuutrite kaudu (Bauman 2001).

Antud magistritöö empiiriline osa otsib vastuseid küsimusele, kas painduvamad arusaamad perekonnas, töökohtades ning kogukondlikus elus viivad selleni, et kollektiivsete juhiste ja traditsiooniliste institutsioonide asemele tekivad individualiseeritud identiteedid ja elulood. Uurimise põhiküsimused lähtuvad eeldusest, et traditsioonidest lahtiütlemise protsessid loovad keskkonna, millele on iseloomulik turvatunde puudumine – inimesed kahtlevad oma identiteedis, karjääris ja biograafias. Sellises maailmas ei jää inimestel muud üle kui luua individualiseeritud ning refleksiivsed lähenemisviisid, et juhtida oma “elu projekte” – otsides usaldust ja turvatunnet (Nugin 2005).

1.1.2 Individualiseerumisteooria kriitika

Becki teooriale, et üha suurenevast riskist on saamas sotsiaalse identiteedi tunnusmärk ning sotsiaalse klassi ja struktuuride olemus on globaliseerumise tagajärjel muutunud, esitavad vastuväiteid Furlong ja Cartmel (2001). Viimaste hinnangul elavad tänased noored küll globaalses ja „ajatus” maailmas, kuid noorte identiteeti mõjutavad esmajärgus isiklikud kogemused ja läbi elatud ebavõrdsused (Mitchell et al 2001). Cartmel (2004) kritiseerib ka Becki ning Giddensi väiteid selle kohta, et individualiseerimine on nõrgestanud sotsiaalseid struktuure ning kollektiivset tegutsemisvormi. Autorid väidavad empiirilisele uuringule toetudes, et noored on siiski suurel määral sotsiaalsed inividid, kelle jaoks on oluline sotsiaalne kuuluvustunne kindlasse kogukonda, et arendada iseenda identiteeti ning hallata riske (Cartmel 2004:142). Kogukonna kontseptsioon on Suurbritannias läbiviidud empiirilise uuringu näitel muutunud eri huvide pörkumise ning generatsioonide vaheliste konfliktide väljaks. Kui täiskasvanud püüavad kogukonnas kaitsta end majanduslike ja sotsiaalsete riskide eest, siis noored otsivad sealt oluliste teiste tuge, et luua uusi või teistsuguseid kogukondi.

Kogukonna siseselt kasvavad konfliktid ühendavad ühiste huvide ning eesmärkide nimel teatud hulga kogukonna liikmeid (Cartmel 2004).

Vastakaid arvamusi on tekitanud ka indiviidi kui iseteadliku Subjekti tähendusväli. May ja Cooper (1995) väidavad, et Giddensi nägemus indiviidi kui subjekti muutusest ning ühiskonna transformatsioonidest ei ole nii must valge ega üheselt tõlgendatav Giddensi toodud mudeli järgi. Autorid nõustuvad, et ühiskonnas on toimunud sotsiaalsed muutused (pererollid, inimsuhted, ühiskonnanormid jne), kuid ei leia, et seda saab käsitleda üksnes indiviidi kui subjekti ümberkujunemisega. Giddensi järgi on hilis-modernse ühiskonna subjekt sissepoole vaatav, eneseteadlik, vaba ajale pühenduv, enda elupoliitikat ise kujundav. May ja Cooperi kriitika Giddensi teooria suunas läbib kahte tasandit: esiteks ei pea nad õigeks tõmmata nii otsest paralleeli majandusliku keskkonna muutuse, turumajanduse leviku ning indiviidide sotsiaalsete rollide, kohustuste liberaliseerumise ja enesekeskuse suurenemise vahel. Teiseks ei nõustu autorid sellega, et avaliku sektori kokku varisemisel individualiseerimisprotsessi järel jäävad individid apaatseks. USA ja Suurbritannia näitel väidavad May ja Cooper, et avaliku sektori langemine ühendab individid kollektiivsele tegutsemisele, kuna kõik on selle sektori teenuse tarbijad ning ühine eesmärk tekitab solidaarse kodanikkonna (May, Cooper 1995:84). Antud empiiriline uurimus viitab kollektiivsete probleemiallikate esilekerkimisele olukordades, mis puudutab suurt osa inimesi.

Individualiseerumise ajastu mõjupiiride küsitavuse tõstatab ka sotsiaalsete liikumiste teooria. Ühtipidi on teadlased nõus, et alates 60ndatest on toimunud ühiskonnas märgatavad muutused, mis väljenduvad mitmetes sotsiaalsete struktuuride, mudelite ning orientatsioonide teisenemistes. Teisalt on ka tekkinud mitmeid vasturääkivaid käsitlusi indiviidide kui subjektide kollektiivsest käitumisest ning sotsiaalsete võrgustike rollidest.

Vastakad arvamused kerkivad esile juba sotsiaalsete liikumiste defineerimisel. Osad peavad neid ühiskonnas konfliktide õhutajateks ning ajalooliste protsessidele oponeerimise vahendiks, teised jällegi oluliseks kollektiivse tegevuse vormiks, mida iseloomustab kindel identiteet ja solidaarsus (Diani, McAdam 2003:6). Vastakad

lähenemised sotsiaalsetele liikumistele on peamiselt Ameerika ja Euroopa sotsioloogide vahel (Eyerman & Jamison 1996). Euroopa sotsioloogid paigutavad sotsiaalsed liikumised laiemasse ajaloolisse ning poliitilisse konteksti, võttes lähtealuseks lähenemise, et sotsiaalsed liikumised on postindustriaalse ühiskonna domineeriv sotsiaalne jõud. Ameeriklased on empiirilistes uuringutes keskendunud rohkem indiviidide personaalsetele motivaatoritele ning sotsiaalse mobilisatsiooni liitumispõhjustele. Eri lähenemissuundade vahel jääb põhiküsimuseks, kas sotsiaalsete liikumiste taga on eeskätt indiviidide enese identiteedi, väärtussüsteemi, sotsiaalse suhteõrgustiku ning kollektiivse kuulumistunde tekkimine või liikmete huvi suunata ja mõjutada laiemalt ühiskondlikke poliitilisi protsesse. Viimane viitab omakorda kollektiivsete probleemiallikate tunnetamisele (Eyerman & Jamison 1996).

Alain Touraine'i (2000) väitel pole sotsiaalsed liikumised midagi üheselt defineeritavat, kuna need on aja jooksul muutunud. Kui alguses olid sotsiaalsete liikumiste eesmärgiks poliitiliste õiguste saamine, nt Prantsuse revolutsioon, siis sajand hiljem sai rääkida juba sotsiaalsete õiguste püüdlusest, n töölisliikumised, streigid, ametiühingud. Täna, masstarbimise ja massikommunikatsiooni maailmas, on kesksel kohal Subjekti kultuurilised õigused ja nende kaitse. Nii väidab Touraine (2000), et sotsiaalsed liikumised on väga tihedalt seotud Subjektiga, kuna need ei saa tekkida ega areneda ilma selle tahteta.

Oma olemuselt viitavad sotsiaalsed liikumised kollektiivsete probleemiallikate tunnetamisele ning ühishuvide nimel tegutsemisele. Kas sotsiaalsed liikumised on tõestuseks, et modernsetes ühiskondades ei ole toimumas individualiseerumist või on see tegevusvorm muutunud indiviidide ängistuse välja elamise kanaliks? Antud magistritöö lähtub eeldusest, et tõstatud küsimusele vastamisel tuleks keskenduda organisatsioonide kui ühe kollektiivse tegevusvormi eestvedajate ning liikmete personaalsete motivatsioonide ning ajendite uurimisele.

Tervikuna on Becki teoreetilist käsitlust kritiseeritud ka seepärast, et ta ei tugine oma väidete tõestamiseks empiirilistele uuringutele. Nii muutuvad väited kogukondade

sidususe nõrgenemisest ja indiviidi riskiteadlikust käitumisest üheks ahelaks filosoofilises arutelus, millel puudub empiiriline alus. Samuti ei ole Beck kriitikute hinnangul arvestanud eri riikide ajaloolisi ning kultuurilisi kontekste, mis mängivad ühiskonnas toimuvates protsessides suurt rolli (Dingwall 1999).

Individualiseerumisteooria viljelejate ja nende kriitikute põhiteesid haakuvad kokkuvõttes selles, et indiviidi roll on üha institutsionaliseerivas ühiskonnas kasvamas, kuna sotsiaalsed süsteemid ja institutsioonid ei ole enam võimelised kogu ühiskonda kontrollima ja suunama. Sellest tulenevalt on moderniseerunud maailmas toimunud pöördumine tagasi indiviidide kui aktiivsete subjektide poole, kelle mõtestatud tegevus ja intersubjektiivsus suunab põhilisi ühiskondlikke protsesse. Omaette küsimus on selles, kas need aktiivsed indiviidid suudavad tegutseda iseseisvalt ning eneseteadlikult või alluvad siin omavahelises hierarhias jõulisematele subjektidele, kes ohustavad indiviidide eripärasuse esile kerkimist. Samuti vajab tõestamist, kas indiviidi eneseteadlik tegutsemine on minimeerinud kollektiivsete probleemiallikate tunnetamise ning muutnud ühiste koondumiste ja organisatsiooniliste liikumiste rolli.

Nii jääb õhku küsimus, kas läänelik kodanikuühiskond kaob või modifitseerub individualiseerumisprotsessis? Vaadates Eestis kodanikuühiskonna kasvupotentsiaali, kaldun uskuma, et kodanikuühiskonna funktsionaalsus ja sotsiaalne aktiivsus võtab individualiseerumisprotsessis uue kuju, kuid ei kao lõplikult. Nõustun siinkohal Becki väitega, et arenenud modernsuses ei põhine sotsiaalsed suhted enam kindlalt kehtestatud traditsioonidel, vaid pigem vastastikuse individualiseerumise paradoksaalsel kollektiivsusel. Ühiskonda tekivad uued kollektiivsuse vormid, mis ühendavad eelkõige sarnaste ratsionaliseerumisviiside ja vajadustega indiviide. Kollektiivse tegevuse ja organisatsioonilise kuuluvuse ajendid lähtuvad üha rohkem indiviidi vajadustest ja pragmaatilisest väljundist.

1.1.3 Kodanikuühiskonna roll individualiseerunud ühiskondades

Sotsiaalsete liikumistega seotud teoreetilised seisukohad on kohaldatavad ka kodanikuühiskonnale laiemalt, mis pakub erinevaid kollektiivse osaluse vorme. Millises

rollis on kodanikuühiskond ja organisatsioonilised liikumised uutes modernsetes ühiskondades? Siinkohal peab eristama Eestit vanadest Euroopa riikidest, kuna Eestis on kodanikuühiskond alles laiemat toetuspinda kogumas. Viimase rolli on hakatud taasiseseisvumise ajast aastate edenedes järjest rohkem hindama. Tasapisi on kujunenud arusaam kodanikuühiskonnast kui ühiskonna sotsiaalsete, majanduslike ja poliitiliste valdkondade sidustajast.

Lagerspetz, Trummal ja Ruutsoo (2000) toovad Eesti kodanikualgatusi analüüsisvas artiklis välja kaks MTÜde funktsiooni – demokratiseerumisprotsessidele kaasaaitamine ja sotsiaalhoolekanne. Autorid mainivad, et huvi mittetulundusühenduste vastu on suurenenud Kesk- ja Ida-Euroopas, kuna esile on kerkinud suur hulk sotsiaalseid probleeme ning samal ajal ei jätku riigil ega kohalikel omavalitsustel ressursse nende lahendamiseks. Seetõttu peetakse mõnikord mittetulundusühenduste rolliks täita sotsiaalhoolekande funktsioone tegevusvaldkondades, kus riigi sekkumine ei ole piisav või soovitatav. Autorid arvavad, et selline vaade “depolitiseerib” kodanikuühiskonda, seades sisse “tööjaotuse” kodanikuühiskonna ja riigi vahel ja annab ülemvõimu poliitiliste otsustajate kätte. Viimased dikteerivad “riiklikud tellimused”, mida täidavad mittetulundusühendused. Sellega jäetakse kõrvale kodanikuühiskonna potentsiaal takistada üha laienevat võõrandumist demokraatlikust protsessist. Nad väidavad, et sellist lähenemist on rakendatud Ameerikas ning seda on hakanud propageerima Euroopa uusliberaalsed poliitikud sooviga anda osa sotsiaalhoolekande funktsioonidest üle mittetulundusühendustele ja eraettevõtetele (Lagerspetz et al 2000). Lagerspetzi MTÜ-de funktsioonide jaotus on tervikuna liialt piiritletud. Siinkohal ei tohiks tähelepanuta jätta, et on ka hulk MTÜsid, mille funktsionaalsus ühiskonnas otseselt ei väljendu. Palju on ka sissepoole suunatud, korporatiivse või seltsiliikumise iseloomuga organisatsioone, mis ei tegele eelkõige avalikes huvides.

Individualiseerumisprotsesside mõju kodanikuühiskonna ühele kollektiivsele osalusvormile – organisatsioonilisele kuuluvusele ja liikumistele – püüab antud magistr töö uurida empiirilise materjaliga. Inimeste organisatsioonilise kuuluvuse ajendid, tegevuseesmärgid ja hinnangud noorteorganisatsioonide rollile ühiskonnas

annavad indikatsioonid sellest, kas ja mis suunas on muutunud teisenenud modernsetes ühiskondades kollektiivne tegutsemine. Valimi koostamisel olen lähtunud printsiibist, et uurimise fookusest jäävad kõrvale organisatsioonid, mis täidavad sotsiaalhoolekande ülesannet ning püsivad enamjaolt samas vormis erinevatel ühiskonna arenguetappidel.

1.2 Eesti ühiskonna eripära

Eesti kollektiivse tegevusväljundi uurimisel ja individualiseerumisteooria konteksti paigutamisel lähtun ühiskonna tasandil kahest olulisest eripärast. Esiteks ei ole Eestis moderniseerumise etapp läbitud nii nagu see on paljudes Lääne-Euroopa riikides, mis oma arenguküpsuselt on liikunud teisenenud modernsuse faasi. Eesti on pigem lääne riikide järgiga rollis, mistõttu paljud suunamuutused on tingitud püüdest samastuda lääneliku kultuuriruumiga. Teiseks on Eesti post-kommunistlik riik, millele on omased siirdeühiskonna kasvuvalud. Seepärast on ka kodanikuühiskonna ja sotsiaalse aktiivsuse tähendusväli Eestis veel habras ning kergesti mõjutatav välistegurite poolt. Siirdeühiskonnana seisame silmitsi olukorraga, kus kaks protsessi toimuvad paralleelselt – kodanikuühiskonna areng tervikuna ning hilismodernistlikele ühiskondadele omaste väärtuste ilmnemine. Lääne ühiskondades oli kodanikuühiskonna tugev positsioon eelduseks uue modernsuse etappi jõudmiseks. Viimane viitab sellele, et Eesti kodanikuühiskond erineb modernsetest Lääne riikidest. Kollektiivsed tegevused nagu organisatsioonilised liikumised on minu hinnangul siirdeühiskonnas pigem identiteedi ning sotsiaalse võrgustiku kesksed kollektiivsed grupid, millel puudub ühiskonna tasandil teiste sektoritega võrdväärne mõjujõud.

Transformatsiooniteoreetiku Vogti (2005) käsitluste järgi on post-kommunistlike riikide probleemiks segu modernsetest materiaalistest väärtustest ja postmodernsest hedonismist. Viimase kinnitamiseks toob ta teoses „*Between Utopia and Disillusionment*“ välja post-kommunismi ja selle poliitika põhiaspektide analüüsi järgi ambivalentse, kollektiivse identiteedi ja illusioonide purunemise postkommunistlike riikide poliitika iseloomustamisel. Transformatsiooni uurinud Vogt (2005) väidab, et revolutsioonihõngulise ühiskonna kirjeldamisel on üks kesksemaid märksõnu individuaalsuse poole püüdlemine. Nii tundus individuaalsus ka eestlastele läänelikult

positiivse tähendusega ja vabaduse tagajana. Kommunismi ikke ajal pealesurutud ühistegevus muutus aga vabanenud ühiskonna kontekstis negatiivseks, mistõttu liigne individualiseerumise ootus viis ühiskonna hoopis atomiseerumiseni. Nii kaasnes demokraatliku individualiseerumisega võimalus ja vajadus iseenda eest seista, isetegevust toetada ja organiseerumisest või ühiskonna nimel ühiselt töötamisest hoiduda (Vogt 2005).

Kuna üleminek kommunistlikust ühiskonnast demokraatlikule tõi kaasa tugeva vajaduse individualiseerumise järele, siis mõjutas see uues Eesti Vabariigis kodanikuühiskonna arengut ja kujunemist väga tugevalt. Nii on tänases riigis kodanikuühiskond alles jalgu alla saamas ja kolmanda sektori roll ning aktiivsus tasapisi laienemas. Kodanikuühiskonna kujunemist siirdeühiskondades on käsitlenud väga mõjukalt Kennedy (2002) emantsipatsiooniprotsessi abil. Sotsiaalsed fenomenid, mis näitavad kodanikeühiskonna elujõulisust on Kennedy järgi sotsiaalsed liikumised, massidemonstratsioonid, teisene majandus, demokraatlik natsionalism, kodanikuühiskonna diskursus alternatiivses või iseseisvas meedias. Kodanikeühiskonna jõud oleneb paljuski opositsioonis olevate intellektuaalide võimest ühendada need laialivalguvad tingimused ja läbi oma osaluse sõnastada selgelt kodanikeühiskonna vajadused, soovid ja huvid (Kennedy 2002).

Eesti kodanikuühiskonna ja sotsiaalse aktiivsuse areng on olnud paljuski kinni ka väärtussüsteemidest ning laiemast sotsiaal- majanduslikust taustast. Eesti väärteadvuse arengutest annab põhjaliku ülevaate Kalmuse ja Vihalemma artikkel „Eesti siirdekultuuri väärtused”, kus autorid analüüsivad väärtuste muutumist Eestis siirdeperioodil. Autorite analüüsist tuleb välja, et siirdeperioodil (1991-2003) on Eestis muutunud tähenduslikumaks ning inimeste silmis olulisemaks nautlevad, lähisuhete ja enesetunnetusega seotud väärtused nagu *mugav elu, meeldiv elu, kaunis maailm, armastus, eneseaustus*. Oluline ühiskonna väärtusteadvuse arengut iseloomustav tegur on väärtuste individualiseerumine põlvkondade noorendes. Nooremad vastajad hindavad kõrgemalt individualistlikke väärtusi nagu *eneseteostus, huvitav elu, võimu omamine, meeldiv elu, mugav elu, jõukus*. Eesti noorte individualism on ühtaegu nii ennastkehtestav

kui ka hedonistlik-tarbijalik. Seega iseloomustab Eesti ühiskonnas toimunud väärtuste nihet püüd nautlemisele ja – eriti noorema põlvkonna seas – enesekehtestamisele. Võib arvata, et toimunud väärtuste nihe tähistab isiku vabanemist unifikatsioonist ja normeeritud keskkonnast. Universalistlikud ja kollektivistlikud väärtused nagu *õiglus, võrdsus, ausus* on Eesti siirdekultuuris omandanud tugeva sotsiaalse kihistumise ning eduka vs ebaeduka kohanemise konnotatsiooni. Sotsiaalselt „vähemedukates“ (väiksema sissetulekuga, madalama staatusega, muutusi negatiivsemalt hindavates) sotsiaalsetes rühmades on tähtsustunud just hingelist tuge pakkuvad väärtused – *tugev perekond, tõeline sõprus, kaunis maailm, lunastus*. Seega, on võimalik, et individualistlik-emantsipatoorsete väärtuste domineerimine kollektivistlik-universalistlike väärtuste ees võib muutuda nn sotsiaalselt edukate allkultuuri iseloomustavaks fenomeniks (Kalmus, Vihalemm 2004).

Nii võib öelda, et Eesti ühiskonnas on teatud väärtuselised eeldused n-ö “individualiseerumise ängistuse” ja “individualistlik-afektiivse sotsiaalsuse” tekkeks olemas, eriti nooremas põlvkonnas ja kõrgemas tulurühmas. Samas kollektiivsetel väärtustel põhinev altruism omab suuremat sotsiaalset potentsiaali just vähemkindlustatute ja muutustega vähemkohanenute rühmades (Vene 2004).

Riskiühiskonna ja individualiseerumisprotsessiga seotud teoreetiliste seisukohtade paikapidavus sõltub kindlasti ka iga riigi eripäradest. Selles osas nõustun Becki kriitikutega, et tema poolt esitatud väited ei ole nii üks ühele kohaldatavad iga modernse ühiskonna puhul, kuna kultuurilised, sotsiaalmajanduslikud, ajaloolised eripärad mõjutavad samuti indiviidide hoiakuid ning väärtussüsteeme. Eesti ühiskonna areng erineb paljudest vana Euroopa riikidest, mistõttu on siinne moderniseerumisvorm oma varjunditega. Mil määral saab Eesti ühiskonnas kõneleda üldse refleksiivsest modernsusest arvestades asjaolu, et Eesti ei ole traditsioonilises mõttes moderniseerumise etappi läbinud? Kas Eesti teeb järsu hüppelise arengu lääneliku-demokraatia arengutasemeni jõudmisel või toimuvad individualiseerumisprotsess ja lihtne moderniseerumine paralleelselt? Kindel on see, et Eesti kodanikuühiskonnas on toimunud viimastel aastatel progressiivsed arengud, mida näitab kolmanda sektori lipulaevade kaasatus era- ja avaliku sektori koostööprojektidesse. Samuti on suurenenud

noorteorganisatsioonide valvekoera roll ning nähtavus ühiskonnas. Üldistavalt julgen väita, et Eestis toimub individualiseerumisprotsess paralleelselt lihtsa modernsuse arenguga ning mitmed sotsiaalsed suunamuutused sõltuvad lääne kultuuriruumi eeskujudest.

1.3 Teoreetilise osa kokkuvõte

Magistritöö teoreetilistes lähtekohtades andsin ülevaate individualiseerumise ja uue modernsuse teooria põhiteesidest ning sotsiaalteadlaste diskussioonidest nende ümber. Oma empiirilise uurimuse paigutasin Becki, Giddensi, Baumani jt teooria konteksti. Püüan leida vastuseid, kuidas on globaliseerumise ja individualiseerumise protsessid Eesti noorte kollektiivset käitumismustrit mõjutanud. Kas sotsiaalselt aktiivse kodaniku rolli võtmine on enda identiteedi loomine, eneseteadliku käitumise ja Becki mõistes individuaalse „ängistuse“ väljaelamise võimalus või pigem sotsiaalse kuuluvustunde otsimine? Beck jt väidavad, et individualiseerunud ühiskonnas on traditsioonilised sotsiaalsed struktuurid asendunud indiviidiga ning indiviidi kui subjekti sotsiaalne roll on uues modernses ühiskonnas suurenenud. Giddensi käsitlus läheb indiviidi analüüsimisel veelgi sügavamale ning vaatleb just tema eneseidentiteeti mõjutavaid tegureid. Selle suuna tasakaalustamiseks tõin esimeses osas välja ka mõned empiirilised uuringud, mis näitasid, et uue modernsuse teooria viljelejate teesid ei pruugi nii üheselt praktikas toimida. Viimased on andnud ainekaks põhjalikumaks diskussiooniks sotsiaalteadlaste vahel, kas ja kui palju individualiseerimisprotsessi mudel ühiskonda iseloomustab.

Toodud nimekate teoreetikute käsitluse paigutamisel Eesti noorteorganisatsioonide enesemääratluse ja noorte kodanikuaktiivsuse tunnetuse konteksti võib empiirilise osa hüpoteesiks seada väite, et noorteorganisatsioonide tegevus ja roll ühiskonnas sõltub üha enam noorte eneseteadlikkuse kasvust, valikutest ja intersubjektiivsusest. Nõustun Becki jt väidetega, et ühiskonnas on toimunud sotsiaalsete struktuuride ja rollijaotuste teisenemised, mis on mõjutanud ka kollektiivseid tegevusvorme. Individualiseerumisteooria lahti mõtestamisel viitasin ka Eesti eripärale ning mõõnsin, et individualiseerumisteooria ei arvesta piisavalt eri riikide kultuurilisi ja sotsiaalmajanduslikke eripärasid. Eesti kodanikuühiskonna ja organisatsioonilise

kuuluvuse analüüsimisel võtan eelduseks, et ühiskonnas on toimumas kaks protsessi paralleelselt – lihtsa modernsuse arenemine ning refleksiivse modernsuse mõjutuste kandumine Lääne riikide kultuuriruumist. Lisaks analüüsisin erinevatele teoreetilistele käsitletele ja empiirilistele uuringutele toetudes pealekasvava põlvkonna väärtussüsteemide kujunemist ja selle taustal kollektiivse tegevusvormi tõlgendamist.

Uurimisobjekt: noored ja noorteorganisatsioonid

Magistritöö uurimuse aineseks on noorte sotsiaalne aktiivsus ja kollektiivne kuuluvus, uurimisobjektiks noorte kollektiivse kuulumise enesemääratlus ning refleksioon noorteorganisatsioonide rollile ühiskonnas. Uuritavaks subjektiks on aktiivsed noorteorganisatsioonide liikmed. Antud ainese uurimist ajendas asjaolu, et Eestis on kolmanda sektori organisatsioonide kui tugeva arvamusiidri ning ühiskondlike protsesside mõjutaja roll aastatega kiirelt kasvanud. Sellest lähtuvalt pidasin oluliseks antud magistritöö raames uurida, kas ja mil määral on globaliseerumise- ja sotsiaalse keskkonna muutuste protsessid mõjutanud tänast noorte generatsiooni ja millised on nende hinnangul kodanikuühiskonna väljavaated nn uue modernsuse ajastul. Viimase põhjal saab omakorda diskuteerida selle üle, milline on noorte silmade läbi kolmanda sektori tähendusväli, positsioon ja arengutase tänases Eesti ühiskonnas.

2.1 Riskühiskond ja noored

Tänast noorte põlvkonda on nimetatud “passiivseks generatsiooniks”, kellel puudub huvi ühiskonna sotsiaalsete küsimuste vastu, mis väljendub näiteks madalas valimis- ja kodanikuaktiivsuses. Vastupidiselt eelmisele põlvkonnale suunab noorem generatsioon oma tähelepanu täiskasvanuks saamisele ning enese sotsiaalse positsiooni kindlustamisele. Noori piirab ebakindlus hea töökoha saamisel, mis lähtub 1960ndatel levima hakanud ideoloogiast tagada endale finantsiliselt ja professionaalselt edukas elu (Mary 2007).

Kollektiivse kuuluvusvormi ja kodanikuühiskonna modifitseerumise taustal muutuvad ka sotsiaalselt aktiivse kodaniku tegevusväljundid. Antud magistritöö uurimisobjektiks on noored vanuses 17 kuni 26 eluaastat, kes on vähemalt ühe noorteorganisatsiooni liikmed. Huvifookuses on just noored, kuna nemad annavad head indikatsioonid pealekasvava põlvkonna hoiakutest kollektiivsete tegevusvormide arengusuundadele. Noorteorganisatsioonidesse kuulumise kriteerium oli oluline seetõttu, et organisatsiooniline kuuluvus on üks levinumaid ja enim arenenud kollektiivseid

tegevusvorme tänases Eesti kolmandas sektoris. Viimaste põhjal saab omakorda teha esmaseid järeldusi kodanikuühiskonna arengu- ning liikumissuundade kohta laiemalt. Teatud mõttes kujutavad noorteorganisatsioonid ühiskonna mikrokeskkonda, kus inimestevahelised suhted, kollektiivsete probleemiallikate tunnetamine ja nende lahendamine näitavad liikmete suhestusvalmidust ühiskonnaga ja koostegevuse olemust. Lisaks on enamikus noorteorganisatsioonides kindel struktuur ja nn juhtiv esindus. Kolmes valimisse kuulunud organisatsioonis oli võimu näoks keskealine täiskasvanud inimene, kellel on pikaajalisem elu- ja töökogemus. Kuigi enamikus noorteorganisatsioonides ei ole hierarhilised piirid ning ülevalt alla juhtimine nii range, on juhtkonna üheks ülesandeks koordineerida liikmeskonna tegevust ning tagada nende aktiivne osavõtt organisatsiooni tööst. Kuna organisatsioonides on liikmete tegevuselekutsumine, kaasamisvõtete ja kollektiivsete probleemiallikate tunnetamine mõõdetav, siis võimaldab nende uurimine hinnata kodanikuaktiivsuse ja kollektiivse tegevusvormi suunamuutusi ühiskonnas laiemalt. Noorte suhtumine organisatsiooni ülevalt- alla juhtimisse ja enda rolli näitavad, kuidas nad tunnetavad sotsiaalset aktiivsust ja kollektiivset tegutsemisvajadust.

Erinevalt eelmisest põlvkonnast, kes panustas kollektiivselt sotsiaalsesse kogukonda ning osales aktiivselt ühiskonna sotsiaalpoliitilistes tegevustes, on tänapäeval noortel teistsugused prioriteedid ning väärtussüsteemid. Osad sotsiaalteadlased (nt Bauman) leiavad, et majandusliku positsiooni kindlustamise kõrval on hilismodernsetes ühiskondades noorte jaoks tähtsad tarbijaühiskonnale omased väärtused. Heade elamistingimuste kõrval hindavad noored häid tarbimistingimusi ning vaba aja veetmise võimalusi, mis on omakorda olulised enesemääratluse ning identiteedi kujundamise juures (Mary 2007). Sarnast tendentsi näitab ka Triin Vihalemma ja Veronika Kalmuse poolt kokku pandud teadusartikkel, mis analüüsis kolme siirdeühiskonna (Eesti, Läti ja Tšehhi) eri generatsioonide väärtuseid. Uurimusest ilmnes, et Eesti noorte identiteet on tugevalt tarbimis-hedonistliku orientatsiooniga, mis väljendub erinevates tarbimispraktikates, bränditundlikkuses ja materiaalses väärtustes. Samal ajal kinnitas uurimus, et Eesti noortele ja keskealistele inimestele on enesidentiteedi kujundamisel olulisel kohal kuulumine Euroopa Liitu (Kalmus, Vihalemm 2007). Viimane viitab

kogukondadevaheliste piiride hägustumisele ning globaliseerumise osale noorte eestlaste identiteedis.

Noorte väärtuste individualiseerumine ja materiaalsete orientatsioonide domineerimine on viinud olukorrani, kus eri generatsioonide vahelised lahknevused torkavad ühiskonnas teravalt silma. Hoolimata noorte ühiskondliku tegevuse passiivsuse süvenemisest ja hedonistlike väärtusmuustrite pealetungist, ei ole täielikult kadunud kollektiivsed tegevusvormid. Nende olemust ja kujunemist mõjutavad riskiühiskonnale omased struktuuride muutused.

Sarnaselt ühiskonna tasandile on ka noorsoouurimises riski diskursus laialt levinud (Pollock, Cieslik: 2002). Eelkõige rõhutavad riski-diskursust viljelevad autorid, et tänased noored seisavad silmitsi suuremate riskidega kui nende vanemad. Tänapäeval pole erinevalt varasemast ajast selgeid eluteemudeleid ega kindlaid üleminekumustreid täiskasvanustaatusesse. Peamiste üleminekuastmetena täiskasvanustaatusesse nähakse enamasti sotsioloogilises noorsookirjanduses kolme etappi: hariduselt tööturule, vanematekodust iseseisva majapidamiseni ning lapsest lapsevanemaks (Nugin 2005). Need üleminekud on tänapäeva ühiskonnas üha rohkem hägustunud. Õpitakse samaaegselt töötamisega (suurenenud on osalise tööaja osakaal), tööturult pöörduetakse sageli uuesti tagasi õppima, kolitakse vanemate juurest ära, et üürida korterit eakaaslastega, lapsesaamist lükatakse edasi. Ka pole enam institutsioonid stabiilsed – tööturg on pidevas muutumises, töökohti ning kvalifikatsiooni peab pidevalt muutma. See kõik tekitab riskiteooria pooldajate sõnul ebakindlust ning stressi (Nugin 2005).

2.1.1 Noorte riskitajuvus

Riskiühiskonna ja uue modernsuse sotsiaalsete muutuste mõjust noorte identiteedi, väärtushinnangute ning kollektiivse tegutsemistahte uurimiseks on sotsiaalteadlased kogunud ka erinevaid empiirilisi materjale. Paljude uurimuste aluseks on Becki (1992) ning Giddensi (1991) uue modernsuse teooria väited. Mitchell et al (2001:230) empiiriline uuring noorte riskitajuvusest näitas, et noorte nägemus riskist erines oluliselt teoreetilisest riski diskursusest ning selle mõiste institutsionaalsest käsitlusest. Viimane

viitab asjaolule, et riski mõju noorte identiteedile on palju komplekssem ning laiem küsimus, mida ei ole võimalik hinnata üksnes riskiteoorias välja toodud indikaatoritega. Sama seisukohta toetavad ka Furlong ja Cartmel, kes on Suurbritannias riski tähendust noorte seas põhjalikumalt uurinud. Nende väitel on riski ontoloogiline staatus ebaselge, mistõttu tõlgendatakse ning kogetakse seda institutsionaalsel ja individuaalsel tasandil väga erinevalt (Foreman 2004).

Sotsiaalteadlaste vahelist debatti on uue modernsuse kontekstis tekitanud ka sotsiaalse suhteõrgustiku olemuse ja tähenduse muutus. Uue modernsuse teoreetikud on väitnud, et globaliseerumise, urbaniseerumise ning individualiseerimisprotsessi tagajärjel on kadunud kogukonnad ning nõrgenenud sotsiaalsed suhteõrgustiku sidemed. Osad sotsiaalteadlased on aga seisukohal, et kolme viimase kümnendiku jooksul ei ole sotsiaalsed muutused hävitanud kogukondi ega vähendanud sotsiaalset toetust. Vastupidi, nende hinnangul investeerivad noored inimesed hilis-modernsetes ühiskondades palju energiat ja aega sotsiaalsele elule, suhetele ning sotsiaalse kuuluvustunde tekkimisele (Heikkinen 2000). Minna Heikkineni empiiriline uuring Soome noorte sotsiaalsete võrgustike ning sidemete kohta näitas, et noortel on tugevalt välja arendatud nii formaalsed kui ka mitteformaalsed sotsiaalsed sidemed. Kuigi osati võib mõni mitteformaalne side olla ka noorte puhul oluliseks riskiallikaks (nt narkootikumide, alkoholi tarbimine jne), on noorte sotsiaalne võrgustik toeks ning sidustab neid tugevalt ühiskonda. Fred Cartmeli (2004) uuringud noorte riskitajust ning sotsiaalse suhteõrgustiku olulisusest kinnitavad Heikkineni tulemusi. Cartmel leiab Becki väiteid analüüsid, et sotsiaalsed suhted on riskistrateegiate kujundamisel oluline lisaallikas. Mitteformaalsete suhteõrgustike olemasolu on noortele üks hinnatumaid ja olulisemaid tegureid sotsiaalse kuuluvustunde tekkimisel ning tööjõuturule sisenemisel (Cartmel 2004:8).

Empiiriliste uurimustega on püütud mõõta ka individualiseerimisprotsessi mõju noore inimese arengule, identiteedi, väärtuste jms väljakujundamisele ehk nn täiskasvanuks saamisele. James E. Co[^]Te (2002) testis individualiseerimisteooria põhiteese Kanada ülikooli eri teaduskondade tudengite peal. Tulemused näitasid, et

individualiseerimisprotsessi tervikkäsitlus on praeguses võtmes ambivalentne: ühelt poolt tahavad paljud noorsoouurijad näha noori kui iseteadlikke, autonoomselt tegutsevaid indiviide, kuid teisalt tunnistatakse, et noorte tegevuses ja valikutes on väga suur roll ka struktuurasetel vormidel ning kollektiivsel tegevusel. Lahendusena näeb autor kompromissi kahe suuna vahel. Selleks, et globaliseerumise ning individualiseerimisprotsesside tagajärjel oleks ühiskonnas iseteadlikud, enesekindlad individid, on vaja täna ühtpidi tõsta esile individualisatsiooni protsessis tugevaid külgi ning panna noored selle pilguga tulevikuväljavaateid hindama, kuid teisalt arvestama ka hetkel toimiva struktuurase toega (James E. Co[^]Te 2002).

2.2 Peamiste mõistete teoreetiline alus

Uue modernsuse ning individualiseerimisteooria taustal on oluline määratleda ka sotsiaalse aktiivsuse, mobilisatsiooni ning tegusa kodaniku tähendusväli. Antud magistritöö empiiriline osa keskendub Eesti noorte sotsiaalse aktiivsuse ja noorteorganisatsioonide kui ühe kollektiivse tegevusvormi arengusuundadele. Empiirilise osa uurimisobjektiks on noored, kelle sotsiaalne aktiivsus väljendub kollektiivses tegevuses noorteorganisatsioonide liikmetena. Mis iseloomustab uuenenud modernses ühiskonnas aktiivset noort?

Smith, Lister ja Middleton (2005) on viinud läbi kolme aasta pikkuse uurimuse noorte seas, mis püüdis kaardistada noorte kodanliku tegevusaktiivsuse eri vorme ja sotsiaalset osavõtlikkust. Aktiivse kodaniku definitsioon viitab aktiivsele osavõtule ühiskonnas, mida ümbritsevad individuaalsed ja institutsionaalsed suhted, kogukondlik kuuluvus ning kodanikevaheline suhtlus (Osler 1997, Smith et al 2005:160 kaudu). Erinevate käsitluste järgi nähakse aktiivse kodaniku kohustusena vabatahtliku töö ja panuse olemasolu. Viimast määratletakse sotsiaalse ühtekuuluvuse ning kogukonna hoidmise tagajana. Uuringu tulemustest selgus, et noorte sotsiaalset aktiivsust on raske kindlatesse raamidesse või piiridesse panna. Seda peamiselt põhjusel, et paljud noored ei tunneta ise teatud vabatahtlikke töid, kooliväliseid tegevusi vms sotsiaalse osalusena. Teisalt näitas uuring, et noori ei tohiks liialt kergekäeliselt aktiivsuse/passiivsuse järgi kategoriseerida, kuna sotsiaalseid tegevusväljundeid võib olla väga erinevaid (Smith et al 2005). Antud

magistritöö mõõtis ühte kindlapiirilist sotsiaalset tegevusväljundit - organisatsioonilist kuuluvust, mis nõuab noortelt suuremat pühenduvust ja pikemaajalist teadlikku sidusust kui näiteks ühekordsed projektid või osalemine üksikutes koolivälistes ettevõtmistes.

Noorte aktiivsuse kirjeldamise kõrval on oluline määratleda ka tänapäeva noorte generatsiooni põhitunnused. Muutused lääne ühiskonnas ning demograafilistes protsessides (teisenenud sotsiaalsed struktuurid, soorollid, muutunud töajuturg jne) on ajendanud Jeffrey Jensen Arnetti (2000) (Nugin 2005 kaudu) noorte asemel kasutusele võtma uue termini – hiiliv täiskasvanustaatus (*emerging adulthood*), mis iseloomustaks eelkõige 18-25 aastast vanusegruppi. Tema hinnangul on see ainus eluperiood, kus ei juhtu midagi püsivat elukorralduses. Paljud noorsoo uurijad on jõudnud ühisele arusaamale, et tänapäeval tähendab noorus eeskätt ajajärku, mil inimesed saavad enda kohta midagi teada. Nii on noorust hakatud ülemineku aja asemel nimetama „teadmiste saamise” ajaks, mil otsitakse vastuseid ühiskondlikele küsimustele (Sven Mørch 2003 Nugin 2005 kaudu). Antud magistritöö empiirilise uuringu valimisse kuulusid noored vanuses 17 – 26 eluaastat. Huvifookuses on just see vanusegrupp, kuna keskkooli viimastes klassides ja ülikooli esimestel kursustel õppivad noored on selles eluetapis üldjuhul avatumad aktiivseks kooliväliseks tegevuseks. Sel perioodil on paljudel ka ühiskonna valukohtade osas suurem protestivaim ning ettevõtlikus probleemidele lahenduste otsimisel. Eeldan, et just sel perioodil on noorte suhestusvalmidus ühiskonnaga suurim, kuna hilisemas eluetapis muutuvad pere- ja tööelu tõttu prioriteedid ning isiklik ajakasutus. Samuti on selles eas inimestel rohkem vaba aega, mida tahetakse täita tihtilugu kollektiivsete tegevusväljundite ning mõttekaaslaste leidmisega.

Noorust on traditsiooniliselt peetud üleminekuperioodiks lapsepõlvest täiskasvanuikka. Antud magistritöö valimisse kuuluvad tänased kesk- ja ülikooliõpilased, kes on üles kasvanud ühiskonnas, millele on iseloomulik suurem individualiseeritus ning globaliseerumisprotsesside tagajärjel avanenud valikuvõimalused. Samal ajal on nad vanuse järgi „teadmiste saamise” perioodis, mil kujundatakse oma maailmavaateid ja laiendatakse silmaringi. Siit võib omakorda järeldada, et uurimisobjektiks valitud noorte arvamusi kujundavad kahesugused mõjud – nooruse tõttu suurem suhestusvalmidus

ühiskonnaga ning teisalt ühiskonna enda individualiseeritus. Noorteorganisatsioonide tegevjuhid, kellega viisin läbi süvaintervjuud on antud uurimuses nn võimu esindajad, kelle ülesandeks on organisatsiooni liikmeid tegevusele kutsuda ning organisatsiooni tööd suunata. Noorteorganisatsioonide all pean silmas ühendusi, kelle liikmeskonna moodustavad suures osas kuni 26-aastased inimesed ja kelle tegevus on suunatud noortele.

2.3 Eesti noorte osalus ühendustes

Ühiskonna moderniseerumisprotsess mõjutab ühelt poolt noorte osalust kollektiivses tegevuses, kuid samal ajal muudab ka kollektiivse tegevusvormi väljundeid ning funktsioone erinevatel ajajärgudel. Kuigi Eesti kodanikuühiskond on lühikese ajalooga, saab moderniseerumisteljel visandada noorteorganisatsioonide suundumise esimesest vabariigiajast hilismodernsusesse.

Kodanikualgatuslik organiseerumine hakkas eestlaste seas kujunema XIX sajandi kuuekümnendatel aastatel, kuid ajaloost tingituna omandas see alguses piiratud, ahistatud ja hooldatud iseloomu. Kuna eestlased olid võimetud astuma võõrvõimude vastu relvade ja sõjaga, siis osutusid sobivateks võitlusvahenditeks rahvuskeskse avalikkuse kujundamine ja vabatahtlike organisatsioonide loomine (Aarelaid 1996:17,18). Eestlased kuulusid sajandeid alamklassi, mistõttu hakkaski esmalt kujunema talupoegliku elulaadiga kodanikualgatus. Esimene omaalgatuslik tegevus väljendus peamiselt rahva eneseteadvust tõstvates tegevustes (Aarelaid:1996).

Kodanikualgatuslike ühenduste formeerumine oli kogu esimese iseseisvusperioodi jooksul väga intensiivne. Kui Esimese maailmasõja puhkemise paiku oli Eestis registreeritud 500 ühendust, siis kahekümne iseseisvusaasta vältel registreeriti kokku ligikaudu 12 000 organisatsiooni. Riikliku statistika põhjal võib väita, et tipp-aastateks olid 1929-1930, mil tekkis juurde 1213 uut ühendust. Lisaks aktiivsele seltsitegevusele Eesti tasandil oldi aktiivselt lülitunud ka rahvusvahelistesse organisatsioonidesse (Aarelaid 1996:28). Esimese vabariigiaegsed organisatsioonid olid oma iseloomult

suhteliselt sissepoole suunatud, keskenduses ideoloogiliste ja pragmaatiliste eesmärkidega noorte arendamisele.

Esimesele iseseisvusajale järgnes nõukogude periood, mil kodanikualgatus võttis uue kuju. Nõukogude aja iseloomulikuks jooneks rahvusliikumisele oli laulev rahvuslus, mis kasvas välja taidlus- ja folkloorse tegevuse liikumistest. 1960-1970ndatel aastatel haaras eestlasi seltsitegevuslik entusiasm. Väliselt apoliitiliste seltside kaudu soovisid eestlased üles ehitada nn paralleelühiskonda, mis lubas neil rahvusena koos püsida, seda võõrandatud riiklusest hoolimata (Aarelaid 1996:36). Nõukogude aja organisatsioone iseloomustas eriti tugevalt kollektiivsele eesmärgile allumine.

Taasiseseisvumise noorteorganisatsioonid järgisid sarnaselt nõukogude ajale kollektiivset ideed, kuid olid oma olemuselt vähem tsentraliseeritud. 1990. aastate keskpaigas toimusid kolmandas sektoris olulised suunamuutused, mis tõi kaasa paljude uute organisatsioonide importimise ja suurorganisatsioonide lagunemise. Ühiskonnale oli tervikuna omane ideoloogiline mitmekesisus, mis mõjutas ka noorteorganisatsioonide kujunemist.

Uue sajandi alguses liikus kolmas sektor professionaliseerumise- formaliseerumise suunas, mis tõi paljudesse noorteorganisatsioonidesse täiskohaga töötajad ning kindlapiirilise juhtimisstruktuuri. Formaliseerumise suuna üheks peamiseks mõjuteguriks on minu hinnangul rahastamine ning projektidele institutsionaalse finantseeringu saamine.

Paralleelselt organisatsioonide professionaliseerumisega on paljudes noorteühendustes toimunud muudatused liikmete sidustamises. On hakanud kujunema mobiilsed ja liikmeid vabalt sidustavad noorteorganisatsioonid, mida kinnitasid ka antud magistritöö empiirilise osa tulemused. Noorte jaoks on organisatsioonilise kuuluvuse juures saamas üha olulisemaks vabadus ise otsustada, paindlikkus, valikute rohkus ning organisatsiooni dünaamilisus.

2.3.1 Eesti noorteorganisatsioonide tegevusväljundid ja liikmeskond

Eesti noorteorganisatsioonid on viimaste aastate jooksul teinud läbi suure arenguhüppe. Suurematel ühendustel on tekkimas ka ühiskondlike protsesside mõjutamises jõudu ning kaasaraäkimise võimalusi. Paljude noorteorganisatsioonide põhikirjad toovad ühe tegevuseesmärgina välja kas noortevaldkonna mõjutamise või noorteühenduse tegevusvaldkonna laiemat tutvustamist ühiskonnas. Erinevused organisatsioonide vahel seisnevad selles, kuidas arengu- ja tegevuskavades seatud eesmärgid püütakse saavutada. Peamised väljakutsed ning probleemkohad, millega tänased noorteorganisatsioonid silmitsi seisvad on vabatahtlike motiveerimine, liikme staatuse ja liikme rolli täpne määramine, liikmete kaasamine, jätkusuutlikkuse tagamine ning finantstoetuste leidmine (Jõe, Oga 2005).

Tänapäeva noorte väärtussüsteemi ning kodanikuaktiivsuse arendamisega on Eestis tegelema mitmed institutsioonid (Haridus- ja Teadusministeerium, Siseministeerium jt) kui ka kodanikuühendused. Koostöös on valminud Eesti Kodanikuühiskonna Arengu Kontseptsioon (EKAK), reformitud õppeprogramme (eriti ühiskonnaõpetuse valdkonnas), loodud töögrupe ning strateegiaid aktiivsema kodaniku kasvatamiseks. Laiapõhjaline üle-eestiline kodanikukasvatuse uuring „Noorte kodanikukultuur muutuvast ühiskonnas” (Toots et al 2006) annab ülevaate Eesti põhikooli noorte teadmistest, väärtushoiakutest ja osalusvalmidusest demokraatliku kodakondsuse valdkonnas.

Kuigi majandusliku kasvu ja elatustaseme tõusu järel võiks eeldada, et on paranenud ka noorte kultuuriressursid ning laienenud vaba aja veetmise vormid, näitavad uuringu tulemused vastupidist. Tervikuna on nii organiseeritud kui organiseerimata vaba aja veetmise mustrid püsinud viimase kuue aasta jooksul üllatavalt stabiilsetena. Osalus erinevate noorteorganisatsioonide töös pole aastatega peaaegu üldse muutunud. Natuke üle kolmveerandi noortest on kaasatud mingi organisatsiooni töösse vähemalt mõni kord kuus. Enim (25%) on ühistegevusest kõrvalejääjaid maakoolides. Siin võivad põhjusteks olla väiksemad valikuvõimalused või ka pikem vahemaa kodu ja kooli vahel. Eesti linnalaste hulgas on organisatsioonide töös mitte kunagi osalevate õpilaste arv kuue

aastaga protsendi võrra vähenenud, vene linnalaste hulgas aga vastupidi, samapalju kasvanud (Toots et al 2006:16). Tervikuna jääb Eesti noorte kaasatus erinevatesse seltsidesse, klubidesse või ühendustesse väga madalaks, kõikides 10% ümber. Suurema liikmeskonnaga on vaid spordiklubid ning kunsti-, muusika- või näiteringid, kus osaleb 50–60% õpilastest. Kuue aastaga pole arvestatavat organisatoorse aktiivsuse tõusu toimunud. Mõnel määral peegelduvad noorte käitumises ka ajastu trendid. Nii on aastatega 10% võrra vähenenud hõivatus arvutiringis, mis on märgiks koduarvutite kasvust. Teisalt on arvestatavaks kujunenud erakonna noorteorganisatsioonid, kuhu kuulub pea kümnendik põhikoolilõpetajatest (Toots et al 2006:70).

Noorte osalemine erinevates organisatsioonides varieerub sooliselt suhteliselt palju. Uuringu alusel võib väita, et noorteorganisatsioonid on liikumas femineerumise suunas. Noorte organisatsioonilise kuuluvuse mustrid on varieeruvad ka kooli asukoha ja õppekeele järgi. Kuigi maakohtades ei pruugi ringide ja klubide valikuid olla sama palju kui linnas, on organisatsioonides osalejate protsent maakoolides kõrgem. Maakoolides on protsentuaalselt rohkem skaute ja gaide, osalejaid õpilasvahetuses ja keskkonnakaitse organisatsioonides. Teisalt on vene linnakoolides organisatsioonidesse haaratud vähem õpilasi kui eesti linnakoolides. Vene koolide puhul ilmnes ka vastuolu õpilaste vabatahtlikena töötamise soovi ja nende tegeliku osalemise vahel. 62% vene koolide õpilastest arvas, et nad töötaksid vabatahtlikena, kuid tegelikult osaleb ühiskondlikke teenuseid pakkuvast organisatsioonis vaid 9% (Toots et al 2006:71).

Kokkuvõttes näitas kordusuuring "Noorte kodanikukultuur muutumas ühiskonnas", et peamiseks probleemiks noorte käitumishoiakutes on suundumus passiivsetele, initsiatiivi mittenõudvatele tegevustele ning vähesele valmisolekule kodanikuühiskonna aktiivsuseks. Probleemseks võib pidada ka positiivse seose puudumist demokraatia-alaste teadmiste taseme ja demokraatliku aktiivsuse vahel tervikuna. Noorte osalushoiakute ja nende tegeliku osaluse võrdlemine tõi esile teatava disharmonia, mis paraku ilmnes ka 1999. aasta küsitluses. Peamisi probleeme on kaks. Esiteks tahaksid noored koolis paljudes küsimustes osaleda otsustamises, kuid tegelikult nende arvates selleks võimalused puuduvad. Samas ei kasutata ära ka olemasolevaid õpilasorganisatsioonide

võimalusi, kui pidada silmas organisatsioonidesse kaasatud noorte väikest osakaalu. Teiseks on vene koolide õpilastel hoiakute tasandil tugev toetus kohalikule kodanikuaktiivsusele, ent paraku ei leia see potentsiaal realiseerimist. Vene koolide õpilased on üldse eestlastest enam orienteeritud suhtlemisele ja kollektiivsele tegutsemisele, mis väljendus muuhulgas ka kõrgemas kaasatuses poliitilistesse aruteludesse, sagedasemas viibimises sõpradega ning kasvanud valmisolekus astuda erakonda (Toots et al 2006:77).

Eesti noorteorganisatsioonide ja noorte liitumispõhjuste uurimine aitab mõtestada, kas ja mis suunas muutub ühiskonnas kollektiivne tegevusväljund ning pealekasvava põlvkonna sotsiaalne aktiivsus. Siirdeühiskonnale omaselt seisab Eesti siin kahe tugeva mõjusuuna vahel. Esiteks on Eestis toimumas alles mitmed tavalisele modernsusele omased arenguprotsessid, sh tugeva kodanikuühiskonna kujunemine. Teiseks on paljud Lääne ühiskondades toimuvad protsessid kandunud Eesti ühiskonda, kuna ühises kultuuriruumis tegutsedes mõjutavad meid tahes tahtmata globaalsed suunamuutused. Noorteorganisatsioonid kui üks väga aktiivne kollektiivne tegevusvorm on heaks lakmuspaberiks mikrotasandil, kuidas noored kollektiivset kuuluvust põhjendavad ja mis ajenditel organisatsioonidega liituvad. Kuna antud magistritöö valimisse kuulub viis erinevat tüüpi noorteorganisatsiooni, siis eeldan, et uurimus noorte liitumispõhjuste ja eesmärkide kohta annab mitmekülgse ülevaate noorte sotsiaalset aktiivsust mõjutavatest teguritest.

Uurimisküsimused

Minu uurimuse põhiküsimus – millises kontekstis näevad noored noorteorganisatsioonidesse kuulumist ja kuidas nad kollektiivset tegevust tänases Eesti ühiskonnas määratlevad, toetub individualiseerimisteooria paradigmat. Empiiriline uurimus lähtub teoreetilisest kontseptsioonist, et uuenenud modernsetele ühiskondadele on omane indiviidi kui iseteadliku Subjekti tegutsemistahe, millest tulenevalt on muutunud ka kollektiivsed tegevusvormid. Antud magistritööl on kaks omavahel seotud eesmärki – teoreetiline ja rakenduslik. Teoreetiline eesmärk on individualiseerumise kontekstis teha järeldusi noorte suhestumisvalmidusele ühiskonnaga ja kollektiivse tegevuse edasise perspektiivi kohta. Empiirilisele materjalile tuginedes analüüsin, mis motiividel noored liituvad ja tegutsevad organisatsioonides ning kuidas nad suhestavad kollektiivset tegevust ühiskonnas toimuvate muutustega.

Teoreetiline eesmärk lähtub eeldusest, et indiviidide roll on noorteühenduses kasvava tähtsusega, kuna kollektiivsed probleemiallikad on üha enam asendumas indiviidi pragmaatilise väljundiga. Organisatsioonilise liikumise uurimine näitab, milline on kollektiivse tegevuse sisekliima, mis ajendab noori tegutsema ja kollektiivis kaasa lööma. Viimase põhjal on omakorda võimalik teha järeldusi ühiskonnas noorte sotsiaalse aktiivsuse ja kollektiivse tegevusvormi arengusuundade kohta. Uurimuse eeldus, et indiviid on sotsiaalsetes liikumistes ja kollektiivsetes tegevustes kesksel kohal, tugineb mitmele teoreetiku väitele. Doug McAdami (Diani, McAdam 2003) hinnangul on indiviidi panus sotsiaalse sidustaja ning liikumise hoidjana väga suur. Autor toob subjekti tegevusajenditena välja individuaalsed ning üldised sidemed, mis on tema sõnul kollektiivse tegutsemise eelduseks. Inimese otsust liituda mõne kollektiivse liikumisega võivad mõjutada sõbrad, sugulased, kolleegid, naabrid, sotsiaalsed või poliitilised organisatsioonid ja laiem avalikkus. Teisalt võivad inimesed olla seotud erinevate liikumistega ka kaudselt – ilma silmast silma kohtumise ning aktiivse osaluseta tegevuses. McAdam väidab, et kuuluvus sotsiaalsesse liikumisse võib soodustada kognitiivsete oskuste arendamist ja sotsialiseerumisprotsesside kaudu teatud väärtuste

kujunemist. Lisaks on need üheks oluliseks identiteedi kujundamise allikaks (Meyer et al 2002). Seega kollektiivset tegevust võib käsitleda inimeste identifitseerimisprotsessina, mida luuakse läbi sotsiaalsete sidemete, suhtevõrgustiku ja kuuluvustunde (Diani, McAdam 2003, Meyer et al 2002). McAdami väiteid intersubjektiivsete ning sotsiaalsete võrgustike suhete mõju kohta erinevatele sotsiaalsetele struktuuridele ning institutsioonidele toetab ka Alfred Schultz. Viimase järgi kannab inimene oma kogemused teistega suheldes sotsiaalsesse konteksti. Sotsiaalne teadmus kujuneb intersubjektiivse peegelduse kaudu, mis muudab teadmuse sotsiaalseks pagasiks. Sotsiaalse teadmuse kujunemist mõjutavad omakorda sotsiaalsed orientatsioonid: meie, sina ja nemad (Schultz 1988).

Seega indiviidide teadmuspagas ja sotsiaalne representatsioon on mõjutatud paljuski ühiskonna tunnetusest, isiklikust kogemusest sotsiaalses kontekstis. Rääkides kolmanda sektori mõjujõust ja noorte aktiivsusest organisatsioonitöös kaasa lüüa, tuleb selgelt arvestada nn teiste arvamuse kui tähenduse loojatega.

Töö rakenduslik eesmärk on anda nõu organisatsiooni liidritele noorte tõhusamaks kaasamiseks, tuginedes teoreetilistele seletustele indiviidi suhtest kollektiivsete tegutsejatega siirdeühiskonnas. Tulemuste analüüsis vaatlen, milline on tänaste noorte silmis sotsiaalne kodanik, mis on tema võimalused ja ootused kollektiivses tegevuses. Kas Eestis on tekkimas nn uued kollektiivse tegevuse vormid, mida mõjutavad uut laadi globaalsed trendid ja asjaolud eeldusel, et Eesti on oma arengult jõudnud hilisindustriaalse ühiskonna kultuurikonteksti. Nii jõuan järelduste osa lõpus konkreetsete ettepanekuteni võttes arvesse noorte ootused ja ajendid kollektiivses tegevuses kaasa lüüa. Töö rakenduslik osa võiks olla heaks abivahendiks erinevatele organisatsiooni juhtidele, kes seisavad silmitsi noorte motiveerimise ja tegevusele kutsumise probleemidega.

Antud magistritöö lähtub suuremas osas individualiseerumise teoreetilisest kontseptsioonist. Toetan Becki, Giddensi, Baumani jt seisukohti, et uuenenud modernsusega on kaasnud ühiskonnas sotsiaalsete struktuuride ning indiviidi ühiskonna suhestusvormide muutused. Samas möönan, et Eestile on omased veel mitmed

siirdeühiskonna tunnusmärgid, sh vähearenenud kodanikuühiskond, mistõttu peab arvestama individualiseerumisprotsesside mõju hindamisel ka sotsiaal-majanduslikku ning ajaloolist konteksti. Samas on Eestis kodanikuühiskond kiirelt arenemas, mis ajendaski mind uurima ühe kollektiivse tegevusvormi (organisatsiooniline kuuluvus) tänast olukorda ning hindama selle põhjal Eesti kodanikuühiskonna arenguperspektiive laiemalt. Organisatsioonilised liikumised on siirdeühiskonnas ühed kiiremini arenenud kollektiivsed tegevusvormid, mistõttu näitavad need kõige selgemini, kas ja millises ulatuses on Eestit hilismodernsusega kaasnevad protsessid mõjutanud. Samuti annab antud uurimus indikatsioonid, kas Eestis areneb moderne ühiskond ning refleksiivne modernsus paralleelselt. Uurimuse sihtrühmaks võtsin just noored vanuses 17-26 eluaastat, kuna nendel on selles eas rohkem initsiatiivi ning valmisolekut kollektiivsetes tegevustes kaasa lüüa, otsides mõttekaaslasi ning võimalusi laiendada oma maailmavaateid. Noorte organisatsioonidesse liitumise ja organisatsioonide tähenduse uurimine annab teada, mis suunas liigub siirdeühiskonnas kodanikuaktiivsus ja kolmas sektor ning millised on organisatsioonide väljavaated lähemate aastate perspektiivis. Kas organisatsiooniline kuuluvus on hääbumas või tekkimas on uued, teisenenud kollektiivsed tegevusvormid, kus kollektiivsed probleemiallikad on asendunud indiviidi huvidega?

Uurimisküsimused

Töö põhiküsimusele – millises kontekstis näevad tänased noored noorteorganisatsioonidesse kuulumist ja kuidas nad kollektiivset tegevust ühiskonnas määratlevad? – vastamiseks püstitasin alljärgnevad uurimisülesanded:

- Kuidas määratlevad noored noorteorganisatsioonide olemust ja nende rolli tänases Eesti ühiskonnas?
- Kuidas noored mõtestavad organisatsioonilist kuuluvust, liikmelisust. Kas nad näevad organisatsioonides vahendit saavutada teatud ühiste eemärkide täitmist, mida üksinda saavutada ei saaks?

- Mis põhjustel ja ajenditel noored liituvad noorteorganisatsioonidega? Kas osaluspraktika muudab aja jooksul organisatsiooni tähendust noorte jaoks?
- Kuidas erinevad või haakuvad organisatsiooni liidrite ja liikmete nägemused organisatsiooni liikmete rollist ning tegevusaktiivsusest? Kas liikmetel on kohustus võtta ise initsiatiivi või olulisem on liidrite oskus rakendada ja kaasata liikmeid organisatsiooni tegevusse?
- Mis tegurid mobiliseerivad noori kollektiivselt tegutsema?
- Kuidas suhestatakse enda organisatsiooni teist tüüpi noorteorganisatsioonidega? Kas organisatsiooniline kuuluvus mõjutab noorte enese identiteedi kujunemist?
- Mis on organisatsioonides aktiivsete liikmete hoidmise ja passiivsete kaasamise võimalused ning kogemused? (organisatsiooni liikmete ja liidrite tõlgendused)

METOODIKA

Kasutatud meetodi kirjeldus

Andmete kogumisel kasutasin kombineeritud kvalitatiivseid meetoodikaid. Viie noorteorganisatsiooni aktiivsete liikmete seas viisin läbi standardiseerimata grupiintervjuud. Fookusgrupi intervjuude meetoodika stimuleerib üldjuhul vastajaid oma mõtteid põhjalikumalt avama ja tõstatatud küsimuste üle diskussiooni tekitama. Organisatsiooni liidrite puhul kasutasin standardiseerimata semi-struktureeritud intervjuu meetodit. Süvaintervjuud avavad vastaja hinnanguid ning isiklike arvamusi mingi olukorra või uuritava ainese kohta. Süvaintervjuu annab vahetut teavet respondentide teadmiste, kogemuste ja arvamuste kohta.

Fookusgrupi meetodiga küsitlesin viie eri tüüpi noorteorganisatsiooni liikmeid. Süvaintervjuud viisin läbi samade organisatsioonide tegevjuhtidega, välja arvatud Prussakovi Nimelise Rattaühingu omaga, kuna selles organisatsioonis puudub kindel struktuur ja nn tegevjuhi positsioon. Nii fookusgrupi kui ka süvaintervjuude kavad lähtusid peamiselt uurimisküsimustest ja jagunesid kolme suuremasse alakategooriasse. Esimese ploki küsimused puudutasid noorteorganisatsioonide rolli ja mõju nii ühiskonna kui ka indiviidide tasandil. Küsimuste eesmärk oli välja selgitada, millise tähendusvälja annavad organisatsiooni tegevusele ühelt poolt selle aktiivsed liikmed ja teisalt liidrid, kas ja kui palju need nägemused erinevad/kattuvad kahel tasandil: liige-liider ja erinevate organisatsioonide vahel. Teise ploki küsimused puudutasid liikmete rolli eri aspektidest lähtuvalt – liitumisest kuni aktiivse tegutsemise põhjusteni. Ka selle ploki puhul on hea võrrelda vastuseid nii eri organisatsioonide kui ka organisatsiooni juhtide ja lihtliikmete vahel. Kolmas osa empiirilise uurimuse kavast püüdis jõuda respondentide isiklikule tasandile, et välja selgitada nende kollektiivse tegutsemise ajendid, põhjused ja vajadused. Küsimuste eesmärk oli uurida, kas tänased noored näevad organisatsioonilist tegevust pigem mina-pildi, oma identiteedi ja sotsiaalse pagasi kindlustajana või kollektiivse kuulumise vajadusena.

Lisaks arutlevatele küsimustele olid fookusgrupi intervjuudes kasutusel ka abitehnikad: kollaaž ning lünktekstiülesanne, mille eesmärgiks oli toetada erinevate plokkide küsimusi ning stimuleerida vastajaid oma mõtteid julgelt avama. Tulemuste osas viin läbi kollaažides kasutatud sümbolite analüüsi, tuginedes oma tähelepanekutele ja hinnangule. Analüüsin kollaažides kasutatud sümboleid, sarnasusi ja erisusi organisatsioonide lõikes ning noorte visuaalse keele ühtivust suulise vestlusega. Kuna antud uurimuses kasutasin kollaaže üksnes abitehnikana, siis piirdun nende analüüsimisel suhteliselt põgusa sümbolite interpretatsiooniga. Vaatan iga kollaaži juures, milliseid sümboleid on noored oma mõtete edasi kandmiseks kasutanud ning millises ulatuses haakuvad suulises vestluses kõlanud mõtted visuaalse keelega. Kollaažide analüüsi eesmärk on hinnata, kas suulise vestluse käigus kõlanud arvamused noorteorganisatsioonide rolli kohta ühiskonnas saavad täiendavat lisa või üksnes kinnitavad varasemaid seisukohti.

Eelnimetatud kvalitatiivsed meetodid valisin uurimuse põhiküsimusele vastamiseks seetõttu, et kvalitatiivne info annab antud ainese puhul ülevaatlíkuma ning sisutihedama tulemuse. Samuti on kvalitatiivse info põhjalt lihtsam edaspidi koostada asjalik ning kõiki olulisi aspekte kattev küsimustik, et süvendatult seda valdkonda edasi uurida.

Meetodite plussiks on veel asjaolu, et ma ei tundnud enamus respondente isiklikult ega olnud paljudega neist varem kokku puutunud. Sellest tulenevalt olime nii mina küsija rollis kui vastaja respondendi rollis võimalikult täpsed ja konkreetsed. Nii fookusgruppide kui ka süvaintervjuude puhul tundusid vastajad avatud, vabad ning aldid kaasa mõtlema.

Grupi- ja süvaintervjuude toimumise aja ning koha leppisin vastajatega kokku e-posti või telefoni teel ning intervjuude pikkus varieerus 70 minutist 120 minutini. Intervjuud viisin läbi organisatsioonide kontoriruumides ja kohvikutes, kus vastajad said tunda end vabalt.

Grupiintervjuud toimusid küll vabas õhkkonnas, mille eesmärk oli stimuleerida vastajaid omavahel tõstatatud küsimuste üle diskuteerima, kuid reaalsuses see nii efektiivselt ei toimunud. Pean mõnna, et enamikus gruppides valitses vastustes liigne konformsus.

Vastakaid arvamusi ning sisutihedaid diskussioone üheski fookusgrupis ei tekkinud. Seega peaks tulemuste analüüsi lugedes silmas pidama asjaolu, et gruppides kujunesid teatud määral arvamusiidrid, kellele teised oma seisukohtadega ei vastandunud. Fookusgrupi meetodika suurimaks kitsaskohaks on grupis juhtfiguuride tekkimine, kelle järgi kõik teised vestluses joonduma hakkavad. Moderaatorina püüdsin küll vastajate vestlusaega tasakaalus hoida ning vaheküsimustega diskussioone tekitada, kuid üldjoontes jäid noored tagasihoidlikeks täiendades teineteise vastuseid.

Antud meetodika puhul peab arvestama ka võimalusega, et noored ei saanud kõikidest küsimustest aru. Kohati oli märgata, et noored kaldusid andma normatiivseid vastuseid, mis ei pruugi vastata nende tegelikule arvamusele. Eesti Skautide Ühingu vestlusringi võis mõjutada ka asjaolu, et vestluse ajal viibis samas ruumis organisatsiooni juhtkond, kelle arvamus on liikmete jaoks oluline. Nii võisid selle grupi noored vastata selliselt, mis teeks meelehead ka juhtkonnale.

Valim

Valimi moodustamisel lähtusin meetodika eripärast. Teadvustan, et tegemist on pilootuuringuga, mistõttu koostas in empiriilise valimi, mille eesmärgiks ei olegi katta kõiki Eestis tegutsevaid noorteorganisatsioone ja nende eri tüüpe.

Valimisse võtsin ühe keskkonna valdkonnas tegeva (Eesti Roheline Liikumine), ühe noorpoliitilise orientatsiooniga (Tegusad Eesti Noored), ühe intellektuaalse (Eesti Väitlusselts), ühe mitteformaalse (Prussakovi Nimeline Rattaühing) ja ühe traditsioonilise (Eesti Skautide Ühing) orientatsiooniga noorteorganisatsiooni. Teadlikult jätsin valimist välja poliitilise, kultuurilise, loominguilise ja sportliku orientatsiooniga organisatsioonid, kuna viimased on eri ajastutel oma olemuselt sisulises tegevuses samad ning sõltumatud ühiskonnakorraldusest. Käesolev magistritöö lähtub eeldusest, et liitumine noorte erakondade, tudengite korporatsioonide jms tugineb peamiselt funktsionaalsetele põhjustele ega muutu oma põhiolemuselt ühiskonnas toimivate arenguprotsesside tagajärjel. Valimisse kuulus viis eri tüüpi noorteorganisatsiooni, mis on magistritöö autori hinnangul vastuvõtlikud laiematele ühiskondlikele suunamuutustele.

Semi-struktureeritud intervjuud viisin läbi Eesti Rohelise Liikumise, Tegusate Eesti Noorte, Eesti Väitlusseltsi ja Eesti Skautide Ühingu tegevjuhtidega. Kuna Prussakovi Rattaühingul puudub kindel struktuur ja ametlik liikmelisus (st liikmeks astumine on hästi vabameelne ilma rangete ja kindlaks määratud liikmeavalduste, vormide või liikmepoliitikata), siis selle organisatsiooni puhul piirdusin fookusgrupi intervjuuga. Viimases osalesid organisatsiooni aktiivsesse tuumikusse kuuluvad inimesed, sh üks asutajaliige.

Fookusgruppides osalenutele ma väga rangeid kriteeriumeid eelnevalt ette ei seadnud. Grupi aitasid kokku panna organisatsioonide juhtkonnad, kes andsid aktiivsemate liikmete nimed ja kontaktandmed. Grupi läbiviimisel selguski, et iga organisatsiooni fookusgruppi olid tulnud üldjuhul aktiivsed ja tegusad liikmed. Ka vanuseliselt on fookusgruppide koguvalim suhteliselt homogeenne, valdav osa respondentidest õppisid keskkoolis või ülikooli esimesel kursusel. Tulemuste interpretatsiooni seisukohalt näitab see samaealiste noorte seisukohtade haakuvusi ning erinevusi. Oluline on ka see, et valimisse kuulunud noored esindavad just aktiivsete noorte arvamusi. Kõrvale on sellest uurimisest jäänud passiivsemad noored, kes ühtegi organisatsiooni ei kuulu.

Kokku osales vestlusringides 28 aktiivset noort, kes olid vähemalt ühe organisatsiooni liikmed. Poisse oli vastanute seas kokku 10 ja tüdrukuid 18. Keskmise valimisse kuulunud noorte vanus oli 20 eluaastat. Eesti Rohelise Liikumise vestlusringis osales viis tüdrukut, kellest vanim oli 25-aastane ja ülejäänud 20- või 22- aastased noored. Üks ERLi vastanust oli tööeline inimene, teised ülikooliõpilased. Ka organisatsioonis Tegusad Eesti Noored oli valdav osa grupist feminiine – kuue vastanu seas üks poiss. Grupis osalenud noored oli vanuses 17 – 22. Eesti Väitlusseltsis jagunes poiste ja tüdrukute osakaal praktiliselt pooleks – kolm poissi ja kaks tüdrukut. Kolm viiest olid 18-aastased, üks 17- ja üks 22- aastane. Prussakovi Nimelise Rattaühingu vestlusringi tuli kokku viis noormeest. Tegemist oli vanuseliselt kõige variatiivsema grupiga, kuna siia kuulusid kogu valimi nii kõige noorem kui ka kõige vanem liige: 15 ja 26 eluaastat. Ülejäänud PNR vastanud olid 23- ja 21- aastased. Eesti Skautide Ühingu vestlusring oli

kõige suurema osalejate arvuga. Kokku osales grupis kuus tüdrukut ja üks noormees. Vestlusringis vahetasid mõtted noored vanuses 17- 20 eluaastat.

Süvaintervjuude respondentide ühendavaks jooneks on organisatsiooni tegevjuhi roll, kuid ealised erinevused olid nende puhul suuremad kui fookusgruppides osalenutel. Nii näiteks on noorteorganisatsiooni Tegusad Eesti Noored tegevjuht alles kahekümneaastane ülikooliõpilane samas kui Eesti Väitlusseltsi juht on 43- aastane naisterahvas. Viimane on lisaks organisatsiooni tegevjuhi rollile aastaid olnud eesti keele ja kirjanduse õpetaja üldhariduskoolis. Eesti Väitlusseltsiga on Katrin Viru seotud olnud üle kümne aasta. Tegusad Eesti Noored tegevjuht on organisatsioonis kaasa löönud kolm aastat. Eesti Skautide Ühingu tegevjuht on 34- aastane, erialalt arst. Skautlusega on ta seotud olnud kaheksateist aastat, olles erinevatel aegadel erinevatel positsioonidel. Lisaks skautluses tehtavale vabatahtlikule tööle on Kristjan Pomm seotud ka teiste Eesti noorsootööga seotud ettevõtmistega ning kuulub Haridus- ja Teadusministeeriumi Noortepoliitika Nõukogusse ning Euroopa Noorte Programminõukogusse. Eesti Rohelise Liikumise tegevjuht on samuti keskealine meesterahvas, kes on Rohelise Liikumise organisatsiooniga seotud olnud mitu aastat.

Tulemuste esitamine

Tulemused esitan fookusgruppide ja süvaintervjuude tsitaatide kaudu. Kõikidelt respondentidelt olen eelnevalt küsinud luba nende nime kasutamiseks. Tsitaatide lõpus on märgitud intervjuueeritava eesnimi, vanus, intervjuutüüp ja organisatsiooni lühend (fookusgrupp – FG, süvaintervjuu – INT). Lisades esitan täpse intervjuu kava, kõikide intervjuude transkriptsioonid ja valiku fookusgruppides tehtud kollaažidest. Sisuanalüüsil lähtusin uuringukava temaatilistest alablokkidest. Järgnevalt annan lühiülevaate valimisse kuulunud noorteorganisatsioonidest:

Eesti Roheline Liikumine – Eesti Roheline Liikumine (ERL) on 1988. aastal asutatud keskkonnakaitseorganisatsioon, mille eesmärgiks on suunata Eesti ühiskonda loodushoiule ja säästlikule eluviisile. ERL-i sisuline tegevus toimub professionaliseerunud tuumiku juhtimisel (kümmekeond 20ndates ja 30ndates spetsialisti), mis on spetsialiseerunud kindlate keskkonna- ja sotsiaalsete probleemide uurimisele ja

lahendamisele. Teistest keskkonnaorganisatsioonidest eristub ERL laiematele arengu- ja keskkonnateemadele pühendumise (näit. säästev tarbimine, planeeringute jälgimine, transport...) ja otsustusprotsessides osalemise läbi. ERL-il on üle 900 liikme, neist suurem osa on noored linlased - õpilased ja tudengid (www.roheline.ee/). Noorteorganisatsioonide kujunemise ajateljel paigutaksin Eesti Rohelise Liikumise professionaliseerumise - formaliseerumise perioodi, mil organisatsioonides muutus oluliseks formaalne tuumikgrupp. ERL allub kollektiivsele ideoloogiale. Liikmed näevad end tuumikgrupi kui ekspertidega nõustujatena ja nende toetajatena.

Tegusad Eesti Noored - MTÜ Tegusad Eesti Noored (TEN) on üle-Eestiline noorteorganisatsioon, mille eesmärk on läbi noorsooparlamentide, simulatsioonide, koolituste ja projektide apoliitilisel viisil suurendada noorte ühiskonnateadlikkust. Organisatsioon asutati 2001. aastal. TEN korraldab aastas mitu regionaalsessiooni, mille käigus arutatakse atraktiivses formaadis päevakohaseid küsimusi parlamendi protseduure jälgendades. Aasta üheks olulisemaks ürituseks on Euroopa Noorteparlamendi Eesti Sessioon, mis toob kokku noori poolesajast koolist ja külalisi välisriikidest. Peale Euroopa Noorteparlamendi esindab TEN Eestis Põhjamaade noorteorganisatsioonide võrgustikku WithVision International ning osaleb aktiivselt Põhja-Euroopa Noortefoorumi tegevuses (www.ten.ee). TEN kaldub moderniseerumise ajateljel tänasesse, hilismodernsesse etappi, kus organisatsiooni tegevus põhineb eeskätt liikmete mobiilsel algatusel ning vaba sidususega struktuuril.

Eesti Väitlusselts - Eesti Väitlusselts (EVS) on tegutsenud alates 1994. aastast. Väitlusseltsi tegevusse on kaasatud üle 700 kooliõpilase, tudengi ja pedagoogi erinevatest Eesti koolidest. Eesti Väitlusseltsi eesmärgiks on juurutada mõtteviisi, et ühiskondlikus dialoogis saab määravaks tugevam argument. Oma eesmärgi täitmiseks pakub organisatsioon kõnekunsti-, argumendi-, avaliku esinemise, retoorika koolitusi. Õpitu omandamise proovikiviks on erinevad väitlusturniirid, avalikud väitlused, rattatuur ja suvelaager (www.debate.ee). Eesti Väitlusselts kuulub sarnaselt ERLiga professionaliseerumise - formaliseerumise ajaperioodi, millele viitavad hiljutised ümberkorraldused organisatsiooni juhtkonnas (palgaline juhatus) ning suhteliselt konservatiivne liikmepoliitika.

Prussakovi Nimeline Rattaühing – Prussakovi Nimeline Rattaühing (PNR) asutati 1998. aastal. Ühingu eesmärk on keskkonnasäästliku mõtteviisi propageerimine ja jalgrataste kasutamise populariseerimine. Rattaühingut iseloomustab hoolivus ümbritsevast keskkonnast - nii looduslikust kui vaimsest. „*Meile meeldib, kui on huvitav, lõbus ja teistmoodi kui tavaliselt,*” (www.prussakov.ee). Prussakov on hilismodernne vabalt sidustuva struktuuriga organisatsioon, mis põhineb just indiviidide mobiilsel algatusel mitte mingile kõrgemale ideoloogiale allumisel.

Eesti Skautide Ühing (ESÜ) – Eesti Skautide Ühing loodi 1995. aastal, mis on tänaseks kasvanud üheks suuremaks Eesti noorteorganisatsiooniks. Eesti Skautide Ühinguga liitusid nii noored ja aktiivsed tänaste maailmaskautluse põhimõtete eest seisjad kui ka paljud väärikad skaudijuhid, kes olid skautlusega liitunud enne 1940. aastat. ESÜ eesmärgiks on arendada avalikkusele suunatud tegevuste kaudu Eesti noori, kooskõlas skautluse eesmärgi, põhimõtete ja meetoditega, täisväärtuslikeks kodanikeks. Oma eesmärkide saavutamiseks korraldab ESÜ laste- ja noorteüritusi, sh puhke-, spordi- ja õppelaagreid, seminare, matku, koolituskursusi jms. Lisaks vahendab ESÜ noorsoovahetust, st rahvusvahelist õpilas- ja üliõpilasvahetust ning vabatahtlikke teenistusi (www.skaut.ee). Kuigi skautlus taasloodi alles 90ndate keskel, on see küllaltki traditsioonilisse ühiskonda ulatuv organisatsioon, mis järgib endiselt selle aja ideoloogiat. Kui töökorralduslikult püüab skautlus end pidevalt kohandada muutava keskkonnaga, siis organisatsiooni struktuur, edasikantavad väärtused ja ideoloogia pärinevad esimese vabariigi aegadest.

TULEMUSED

Tulemuste analüüsis tuginen viiele fookusgrupi intervjuule noorteorganisatsiooni liikmetega ning neljale süvaintervjuule samade organisatsioonide liidritega. Tulemused esitan uurimuskava suuremate plokkide järgi, mille raames vastan eelpool nimetatud uurimisküsimustele ja põhiprobleemile.

3.1 Noorte nägemus organisatsioonide rolli kohta tänases Eesti ühiskonnas

Vestlusringides organisatsiooni juhtide ja noortega uurisin nende hinnanguid noorteorganisatsioonide arengutaseme ning mõjuulatuse kohta Eestis. Kõikide organisatsioonide tegevjuhid leidsid, et organisatsiooniline kuuluvus avaldab noortele igal juhul positiivset mõju. Eesti Väitlusseltsi ja Eesti Skautide Ühingu tegevjuhid oskasid nimetada näiteid, kuidas noored on organisatsioonis tegutsedes silmnähtavalt muutunud ning arenenud. Osa noorte jaoks on organisatsiooniline kuuluvus olnud Eesti Skautide Ühingu juhi sõnul suisa elu valikute tegemisel oluliseks suunajaks.

*/---/ me oleme natuke vaadanud, proovinud analüüsida, hästi intuitiivselt tegelikult, aga õigetele faktidele tuginedes, et skautlus on kaudselt võib-olla mõjutanud ka osadel inimestel nii-öelda elukutse valikut ja need valikud on olnud ka seotud selliste valdkondadega elus, mis mingit pidi on sotsiaalses mõttes, ühiskonna mõttes olulised /---
/Et ma arvan, et skautlusel on siuke positiivne mõju olemas, ma olen täiesti kindel selles /---/ (Kristjan 34, INT, ESÜ).*

Ka noored ise tunnistasid, et organisatsioonis kaasalöömine on nende elus olulisi valikuid mõjutanud. Üks Eesti Rohelise Liikumise respondent tõi näite sellest, kuidas osalemine ühel ERLi üritusel viis ta kokku inimesega, kes pakkus talle huvitava praktikakoha, millega ta sai hiljem siduda oma bakalaureusetöö ning läbi viia uurimuseks vajaliku ettevalmistuse.

Lisaks pragmaatilistele mõjuteguritele õppetöö ja elukutsete valikul, nimetasid respondendid ka väärtuspõhiseid aspekte. Eesti Skautide Ühingu noored tõid ühe olulisema aspektina välja selle, et skautlus on levinud põlvest põlve, mistõttu on ta seadnud häid eeskujusid ning suunanud noori nn õigele teele. Ka TENi liikmed leidsid, et organisatsioon mõjutab noori, koondades ühiste väärtushinnangutega inimesi, kes kollektiivses tegevuses omakorda motiveerivad teisi meeskonnaliikmeid aktiivsust üles näitama.

Siin kõrval on rahvariietes tädike, kes kujutab siukest passiivset Eesti inimest, kes ei tea, mida endaga peale hakata, aga siis noorteorganisatsiooni kaudu peaks ta muutuma selliseks aktiivseks, emotsionaalselt aktiivseks. Noorteorganisatsioonid ühendavad sarnaste huvide ja ideaalidega inimesi, et neil oleks koos tore ja millegi poole püüelda (Helga 18, FG, TEN)¹

Eesti Väitlusseltsi liikmed arendasid eelnimetatud mõtet veel edasi, väites, et organisatsioonidesse kuuluvad inimesed, kes tahavad erineda hallist massist ja on oma maailmavaadetelt palju arenenumad. Eesti Väitlusseltsi tegevjuhi vastus küsimusele, kuidas mõjutab noorteorganisatsioonide tegevus noori oli lühike ja konkreetne:

Mõjutab palju. Ta paneb mõtlema ja analüüsima asju erinevalt poolelt. Sa õpid vaatama asju sügavamalt ja mõistma, et igal asjal on vähemalt kaks poolt kui mitte kakskümmend (Katrín 43, INT, EVS).

Kõikides vestlustes puudutasin ka noorteorganisatsioonide ning kolmanda sektori arengutaseme teemat laiemalt. Noorteorganisatsioonide tegevjuhid olid üksmeelel, et Eestis on kolmanda sektori roll kasvanud selles osas, et mitmeid noorteorganisatsioone on hakatud kaasama ava- ja erasektori koostööprojektidesse. Eesti Väitlusseltsi tegevjuht märkis, et mitmetes noorteorganisatsioonides on toimunud professionaliseerumine ning osadest on kasvanud oluline arvamusiider, kuid proportsionaalselt on selliseid organisatsioone siiski vähe. Positiivse poole pealt leidsid liidrid, et ühiskond tervikuna on hakanud noorteorganisatsioonide tööd rohkem hindama. Eesti Skautide Ühingu tegevjuht

---

¹ kommentaar enda tehtud kollaažile

tõi oma isiklikust kogemusest näite, kuidas tema suhtlusringkonnas on suhtumine vabatahtlikkusse töösse ja noorteorganisatsioonidesse tolerantsemaks muutunud. ESÜ juht leidis, et mõistev suhtumine on lisaks isiklikule tasandile tekkinud ka avalikus sektoris:

Siin ma võin nagu küll öelda, et tõesti, et Haridus- ja Teadusministeerium näeb noorteühendustes väärtust ja tõesti aktsepteerib neid. Et ei ole nii, et ah mingi kolmanda sektori nišš, las teevad mis saavad. Et pigem on valmisolek olemas aidata kaasa sellele arengule ja see on tulnud raske töö tulemusena. /---/ (Kristjan 34, INT, ESÜ)

Tegusad Eesti Noored tegevjuht rõhutas lisaks eeltoodule, et noorteorganisatsioonide mõju ühiskonnas hakkab üha jõulisemalt välja paistma noorte „rikkumata”, julgete arusaamade, seisukohtade ning ettepanekute esitamises võimudele. TENi juht leiab, et noorteorganisatsioonides (eeskätt nendesugustes) kasvavad aktiivsed kodanikud, kes hakkavad üha rohkem erinevatesse otsustusprotsessidesse sekkuma:

Need organisatsioonid, kes tahavad sellist noorte hääletoru mängida mingisuguses mõttes või pakkuda noortele vähemalt seda võimalust diskussiooniks või tegevuseks, siis ta ei ole enam lapsekingades. /---/ fakt on selles, et ühiskonna sidususe hoidmiseks ma näen küll seda varianti, et traditsiooniline riigivalitsemise meetod seda ikka väga hästi enam ei suuda. Inimesed kasvavad järjest suuremateks indiviidideks ja tahavad järjest rohkem ise teha /---/ (Martin 20, INT, TEN).

Eesti Rohelise Liikumise tegevjuhti valdasid noorteorganisatsioonide mõjujõust ja kolmanda sektori arengutasemest rääkides kahetised mõtted. Ühelt poolt väitis ta, et kodanikuühiskonna teadvustamine on kindlasti arenemas ning viimastel aastatel teinud väga suure hüppe. Demokraatlikus korras on tema hinnangul kodanikuühendustel suur roll. Samuti leidis, ta, et kodanike väljaastumise julgus on arenenud ja edasi liikunud, mida tõestab ka viimastel aastatel kiiresti mobiliseerunud kodaniku grupid (näiteks Sakala keskuse juhtum). Teistpidi ei ole ERLi juhi sõnul üldse arenenud kodanikuühenduste finantseerimine, majanduslik toetus. Avalik sektor kaasab

noorteorganisatsioone küll neutraalse osapoolena, aga sellist tuge, mis organisatsiooni koos hoiab, ühiskonnalt ega riigilt ei ole.

Avalikkuse toetuse osas olid skeptilised ka noored. Vestlusringides jäi kõlama arvamus, et noorteorganisatsioonidel on küll oluline roll nii ühiskonna kui ka indiviidi tasandil, suunates avalikkuse tähelepanu erinevatele probleemkohtadele, kuid nende kuuldavus ja mõjujõud on veel laiemas kontekstis väike.

Noorteühenduste roll on piiratud, minu arvates on nad siuksed väiksed siblijad ühiskonna silmis, aga neilt just kui oodatakse mingite suurte asjade tegemist ja samas seda väga ei toetata, mis on hästi vasturääkiv (Triin 22, FG, TEN).

Nii võib väita, et noorteorganisatsioonid on oma kindlas ringis suhteliselt küpsed ning pakuvad noortele hulgaliselt arenguvõimalusi, kuid laiema kõlapinna saamiseks on vaja veel ühiskonnas kasvada ja oma positsiooni tugevdada. Täna on nende roll ühiskonna silmis vastuoluline – suured ootused tegevuse tulemuslikkuses, kuid minimaalne materiaalne toetus.

Hoolimata noorteorganisatsioonide väikesest mõjuulatusest laiema avalikkuse silmis, on minu hinnangul nende roll juba täna märkimisväärne. Vaadates noorte tugevat identiteedilist siduvust organisatsioonidega, julgen väita, et selline kollektiivne tegevusvorm jätab noorte ellu kustumatu märgi. Organisatsioonide abil laieneb noorte maailmapilt ja väärtushinnangud, mis omakorda mõjutab nende arusaamist ühiskondlikest probleemiallikatest ning valmisolekut lahenduste leidmise nimel kiirelt mobiliseeruda. Antud magistr töö valimisse kuulunud organisatsioonid näitasid, et kõik neist kasvatavad uuest põlvkonnast sotsiaalselt aktiivseid kodanikke, kes julgevad oma seisukohti avaldada ning nende eest seista. Tundub, et organisatsioonis aastaid tegutsenud noored on selgemate tuleviku sihtidega ning oma valikutes küpsemad või eneseteadlikumad.

Kokkuvõttes on respondentide arvates noorteorganisatsioonidel ühiskonnas suur ja kasvav mõjujõudu. Seda nii indiviidide kui ka ühiskonna tasandil. Samuti ilmnes

vestlustest, et noorteorganisatsioonidega seotud inimesed näevad ühiskonnas suurenevat iseteadlike isiksuste osakaalu, kes ühtpidi kasvavad ja arenevad organisatsioonidest välja, kuid teisalt kasutavad neid kanalina erinevatel teemadel sõna võtmiseks ning oma seisukohtade väljendamiseks. Kui uskuda liidreid, et nii noorteorganisatsioonid kui ka kolmas sektor on jõuliselt liikumas professionaliseerumise suunas, siis tundub, et lähemate aastate perspektiivis on nende mõjujõud ühiskonnas laiahaardelisem. Kui täna on organisatsioonides kollektiivne tegutsemine valdavalt homogeenne ja konsensuslik, siis vestluste põhjal võib arvata, et koos organisatsioonide arenguga on suurenemas ka üksikindiviidi roll ühendustes.

3.2 Noorte tõlgendus oma organisatsioonilise kuuluvuse kohta

Vestlustes noortega selgus, et organisatsioonidega liitumisest rääkides tuleks eristada kahte tasandit: esiteks organisatsioonini jõudmist ning teiseks organisatsiooni püsima jäämist. Respondentide hinnangul on neid etappe oluline eristada just seepärast, et organisatsioonini jõudmine on enamasti juhuslik, üldjuhul läbimõttlemata ning vähem teadlik valik, kuid organisatsioonis olemine põhineb kindlatel motiividel.

3.2.1 Liitumise impulsid

Kuigi valimisse kuulusid erinevate maailmavaadete ning mõtteviisidega noored, haakusid suures osas nende nägemused noorteorganisatsioonidega liitumise põhjustest. Kõikides fookusgruppides nimetati ühe peamise liikmeks astumise impulsina „oluliste teiste” mõju. Noorteorganisatsioonini jõudmisel peetakse peamiseks teguriks kollektiivset, sotsiaalset mõju sõpradelt, tuttavatelt, koolikaaslastelt, pedagoogidelt, vanematelt jt. Kõik respondendid mainisid, et paljud noored jõuavad organisatsioonideni, kuna nende sõbrad on seal juba ees, kelle kaudu liigub omakorda info organisatsioonis toimuva kohta ning kes kutsuvad üles erinevatest üritustest osa võtma.

Või siis teine võimalus, et kuna kõik su vanad sõbrad väitlevad, siis lähed ise ka vaatama, mis nad teevad. Päris paljud tüübid on minu meelest võtnud oma sõpru kaasa. Et see kollektiivne mõju on päris suur (Andreas 17, FG, EVS).

Ma arvan, et osade jaoks on oluline ka see nn kambavaim, et ta sõbrad on seal ja meil on koos nii toredad üritused ja uued teadmised. Kui üksi ei taha minna, siis kui keegi ees on, see võib olla väga tugev faktor mingi organisatsiooniga liitumisel (Kadri 22, FG, ERL).

Sama üksmeelselt kinnitasid respondendid, et liitumise oluliseks ajendiks on noorte soov oma energiat ning tegutsemistahet erinevates tegevusväljundites kanaliseerida. Nii võib organisatsioonini jõudmist tagant tõugata nooruslik uudishimu ja huvi mõne konkreetse tegevusvaldkonna vastu ning soov end selles realiseerida.

Ma arvan, et noortel on kõige rohkem sellist vaba energiat, mida tuleb kuskile paigutada ja sellist protestivaimu (Helen 22, FG, ERL).

Üks on see, kui noor näeb seal organisatsioonis seda, mis teda väga huvitab /---/ ja teine põhjus on see, et inimesel on mingi aktiivsuse geen, mida ta peab kuskil realiseerima (Herman 18, FG, EVS).

Mõnetine erinevus ilmnes respondentide vahel eri tüüpi organisatsioonide lõikes, kui liitumispõhjuste analüüsimisel mindi filosoofilisemale tasandile. Siinkohal oli näha noorte mõtteviiside lahknevusi. Prussakovi Nimelise Rattaühingu ja Eesti Rohelise Liikumise noored väitsid sarnaselt, et liitumisel organisatsioonidega on aluseks mõtteviiside ja väärtushinnangute ühtimine. Mõlemas fookusgrupis jõudsid vastajad selleni, et olulisim organisatsiooni astumisel on personaalne tunnetus, kas organisatsiooni väärtused ja mõtteviis haakuvad inimese enda omadega või mitte. Nii minnakse noorte väitel organisatsioonidest otsima mõttekaaslasi, kellega on lihtne leida ühine keel ning seeläbi ka koos huvitavaid tegevusi ellu viia.

Jah ja igaüks mõtleb oma mõtteid ja siis ta mõtleb, et ahah leiaks veel kellegi, kes mõtleb samamoodi ja neil on midagi ühist ja see arendab.. /---/ Ma arvan, et liikmete puhul on põhiline see, et inimene ise tunneks, et ta tahab kuuluda sinna samasse gruppi, mis esindab mingeid samu väärtusi (Erko 26, FG, PRN).

/---/ noorteorganisatsioonide puhul on just uute sõprade leidmine väga tugev faktor, et leida neid noori, kellega sul on ühised väärtused. Ja et siis koos mingeid tegevusi teha

ning aega veeta natuke konstruktiivsemalt kui kaubamajas hängida lihtsalt (Helen 22, FG, ERL).

Eri tüüpi organisatsioonide noortega vesteldes tundub selline identiteedi ja väärtuspõhine liitumine olema iseloomulikum just kindlat mõttesuunda või elustiili propageerivatele organisatsioonidele. Eesti Rohelise Liikumise ja Prussakovi Nimelise Rattaühingu liikmete ühendavaks jooneks on selgelt rohelise mõtteviisi toetamine ja huvi seda laiemalt ühiskonnas levitada. Huvitav oli siinkohal täheldada, et noorte arvates on neil enne organisatsiooniga liitumist juba kindlad vaated välja kujunenud, mida minnakse organisatsiooni n.-õ realiseerima ja nende baasil sidemeid looma. Kollektiivne identiteedipõhine probleemitunnetus sarnaneb sotsiaalsete liikumiste teoreetilisele käsitlusele. Maailmavaatelised organisatsioonid esindavad kollektiivse probleemiallika nimel mobiliseerumist, mille vedavaks jooneks on liikmeid ühendav mõttesuund.

Teise dimensioonina jooksis fookusgruppides läbi arvamus, et noored lähevad organisatsiooni eeskätt isiklikus plaanis midagi juurde saama – uusi oskusi, teadmisi, sõpru, kasulikke tutvusi vms. Isikliku kasu ja praktilise kogemuse saamise diskursus tõusis jõuliselt esile just Eesti Väitlusseltsi noorte puhul, kes erinevalt rohelise mõtteviisiga organisatsioonidest ühiste väärtushinnangute dimensiooni praktiliselt ei puudutanudki. Huvitav oli ka asjaolu, et kui Eesti Väitlusseltsi noored ütlesid otse välja, et Väitlusseltsist ammutavad nad egoistlikult kõike seda, mis annab neile isiklikus plaanis palju kasu, siis Eesti Rohelise Liikumise noored mainisid sama diskursust just kui vastandades end sellele.

„TENi, EVSi ja siukestesse organisatsioonidesse sa lähed ikkagi midagi saama, mitte poliitikat tegema või sihilikult oma arvamust läbi suruma” (Herman 18, FG, EVS).

„Jah, vaevalt, et keegi läheb mõttega, et ma tahan maailmale nii palju anda” (Laura 18, FG, EVS).

Näiteks ma ise ei kuulu korporatsiooni, aga samas ma tean inimesi, kes on liitunud korporatsiooniga põhimõtteliselt tuleviku mõttes. Et teavad, et nad saavad sealt kasulikke tutvusi ja nad nagu kindlustavad oma tulevikku. Aga see ei ole niimoodi, et nad hullult

vabatahtlikult nüüd teevad midagi või mingi maailmanägemus ja visioon oleks. See on lihtsalt selline ratsionaalne otsus, et liitun (Helen 20, FG; ERL).

Mitmed respondendid tõid välja liitumispõhjustena ka asjaolu, et eriti väiksemates piirkondades näevad noored noorteorganisatsioonides alternatiivset vaba aja veetmise võimalust. Noored väitsid, et organisatsiooniline kuuluvus võimaldab neil igapäevaelu mitmekesisemaks muuta ning nädalavahetusi ja vabaid õhtuid sisustada. Samavõrra nähti liitumise põhjusena ka noorte spontaanset ja juhuslikku valikut. Osa respondente leidis, et paljude noorte sotsiaalne aktiivsus ei ole sisemiselt põhjalikult läbimõeldud ja kaalutletud tegevus, vaid pigem spontaanne, juhuste kokkulangevus.

Fookusgrupi abimaterjaliga (lünktekst, mille respondendid täitsid iseseisvalt kirjalikus vormis, lisa 1) uurisin ka kõikide respondentide personaalseid liitumise põhjuseid ning viise, kuidas leiti tee vastavasse noorteorganisatsiooni. Siinkohal oli taas märgata erinevate organisatsioonide lõikes palju sarnasusi. Kui üldarutelus nimetasid noored peamiselt kuute eri tüüpi liitumispõhjusteid, siis personaalsetes vastustes joondus välja kaks suuremat suunda. Pooled respondendid olid jõudnud enda organisatsiooni juhuse kaudu või sõbra kutsel ning ülejäänuid innustas soov ennast arendada ning rahuldada huvi vastava organisatsiooni tegevuse vastu. Teistest kõige eredamalt torkasid siinkohal silma Prussakovi Nimelise Rattaühingu liikmed, kes kõik märkisid individuaalülesandes, et nende peamiseks ajendiks oli sõpruskonna mõju ning mõtteviisi ühtimine. Eelnimetatud kaks põhjuste suunda võtab kenasti kokku ühe respondendi vastus küsimusele, mis põhjusel ta liitus selle organisatsiooniga:

Esiteks Jaanus sundis. Teiseks mõtlesin, et võiks tulevikku silmas pidades kasulik olla (Herman 18, FG, EVS).

Organisatsioonide liidrite arvamus selle kohta, miks noored erinevate organisatsioonidega liituvad, haakus noorte enda omaga. Kolme organisatsiooni juhid (TEN, EVS, ESÜ) leidsid, et noori toob organisatsioonide juurde esmajärgus vajadus laiendatud sõpruskonna ja mõttekaaslaste järele, eneseteostusvõimalused ning kuuluvus

sarnaseid väärtuseid kandvasse gruppi. Eesti Rohelise Liikumise tegevjuht märkis, et nende kogemusel on liitumise aktiivsus suurenenud alati siis, kui Eesti Rohelise Liikumise tegemistest on kirjutatud mõnes meediakanalis. Paljud astuvad tema hinnangul liikmeteks hetke emotsiooni ajal, mõtlemata, kas nad tahavad selle organisatsiooni tegevuses ka edaspidi aktiivselt kaasa lüüa.

Tuginedes noorte vastustele, annab allolev tabel ülevaate sellest, millised organisatsiooniga liitumise impulsid on erinevatele noorteorganisatsiooni tüüpidele iseloomulikud.

Liitumise põhjused					
	Eesti Skautide Ühing	Eesti Väitlusselts	Eesti Roheline Liikumine	Prussakovi Nimeline Rattaühing	Tegusad Eesti Noored
„oluliste teiste” (eeskätt sõprade) mõju; sõbrad kutsusid	X	X	X	X	X
Nooruslik entusiasm ja aktiivsus – soov seda kuskil kanaliseerida	X	X	X	X	
Huvi organisatsiooni tegevusvaldkonna vastu	X	X			
Kollektiivse kuulumise vajadus	X			X	
Soov leida lahendusi ühiskondlikele probleemidele ja maailma parandada	X		X		X
Soov leida mõttekaaslasi ja sõpru		X	X	X	X
Soov kuuluda samu väärtushinnanguid kandvasse kollektiivi			X	X	
Saada juurde uusi oskusi, teadmisi, kasulikke tutvusi ja muud kasulikku isiklikus plaanis		X			
Sellesse organisatsiooni kuulumine on prestiižne		X			
Organisatsioon pakub eneseteostusvõimalusi		X			
Alternatiivne vabaaja veetmise võimalus			X		

Juhuslik sattumine mõnele organisatsiooni üritusele, spontaanne liitumine	X		X		
Kodune kasvatus ja vanematelt süstitud väärtushinnangud			X	X	

Kokkuvõttes näitasid noorte vastused, et organisatsioonidega liitumise ajendid võivad olla väga erinevaid. Organisatsioonideni jõuavad noored, keda on mõjutanud isikuomadused, huvid, sõpruskond, kodune kasvatus, kool ja paljud muud tegurid. Samal ajal paistsid identiteedi- ja väärtuspõhiste impulssidega silma maailmavaatelised organisatsioonid, kelle ühendavaks jooneks oli liikmete kollektiivne probleemiallika tunnetamine. Maailmavaateliste organisatsioonide eristumine näitas minu hinnangul ühelt poolt seda, et individualiseerumise kontekstis ei ole pealekasvava põlvkonna seas kadunud kollektiivsete probleemiallikate tunnetamine ning ühistegevuse abil neile lahenduste otsimine. Kuid teisalt viitasid noorte vastused sellele, et organisatsiooniga liitumine on oluline osa nende identiteedi ning väärtussüsteemide kujundamisest.

3.2.2 Organisatsiooni püsima jäämise põhjused

Noorte põhjendused organisatsiooni töös osalemisel peegeldasid nende nägemust kollektiivse tegevuse ja sotsiaalse aktiivsuse olemusest. Peamine põhjus, mis paneb noori organisatsioonis tegutsema, on tekkinud sõpruskond ja suhtevõrgustik. Kõik noored pidasid oluliseks lisaväärtuseks organisatsioonilise kuuluvuse juures seal tekkivat sõpruskonda, toredaid mõttekaaslasi ja laiemat tutvusteringi enda ümber.

Samal ajal ilmes noorte organisatsioonilise kuuluvuse ja kollektiivse tegutsemise motiive uurides erinevate organisatsioonide lõikes ka mitmeid eripärasid. Nii näiteks võib Eesti Väitlusseltsi ja Prussakovi Nimelise Rattaühingu mõtteliselt paigutada pragmaatilis-ideoloogilise telje kahte erinevasse ossa. Esimese puhul nimetasid noored organisatsiooni püsima jäämise põhjustena eranditult pragmaatilisi tegureid. Väitlejad pidasid oluliseks lisaks tekkivale sõpruskonnale ja ümbritsevale haritud inimeste ringile eneseteostusvõimalusi, enesearengut, uusi õpitavaid oskusi, teadmisi aktuaalsetest teemadest ja erinevatest maailma probleemidest. Väitlustegevus kui selline, mille kaudu ollakse kursis maailmapoliitiliste teemadega ning laiendatakse oma silmiringi, on väitlejate hinnangul kujunenud teatud mõttes elustiiliks. Viimasega kaasneb noorte jaoks

prestiiž, kasulikud oskused ning mõistlikud inimesed. Vastupidiselt väitlejatele ei nimetanud Prussakovi Nimelise Rattaühingu noored mitte ühtegi pragmaatilist mõjutegurit. Nende puhul domineeris selgelt identiteedikeskne lähenemine – uhkustunne ja ühine vaim, mida hoiab koos tugev sõpruskond. Prussakovi liikmed rõhutasid enda organisatsioonist rääkides tugevat ja siduvat identiteeti, mida ei peagi ümbritsema väga kindlate raamidega organisatsioon. Nende enda sõnul hoiabki organisatsiooni koos vabameelne suhtumine, lõbus seltskond ja koosviibimised, millest kumab alati positiivset energiat. Organisatsiooni juures hoiab Prussakovi Nimelise Rattaühingu liikmeid tugev sõprusühitel baseeruv identiteet, mida ei ümbritse mõtestatud ja eesmärgipärased tegevussuunad, läbimõeldud pragmaatilised koosviibimise põhjused. Illustreerimaks kahe organisatsiooni liikmete erinevaid nägemusi toon alljärgnevalt paari inimese vastused küsimusele, mis põhjusel nad organisatsioonis tegutsevad:

/---/ üsna aktuaalsete teemadega saab väitluse kaudu olla kursis, millega ma muidu ei oleks, kuna ei viitsi nagu lehti lugeda. Ma loen neid asju, mis endale meeldib, mitte seda, mis Iraagis toimub. Aga siis kindlasti on vinge ennast arendada, kõik need väitlusoskused, et a la argumendi kokkupanemine ja ümberlukkamine. Need oskused on väga vinged ja üldse nagu mõtlemisoskused, et sa suudad ka nähe kahte poolt ja ei ole võib-olla nii silmakirjalik. Ja siis et oskad võib-olla mingeid otsuseid paremini vastu võtta (Andreas 17, FG, EVS).

Minu jaoks on see üks viis tunda, et ma olen elus. Ja mulle meeldib, kui saab nalja ja on inimesi, kes mõtlevad teistmoodi ja suudavad näha väga tõsistes argihallides asjades midagi hoopis inimlikumat. /---/ jah Prussakov, see on ikkagi emotsioon (Erko 26, FG, PNR).

Kahe äärmuslikuma näite vahele jäävad Eesti Rohelise Liikumise, Skautide Ühingu ja Tegusad Eesti Noored liikmed, kes nimetasid mõlemast suunast erinevaid aspekte. Kõige sarnasema lähenemisega olid Eesti Rohelise Liikumise ja Eesti Skautide Ühingu noored, kes nimetasid rohkem ideoloogilisi põhjendusi. Mõlema organisatsiooni liikmete jaoks olid esmakohal altruistlikud aspektid. Korduvalt mainisid viimased soovi kedagi aidata või kellegi heaks midagi ära teha. Nende noorte hinnangul motiveerib organisatsioonis

edasi tegutsema rahulolu teiste inimeste nägudes ning saadav positiivne emotsioon kellegi aitamisest või heategevusest. Eesti Rohelise Liikumise noored nimetasid teise sama olulise põhjusena ka rohelise mõtteviisi propageerimist ja ühiskonnas olulistele probleemkohtadele viitamist. Vastustest kumas läbi tugev ühiskonna parandamise ambitsioon. Teisalt nimetati mõlema organisatsiooni puhul ka sarnaselt väitlejatega mitmeid pragmaatilisi põhjendusi nagu enesearendamine, igapäeva rutiini vahelduse saamine, kasulik vaba aja veetmise vorm jne.

Kõige ambivalentsem viiest valimisse kuulunud organisatsioonist oli Tegusad Eesti Noored. Ühtpidi kumas ka siit läbi altruistlik soov teistele oma teadmisi edasi anda ning sellest positiivset energiat ammutada, kuid teisalt mainiti sama palju ka kõiki eelnimetatud pragmaatilisi ja individikeskseid tegureid. Erinevalt teistest organisatsioonidest tõusis TENi puhul jõuliselt esile indiviidi kui iseteadliku subjekti tegutsemisvajadus. Individualiseerimisteooria käsitlus indiviidist kollektiivse tegutsemisvormi subjektina haakus TENi noorte seisukohtadega. Üksmeelselt arutleti selle üle, et TENis on iga liige omaette tugev isiksus, kes on enamasti organisatsioonis selleks, et midagi ise ära teha ja ellu viia.

Tavaliselt organisatsioonides surutakse sellele kollektiivsusele, aga mina küll selles kollektiivis tunnen, et ma saan jääda endaks. /---/ TENis saab jääda oma isiksusega ja saada kollektiivi osaks, et seda ei ole paljudes kollektiivides või organsatsioonides. /---/ Ma arvan, et kõige olulisem on pigem see, et saab ise midagi ära teha (Nummi 17, FG, TEN).

Kokkuvõttes näitas noorte diskussioon organisatsioonilise kuuluvuse põhjuste üle seda, et pragmaatilised ning isiklikust kasust lähtuvad tegurid on väga tugevalt segunenud identiteedi otsimise ning altruistlike tegevusväljunditega. Samuti näitasid vastused, et noorte puhul on sotsiaalne kuuluvus ning suhtevõrgustiku ülesehitamine fundamentaalse tähtsusega. „Oluliste teiste” mõju nii organisatsioonideni jõudmisel kui ka seal püsimisel ja aktiivsuse ülesnäitamisel on selgelt domineeriva mõjujõuga.

Noorteorganisatsioonide positsioneerumine teiste omasuguste kõrval

Kui üdisemates diskussioonides noorteorganisatsioonide rolli ja liitumispõhjuste osas olid respondendid sarnastel seisukohtadel, siis enda organisatsiooni võrdlemisel teistega selgusid igauhe eripärad. Kuna valimisse kuulus viis eri tüüpi organisatsiooni, siis palusin noortel võrdluses neile keskenduda. Mõneti üllatuslikult pean tõdema, et noortel on enda organisatsioonis välja kujunenud nii tugev identiteet, et seda kiputakse vastandama teiste omadele. Eranditult kõikides fookusgruppides suhtuti ühte või kahte valimisse kuulunud organisatsiooni (reeglina nendesse, mis olid tegevusväljundi poolest enda omast kõige erinevamad) negatiivse alatooniga. Samuti oli huvitav asjaolu, et noored ei tea palju teistest organisatsioonidest ning suhtuvad neisse suure eelarvamusega. Nii näiteks ei olnud paljud Eesti Väitlusseltsi ja TENi noored kuulnud Prussakovi Rattaühingust või vastupidi. Ainus organisatsioon, mis kõigile ootuspäraselt seoseid tekitas oli Eesti Skautide Ühing.

Kuigi organisatsioone võrdlev vestlus kaldus suuremal määral erinevuste üle diskuteerimisele, siis nimetati ka mõned sarnasused. Respondendid leidsid, et kõiki noorteorganisatsioonide liikmeid ühendab tegutsemistahe, aktiivsus ja valmidus oma organisatsiooni eesmärkide nimel töötada. Samuti näevad noored iga organisatsiooni juures olulist lisaväärtust formaalsele kooliharidusele ning suuri eneseteostusvõimalusi.

Kuna kõik on noorteorganisatsioonid, siis kõikides nendes on nagu inimesi, kellele ei piisa lihtsalt sellest nagu haridusprogrammist, mis on pakutud. Kõik nagu tunnevad, et neil jääb midagi puudu. Ja seda asendavad siis organisatsioonid (Liisa 18, FG, EVS).

Lisaks joondus vestluste käigus ilmekalt välja tegevusvaldkondade järgi, milliste organisatsioonide vahel esineb rohkem sümpaatiat. Eesti Rohelise Liikumise ja Prussakovi Rattaühingu liikmed pidasid teineteist väga sarnasteks just mõttelaadi ning väärtushinnangute poolest. Mõlemas fookusgrupis nimetati ühistegevusi ning mõtteviisi kattuvusi. Prussakovi Rattaühingu liikmete sõnul erinevad nad rohelistest üksnes oma tegevusvormi ja temperamendi poolest. Ka Eesti Skautide Ühingu noored pidasid end sarnaseks Rohelise Liikumise omadega.

Eesti Väitlusselts ja TEN liigitati kõhklemata omaette kategooriasse. Siinkohal vastandusid kõige enam just Prussakovi Nimelise Rattaühingu liikmed, kelle jaoks liigne formaalsus ja mitteideoloogiline lähtealus ei ole sümpaatne. Viimased peavad enda organisatsiooni juures eeliseks just moraalsete ja eetiliste väärtuste olemasolu, mis teiste organisatsioonide puhul on nende hinnangul mattunud paljuski formaalsuse alla.

Väitlusselts ja Tegusad Eesti Noored on vist suhteliselt sama seltskond. Asjalikud noored inimesed, kes tahavad korralikult karjääri teha. Siuksed aktivistid, et saaks võtta võimalikult suured liisingud ja asjad ja olla pärast veel mingid respektaablid. /---/ Minu meelest neid asju ei tehta südamega ja seepärast ma ei ole isegi kunagi mõelnud, et ma oleksin võinud jääda sinna. Meie teeme asju südamega ja see on oluline (Mihkel 23, FG, PNR).

Kuna enamus Prussakovi Rattaühingu fookusgrupi vastanutest olid kooliajal osalenud paljude erinevate organisatsioonide töös, n õpilasomavalitsustest, kooli õpilasvalitsuses, organisatsioonis Euroopa Noored ja isegi poliitilises noortekogus, siis oli neil oma isikliku kogemuse pinnalt tekkinud tugev skepsis selletaoliste organisatsioonide eesmärkide ning funktsionaalsuse osas.

See, mis me öelda tahame on see, et need formaalsed organisatsioonid, kes kirjutavad neid Euro projekte ja niuksed nii-öelda tublid. Väga sageli on seda kulda ja karda seal ümber ütlemine neid sõite ja siukseid asju on rohkem, kui seda asja ise. Ja see on see, mis minule on vastuvõetamatu (Mihkel 23, FG, PNR).

Eesti Skautide Ühing pidas end teistest valimisse kuulunud organisatsioonidest kõige eripärasemaks moraalsete väärtushinnangute poolest. Skaudid näevad oma panust ühiskonnale organisatsioonisiseste väärtushinnangute, distsipliini ja moraalsete tõekspidamiste levitamisel. Ka Eesti Väitlusseltsi ja TENi liikmed leidsid, et neil on omavahel kõige rohkem sarnasusi ning oma tegevusväljundites erinevad oluliselt teistest organisatsioonidest. Väitlejad kinnitasid, et rohelise mõtteviisiga organisatsioonidel on rohkem sotsiaalset närvi ning teistsugused prioriteedid ja maailmapilt. Samas ei pidanud

EVSi noored end sugugi üksnes indiviidi ja pragmaatilisi väärtusi kasvatavaks organisatsiooniks, nähes enda juures samuti teatud määral hoolivust ühiskonna ees. Väitlejad leidsid aga, et neil on keerulisem ühiskonnas avalikult erinevaid seisukohti välja öelda, ümber lükata või kinnitada, kuna väitlusselts ei ole ühe kindla spetsiifilise valdkonnaga tegelev organisatsioon. TENi liikmed pidasid omakorda enda eeliseks erinevate huvide ning hobidega inimeste ringi. Nende hinnangul on organisatsiooni puhul oluline just vabameelsus, väheste reeglite ning distsipliiniga sisekliima.

Kokkuvõttes näitas antud teemaplokk, et aktiivsed noored on oma organisatsiooni ajapikku kiindunud ning enda identiteedi sellega sidunud. Kuigi erinevad käsitlused viitavad sellele, et globaliseerumisprotsessi tagajärjel ei taha noored enam nii püsivalt ühegi organisatsiooniga siduda, tõestasid need fookusgrupid vastupidist. Kõikidest noortest õhkas vaimustust oma organisatsiooni tegevusväljundite, kasutegurite kohta. Kahes fookusgrupis, TENis ja Prussakovi Nimelises Rattaühingus, nimetati seda suisa organisatsioonisiseks *feelinguks*, mida ei ole võimalik sõnadesse panna, vaid mida peab igaüks ise tunnetama.

3.3 Noorte aktiivsus organisatsiooni liikmetena

Selles alapeatükis annan ülevaate noorte ja organisatsiooni liidrite nägemusest liikme rolli, tegevusväljundite, rakendusvõimaluste ning aktiivsuse ja passiivsuse põhjuste kohta organisatsioonis. Tulemuste põhjal on hea analüüsida diskussiooni peatükis noorte sotsiaalse aktiivsuse ulatust ning tõmmata paralleele individualiseerimisteoorias käsitletud indiviidi kui iseteadliku subjekti käitumismustrite vahele. Esmalt annan ülevaate noorte enda aktiivse liikme tähendusvälja määratlusest ning teises osas võrdlen seda liidrite nägemusega.

Organisatsiooni liikme rolli kirjeldamisel erines teistest üksnes Prussakovi Nimeline Rattaühing. Kui ülejäänud nelja organisatsiooni noorte silmis väljendub liikme roll eeskätt tegutsemisvalmiduses, teotahtes ja oma ideede väljapakkumises, siis Prussakovi seltskond vastandus üheselt kõikidele teistele liikmelisuse poliitikatele. Nende hinnangul toimib organisatsioon kõige paremini siis, kui seal puudub range raam ning liikmete

aktiivsuse ja passiivsuse mõõde. Sotsiaalne aktiivsus tekib selle organisatsiooni näitel vabameelses õhkkonnas sõpruskonna vastastikusel stimuleerimisel ja nn koostegemise rõõmul.

Me ei tee asju kindla plaani järgi pingeliselt iga päev, sest see ei ole eesmärk. Õhkkond on vaba, kui kasvada tahad. Kui Rällul või Martinil või kellelgi tuleb mingi idee, siis organisatsioon nagu teeb. Et siin ei ole mingit hierarhiat nagu sa aru saad. Kui sa lähed Väitlusseltsi, siis seal on konkreetne juhatus, kes täidab mingit funktsiooni, aga meil ei ole seda. Kõik organiseerub iseenesest (Erko 26, FG, PNR).

„Jah, just see hea tunne paneb tegutsema” (Mihkel 23, FG, PNR).

Mõneti tundub taoline mentaliteet väiksemate organisatsioonide puhul isegi paremini toimivat. Seda just seetõttu, et teiste vastustes tõusis läbivalt esile vajadus tuumikgrupi või nn aktiivsete vedajate järele. Teisisõnu nägid noored, et üldprintsipiis on iga aktiivse lihtliikme roll olla teotahteline ning pakkuda iseseisvalt välja uusi ideid, kuid reaalsuses paneb organisatsiooni toimima ja tagab järjepidevuse aktiivne tuumikgrupp, kelle esmaseks funktsiooniks on teisi suunata ning tegevusele kutsuda. Seega selgus vastustest, et vajadus liidritele järele, kes pakuks liikmetele tegevusväljundeid domineerib isetegevuse ning enda initsiatiivi võtmise üle. Siit kerkibki paradoks, et noored näevad end küll tegusate ning huvitavate ideedega aktiivsete liikmetena, kuid viimase tõuke tegevusele kutsumisel peab siiski andma teine osapool ehk tuumikgrupp. Viimased seisavad omakorda probleemi ees, kuidas noori organisatsiooni töös paremini rakendada ja kõigile tegevust leida. Vestlusringides leidis nimetamist ka probleem, et organisatsiooni liikmeskondades on alati suurem osa passiivseid inimesi. Enamasti on ühendustes üksikud aktivistid, kelle ülesandeks on teisi kaasata ning tegevusele kutsuda. Põhjused, miks passiivsete liikmete hulk nii suur on, leidub ilmselt mitmeid. Eesti Rohelise Liikumise noored jõudsid diskussiooni käigus selleni, et tegemist on laiema ühiskondliku probleemiga.

Minu meelest Eesti Ühiskonnal on üldiselt see probleem, et väga suur hulk inimesi on väga passiivsed. /---/Ma ei tea, kust see tulnud on ja miks see sisse juurdunud on, võib-olla sellepärast, et me oleme nii kaua võõrvõimu all olnud. Aga see hoiak kandub põlvkondade seas edasi (Terje 25, FG, ERL).

Üks põhjus levinud passiivsuse taga on vastanute hinnangul asjaolu, et Eesti noorte väärtussüsteeme on mõjutanud sotsiaal-majanduslik kontekst ning orienteeritus materiaalsele kindlustatusele. Noored põhjendasid paljude sotsiaalset passiivsust ning võõrastavat suhtumist kollektiivsetele sotsiaalsetele tegutsemisvormidele paanilise rikkuse tagaajamisega, mida saadab üldjuhul töötamine varases eas ülikooli õpingute kõrvalt.

/---/ Nii paljud noored käivad juba ülikooli kõrvalt tööl ja neil ei ole aega muuks. On muidugi mingi hulk noori, kes ei pea seda niivõrd oluliseks, kes leiavad, et see vabatahtlikkuse energia on palju olulisem ja siis suurem hulk neid, kes on nagu väiksed täiskasvanud juba ja arvavad, et on oluline võimalikult vara saada see maatükk kuskilt endale ja majanduslik kindlustatus (Elen 22, FG, ERL).

Üldine passiivsuse suund, millele Eesti Rohelise Liikumise noored viitavad haakub ka teiste riikide empiiriliste uurimuste ning sotsiaalteadlaste järeldustega. Ühelt poolt on süveneva passiivsuse taga nähtud tarbimisühiskonnas domineerivate materialistlike väärtuste pealetungi ning laiemalt väärtussüsteemide muutusi. Teisalt on noorte passiivsus kollektiivses tegevustes seletatav tegevuseesmärkide ja prioriteetide individualiseerumisega. Noori ei paelu kollektiivses tegevuses mitte niivõrd ühine sotsiaalselt tunnetatav eesmärk, vaid individuaalne kasu, mida tema panus sellest tegevusest tagasi toob (Hoikkala, Paju, Paakkunainen 2007).

Lisaks ülddiskussioonile vastasid kõik fookusgruppides osalejad individuaalülesande (lünktekst, lisa 1) abil neljale küsimusele, mis näitasid nende personaalset valmidust organisatsiooni töös erinevates aktsioonides kaasa lüüa. Üldjuhul olid ka siin grupid suhteliselt homogeensed välja arvatud Prussakovi Nimeline Rattaühing. Viimaste puhul kumas vastustest välja tugevat üksmeelt ning valmidust ühiselt ka äärmuslikemaid tegevusi (nt võimude poolt keelatud protestiaktsioonides osalemine) ette võtma. Teiste puhul oli ka siinkohal tunda ootusi tuumikgrupi poolsele üleskutsele. Rahulikemaid ettevõtmisi, nagu organisatsiooni esindamine mingites ettevõtmistes, osalemine ettekandega foorumitel jt olid sisuliselt kõik vastajad valmis pikemalt mõtlemata tegema.

Teisalt kumas vastustest läbi eeldus, et selle tegevuseni jõudmiseks peaks tulema surve organisatsiooni seest, mis omakorda viitab suhteliselt madalale isetegevusele ja ettevõtlikkusele. Nii näiteks vastati küsimusele, mis olukord või vahejuhtum paneks Sind oma organisatsiooni esindajana osalema nt seadusi väljatöötavas komisjonis, et:

Peaks tulema pakkumine ja see oleks isiklik väljakutse minu jaoks./---/ (Elen 22, FG, ERL)

Kui see on seotud org-iga ja mind usaldatakse seda tegema, siis võtan igati osa (Ott 18, FG, ESÜ).

Väljakutsuvamate ning keerulisemate tegevuste (n protestiaktsioonides osalemine) puhul oli vastakaid arvamusi ning kõhklejaid rohkem. Nende ülesannete puhul pidasid noored otsustamise aluseks isiklike tõekspidamiste haakumist tegevuse eesmärgiga. Pooled vastanud mainisid, et oleksid valmis näiteks protestiaktsioonides organisatsiooni jaoks osalema, kui selleks on mingi väga mõjuv põhjus: kellelgi on plaanis lauslollus (n organisatsiooni töö ära keelata, looduseadusi rikkuda vms), kui lähedastele tehakse liiga vms. Siit võib järeldada, et piiripealsetes tegevustes mõjutab noorte sotsiaalset närvi eeskätt isiklik mina-pilt, mis seab enda huvid kollektiivsest vajadusest ettepoole.

Kokkuvõttes leiavad noored, et organisatsiooni liikme roll on olla valmis tuumikgrupi ettepanekutele reageerima, teotahet üles näitama ning ka omapoolsete ideedega välja tulema. Organisatsiooni elujõulisuse taga peab aga nende hinnangul olema siis üks kindel aktiivgrupp. Seda eriti suuremate organisatsioonide puhul nagu Eesti Roheline Liikumine, kus fookusgrupis osalenute sõnul on lihtliikme peamine roll kanda edasi rohelist mõtteviisi ning organisatsiooni ühendavat mentaliteeti ning anda nn liikmeks olemisega tuumikgrupile massina jõudu ühiskonna probleemkohtade esiletoomisel. Vastupidisel arvamusel oli selle teema käsitlusel Prussakovi Nimeline Rattaühing, kelle arvates liikmete sotsiaalne aktiivsus peab väljenduma vabas vormis, vabas keskkonnas ilma kindlate eesmärkide, raamide, tuumikgrupi vms-ta.

3.3.1 Noorteorganisatsioonide liidrite tõlgendus noorte sotsiaalsele aktiivsusele

Organisatsiooni liikmete rolli ja noorte sotsiaalse aktiivsuse olemuse üle diskuteerisin ka valimisse kuulunud noorteorganisatsioonide tegevjuhtidega eraldi. Üldjoontes nimetasid respondendid liikme rolli kirjeldamisel sarnaseid aspekte. Tegevjuhid näevad liikmete kohustusena eeskätt tunnetada end organisatsiooni jaoks vajaliku ning olulise osana ja kanda edasi organisatsiooni väärtuseid, viies ellu erinevaid tegevusi. Nii Eesti Väitlusseltsi kui ka Eesti Skautide Ühingu liidrid pidasid ülioluliseks organisatsiooni ja liikme vahelist tasakaalustatud koostööd – ühelt poolt peab organisatsioon liikmele pakkuma erinevaid tegevusväljundeid ja kaasalöömise vorme, kuid teisalt peab liige olema ka valmis pakutut vastu võtma ning ellu rakendama. Eesti Rohelise Liikumise tegevjuht leidis, et liikmete roll on näidata oma kuuluvusega organisatsiooni mõtteviisi jõudu ühiskonnas ning toetada tuumikgrupi tegevust. Situatsioonides, kus Eesti Roheline Liikumine teeb avalikkuses mõne avalduse on neil kaalukuse saamiseks vajalik näidata massilist liikmeskonda, kes juhtkonda toetavad ja kelle meelsust see avaldus väljendab.

Samal ajal tunnistasid kõik tegevjuhid, et aktiivsete ja passiivsete liikmete osakaal on organisatsioonis tervikuna pooleks, kui arvestada aktiivsete liikmete hulka ka need, kes vähemalt kord aastas mingilgi määral organisatsiooniga kontakti võtavad (osalevad mõnel üritusel, tulevad üldkogule hääletama, maksavad liikmemaksu vms). Tuumikgrupi moodustab Eesti Väitlusseltsi tegevjuhi hinnangul nende organisatsioonis vaid 10% liikmete koguarvust. Passiivsuse põhjuste nimetamisel haakusid tegevjuhtide arvamused. Esile toodi kolm suuremat probleemi: esiteks individuaalsel tasandil seisavad noored tihti silmitsi ajapuudusega ning vajadusega tõsta ümber erinevatel eluetappidel oma tegevusprioriteete. Teiseks näevad tegevjuhid organisatsiooni tasandil arenguruumi erinevate tegevusväljundite loomisel ja liikmete paremal rakendamisel. Kolmanda põhjusena nimetasid ühiselt EVSi ja ESÜ liidrid asjaolu, et üleriigilise organisatsiooni puhul võib passiivsete liikmete arvu suurenemine olla tingitud maakondliku üksuse või klubijuhtide vähesest eestvedamisest ning ettevõtlikkusest. Teisisõnu taandub mitmeid liikmete sotsiaalse aktiivsuse rakendamise probleeme just inimressursside puudumisele.

Kuigi noortega vesteldes jõudis Eesti Rohelise Liikumise grupi diskussioon ka laiemalt noorte passiivsuse probleemini, olid noored valdavalt optimistliku tulevikuvaatega ning usuga oma aktiivsusesse. Organisatsioonide liidrid olid selles küsimuses märksa pessimistlikumad ning nägid probleemina noorte sotsiaalse aktiivsuse langevat trendi. Ka siinkohal olid Eesti Väitlusseltsi ja Skautide Ühingu juhid üksmeelel, nimetades noorte sotsiaalse aktiivsuse langemise taga laiemaid ühiskondlikke protsesse ning paigast nihkunud väärtussüsteeme.

Probleem on selles, et täna on noorte enda initsiatiiv ja aktiivsus vaid 3% kogu noortest. /---/ Kõik on orienteeritud meie ühiskonnas palgatööle. Väga palju asju on mõistlik teha ka vabatahtlikkuse alusel. Kui su lapsevanemad ei pea normaalseks seda, et nad kuuluvad näiteks mingitesse mittetulundusühingutesse või seltsingutesse, mis on näiteks ülelahe normaalne, siis laps ei näe seda mudelit. /---/ Samuti olen ma näinud koolis töötades seda, et tänasel noorel on väga tähtsal kohal meelelahutus, pidu. Neid ümbritseb palju pingeid ja neid ei huvita see organisatsioonist saadav teadmuste- ja oskustepagas, nende eesmärgid ja väärtused on teised (Katrin 43, INT, EVS).

Ka erinevad uuringud on Eesti Väitlusseltsi juhi hinnangul näidanud, et tänased noored on liiga tugevalt orienteeritud majandusliku kindlustatuse ja materiaalsete väärtuste tagaajamisele. Omamoodi süüd näeb ta Eesti haridussüsteemil ning kodusel kasvatusel, mis mõjutavad samuti noore valikuid. Oma mõtte illustreerimiseks tõi Eesti Väitlusseltsi esinaine paralleeli lääne riikide praktikast, kus vabatahtlik töö ja aktiivne osalemine koolivälistes ettevõtmistes on haridussüsteemi juba sisse kodeeritud. Eesti Skautide Ühingu esimees pidas aga noorte sotsiaalse aktiivsuse langemist probleemiks kogu Euroopas. Tema hinnangul on rahvusvahelise organisatsiooni kaudu näha, et kogu Euroopas seisavad noorteorganisatsioonid silmitsi passiivsete noortega, kes ei taha end püsivalt ühegi kindla organisatsiooniga siduda. Otsitakse küll pragmaatilistel põhjustel võimalusi teha ühekordseid projekte, kuid sotsiaalset kuuluvust ning püsivate kohustuste võtmist ühe kindla kollektiivi raames pigem välditakse.

Tegusad Eesti Noored tegevjuht märkis samuti, et noorteorganisatsioonidega liitumisel ning aktiivse rolli võtmisel on toimunud teatavad muutused, kuid tema nägemus erines

mõneti EVSi ning ESÜ juhtide omadest. TENi juht küll nõustus, et noored ei taha globaliseerivas maailmas end enam nii üheselt siduda tsentraliseeritud organisatsiooniga, kuid tulevikku näeb ta eeskätt paindlikematel ühendustel:

/---/ Mingis mõttes on seda tajuda küll, et võib-olla väga sellistelt tsentraliseeritud ühendustelt, väga sellistelt konkreetsetelt ja kindlaks määratud asjadelt inimesed võib-olla tasapisi pöörduvad ära. /---/ Kui me räägime globaliseerumisest maailmas, siis inimeste tujud muutuvad ka väga selles kontekstis ja ideed on võib-olla sellised hulljulgemad kohati ja need saavad tõepoolest leida rakendust nendes organisatsioonides, mis on paindlikumad .../---/ ja mis on seotud selle välismaailmaga (Martin 20, INT, TEN).

Erinevate organisatsioonide tegevjuhtide kogemus ilmestab organisatsioonide positsioneerumist erinevatel moderniseerumise ajatelgedel. Eesti Väitlusselts ja Eesti Skautide Ühing on tänase struktuuri ning tegevusväljundite poolest pigem traditsioonilised või formaalsed- professionaliseerunud organisatsioonid, kus liikmete süvenev passiivsus torkab teravamalt silma seoses ühiskonna muutustega. TEN omakorda on kohandunud rohkem hilismodernsele ühiskonnale omaste väärtustega, kus liikmed on organisatsiooniga vabamalt sidustunud, mistõttu nähakse ka passiivsuse probleemi erinevalt. Selline olukord on minu hinnangul Eesti kodanikuühendustele omane just seetõttu, et ühiskonnas toimub moderniseerumine ja refleksiivse modernsuse poole liikumine paralleelselt. Ühelt poolt on Eestis noorteorganisatsioonid nii finantsiliselt kui ka tegevuspõhiselt oma positsiooni ühiskonnas kinnitamas, teisalt peavad need ellujäämise nimel kohanduma pealekasvava põlvkonna väärtuste ning individualiseerunud eesmärkidega, pakkudes oma liikmetele ootuspäraseid väljundeid.

Erinevate ühiskondlike protsesside ja sotsiaalse keskkonna muutuste mõjul peavad paljud noorteorganisatsioonid hästi põhjalikult läbi mõtlema, mida organisatsioon oma liikmetele pakub ja millises vormis ta noori tegevusse rakendab. Seda, et juhtkonnad on liikmete kaasamise või nn tegevusele kutsumisele palju mõelnud, kinnitasid ka kõik läbiviidud süvaintervjuid. Respondendid väitsid ühiselt, et organisatsioonides on kaasamise teemast aina rohkem juttu olnud ning erinevaid tegevuskavasid välja töötatud.

Kuna kõik valimisse kuulunud organisatsioonide tegevjuhid olid kaasamistemaatikaga kokku puutunud, siis selgus, et mitmed väljakujunenud kanalid haakusid organisatsioonide vahel. Üha suuremat rõhku on tegevjuhtide sõnul pandud erinevatele infokanalitele eesmärgiga hoida liikmeid informeeritud organisatsioonis toimuvast ning näidata läbipaistavalt juhatuse tööd. Viimane on oluline just seetõttu, et juhtkond ei kapselduks ega kaotaks sidet liikmetega.

Peamiste kaasamisvõtetenähtetena kasutatakse erinevaid Internetipõhiseid interaktiivseid suhtlusvorme (n foorum, meililistid jne), avalikke konkursse, kirjalikke üleskutseid, üritusi, koolitusi, infokirju, koosolekuid ja personaalset suhtlust. Viimast pidasid kõik vastanud efektiivseimaks ja toimivaimaks kaasamise viisiks, kuna ühtpidi tunneb noor personaalsest pakkumisest tunnustust ning teisalt on sellest raskem keelduda. Eesti Rohelise Liikumise tegevjuht leidis, et nende organisatsioonis on kaasamise osas vaja veel väga palju areneda, kuid hästi toimib üks väljatöötatud mudel. Nimelt on roheline rattamatka korraldusmeeskonna vabatahtlikega tehtud väga süsteemset tööd: eel- ja jätkuüritusi, treeninguid, koolitusi ja erinevaid koosolekuid, mis on aidanud tagada suure vabatahtlike hulga. ERLi juhi sõnul on selle taga kolme aasta pikkune väga süsteemne töö, mis nõuab hulgaliselt ajaressurssi organisatsiooni juhtkonnalt. Samas mõõnis ta kohe, et selline mudel toimib vaid ühe konkreetse projekti põhjal, mida ei ole organisatsiooni juhtkond täna veel suutnud laiendada kõikidele teistele tegevustele.

Kokkuvõttes leidsid noorteorganisatsioonide juhid, et organisatsiooni elujõulisuse taga on eelkõige väga hea sünergia juhtimise ning liikmete ettevõtlikkuse vahel. Kuigi organisatsioonide juhid tunnistasid, et ka juhtimise tasandil on liikmete aktiivsuse üleväl hoidmiseks ja erinevate rakendusvõimaluste pakkumises veel palju arenguruumi, siis tuntakse ka muret ühiskonnas tervikuna noorte sotsiaalse passiivsuse süvenemise pärast. Kõige teravamalt nägi siinkohal probleemi Eesti Väitlusseltsi tegevjuht, kelle hinnangul on ka organisatsioonisisest tegevusväljundite pakkumisel tulnud liiga palju passiivsusega silmitsi seista:

Ma ei näe nagu juhtkonna probleemi selles, et me ei ole andnud võimalust. Ma näen seda probleemi palju tugevamalt, et liikmed ei hakka pakutud võimalustest ega üleskutsetest kinni. Kordi ja kordi on pöördutud, et kas keegi soovib seda, teist või kolmandat teha, aga tegelikult on vastukaja olnud väga kesine (Katrin 43, INT, EVS).

Tundub, et Eesti Väitlusseltsi tegevjuhi poolt viidatud passiivsuse probleem on üldjuhul omasem organisatsioonidele, mis asuvad professionaliseerumis- formaliseerumise ja hilismodernsuse etappide vahepeal. Liikmete aktiveerumiseks on vaja ühelt poolt muuta organisatsioon mitteformaalseks, kus aktiivne olemine ei eelda tuumikgrupi üleskutset. Liikmed otsivad pigem võimalust iseseisvaid otsuseid langetada ning vastustust kanda. Siinkohal on hea tõmmata paralleeli Cartmeli väidetega, et refleksiivses modernsuses ei ole kadunud noorte vajadus sotsiaalse kuuluvuse järele, vaid otsitakse võimalusi end selles paremini teostada. Teisalt on aga taolised organisatsioonid keerulise väljakutse ees, kuna sisemine struktuur ning tegevuskavad ei võimalda nii lihtsalt vastutust organisatsiooni sees hajutada.

Nägemus organisatsiooni liikme rollist ja tänaste noorte aktiivsusest haakub noorte ja organisatsiooni liidrite vahel mitmeski aspektis. Mõnetine erinev arvamus oli kahel grupil organisatsiooni eestvedamise juures. Kui noored pidasid oluliseks just kindla tuumikgrupi olemasolu, kelle peamiseks ülesandeks on teisi tegevusele kutsuda ning konkreetseid pakkumisi esitada, siis osa liidreid nägi seda rolli liikmetel laiemalt. Samuti tundsid juhid suuremat muret noorte sotsiaalse aktiivsuse vähenemise pärast. Samal ajal peavad organisatsiooni liidrid neid noori, kes kuuluvad ühendustesse või võtavad osa erinevatest kollektiivsetest tegevustest tugevama sotsiaalse närvi, avatuma maailmavaate ning laiemas suhtlusringkonnaga inimesteks kui neid, kes ühestki kollektiivsest tegevusest ei huvitu.

Kokkuvõte noorte organisatsioonilise kuuluvuse tähendusväljast

Noorte organisatsioonilise kuuluvuse uurimine näitas, et Eesti kodanikuühiskonnas on, hoolimata modernsuse teisenemisest ning globaliseerumisprotsesside pealetungist, hulk noori, kes otsivad oma identiteeti teatud mõtteviisi ning väärtusi kandvatest ühendustest. Organisatsioonide tegevusväli ning sisekliima on mitmeski osas väga erinev. Isegi antud

magistritöö valimis eristusid maailmavaatelised organisatsioonid pragmaatilisematest organisatsioonidest. Hoolimata organisatsioonide eripärast, sarnanevad nad kõik aktiivsete ja teotahteliste liikmete poolest, kelle mina-pilti kollektiivne kuulumine oluliselt mõjutab.

Kogutud uurimismaterjali tulemused näitasid ka seda, et noored ise on kollektiivse tegevuse ning sotsiaalse aktiivsuse suurenemise osas suhteliselt optimistlikud. Vastupidisel arvamusel on organisatsioonide liidrid, kes näevad noorte suurenevas passiivsuses pigem ohumärki. Samas tunnistasid kõik tegevjuhid, et noorte paremaks kaasamiseks on juhtimistasandil veel palju arenguruumi ning selle parendamise suunas käib aktiivne töö. Ühtlasi leidsid organisatsioonide liidrid, et organisatsiooni elujõulisuse ning liikmete parema rakendatavuse tagamiseks on oluline kohandada oma tegevusi ühiskonnas toimuvate muutustega ning käia kaasas arengusuundadega. Liiga jäikade ning konservatiivsete hoiakutega jäädakse konkurentsitihedas ning võimalusterohkes ühiskonnas teistele alternatiividele alla.

Minu jaoks jäi kõlama ka arvamus, et noored eelistavad isetegevuse võimalusi ning üks suund, kuhu noorteorganisatsioonid dünaamilises keskkonnas liikuma peavad, on erinevate tegevusväljundite ning arenguvõimaluste pakkumine. Noori paelub tegutsemine lisaks Eestile ka rahvusvahelisel tasandil, kus avardub maailmapilt ning suhtlusringkond. Seega noorteorganisatsioonides toimub minu arvates suundumine avatuse, rohkete tegevusväljundite, erinevate kogemuse saamise võimaluste, piirideta suhtluse ning rahvusvaheliste võimaluste poole. Tänapäevane noorte generatsioon tõlgendab kollektiivset tegevusvormi üha enam uuenenud sidususe kaudu, mis omakorda kujundab noorteühenduste sisekliimat, struktuuri ning rollide jaotust.

Antud uurimus keskendus aktiivsetele noortele, kes on organisatsioonidega tihedalt seotud ning kõrgelt motiveeritud. Siinkohal võiks ju küsida, kas aktiivsed noored peegeldavad kogu ühiskonna noorte suhtumist kollektiivsesse tegevusse või peame võtma nende hinnanguid kui kitsa rühma arvamust. Uurimuses osalenud noorte ja organisatsioonide tegevjuhtide sõnul ei erine need noored, kes kuuluvad mõnda

organisatsiooni teistest olulisel määral. Pigem leidsid respondendid, et noorteorganisatsioonidega liitumine on üks kollektiivse tegevuse vorme paljude teiste võimaluste kõrval. Põhjused, miks osad noored ei liitu organisatsioonidega võivad noorte arvates olla väga proosalised. Paljud kanaliseerivad oma aktiivsust mõnel teisel kujul, näiteks sporti tehes, kultuurilist, loomingulist hobi harrastades vms.

Magistritöö empiirilise uurimise eesmärk oli analüüsida just eri tüüpi noorteorganisatsioonide tegevusi ning liikmeskonda, et tuua välja nende olemasolu ning eripärad. Alljärgnevalt annan ülevaate valimisse kuulunud organisatsioonide iseloomulikematest joontest. Kõikide viie organisatsiooni puhul ilmnas teatud omapära, kuid ühendavaks jooneks oli liikmete tugev identiteeditunnetus oma organisatsiooniga.

3.4 Ülevaade organisatsioonide eripärast

Kõikides vestlusringides uurisin, mida annab noorte hinnangul nende organisatsioon Eesti ühiskonnale ja indiviidile. Parema ülevaate saamiseks joonistasin välja iga organisatsiooni põhjal neljaklastrilise skeemi, kus on märgitud kõik nimetatud aspektid. Skeem annab respondentide vastuste põhjal ülevaate organisatsiooni panusest ühiskonnale ja indiviidile nii pragmaatilisel kui ka ideoloogilis-filosoofilisel tasandil.

3.4.1 Eesti Roheline Liikumine

Fookusgruppi kuulus viis erineva tausta ja aktiivsusega liiget, kes on lisaks Eesti Rohelisele Liikumisele mitme teise keskkonnaorganisatsiooni liikmed (nt Eesti Maaülikooli Keskkonnakaitse Üliõpilaste Selts, Eestimaa Looduse Fond jt). Kõikidele respondentidele sümpatiseeris roheline mõtteviis ning altruistlik soov looduse ja keskkonna heaks midagi ise ära teha.

Erinevalt teistest fookusgruppidest tekkis rohelistes sees kõige rohkem sisemist diskussiooni ja vastuväiteid teineteise seisukohtadele. Üks vaidluspunkt kerkis esile näiteks liikmete rolli ja kaasatuse üle arutledes. Osa vastanutest leidis, et organisatsiooni tuumik ei tee piisavalt selleks, et lihtliikmeid ühenduse tegevusse rohkem rakendada,

kuid teised jällegi, et liikmed ise on liiga passiivsed. Diskussioon viis lõpuks ühe olulise Eesti Rohelise Liikumise eripärani. Nimelt Eesti Roheline Liikumine on väga suur ja laiahaardeline organisatsioon, kellel on raskem oma liikmeid aktiivselt tegevuses hoida kui mõnel väiksemal organisatsioonil. Nii tõlgendavad paljud Rohelise Liikumise liikmed enda rolli nn massi efekti andmisena, et tuumikgrupi tegevus omaks ühiskonnas suuremat mõjujõudu. Apelleerides liikmeskonna ulatusele, muutub noorte hinnangul organisatsiooni usaldusväärsus ja võimalused avalikkuses oma seisukohti läbi suruda palju suuremaks. Ideoloogilise kuuluvuse domineerimine iga liikme rolli üle viitab minu hinnangul sellele, et organisatsiooni võib moderniseerumise ajateljel paigutada professionaliseerumise- formaliseerumise faasi. ERLi lihtliikmed suhtuvad aktiivgruppi kui ekspertidesse, kelle otsuseid ja valikuid usaldatakse.

Eesti Rohelises Liikumises tegutsemisel nägid noored sarnaselt teistega ka indiviidi tasandil pragmaatilisi aspekte. Rohelisest Liikumisest otsitakse kasulikke tutvusi, sõpru, kogemusi, eneseteostusvõimalusi jne. Erinevalt teistest on aga selle organisatsiooni puhul vaieldamatuks prioriteediks mõttesuuna edasiandmine. Eranditult pidasid kõik fookusgrupis osalenud oluliseks just roheline mõtteviisi levitamist oma tegevuse kaudu ning keskkonna säästmise nimel tegutsemist. Valimisse kuulunud organisatsioonidest võib rohelisi pidada kõige ideoloogilisemaks organisatsiooniks – ka lihtliikmete tegevuseesmärgid on väga selgelt teatud mõttemalli levitamise kesksed.

/---/ mina ütlesin nii, et ma annan oma energiat mingile asjale, mis minu arvates teeb ühiskonda, loodust paremaks ja kui selle tegevuse kaudu muutub midagi paremaks, siis saan tänu sellele ma positiivse emotsiooni. Tegelt see, et ma saan sotsiaalse võrgustiku ja mingi rea CVsse, see on teisejärguline (Kadri 22, FG, ERL).

Rohelise mõtteviisi levitamise eesmärk kerkis esile ka küsimuse juures, mida annab Eesti Roheline Liikumine ühiskonnale ja indiviidile. Kui ühiskonna tasandil peetakse oluliseks looduskeskse ja säästliku mõttemudeli levitamist, siis indiviidi tasandil nägid noored Eesti Rohelises Liikumises väga head vaba aja veetmise ning isikliku suhtevõrgustiku

laiendamise võimalust. Mitmed respondendid nägid ERLi tegevuses kaasalöömisel suurt lisaväärtust akadeemilisele haridusele.

See on keskkonnavaheetus. Enamus meist õpivad ka loodusteadusi ülikoolis. Et see on selline akadeemiline pool, aga organisatsioonid annavad ka sellised mitteformaalse osa. See mitmekesistab meie erialaseid teadmisi (Kadri 22, FG, ERL).

Eesti Rohelise Liikumise tegevjuht leidis, et ühiskonna tasandil on ERLi peamiseks rolliks keskkonna kontekstis järelvalve tagamine ning probleemidele viitamine. Lisaks jälgib ERL demokraatlike otsustusprotsesside ja Euroopa struktuurifondide rahakasutamise õiguspärasust, täites neutraalse kolmanda osapoole ja eksperthinnangute andja rolli. Indiviidi tasandil annab ERL aga võimaluse inimestel kuuluda samu väärtushinnanguid ja eluviisi toetavate inimestega ühte kollektiivsesse gruppi.

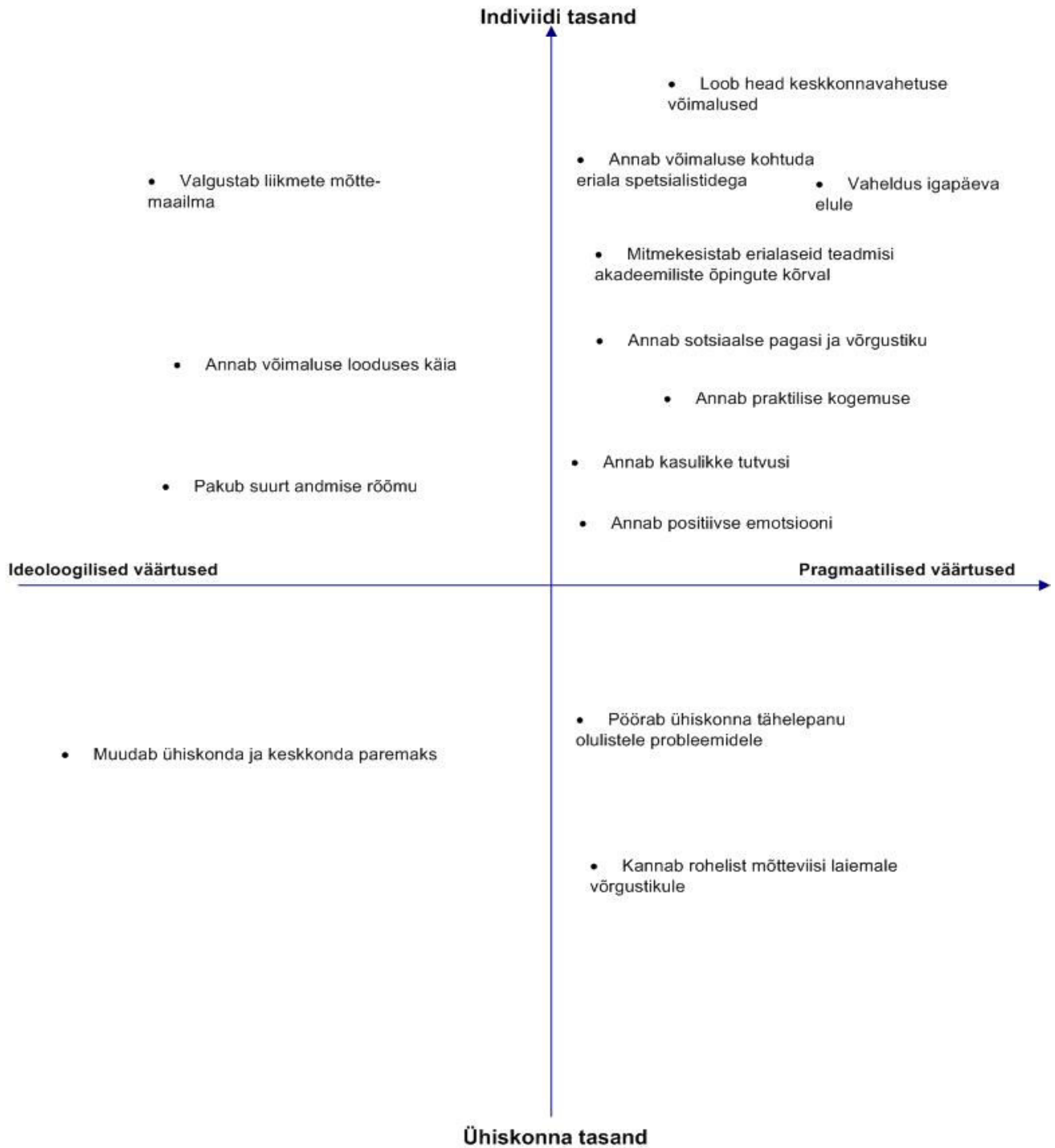
See liikumine on paljudele pakkunud nn oma pere. Viimasel ajal me oleme selle liikumise mõtte peale rohkem mõelnud, et sellel organisatsioonil oleks liikumise või elulaadi mõte olemas. Või noh ühte elulaadi hindavate inimeste kokku liitumine. Isegi oleme mõelnud teatud tegevusi selles suunas teatud kommuunide toetamiseni välja (Jaanus, INT, ERL).

Eesti Roheline Liikumine on hästi tugev maailmavaateline organisatsioon, millest on välja kasvanud ka poliitiline organ – Roheline erakond². Tegemist on kindlat mõtteviisi ja elustiili pooldavate inimeste ühendusega, kes leiavad organisatsioonist tuge kollektiivsetele probleemiallikatele lahendusi otsides. Samal ajal mainis ERLi tegevjuht, et organisatsioonini jõuab ka inimesi, kes ei lähtu kollektiivsest, vaid isiklikust keskkonnalasest küsimusest. Enamik juhtudel jätkavad aga need inimesed isikliku keskkonnalase probleemi/küsimuse lahendamisel organisatsioonis tegevust, väljendades oma toetust roheline mõtteviisi levitamisele laiemalt.

---

² Eesti Roheline Liikumine oli 1988-1991 partei (nagu suur osa tollal tekkinud kodanikuliikumistest), mis 1991. aastal võttis kindla suuna depolitiseerumisele; sellega ei olnud nõus liikumise üks juhtgruppidest - nii eraldus organisatsioonist Roheline Partei, mis suri aga peatselt välja.

Eesti Roheline Liikumine

3.4.2 Tegusad Eesti Noored

Kõik TENi fookusgrupis osalenud liikmed olid organisatsioonis aktiivselt tegevad ning sellega seotud vähemalt poolteist aastat. Organisatsiooni sisemine struktuur on suhteliselt lihtsakoeline ja ülesannete jaotus vabameelne. Kõik vastanud pidasid oluliseks, et organisatsioonis ei oleks liigset organiseeritust ning raamistikku, mis piirab noorte enda initsiatiivi ja uudsemaid lähenemisi.

Sarnaselt Eesti Väitlusseltsi noortele pidasid ka TENi omad oluliseks organisatsioonist saadavat isiklikku kasu – eneseteostust, uusi oskusi, tutvusi jne. Kuid TENi puhul oli olulisel kohal ka rahvusvahelisel tasandil kogemuste vahetamine, uute kultuuridega kokkupuutumine ja end väljakutsuvatesse situatsioonidesse asetamine. Viimast kinnitasid nii fookusgrupis osalenud noored kui ka organisatsiooni juhatuse esimees.

Teatud määral võib TENi identiteedi ja väärtushinnangute poolest liigitada noorpoliitikutega sarnasesse gruppi. Kuigi tegemist on täiel määral apoliitilise organisatsiooniga, on nende üheks tegevuse eesmärgis olla ühiskonnas noorte hääletoru. TEN peab enda oluliseks panuseks nn valvsa kodaniku rolli võtmist, suunates tegevate poliitikute, valitsuse, Riigikogu, Euroopa Komisjoni jt institutsioonide tähelepanu erinevatele probleemidele ning pakkudes võimalikke lahendusi kokku pandud resolutsioonide abil. TENi noortega vesteldes jäi mulje, et tegemist on organisatsiooniga, mis kasvatab eneseteadlikult sotsiaalselt aktiivseid kodanikke, kes julgevad oma arvamust alati väljendada ning seisukohtasid põhjendada. Kuna organisatsioon kultiveerib väga jõuliselt indiviidi arvamuse olulisuse ja isetegemise väärtusi, siis näevad TENi noored organisatsiooni elujõulisuse taga just iga liikme rolli. TEN eristus valimisse kuulunud organisatsioonidest kõige rohkem noorte isetegemise, iseotsustamise diskursuse poolest. Nii jäi nende puhul kõlama ühine uskumus, et noored stimuleerivad teineteist tegutsema ning TEN on loonud soodsa keskkonna noorte soovide ja nägemuse järgi asjade ajamiseks.

/---/ Küll aga jällegi ma usun, et need inimesed, kes siit läbi käivad nad oskavad neid protsesse suunata ka mitte poliitikas olles, ta mingis mõttes kodanikualgatus ja kodanikuühiskonda tugevdabki. Just see arusaam, et näe ma ei ole eriline võimu inimene, olen tavaline kodanik ja ometi mõtlen, arutlen ja teen midagi ära ka ja muutust on näha nii et see on kindlasti see ühiskonna tasand. Ja noorte enda oma noh samamoodi kontaktide loomine ja kindlasti üksteisest innustumine, et seda ta annab küll (Martin 20, INT, TEN).

/---/ Et noorteühendused koputavad noorte südametunnistusele ja mõtlemisele ja annab noortele siis karusüdame ja paneb noored ühiskonna valupunktidele mõtlema. Ja see lisab vürtsi ühiskonnaellu ja paneb ühiskonna rokkima niimoodi. Et ei ole ainult täiskasvanute arvamus ja kasvatab sellega uue võitjate põlvkonna (Nummi 17, FG, TEN³).

Liikmete isetegevuse soosimine näitab, et organisatsioon on kohanenud seda ümbritseva keskkonnaga, rõhutades vabameelset, vähese sidususega ülesehitust. Liigitaksin organisatsiooni ajateljel hilismodernsuse perioodi, mil noored otsivad võimalusi osaleda erinevates projektides või ühendustes, jättes endale vabalt liikumis- ning otsustamisruumi. Kuna TENi liikmed on valdavas enamuses keskkooliealised noored, siis peegeldab nende tegevus ja eelistused kõige ehedamalt hilismodernses ühiskonnas tekkivate organisatsioonide olemust.

TENi puhul tuli sisse ka indiviidi kui iseteadliku tegutseja diskursus. Noored pidasid oluliseks organisatsiooni sees mina-pildi säilitamist ja arendamist teiste keskel. Teisisõnu hindavad TENi noored kõrgelt seltskonda ja õhustikku ühistel üritustel ning võimalust suhelda teiste omasugustega, kes kannavad samu väärtushinnanguid, kuid teisalt tahavad nad näidata selles kollektiivis oma tugevat isiksust. Selline osaliselt vastuoluline õhustik tekitab noorte hinnangul suuri väljakutseid. Nii näiteks mainisid pea kõik TENi fookusgrupis osalenud, et nende jaoks olid esimesed üritused suisa ennast hävitava efektiga, millega kaasnes hulgaliselt negatiivseid ja positiivseid emotsioone. Väidetavalt on suurematel üritustel emotsionaalne pinge nii kõrgel, et pole harvad nii naerupahvakud

---

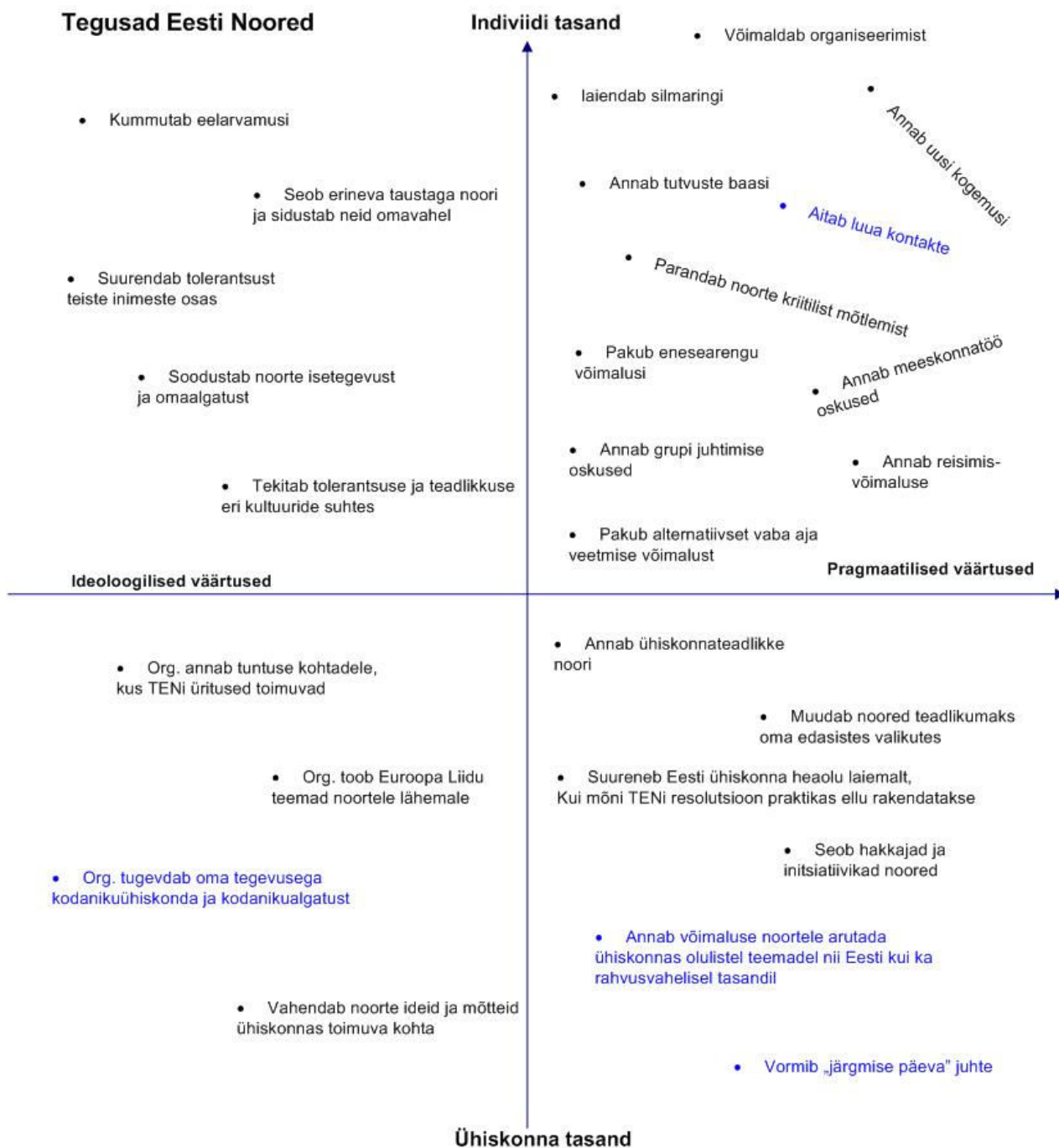
³ tsitaat on võetud respondendi seletusest enda tehtud kollaažile

kui ka nutupisarad. Inspireerivat väljakutset nähaksegi konfliktsituatsioonide ületamises ning positiivse lõpptulemuseni jõudmises.

Mis mind jättis sinna oligi see, et alguses ma ei saanud aru, mis siin toimub, et see oli kuidagi enesehävituslik, aga see oli kuidagi mõnus. Et sind pannakse ühte gruppi nii paljude erinevate väärtushinnangute ja arvamustega inimestega. See ajab närvi kokku, siis sa nutad ja siis sa naerad ja nii palju emotsioone ühe päeva jooksul (Nummi 17, FG, TEN).

Kokkuvõttes on TEN väga selgelt noortekeskne organisatsioon (liikmetest aktiivgrupini välja), kus on olulisel kohal just noorte enda arvamused, tegutsemisviisid ja tõekspidamised, mis ei pruugi haakuda täiskasvanute maailmaga. Organisatsioon koondab suhteliselt tugeva identiteeditundega isiksusi, kes tahavad lisaks pragmaatilistele väljunditele rakendada oma teadmisi ja oskusi ühiskonnas erinevatele probleemidele lahendusi otsides ehk teatud määral poliitikat tehes.

Arutledes selle üle, mida annab TEN indiviidile ja ühiskonnale, nimetasid noored praktiliselt võrdselt eri tasandite aspekte. Nii annab noorte hinnangul organisatsioon indiviidile palju pragmaatilisi oskusi ning enesearenguvõimalusi, kuid teisalt ka suurendab tolerantsust erineva sotsiaalse taustaga noorte vahel ning soodustab noorte isetegevust. Ühiskonna tasandil pidasid noored TENi oluliseks panuseks just seda, et organisatsioonist kasvavad ühiskonnas hakkajad ning initsiatiivikad kodanikud. TEN toob noorte hinnangul olulised rahvusvahelised ja kohalikud teemad inimestele lähemale ning paneb nad laiemate probleemide üle koos mõtlema.

3.4.3 Eesti Väitlusselts

Eesti Väitlusseltsi fookusgrupis osales viis aktiivset liiget, kellest kõik on organisatsiooniga seotud olnud minimaalselt poolteist aastat. EVSi noorte puhul domineeris teiste valimisse kuulunud organisatsioonidega võrreldes väga tugev enesearendamise diskursus. Organisatsiooni tugevaks eeliseks peetakse pragmaatiliste väärtuste ja oskuste arendamist nii indiviidi kui ka ühiskonna tasandil. Väitlejad on juba tegevusspetsiifikast lähtuvalt väga eneseteadlikult ning analüütilised inimesed, kes hindavad ka ühiskonnas arukaid ja mõtlemaid inimesi. Väitlejad näevad oma liikmetes ühiskonna mõtlevat koorekihti, kellel on sõnaosavuse ning intelligentsuse tasemega suurem läbilöögivõime kui mõnel teisel omaealisel.

Väitlejate enesekindlus kerkis esile isegi siis, kui diskussioon läks organisatsiooni elujõulisuse ning liikmete sotsiaalsele aktiivsusele. Noored leidsid, et EVSis on sisemine struktuur tegevuspõhiselt nii kindlalt välja joondunud, et pealekasvav põlvkond viib organisatsiooni igal juhul edasi. Nii ei tundnud väitlejad erinevalt teistest respondentidest muret liikmete passiivsuse pärast, vaid vatsupidi pidasid end aktiivseteks ning ettevõtlikeks inimesteks. Kui teiste organisatsioonide puhul tõusis esile vajadus tuumikgrupi järele, siis väitlejad leidsid, et väga suur osa noori on juhtkonna kõrval aktiivselt valmis erinevaid tegevusi ellu viima. Oluline on aga siinkohal märkida, et EVSi juhatuse esimees oli täiesti vastupidisel arvamusel. Tema hinnangul on noorte madal aktiivsus ühiskonnas kasvav probleem, mis üha jõulisemalt mõjutab ka EVSi.

Noorte ja tegevjuhi arvamused kattusid väitlejate isikuomaduste kirjeldamisel. Mõlemad leidsid, et väitlusseltsi tulevad kokku inimesed, kelle jaoks on olulisel kohal mitmekülge enesearendamine. Väga jõuliselt domineeris selle organisatsiooni puhul intelligentse kodaniku diskursus – edukas noor inimene on see, kes orienteerub maailmapoliitilistes küsimustes, suudab end argumenteeritult väljendada, tunneb huvi ja saab aru ühiskondlikest protsessidest ning soovib uusi asju teada saada. Vestluste põhjal võib väita, et väitlejaid nähakse kindla sotsiaalse positsiooni ning teadmuspagasiga inimestena, kellel on teatav intelligentsus ja arukus. Teistest omasugustest eristabki neid akadeemilisem ja hariduslikum pool ning mõtteviiside erinevus.

Erinevus on võib-olla see maailmapilt ja erinevad prioriteedid. Kui rääkida inimestega nagu Skautide Ühenduses, siis keegi ei leia, et umbes see Iraagi sõda või ma ei tea uus tubakaseadus on nagu mingi kõneväärt teema. Aga samas, kui rääkida Väitlusseltsi liikmetega ja küsida, et oo surmasõlme oskad või midagi siukest, siis vaadatakse, et sa oled mingi lollakas või miks siukest asja üldse peaks kunagi vaja minema (Liisa 18, FG, EVS).

Üks oluline eripära, mida väitlejad ka ise välja tõid tuleneb organisatsiooni tegevusraamistikust. Väitlustegevus oma olemuselt eeldab üksnes diskussiooni erinevate valupunktide üle, millele ei järgne rakenduslik pool. Teisisõnu väitlejad ei muuda ühiskonnas midagi käegakatsutavat ega vii otseselt oma mõtteid ellu, vaid üksnes diskuteerivad erinevate teemade üle. Mitmed fookusgrupis osalenud tundsid suurt tahtmist sarnaselt rohelistele või skautidele midagi realselt muuta või ühiskondlikke protsesse mõjutada ja nendes avalikult kaasa rääkida. Takistusena nähakse seda, et organisatsioon oma olemuselt ei saa võtta üheski küsimuses ega teema juures resoluuatset seisukohta, kuna väitlemise eesmärk ongi diskuteerida ja arutleda teema raames erinevatelt pooltelt. Seega väitlejad tunnevad natuke puudust rakenduslikumast väljundist ühiskonna tasandil.

Küsimusele, mida annab Eesti Väitlusseltsi organisatsioon indiviidile ja ühiskonnale tõid noored välja palju erinevaid aspekte. Domineeriv osakaal oli aga indiviidi pragmaatilistel aspektidel, mis haakub ka organisatsiooni tegevusväljundi ja olemusega laiemalt.

Organisatsioon annab sotsiaalse pagasi, mitte ainult sõbrad, vaid ka tööalased kontaktid. Täiesti ratsionaalses mõttes (Uve 22, FG, EVS).

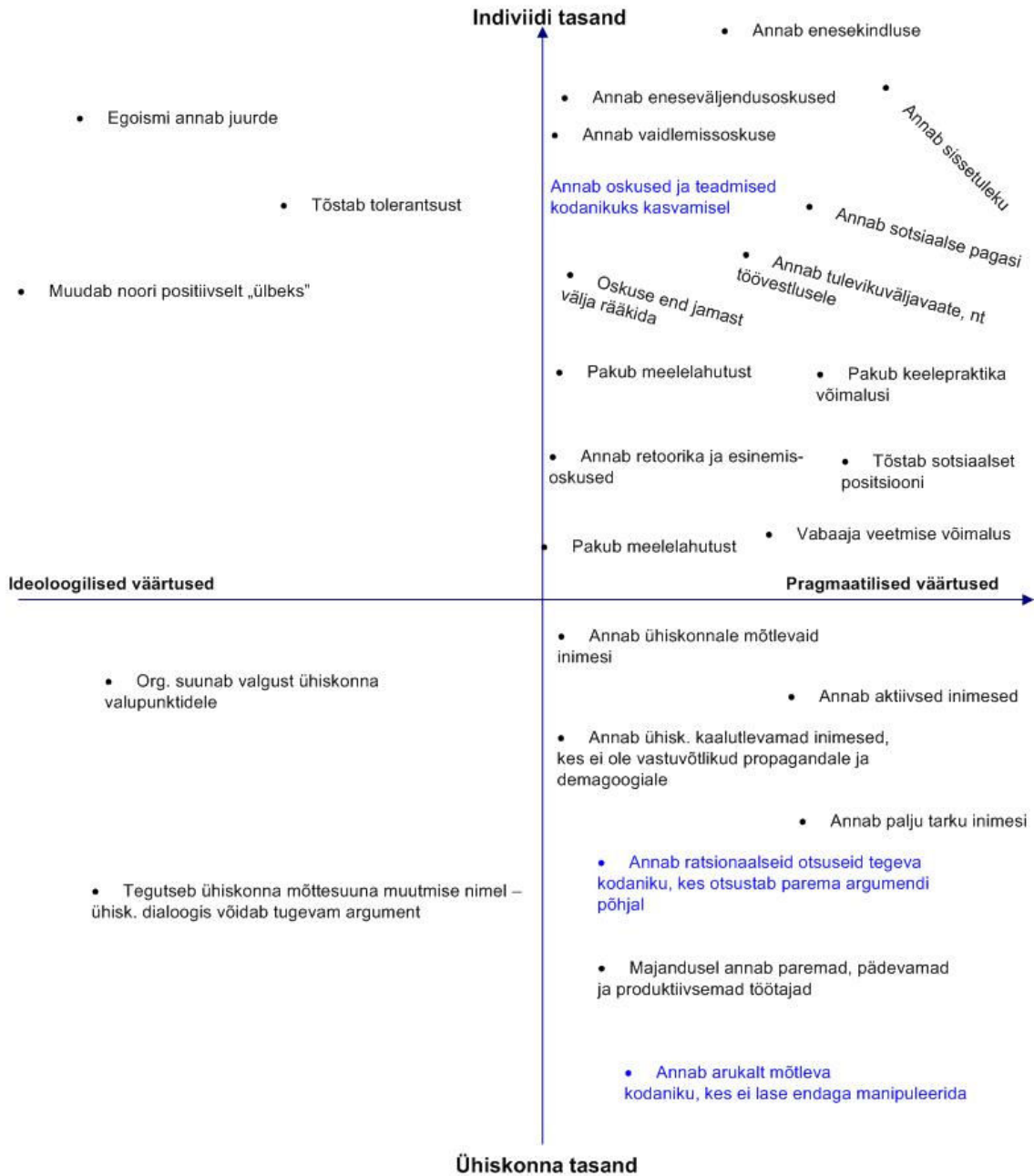
Ühiskond võidab väitlejate hinnangul organisatsiooni tegevusest eeskätt seeläbi, et sealt kasvavad välja arukad ning isemõtlevad kodanikud.

Ühiskonnale annab hunniku tarku inimesi. Kui oled Väitlusseltsis 10 aastat tegelema, siis kultuurikihis on ikka paju tarku inimesi (Andreas 17, FG, EVS).

*Ühiskonnale annab arukalt mõtleva kodaniku. See kodanik, kes oskab analüüsida ja võtta iseseisvalt vastu otsuseid. See, kes ei lase endaga manipuleerida ja demagoogitseda. /---/
Indiviidi tasandil on oluline see, et organisatsioon annab oskused ja teadmised selliseks kodanikuks kasvamisel (Katrin 43, INT, EVS).*

Kokkuvõttes esindab Eesti Väitlusselts valimis hariduslikuma suunaga organisatsiooni, mille laiemaks eesmärgiks on kasvatada intelligentseid inimesi. Võrreldes Eesti Rohelise Liikumisega on EVS rohkem individikeskne organisatsioon ning vähem maailmavaateline. Mõlemad võib aga liigitada professionaliseerumis- formaliseerumise ajajärku, kus organisatsiooni vedaval tuumikgrupil on kandev roll. Väitlejate kuuluvus organisatsiooni ei põhine küll nii selgel maailmavaatelistel hoiakul, kuid sarnaselt rohelistega näevad lihtliikmed end organisatsiooni ekspertidega nõustujatena ning kollektiivselt tunnetatud väärtuste, oskuste edasikandjatena.

Eesti Väitlusselts

3.4.4 Eesti Skautide Ühing

Skautide Ühingu fookusgrupis osalesid erinevalt kõikidest teistest organisatsioonidest erineva tausta ja aktiivsusega noored, mis muutis grupi dünaamilisemaks. Nii kuulusid fookusgruppi Skautide Ühingu sisemise struktuuri järgi rändurid, vanemskaudid ja rühmajuhid.

Kuna Skautide Ühing on valimisse kuulunud organisatsioonidest kõige pikemate traditsioonide ja kindlapiirilise sisemise struktuuriga, siis kumasid selle organisatsiooni puhul kõige tugevamalt väärtuste, eetikareeglite ja õpetuspõhimõtete läbimõeldus. Organisatsioonilise kuuluvusega kaasneb skautide ühingus kindlasti rohkem traditsionaalsust ning raamistikku kui teiste valimisse kuulunud noorteorganisatsioonide puhul. Skaudid ise pidasid seda suureks eeliseks samal ajal kui TENi noored nägid selles liigset piiratust. Siinkohal ilmnis selgelt eri tüüpi organisatsioonide tegevusväljundite ja funktsionaalsuse sõltuvus positsioneerimise ajateljel. Eesti Skautide Ühing töötas juba esimese vabariigi ajal, mistõttu 90ndate keskpaigas taaselustatud organisatsiooni kandusid edasi esialgsed väärtused, põhimõtted ning organisatsiooni ülesehitus. TEN omakorda on suhteliselt hiljuti loodud noorteühendus, mis peegeldab hilismodernsele ühiskonnale omaseid jooni.

Eesti Skautide Ühingat eristab teistest ka värvikas liikmeskond. Organisatsioon koondab laia osa ühiskonna sotsiaalsetest gruppidest: lastest täiskasvanuteni, keskklassist jõukateni jne. Kuna organisatsioonil on üle maailma väga pikad traditsioonid, siis pole selle puhul ebatavaline, kui skautlusega tegelevad ühe perekonna raames erinevad generatsioonid. Ka antud uuringu raames läbiviidud fookusgrupis olid ühe respondendi vanemad ja vend Skautide Ühinguga aktiivselt seotud.

Erinevalt kõikidest teistest organisatsioonidest tõid skaudid organisatsioonilise kuuluvuse üle diskuteerides sisse ka majandusliku dimensiooni. Skautide hinnangul on materiaalsed väärtustega ühiskonnas paljude inimeste jaoks hobilise tegevuse valikul üheks otsustavaks teguriks ka selle prestiiž ning materiaalsed aspektid. Nii näiteks pidavat osa

inimesi skautlust vähem tõsiselt võtma, kuna organisatsioonilise kuuluvusega ei kaasne mingeid materiaalseid kohustusi (n liikmemaksu, kuutasu vms).

Skautluses rõhutatakse eetilist, moraalseid väärtusi, mis aitavad kaasa vastutustundliku kodaniku kasvatamisele. Samuti on skautluses hästi olulisel kohal austus ja sallivus erinevate inimeste, kultuuride, mõtteviiside jms suhtes. Teisisõnu erinevalt teistest valimisse kuulunud organisatsioonidest võib Skautide Ühingu pidada neist kõige rohkem väärtuseid ning moraalseid ja eetilisi tõekspidamisi juurutavaks noorteorganisatsiooniks. Samuti jäi vestlustest nii noorte kui ka tegevjuhiga kõlama arvamus, et Eesti Skautide Ühing on ühiskonnas tugeva mõjujõuga pikaajaliste traditsioonide, rahvusvahelise tegevuse ning liikmeskonna arvu tõttu. Eesti Skautide Ühing on täna üks suuremaid noorteorganisatsioone Eestis.

Vastates küsimusele, mida annab Eesti Skautide Ühing indiviidile ja ühiskonnale, nimetasid noored mitmeid pragmaatilisi tegureid, kuid samal ajal viitasid vestlused ka tugevale sotsiaalsele närvile ja hoolivusele ühiskonna ees. Vastustes tõstsid noored esikohale skautluse kaudu levitavaid väärtusi, moraalseid ja eetilisi tõekspidamisi ning ühiskonna sidustamist. Oluline on skautide arvates just positiivse eeskuju näitamine noorematele, et kasvatada ühiskonnas eetilisi ja heatahtlikke inimesi.

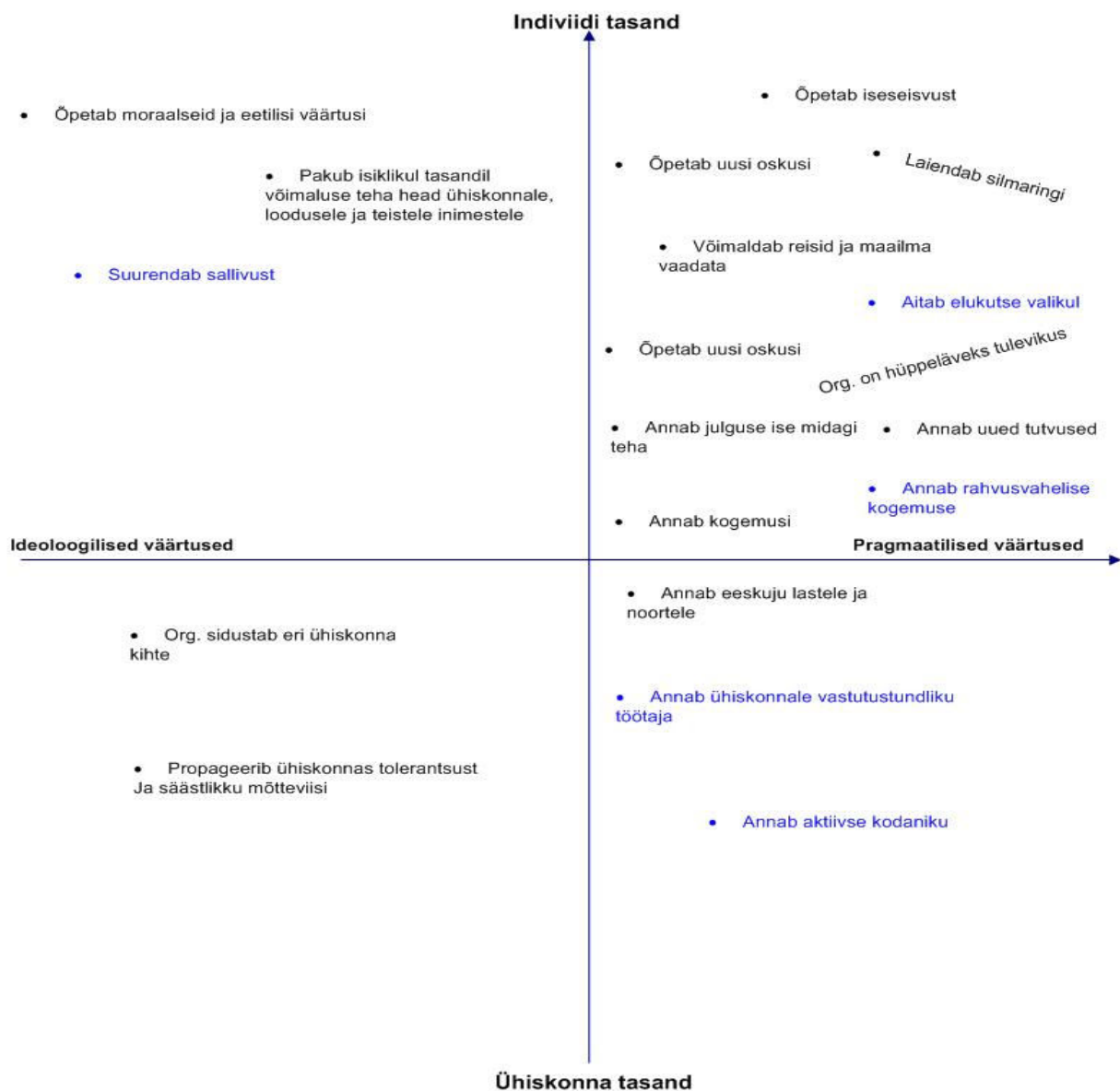
Ta õpetab moraalseid väärtuseid. Uusi tutvusi saad ja näed erinevaid inimesi, vaateid (Ott 18, FG, ESÜ)

Kui me rääkisime sellest, mida skautlus annab ühiskonnale, siis üks asi, mille poolest skautlus erineb on see, et nad annavad kõige rohkem moraalseid väärtushinnanguid. Erinevad organisatsioonid võivad tegeleda isegi samas valdkonnas, aga nende sisemised reeglid võivad olla väga väga erinevad, et see erinevus on kuskil sügavamal (Leena 20, FG, ESÜ).

Eesti Skautide Ühing on viiest valimisse kuulunud organisatsioonist kõige pikemate traditsioonidega. Vesteldes noorte skautide ning ESÜ tegevjuhiga, torkas silma organisatsiooni väga selgepiiriline struktuur, paika pandud põhimõtted ja eesmärgid.

Hoolimata sellest, et Eesti Skautide Ühing on Eesti üks suuremaid noorteorganisatsioone ning väga pika ajalooga, kohandab ta tegevjuhi sõnul oma tegevust vastavalt ühiskonnas toimuvatele muutustele. ESÜ juhi sõnul on skautide organisatsioonid üle maailma aru saanud, et konkurentsitihedas ühiskonnas ei saa jääda kinni stampidesse ega olla liialt jäik või konservatiivne. Seega tegemist on organisatsiooniga, mis ühelt poolt kannab edasi põlvkondade pikkuseid traditsioone ning väärtusi, kuid teisalt käib kaasas ning kohandab end kiirelt ühiskonnas toimuvate muutustega.

Eesti Skautide Ühing

3.4.5 Prussakovi Nimeline Rattaühing

Kõige omanäolisem ja selgelt postmodernseim organisatsioon valimis oli Prussakovi Nimeline Rattaühing. Võtsin nad valimisse teadlikult, et tekiks variatiivsem pilt noorte kollektiivse tegutsemise motiividest ja eesmärkidest. Fookusgrupi viisin läbi viie organisatsiooni aktiivsema liikmega, kellest mitmed on organisatsiooniga seotud olnud pea kümme aastat. Üks fookusgrupis osalenust oli ka Prussakovi Nimelise Rattaühingu asutaja.

Vestlus toimus väga vabas õhkkonnas, arutlev vorm vaheldus naerupahvakute ning humoorikate vaheseikadega, mis on väga iseloomulik kogu organisatsiooni olemusele. Prussakovi Rattaühingul puuduvad kõik ühe formaalse organisatsiooni tunnused: ametlik liikmeskond, tegevuseesmärgid, aastaplaanid, formaalsed koosolekud, ülesannete jaotus, sisemine struktuur ja hierarhia jne. Kõik fookusgrupis osalenud pigem vastandasid end formaalsetele organisatsioonidele, pidades liigset ametlikkust nn täiskasvanute maailma jäljendamiseks ja mängimiseks. Nii näiteks leidsid nad, et õpilasomavalitsuste aktivistid ja noorpoliitikud on enamasti need, kes soovivad näida tähtsad ja teha karjääri. Viimaste suunas valitses suisa nii kritiseeriv suhtumine, et vastanute hinnangul pole nende organisatsioonidega seotud inimeste süda õige koha peal. Oluline on siinkohal märkida, et kõik vastanud olid ise mingil eluetapil väga paljude erinevate organisatsioonidega seotud olnud, sh kuulunud kooli õpilasomavalitsusse, olnud kooli presidendid, noorpoliitikud jne. Isikliku kogemuse ja ümbritseva keskkonna hindamise pinnalt oligi neil vastav hoiak kujunenud.

Kuigi Prussakov ei ole tüüpiline organisatsioon formaalselt poolelt, on neil väga tugevalt paigas sisemised väärtushinnangud, identiteeditunne ning kokkuhoidev seltskond. Viimased on neil kohati isegi jõulisemalt välja arenenud kui paljudel teistel suurtel organisatsioonidel. Nii on Prussakovi Rattaühingu liikmed kõik üheselt teadlikud organisatsiooni tegevusviisidest, mobiliseerides oma jõud vastavalt vajadusele. Organisatsiooni hoiab koos positiivne energia ja aura liikmete vahel.

Meil ei ole mingeid kindlaks määratud üritusi ja liikmeskonda. Kui osadel on kiire tööga või näiteks keegi on välismaal, siis nad lihtsalt ei osale mingi aeg ja organisatsiooni tegevus on natuke soikus, aga kui on vaja jälle midagi teha, siis tulevad kõik kokku. See positiivne ja lahe seltskond toob alati kõik kokku (Mihkel 23, FG, PNR).

Jah, ma ütlen, et ma ei paneks näiteks kunagi mingeid sõjaväe vormi mustriiga riideid selga ja mingisuguseid bränditud särke ei paneks ma kunagi selga, aga Prussakovi pusa kannan ma uhkusega. See on tugev identiteet. Sel identiteedil on ajalugu, see on ka oluline (Mihkel 23, FG, PNR).

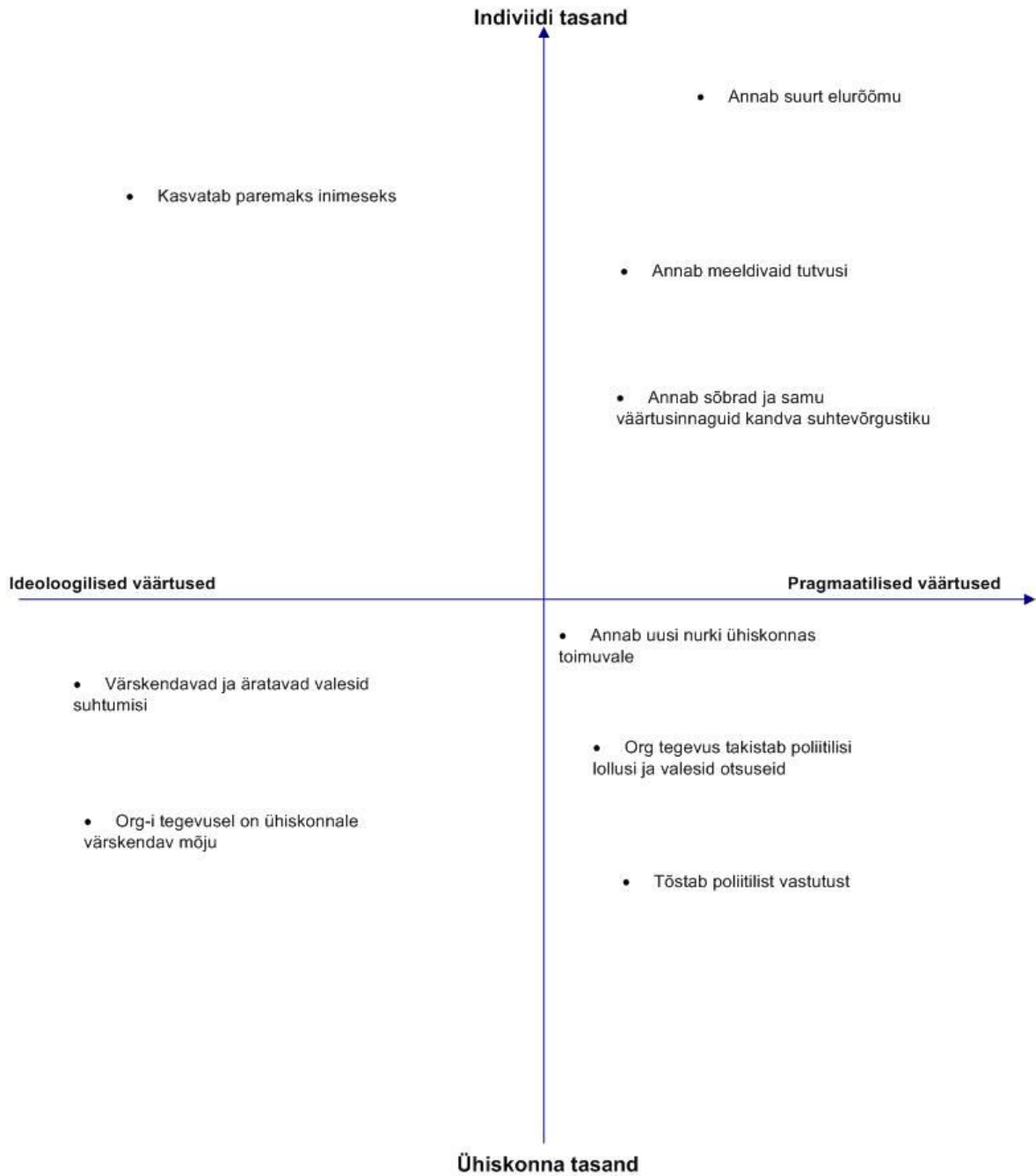
Hoolimata kindlapiiriliste tegevuseesmärkide ja plaanide puudumisest, on organisatsioonil siiski ka oluline tegevuspõhine roll. Prussakovi liikmed peavad end ühiskonna äratajateks ning teatud mõttes valvekoeradeks. Enda sõnul aitavad nad ära hoida poliitikute vastutustundetust, pannes neid valede otsuste puhul avalikult oma otsuseid põhjendama. Väljendusviisilt on Prussakovi liikmed julged ning kohati ka äärmuslikud, suunates avalikkuse tähelepanu erinevatele ühiskonna valupunktile. Levinumateks väljendusviisideks on protestiaktsioonid, sõnavõtted meedias, oponeerimised poliitilistele väidetele jne. Kõige selle juures leiavad Prussakovi liikmed, et nad koondavad väga tugevalt ühtsete väärtushinnangute ja mõtteviisidega inimesi, kes armastavad teha asju südamega.

Vastates küsimusele, mida annab Prussakovi Nimeline Rattaühing individile ja ühiskonnale, nimetasid fookusgrupis osalenud ükskuid asju väites, et need koondavad enda all kõik olulise. Isiklikus plaanis oli olulisel kohal sõpruskond, ühiskonna tasandil täidab organisatsioon kindlasti keskkonna küsimustes päris olulist valvekoera rolli.

Mina arvan, et meile endale annab siukest suurt elurõõmu, sest meie korraldame koos üritusi, aga laiemalt ühiskonnale võiks ta mõjuda värskendavalt (Mihkel 23, FG, PNR).

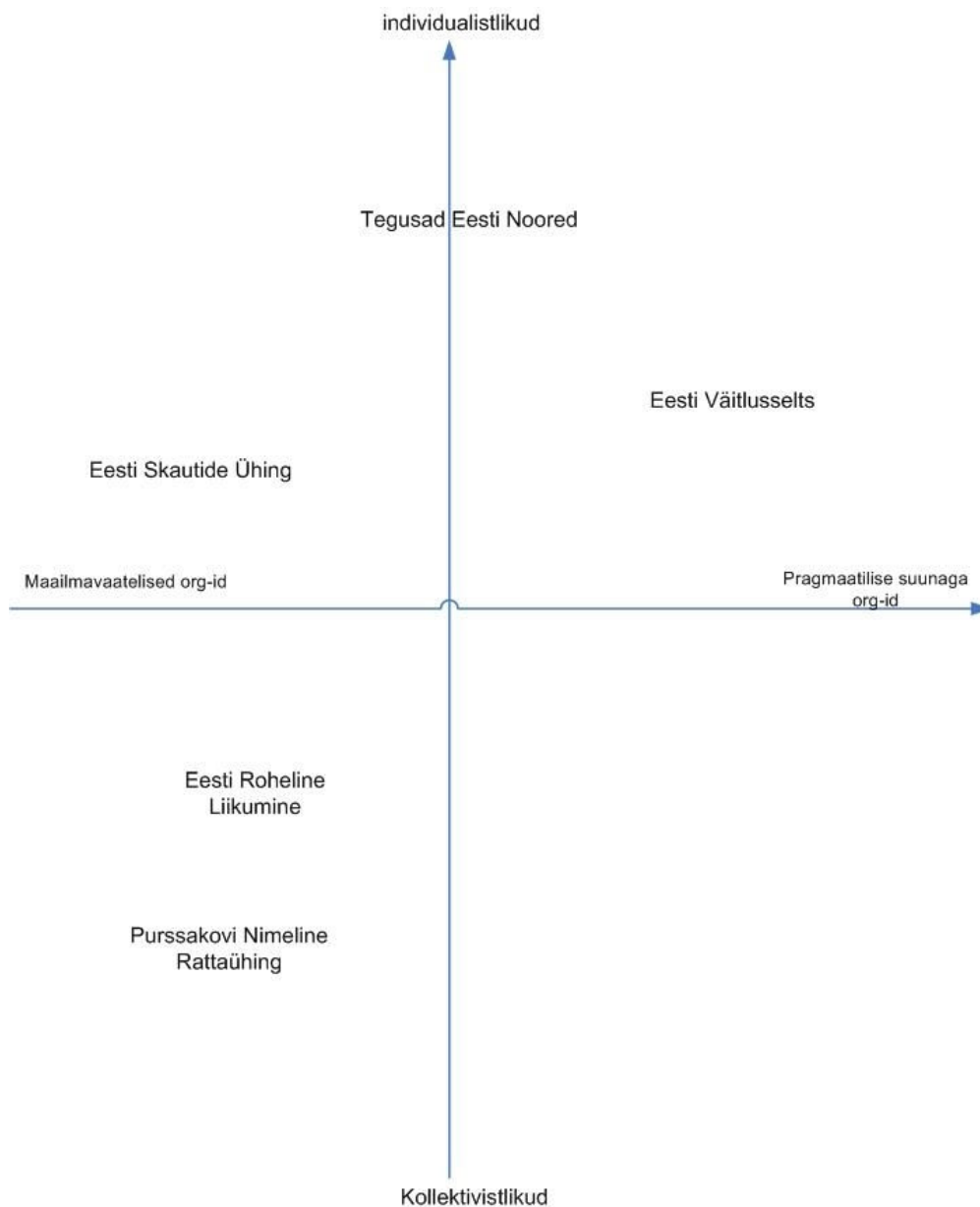
Jah, värskendavalt, me mõjume võib-olla teistmoodi kui teised ja see on hea. Aga jah, kindlasti on inimesi, kes tunnevad väga ebamugavalt end meie pärast (Erko 26, FG, PNR).

Prussakovi Nimeline Rattaühing

Organisatsioonide võrdluse kokkuvõte

Viie eritüüpi organisatsiooni puhul joondus välja nende jagunemine ideoloogilis-pragmaatilisel teljel. Iga organisatsiooni liikmetega vesteldes selgus, et nende organisatsioon pakub lisaväärtust nii isiklikus plaanis kui ka ühiskonnale laiemalt. Erinev oli aga nende kahe suuna proportsionaalne jagunemine: osa organisatsioonides domineerisid indiviidi pragmaatilised kasutegurid ühiskondlike üle ning vastupidi.

3.5 Kollaažide analüüs

Fookusgrupis abivahendina kasutatud kollaažid osutusid empiirilise materjali raames omaette huvitavaks analüüsiobjektiks. Visuaalsete vahenditega kujutasid noored noorteorganisatsioonide rolli tänases Eesti ühiskonnas, mille sümboliline ja suuline väljendus pakuvad põnevat võrdlusmomenti. Antud alapeatükis vaatasin, milliseid sümboleid on noored kollaažidel noorteorganisatsioonide rolli hindamiseks kasutanud. Analüüsis tõstsin esile sümبولid, mis kattusid erinevate organisatsioonide noorte vahel ning kandsid edasi ühtset sõnumit. Alapeatükk annab ülevaate enim kasutatud sümبولitest ning huvitavamatest kujunditest.

Kollaažide üldine pilt oli erinevate organisatsioonide lõikes suhteliselt sarnane. Ühe läbiva joonena ilmnis aktiivsete piltide domineerimine staatiliste üle. Valdaval osal kollaažidest oli noorteorganisatsioonide rolli ja mõju kujutatud piltidega, kus inimeste massid olid aktiivses tegevuses või liikumises. Grupipiltidel oli inimesi kujutatud üldjuhul rõõmsameelses olekus ja positiivsete emotsioonidega, mille kaudu noored kujutasid noorteorganisatsioonides valitsevat üksmeelsust, samade väärtushinnangutega kollektiivi ning kõiki ühendavat harmooniat. Naeratavate nägudega inimeste pilte kasutati ka turvatunde ja koostegemise rõõmu sümboliseerimiseks. Visuaalne keel toetas suulist vestlust, kus noored nimetasid ühe olulisema noorteorganisatsioonide rollina liikmetevahelist sünergiat ning ühtsete väärtushinnangute kandmist.

Sarnasused noorte visuaalses keeles ilmnid ka probleemide sümboliseerimisel. Noorteorganisatsioonidega seotud valukohtade näitlikustamiseks kasutasid respondendid peamiselt vihase või mõne muu negatiivse emotsiooniga inimeste pilte, antikangelasi või mõnda vana ja katkist elementi (nt vana laud ja rist). Üks huvitav sümbol probleemide juures oli „suur mägi, mida on inimestel raske ületada“. Viimasega näitas respondent, et noorteorganisatsioonid silmitsevad tänases ühiskonnas veel paljusid probleeme, mida on raske ületada või mille lahendamine on väga pingutav ja aeganõudev (lisa 5.1.2).

Iga organisatsiooni lõikes kasutati kollaažidel väga palju ka erinevaid tehnika elemente: mobiil, sülearvuti, auto jne. Erinevate respondentide kollaažidel sümboliseerisid need

erinevaid asju innovaativsetest lahendustest keskkonnasäästliku eluviisini. Viimase sümboliseerimiseks oli näiteks ühel kollaažil autopilt maha tõmmatud (lisa 5.4.3). Läbivalt torkas kollaažidelt silma ka looduspiltide kasutamine. Ühelt poolt mõjutas seda mitme keskkonnaga seotud organisatsiooni liikmete kuulumine valimisse, kuid teisalt kujutasid noored looduspiltide abil mõjusalt noorteorganisatsioonide tegevusmaastikku ja ühiskondlikku konteksti.

Eesti Väitlusseltsi ja Tegusad Eesti Noored kollaažidelt torkas silma koti või pagasi sümboolika. Mõlema organisatsiooni noored peavad oluliseks organisatsioonist kaasa saadavat elu- või sotsiaalselt pagasit, mida mitmetel kollaažidel reisikohvritega ka kujutati (lisa 5.5.2). TENi noored mängisid visuaalse keelega, kasutades tugevaid metafoore ja normatiivsemaid sümboleid. Nii näiteks kujutasid nad pahale teele läinud noori mustade lammaste pildiga (lisa 5.1.4)

Eesti Skautide Ühingu kollaažidele oli sarnaselt teistele iseloomulikud aktiivsed pildid, kus inimesed olid rõõmsalt koos ühiselt tegutsemas. ESÜ eristus kõige selgemalt aga rahvusvahelisuse ja erinevate kultuuride suuna poolest. Mitmel skautide kollaažidel olid pildid eri rahvustest ja rassidest inimeste koosviibimisest ning eri tüüpi inimeste kokkusulandumisest (lisad 5.4.2; 5.4.4). Viimane haakub skautide suulise vestlusega, kus noored kinnitasid, et organisatsioon muudab nad tolerantsemateks maailma eri rahvuste ja inimeste suhtes laiemalt, seades sellega head eeskuju nooremale generatsioonile. Ka Eesti Rohelise Liikumise noored kasutasid mitmeid koosolemise ja looduse motiive, mis sümboliseerisid keskkonnateadlikku eluviisi ning hoolivust looduse eest. ERLi kollaažide puhul märkasin eristuva aspektina kolmanda maailma probleemide temaatika sisse toomist. Paaril ERLi noore kollaažil oli kasutatud Aafrika laste ja üleujutuste probleemistikku kujutavaid pilte (lisa 5.3.1).

Mitmetel kollaažidel oli sõnumi edasikandmiseks kasutatud tuntud multikakangelasi ja filmitegelasi, millega vaatajal tekivad ühesed konnotatsioonid. Walt Disney kangelased, armastatumad koomiksitegelased ja Arno Tali filmist „Kevade” on oma tähendusväljaga tegelaskujud, mis kannavad sümbolitena selgeid sõnumeid (lisad 5.3.2; 5.1.1). Mitme

kollaaži pealt jooksis läbi ka maitse- või toiduainete motiiv, mida kasutati peaaesjalikult elu vürtsi sümbolina (lisad 5.1.3; 5.5.2). Täendusrikas sümbol töötas kõikidel juhtudel väga hästi, pannes kollaaži visuaalse keele iseenda eest rääkima.

Üllatavalt vähe kasutasid noored aga erinevate subkultuuride pilte noorusliku aktiivsuse ja eristuvuse ilmestamiseks. Vaid ühel kollaažil oli kasutatud punkaritega pilti, mis kandis edasi nooruslikku julgust ja protestivaimu (lisa 5.1.2).

Kokkuvõttes kinnitas visuaalne keel üle suulises vestluses kõlanud seisukohad ja noorte nägemused organisatsioonide rollist ühiskonnas. Samuti jäid kõlama iga organisatsiooni puhul kindlad karakteristikud, mis ilmsesid juba arutelu ringides. Pildikeel aitas aga ilmestada kahte läbivat tulemust. Esiteks on noored ühisel arvamusel, et noorteorganisatsioonid koondavad samade väärtushinnangute ja maailmavaadetega noori, kes naudivad koosolemist ja tegutsemist. Teiseks peegeldavad kollaažid noorteorganisatsioonide mõnetist ebaküpsust laiemalt ühiskonna silmis, kuna lahendust vajavad veel mitmed probleemid.

JÄRELDUSED JA DISKUSSIOON

Järeldused

Järelduste osas annan vastused töös püstitatud uurimisküsimustele, kus esitan tulemuste ülevaatlikuma sisulise jaotuse. Alapeatüki lõpus nimetan rakenduslikke soovitusi, kuidas noorteorganisatsioonides liikmeid paremini kaasata ning organisatsiooni tegevusega siduda.

Vastusena uurimisküsimusele, kuidas määratlevad noored noorteorganisatsioonide olemust ja rolli tänases Eesti ühiskonnas, selgus, et organisatsioonide liikmed ja laiem avalikkus tõlgendavad vabariiklaste mõjujõudu erinevalt. Noored ning ühenduste tegevjuhid olid ühisel arvamusel, et noorteorganisatsioonid mõjutavad noorte maailmavaadete, väärtushinnangute, identiteedi ning tutvusringkonna kujunemist. Noored, kes on end mõne organisatsiooniga sidunud paistsid enesekindlamad, avatumad, teadlikumad ühiskondlikest probleemidest ning tugeva sotsiaalse närviga. Organisatsioonidega seotud inimesed peavad selle kollektiivse tegevusvormi rolli noorte identiteedi ja mõtteviiside kujundamisel oluliseks. Samal ajal tunnistasid kõik respondendid, et noorteorganisatsioonide mõjujõud laiema avalikkuse silmis on ambivalentne ning kohati vasturääkiv. Ühelt poolt nähakse noorteorganisatsioonides olulist koostööpartnerit ja ühiskonna valvekoera, kuid teisalt on materiaalne toetus organisatsioonide tegevusele puudlik. Lisaks materiaalse toetuse vähesusele olid noored skeptilised ka laiema avalikkuse suhtumise osas, väites, et noorteorganisatsioonide kuuldavus ja mõjujõud on ühiskonna silmis väike. Tegevjuhid olid laiema avalikkuse hoiakute muutumise osas optimistlikumad. Viimased nägid noorteorganisatsioonidel ja kolmandal sektoril suurt kasvupotentsiaali lähemate aastate perspektiivis, millele viitavad nende hinnangul suurenenud kodanike väljaastumised ning vabariiklaste kaasatus neutraalse osapoolena avaliku- ja erasektori koostööprojektidesse.

Siinkohal ilmneb refleksiivse modernsuse ja lihtsa moderniseerumisprotsesside toimumine paralleelselt. Ühelt poolt on Eesti ühiskonnas tervikuna kodanikuühendused

oma positsiooni ja rolli alles tõestamas, mida näitab laiem avalikkuse leige ning kohati ükskõikne suhtumine kolmandasse sektorisse. Tugeva kodanikuühiskonna kujunemine on moderniseerumise protsessi üks osa. Teisalt vastavad paljud organisatsioonid oma küpsuselt ning arengusuundadelt refleksiivsele modernsusele. Seda just seetõttu, et hilismodernsel ajal loodud organisatsioonide liikmete ootused vastavad uuenenud sotsiaalsetele struktuuridele, väärtusmuutritele ja mudelitele. Valimisse kuulunud noorteorganisatsioonide põhjal ilmnes, et nn uuenenud modernsuses peavad noorteorganisatsioonid hakkama liikmete paremaks kaasamiseks üha rohkem kohanduma laiemalt keskkonna muutustega. Uue modernsuse ajastu ühendustes on olulisel kohal liikmete valikuvabadus, vähene struktureeritus ning detsentraliseeritud juhtimine.

Uurides noorte põhjuseid ja ajendeid noorteorganisatsioonidega liitumisel, selgus, et need varieeruvad olulisel määral. Kõige rohkematel juhtudel nimetati liitumise impulsina sõprade ja „oluliste teiste” mõju, kelle soovitusel või kutsel on organisatsioonini jõutud. Samal ajal tunnistasid noored, et põhjused võivad varieeruda juhuste kokkulangevusest teadliku valikuni. Märkimisväärsed erisused ilmnesid maailmavaateliste ja pragmaatilise suunaga organisatsioonide vahel. Nii näiteks on Eesti Rohelise Liikumise liikmete ajendiks olnud pigem sarnase mõtteviisi ja maailmavaatega inimeste otsimine, aga Eesti Väitlusseltsi liikmetel isiklik areng, teadmisanu ja uute oskuste saamine. Respondendid tunnistasid, et aja jooksul muudab osaluspraktika organisatsiooni tähendust liikme jaoks. Algsed liitumise impulsid asenduvad motiividega, mis hoiavad noori organisatsiooni juures pikemalt. Sarnaselt liitumisajenditega erinevad ka noorte osaluspraktika motiivid. Tugeva tõukejõu organisatsioonilise kuuluvuse juures annab tekkiv identiteeditunne ning sõpruskond. Ühenduses paneb noori tegutsema kollektiivselt tunnetatud eesmärk ning mõttekaaslastega jagatud väärtused. Sarnaselt liitumise impulssidele saab ka organisatsiooni osaluspraktika põhjendustes eristada maailmavaatelisti organisatsioone indiviidikesksema tegevussuunaga ühendustest.

Organisatsioonilise kuuluvuse mõtestamisel kaldusid noored andma normatiivseid vastuseid. Üldjuhul näevad nad organisatsioonides vahendit saavutada teatud ühiste eemärkide täitmist, mida üksinda saavutada ei saaks. Viimane on küll omasem

maailmavaatelistele organisatsioonidele, kuid ka teiste puhul kerkis esile kollektiivne probleemitunnetus ning soov ühiskondlikes protsessides kaasa rääkida. Mitmes vestlusringis mainisid noored organisatsioonilise kuuluvuse võimalusena altruistlikult teistele liikmetele või ühiskonnale head teha ning sellest positiivset energiat ammutada. TENi puhul olid kohati altruistlikud soovid segunenud indiviidikesksete teguritega. Viimased pidasid oluliseks kollektiivi vahendusel anda ühiskonna parendamisesse oma panus, kuid teisalt säilitada organisatsioonis tugev isiksus ning iseteadlikkus. Eesti Rohelise Liikumise liikmete kuuluvustunne seostus pigem seda tüüpi individualiseerumisega, mis allub kollektiivsele probleemitunnetusele. Prussakovi Nimelise Rattaühingu liikmete valmidus kiirelt mobiliseeruda seondub eeskätt altruistliku individualiseerumisega.

Noote põhjendused organisatsioonilisele kuuluvusele viitasid (eeskätt maailmavaatelsite ühenduste liikmete puhul) kollektiivsete probleemiallikate tunnetamisele. Noorte suhestumisvalmidus ühiskonnaga on hoolimata individualiseerumisprotsessi võimalikest mõjudest endiselt suur. Küsimus taandub pigem sellele, kas kollektiivset tegevust ja ühise eesmärgi nimel mobiliseerumist näevad tänase põlvkonna inimesed endiste funktsionaalsete vormide või nn uue teisenenud sidususe kaudu. Siinkohal viitasid antud töö empiirilised tulemused, et ka maailmavaatelistel organisatsioonid peavad üha rohkem hakkama liikmete paremaks rakendamiseks kohanduma muutuva keskkonnaga ning lähtuma „individualiseerumiskultuuri“ ajastu laste väärtusmuutritest.

Uurides, kuidas erinevad või haakuvad organisatsooni liidrite ja liikmete nägemused liikmete rollist ning tegevusaktiivsusest, selgus, et respondentide arvamus jagunes selles küsimuses kaheks. Liikmed olid üldjuhul seisukohal, et nende peamiseks rolliks organisatsioonis on olla valmis reageerima aktiivgrupi üleskutsetele ning aeg-ajalt võtma ka ise initsiatiivi. Organisatsioonide tegevjuhid heitsid endale ette vähest tegevust liikmete teadlikul kaasamisel, kuid kinnitasid samas, et liikmete passiivsus on liiga suureks kasvanud. Antud küsimuses tõusis esile organisatsioonide eripära, mida peab kaasamise temaatika juures kindlasti arvestama. Nii näiteks ühtisid Eesti Rohelise Liikumise liikmete ja tegevjuhi arvamus, et liikmete peamiseks rolliks on aidata kaasa

massiefekti tekitamisega rohelise mõtteviisi propageerimisele ning ERLi juhtkonna mõjujõule ühiskonnas. Mõlemad pooled kinnitasid, et organisatsioon on nii laiahaardeline, et seal on raske pöörata igale liikmele võrdselt tähelepanu ning neid pidevalt tegevusse kaasata. Samuti eristus teistest Prussakovi Nimeline Rattaühing, mis on ebatraditsioonilisem organisatsioon nii liikmete kaasamise kui ka tegevusväljundite poolest. Seega on keeruline võtta ühest seisukohta küsimuses, mis on liikmete roll organisatsioonis ja kas neil on kohustus võtta ise initsiatiivi või oodata liidrite üleskutseid. Iga organisatsiooni puhul peab kaasamise juures arvestama selle eripära ning sisekliimaga. Kokkuvõttes on liikmete kaasamisel võtmeküsimuseks oskus leida hea tasakaal liikmete enda initsiatiivi ning liidrite kaasamisvõtete vahel. Samal ajal tunnistasid nelja organisatsiooni tegevjuhid, et läbimõeldud liikmete kaasamise ja liikme staatuse ning organisatsioonilise kuuluvuse mõtestamise osas on neil arenguruumi veel palju. Osaliselt taandub liidrite ja liikmete arvamuse lahknevus selles küsimuses ka asjaolule, et tegemist on eri generatsioonidega vaadete pörkumisega. Ühenduste tegevjuhid lähtuvad organisatsioonides liikmete rolli ning tegevusaktiivsuse hindamisel pigem vanadest funktsionaalsete ühenduste vormidest, samas kui noored on oma valikutes spontaansemad ja vähem siduvad.

Hinnates seda, milline on tänases ühiskonnas noorte sotsiaalne aktiivsus ning valmidus kollektiivselt mobiliseeruda, esitasid respondendid eri seisukohti. Eesti Rohelise Liikumise noored ning EVSi tegevjuht leidsid, et Eestis on noorte väärtushinnangud liiga materialistlikud, mis omakorda väljendub süvenevas kodanike passiivsuses ning väheses osavõtlikkuses vabaühenduste töös. Teisalt leidsid osad respondendid, et kodanikuühiskond on Eestis jõudsalt arenemas, mida tõestavad näiteks viimasel ajal kiirelt mobiliseerunud grupid mõne ühiskondlikult olulise küsimuse, objekti raames. Noorte vastused küsimusele, kas oleksite valmis organisatsiooni nimel osalema protestiaktatsioonides või muudes avalikes väljaastumistest näitasid seda, et äärmuslikus olukorras ollakse valmis kiirelt mobiliseeruma ning organisatsiooni eest välja astuma. Seda aga juhul, kui protestiaktatsioonidel osalemise eesmärk haakub indiviidi väärtushinnangutega. Seega individualiseerumisprotsesside mõju ilmneb küll erinevas ulatuses, kuid selgelt iga valimisse kuulunud organisatsiooni puhul.

Uurimusküsimus, kuidas suhestatakse enda organisatsiooni teist tüüpi noorteorganisatsioonidega, näitas, et organisatsiooniline kuuluvus mõjutab noorte enese identiteedi kujunemist. Kõik vastanud leidsid, et organisatsioon koosneb samu väärtushinnanguid ja mõtteviisi toetavatest inimestest, kes naudivad koostegemise rõõmu ning saavad oma organisatsioonist mitmekülgset lisaväärtust. Võrreldes enda organisatsiooni teistega, kerkisid esile ühenduste eripärad. Eri tüüpi organisatsioonide noored kippusid vastandama end teineteisele põhjendusega, et neil on erinevad mõtteviisid, prioriteedid, huvid ning väärtushinnangud. Uurimisküsimuse tulemus oli aga selles osas üllatav, et noortel on enne organisatsiooniga liitumist välja kujunenud tugevad hoiakud ja arvamused, mis kollektiivses tegevuses süvenevad ning liikmete identiteedi ja mina-pildi kujunemist mõjutavad. Taoline eneseteadlik liitumine viitab Hoikkala ja Paju teesile, et kollektiivse tegevuse ootused on noortel individualiseerunud, kuna igaüks kannab riskiühiskonnas tunnetatud vastutust tehtud valikute ees.

Hoolimata organisatsiooni tüübist ning tegevusväljunditest, selgus, et üldjuhul on organisatsioonides passiivsete ja aktiivsete liikmete osakaal väga sarnane – umbes 10% liikmetest moodustavad aktiivgrupi ning suurem osa on passiivsed. Kõige aktiivsemad liikmed leiavad endale üldjuhul ise rakenduse ning võtavad initsiatiivi eri rollide täitmisel. Probleem, millega organisatsiooni juhtkonnad silmitsi seisavad on see, kuidas kaasata passiivseid liikmeid. Viimaste seas on hulgaliselt neid, kes oleksid valmis organisatsiooni tegevuses kaasa lööma, kui neid aktiivgrupp tagant tõukaks ning erinevaid rakenduslikke tegevusi välja pakuks. Samuti on nende seas inimesi, kel puudub informatsioon, et juhtkond vajab liikmete abi või neid, kes ei ole leidnud endale sobivat rakendust. Hoolimata passiivsuse põhjusest, on see suur hulk inimesi, kelle teadlik ja oskuslik rakendamine aitaks organisatsioonis aktiivsete liikmete osakaalu oluliselt suurendada ning organisatsiooni tööd tõhusamaks muuta.

Rakenduslikud soovitusel liikmete kaasamiseks

Tehniline eeltöö:

- ühendusesiseselt lahti kirjutada erinevad tegevusväljundid, mida organisatsioonis on liikmetel võimalik teha ja panna need liikmetele kättesaadavasse infokanalisse üles.
- koostada informatiivne liikmete andmebaas, kus on märgitud iga liikme huvid, iseloomulikud jooned ning varasemad kogemused
- kui organisatsioonil on olemas tegevusväljund ka rahvusvahelisel tasandil, siis selle suuna atraktiivne väljatoomine erinevates organisatsiooni infokanalites – edulood, konkreetsed tegevusväljundid lahti kirjutada, tegevusliinid sellele tasandile jõudmiseks
- muuta aktiivgrupile kohustuslikuks iga projekti juures kasutada X hulk vabatahtlikke. Viimane on oluline just seetõttu, et uuringu tulemustest selgus asjaolu, et paljud liikmed oleksid valmis eri rolle võtma, kui aktiivgrupilt tuleks ettepanek. Selleks, et need ootused realiseeruks tegevuseks on aktiivgrupil vaja ise liikmeid initsieerida.
- tegevusväljundite klassifitseerimine olulisuse ja raskusastmete järgi. Osasid inimesi motiveerib aktiivselt tegutsema, kui neile usaldatakse suurem vastutusvaldkond ja kaalukas ülesanne. Teistele meeldib jällegi väiksema vastutusega ülesanne. Selleks, et igaüks leiaks endale sobiva, on vaja selgemalt välja tuua ülesande vastutuskooormus.
- Enne konkreetse üleskutse, pakkumise tegemist peaks ülesandepüstituse väga konkreetselt sõnastama, et igaüks saab aru, mis kohustused ja vastutused sellega kaasnevad. Tähelepanu aitab ka võita loominguiline lähenemine, esitades pakkumist atraktiivsel kujul.
- Töötada läbi erasektoris kasutatavad võtted töötajate motiveerimisel ning kasutada neid analoogina vabühendustes
- luua sidemed ja hea kontakt eri tüüpi organisatsioonidega

Siseressurssidele tuginemine:

- kirjutada lahti organisatsiooni aktiivsemate liikmete edulood ning koostada *case study'd*, seadmaks teistele eeskujusid ja näitamaks reaalseid näidete põhjal,

- millised on organisatsiooni tegevusväljundid. Materjale tutvustada siseüritustel ja panna need avalikku inforuumi üles (n kodulehele)
- korraldada erinevate tegevuste tutvustamiseks sisekoolitusi. Koolitajatena kasutada enda organisatsiooni aktiivseid liikmeid
  - ürituste või suuremate projektide läbiviimisel teha eel- ja jätkuõppusi, kogemuste vahetamist ning tagasiside kogumist
  - igal võimalusel näidata ja rääkida liikmetele organisatsiooni eesmärkidest, struktuurist, tegevusväljunditest, et iga liige tunneks end organisatsiooni olulise osana. Organisatsiooni eesmärged ning tegevusväljundeid võiks lisaks klassikalistele presenteerimise viisidele kasutada ka humoorikaid ning visuaalselt atraktiivseid lahendusi (n teha organisatsiooni aastapäeval film ühenduse tegevustest, humoorikas presentatsioon koos värvika pildimaterjaliga vms)
  - vahetada kogemusi eri organisatsioonide vahel, kes tegelevad sarnases valdkonnas
  - sisekonkursside korraldamine

Indiviidikesksed lähenemisevõtted:

- liikmete andmebaasi põhjal esitada erinevate projektide raames personaalseid üleskutseid
- kasutada aktiivseid liikmeid (mitte juhtkonda) sõnumivijajatena ning üleskutsete esitajatena. Uuringu tulemused näitasid, et noortel on organisatsioonis tekkinud väga tugevad sotsiaalsed sidemed ning suhtevõrgustik, mistõttu võivad teatud hetkedel liikmed ise olla paremad hääletorud ning sõnumi edastajad kui juhtkond.
- luua interaktiivseid suhtluskanaleid, et tekiks organisatsioonisisene mõttevahetus ning tagasiside andmine (nt foorumid kodulehel, veebipäevik koos kommenteerimise võimalustega vms).
- pärast õnnestunud tegevusi, projekti anda organisatsioonisisestes infokanalites liikmetele positiivset tagasisidet ning tõsta esile tublisid, ettevõtlikke inimesi. Teisisõnu avalik kiitmine ja tänamine ning personaalne positiivne tagasiside näitab liikmetele, et organisatsiooni jaoks on nende panus tähtis.

- Aasta kokkuvõtete üritustel (nt üldkogud, suvelaagrid vms) tõsta esile aktiivsemaid liikmeid
- luua autahvel staažikamatest liikmetest ja nende panusest organisatsioonis

Arenguperspektiivi pakkuvad lähenemisvõtted:

- ürituste ja projektide läbiviimisel moodustada suuremad töögrupid ja toimkonnad, et jaotada vastutust suurema hulga inimeste peale ning delegeerida ülesandeid erinevatele liikmetele
- tihe koostöö erasektoriga, luues liikmetele arenguperspektiiviga võimalusi ka tööjõuturule sisenemisel
- tekitada erinevate organisatsioonide tegevusväljunditele kindel staatus
- näidata organisatsioonis eri tegevusväljundite arengupotentsiaali ning võimalusi
- anda liikmetele vastutusvaldkonnas piisavalt tegutsemis- ja otsustusvabadust
- rahvusvahelise suuna olemasolul saata regulaarselt organisatsiooni infokanalitesse teavet rahvusvaheliste projektide ning pakkumiste kohta. Presenteerida varasemaid rahvusvahelisi koostööprojekte ja liikmete kogemusi, näidates seda ühe võimaliku tegevusväljundina.

Keeruline kui mitte võimatu on välja tuua ühte efektiivset kaasamise valemit, mis toimiks sama hästi iga organisatsiooni puhul. Kindel on aga see, et liikmete tegevuselekutsumine ning inspireerimine on individualiseerumisteooria kontekstis muutunud organisatsiooni elujõulisuse tagamisel võtmeküsimuseks. Kombineerides ja proovides erinevaid üleskutsete mudeleid, peaks iga organisatsioon leidma sobiva viisi liikmete innustamiseks.

Diskussioon

Antud magistritöö uurimusküsimuse paigutasin individualiseerumise teooria konteksti. Empiirilise uurimuse tulemuste võrdlemine teisenenud modernsuse teoreetiliste käsitlustega annab ühe kollektiivse tegevusvormi põhjal indikatsioonid, kas ja mil määral individualiseerumisteooria seisukohad Eesti kodanikuühenduste puhul kehtivad. Kuna individualiseerumise- ja riskiteooria on üks keerukamaid makroteooriaid, siis seab see ka

oma piirangud tulemuste tõlgendamisele ja järelduste sidumisele teorias püstitatud teesidega. Võiks isegi küsida, kas individualiseerumise ja riskiühiskonna teoreetilise kontseptsiooni ning ühe magistritöö empiirilise uurimuse mahu vahel saab teha paikapidavaid üldistusi. Antud magistritöö ei taha kindlasti valitud teooria mitmetähenduslikkust ja ulatuslikkust minimeerida või lihtsakoeliste järeldustega alahinnata. Püüan leida abstraktsele teooriale üht empiirilist toetuspunkti, mis ei pürgigi olema täielik, ja näidata, millisest teoreetilisest paradigmat uurimusülesanne ning hüpotees lähtuvad. Individualiseerumisteooria põhiküsimused aitavad ilmestada uurimisprobleemi akuutsust ning vastata erinevatele küsimustele, mis organisatsioonilise kuuluvuse juures paljusid kolmanda sektori inimesi puudutavad.

Möönan, et selle teoreetilise suuna sügavust ja laiahaardelisust arvestades on antud töös järelduste tegemisel ületõlgendamise oht. Seda enam, et antud teoreetilise suuna sidusust empiiriliste uurimustega peetakse mõnel juhul üldse kohatuks, teisalt jällegi selle teooria üheks suurimaks kriitikaks. Nõustun, et tegemist on seda tüüpi teooriaga, mis ei ole nii hõlpsasti kohaldatav väiksemahuliste empiiriliste uurimustega, kuid tendentse ning probleemi konteksti on võimalik selle kaudu avada. Loodan, et ületõlgendamise ohu teadvustamine aitab seda võimalikult palju minimeerida ning lugejat ette hoiatada.

Magistritöö empiirilise uurimise eesmärk on arutleda Becki, Baumani Giddensi jt seisukohtadele tuginedes, kas valikuvabaduse ja oma elu kontrollimisvõime küüsis vaevleva indiviidi rolli kasvuga, on muutunud ühiskonnas kollektiivne probleemiallikate tunnetamine ning kogukondlik kuulumine.

Empiirilise uuringu tulemused ei võimalda individualiseerimisteooria viljelejate seisukohti üheselt kinnitada või ümber lükata. Esiteks seetõttu, et tegemist on nii laiahaardelise teooriaga, millest üksikute teeside väljavõtmine oleks liigne üldistamine. Teisalt olid ka antud magistritöö empiirilised tulemused mitmetahulised. Ühelt poolt leidis kinnitust Becki ja Baumani arutulusloogika, et uuenenud modernsuses on indiviidi iseenda arendamine, sotsiaalse identiteedi loomine ja tugevamaks muutumine korrelatsioonis altruistlike soovidega teisi aidata ja teiste eest hoolitseda. Uued

orientatsioonid „meie” suunas loovad altruistlikku individualismi, mis ei ole seotud kollektiivse väärtusmuutriga (Beck 2002). Empiirilise osa tulemuste põhjal võib väita, et organisatsioonides on kollektiivsete probleemiallikate tunnetamine läbi põimunud noorte enesekesksete väärtusmuutritega, millele viitavad paljud indiviidikesksed impulsid ja motiivid ühendustesse astumisel ning pragmaatiliste mõjutegurite domineerimine väärtuspõhiste üle. Becki indiviidi sotsiaalse struktuuri mudeli paikapidavust ilmestasid kõige ehedamalt TENi liikmed, kes tõstsid vestlustes esile vajadust säilitada kollektiivses tegevuses enese identiteet ning isiksus, saades samal ajal rahuldust altruistlikust panusest.

Teisalt oleks liiga äärmuslik väita, et Eesti ühiskonnas on kadunud kollektiivsete probleemiallikate tunnetamine. Siinkohal nõustun jällegi Becki ja Baumani kriitikutega, kes väidavad, et kollektiivne kuuluvus kindlasse kogukonda ning ühiste eesmärkide tunnetamine on noorte sotsialiseerumisprotsessis olulisel kohal. Minu uurimistulemused sarnanesid selles küsimuses Furlongi ja Cartmeli empiiriliste uuringutega. Valimisse kuulunud noorteorganisatsioonide liikmete jaoks olid olulisel kohal ühiseid väärtushinnanguid kandvate mõttekaaslaste leidmine ning koostegemise võimalus. Tekkivate suhtevõrgustike esileseadmine viitab kollektiivsele tegutsemisvajadusele ning kuuluvustunde otsimisele. Hoolimata organisatsiooni tüübist ja põhiväärtustest, pidasid noored ideeliste väärtuste edasikandmise kõrval oluliseks just tekkivat sotsiaalset võrgustikku. Kollektiivsete probleemiallikate eksisteerimist tõestasid ka maailmavaateliste organisatsioonide eristumine pragmaatilisema suunaga organisatsioonidest. Rohelist mõttesuunda propageerivad organisatsioonid sarnanevad oma olemuselt sotsiaalsete liikumistega, mille tuumaks on kollektiivsete probleemiallikate tunnetamine. Minu uuringutulemused näitasid, et maailmavaateliste organisatsioonide liikmed tõstsid esikohale enda kuuluvuse ja rolli kirjeldamisel organisatsiooni mõtteviisi levitamist ühise eesmärgi nimel. Selline maailmavaateliste organisatsioonide eristumine näitab, et noored tunnetavad kollektiivseid probleemiallikaid ning on valmis nende lahendamise nimel mobiliseeruma. Siinkohal mõõnan, et ka maailmavaatelistes organisatsioonides oli märke individualiseerumisprotsessi võimalikust mõjust. Selgemaid indikatsioone selle kohta andis asjaolu, et näiteks Eesti Rohelise Liikumise tegevjuhi sõnul jõuab nende

organisatsioonini ka inimesi, kes otsivad lahendust isiklikule keskkonnaalasele küsimusele või probleemile, tõstes isikliku kasuteguri kõrgemale kollektiivsest probleemiallikast.

Seega noorte kollektiivsete probleemiallikate tunnetamine on hilismodernsetes ühiskondades väga tugevalt põimunud individuaalsete eesmärkidega. Minu empiirilised uurimused viitasid Soome sotsiaaluurija Hoikkala väite paikapidavusele, et üle Euroopa on noorte osalemine ühiskondlikes tegevustes passiivsemaks muutunud. Samal ajal on aga noored vajadusel valmis kiirelt mobiliseeruma, kui individuaalselt tunnetakse mingi sotsiaalse grupi jaoks olulist probleemi (Hoikkala et al 2007). Seega oleks natuke ennatlik järeldada, et noorte suhestumisvalmidus ning kollektiivsete probleemiallikate tunnetamine on ühiskonnas kadunud. Viited aga sellele, et noorte ajendid ning sotsiaalne mobiliseerumine on individualiseerumisprotsessi käigus teisenenud, on olemas.

Empiirilise osa tulemused lükkasid ümber uue modernsuse teoreetikute (Beck, Bauman, Lash, Giddens jt) väited, et globaliseerumise, urbaniseerumise ning individualiseerimisprotsessi tagajärjel on kadunud kogukonnad ning nõrgenenud sotsiaalsed suhtevõrgustiku sidemed. Minu uuringutulemused sarnanevad Soome sotsiaalteadlase M Heikkineni empiirilise uuringuga, mis näitas, et noored investeerivad hilis-modernsetes ühiskondades palju energiat ja aega sotsiaalsele elule, suhetele ning sotsiaalse kuuluvustunde tekkimisele (Heikkinen 2000). Magistritöö empiiriline osa näitas samuti, et organisatsioonilise kuuluvuse kui ühe kollektiivse tegevusvormi suurimaks lisaväärtuseks on seal tekkiv sotsiaalne pagas ning suhtevõrgustik. Veelgi enam, organisatsiooniline kuuluvus mõjutab noorte identiteedi ning sisemise mina-pildi kujunemist. Siinkohal tekkis minu jaoks kaks võimalikku lähenemissuunda individualiseerumisprotsessi mõjude hindamisel.

Ühelt poolt viitavad tulemused just kui sellele, et noored tunnetavad kollektiivset kuuluvust vajadusena leida mõttekaaslasi ning ehitada oma väärtussüsteem üles ühistele tõekspidamistele ning ühiskondlike probleemiallikate lahendamise nimel tegutsemisele. Kõik respondendid olid tugeva sotsiaalse närviga ning usuga organisatsiooni olulisusse

laiema ühiskonna tasandil. Noored sidusid oma identiteedi konkreetse organisatsiooni ning sealsete mõttekaaslastega, kellega koos ollakse valmis ühise eesmärgi nimel mobiliseeruma. Samuti näitasid tulemused, et oluliste teiste mõju organisatsioonidega liitumisel on suurima osakaaluga. Seega noorte kollektiivset kuuluvusvajadust ja selle tähendusvälja ei tohiks alahinnata.

Teisalt võiks ju küsida, kas noorte sisemise mina-pildi ja identiteedi sidumist organisatsiooniga ei peaks tõlgendama kui indiviidi soovi suurendada oma isikkapitali. Teisisõnu kollektiivne kuulumine võib olla noorte jaoks üks võimalikke viise oma eesmärke läbi suruda ja huvisid organisatsiooni vahendusel kanaliseerida. Uurimuse tulemused kinnitasid, et noorte peamised liitumisajendid on pragmaatilised. Organisatsioonis nähakse võimalust realiseerida oma eesmärke, jõuda iseenda soovides ja eesmärkides selgusele, et kergendada edasisi valikuid ning laiendada oma silmaringi. Nii võib noortel organisatsiooni vahendusel oma identiteedi ja väärtuste paikapanemine lähtudagi pragmaatilistest kaalutlustest. Selline arutlusloogiga näitab, et individualiseerumise teooria eestvedajate väited peavad kollektiivse tegevuse ja kogukondade sisekliima muutumise osas paika.

Empiirilisest uurimusest ei selgunud otseselt, kas noored näevad organisatsioonides võimalust realiseerida isiklike eesmärke ning huvisid, mida üksinda ei oleks võimalik teha või otsida lahendusi kollektiivsetele probleemiallikatele. Kuna mõlemad suunad käisid vestlustest läbi, siis on ühest vastust siin raske anda. Intuitiivselt kaldun arvama, et noorteorganisatsioonide tegevusväljundeid on mingil määral individualiseerumis- ja globaliseerumisprotsessid mõjutanud ning noorte kollektiivse kuuluvuse ajendid on aja jookkul teisenenud. Pragmaatiliste motiivide domineerimine väärtuspõhiste üle viitab minu arvates individikeskuse suurenemisele, mis omakorda hakkab mõjutama organisatsioonide elujõulisust ning liikmete enesemääratlust nendes.

Individualiseerumisprotsessi ühe osana näevad teoreetikud ka ühiskonnas kasvavat indiviidi pinget ja identiteedi kriisi, mis omakorda väljendub ebakindluses ja stressis. Minu tulemused viitasid sellele, et organisatsiooniline kuuluvus aitab nimetatud pingeid

maandada. Noored näevad kollektiivses tegevuses võimalust muutuda oma valikutes küpsemateks ning edasistes eesmärkides ja soovides kindlamaks. Kuna antud magistritöö empiirilise uurimuse maht ei võimaldanud analüüsida noorteorganisatsioonidega mitte liitunud noorte suhestusvalmidust ühiskonnaga, saan teha järeldusi üksnes aktiivsete organisatsiooni liikmete põhjal. Nende puhul oli märgata vastupidiselt individualiseerumisteooria väidetele väga tugevat identiteetitunnet ning enesekindlust.

Kuna magistritöö uurimissubjektiks on aktiivsed noored, kellel on minu hinnangul suhestumisvalmidus ühiskonnaga suurim, analüüsisin nende asetumist riskiühiskonna teoreetilises kontekstis. Tulemused näitasid, et noored tunnetavad riski erinevalt kui refleksiivse modernsuse teooria seda käsitleb. Samas mõõnan, et minu tulemuste ja Becki riskiühiskonna teoreetiliste seisukohtade lahknevus on osaliselt seotud Eesti eripäraga. Siirdeühiskonnale omaselt ei saa meie puhul rääkida täies mahus refleksiivsest modernsusest ehk riskiühiskonnast, kuna Eestil ei ole moderniseerumise etapp veel täielikult läbitud. Siirdeühiskonnana on meie kollektiivset kuuluvust ning selle tähendusvälja mõjutanud modernsed materiaalsed väärtussüsteemid ja laiem sotsiaalmajanduslik taust. Vihalemma ja Kalmuse (2004) analüüs väärtuste muutumisest Eestis siirdeperioodil näitas, et Eesti noored hindavad kõrgemalt individualistlikke väärtusi nagu eneseteostus, huvitav elu, jõukus. Minu empiiriline uurimus viitas sarnasele tendentsile. Noored tunnistasid, et nendevanuste hulgas on levinud töötamine juba õpingute ajal ning materiaalsete väärtuste domineerimine.

Uuringus osalenud organisatsioonide juhid rääkisid laiemalt pealekasvava põlvkonna passiivsuse süvenemisest, mida mõjutavad puudused nii haridussüsteemis kui ka kodune kasvatus. Tänapäevaste noorte põlvkonna hoiakuid vabatahtliku töö ja sotsiaalse aktiivsuse osas kujundavad kodudes inimesed, kes on üles kasvanud enamasti Nõukogude ajal, mil kodanikuühiskond omas täiesti teistsugust tähendust. Väärtussüsteemide ja hoiakute muutumine on pikemaajalisem protsess, mistõttu on ka mõistetav, et tänapäevaste ülikooli esimestel kursustel õppivad noorukid kalduvad pooldama materialistlikke väärtusi. Kollektiivse tegevuse ning kuuluvusvajaduse langevat suunda tõestasid ka erinevad empiirilised uuringud, mis on läbi viidud Eesti koolinoorte seas. Mitmekordse üleriigilise

noorte kodanikuaktiivsuse uuringu tulemused näitasid, et võrreldes 2006. aasta tulemusi 1999. aasta omadega ei ole suurenenud noorte osavõtt erinevates organisatsioonidest ega nende sotsiaalne aktiivsus. Siit võib järeldada, et ühelt poolt mõjutavad pealekasvatavat põlvkonda siirdeühiskonnale omased protsessid ja väärtused, kuid teisalt ulatuvad nendeni ka globaliseerumise tagajärjel Läänelikud suunamuutused väärtussüsteemides. Minu empiirilise uurimuse valimisse kuulus viis organisatsiooni, millest neljal on väga hea koostöö teiste samalaadsete organisatsioonidega üle maailma. Tulemuste põhjal võib väita, et rahvusvaheline kogemustevahetus on noorte jaoks oluline, mis omakorda väljendub sealsete noorte hoiakute ülekandumises Eesti noortele. Seega Eesti noorteorganisatsioonide tuleviku väljavaateid hinnates, tõuseb suure tõenäosusega järjest olulisemale kohale ühenduste rahvusvahelised tegevusväljundid, dünaamilus ning liikmete vaba liikuvus.

Kokkuvõttes võib minu uuringutulemuste põhjal teha individualiseerumisteooria põhiteeside paikapidavuse osas kahetisi järeldusi. Ühelt poolt on noorteorganisatsioonides märgata indiviidide rolli ja enesekesksete motiivide suurenemist, kuid teisalt ei ole täielikult kadunud vajadus kollektiivse kuuluvustunde ja kogukondliku sidususe järele.

Kokkuvõte

Magistritöös uurisin, kas ja kuidas on individualiseerumise ning globaliseerumise protsessid mõjutanud Eesti noorte kollektiivset kuuluvust. Uurimisprobleem lähtus individualiseerumisteooria kontekstist, mistõttu ühe aspektina uurisin, kas noorte organisatsioonilise kuuluvuse ajendite ning individualiseerumisteooria põhiteeside vahel saab tuua paralleele. Lisaks huvitas mind see, kuidas tänased noored organisatsioonide rolli ühiskonnas määratlevad ja milles nende hinnangul sotsiaalne aktiivsus väljendub.

Valitud probleematika uurimiseks kasutasin kombineeritud kvalitatiivseid meetodikaid: süvaintervjuud ja fookusgruppi. Valimisse kuulus viis eri tüüpi noorteorganisatsiooni, mis minu hinnangul peegeldavad noorte suhtestumisvalmidust ühiskonnaga ning erinevate protsesside mõjuulatusi nende liikmetele. Teadlikult on valmista välja jäänud kultuuriseltsid, spordiklubid, korporatsioonid jt, mis on omased enamikele ühiskonna tüüpidele hoolimata ajaperioodist ja arengustaadiumist.

Töö esimeses pooles andsin ülevaate teoreetilisest raamistikust, millest lähtus uurimisprobleem ja töö hüpotees. Tegemist on kahtlemata väga gigantse teoreetilise paradigmaga, mida kasutasin eeskätt töö rakendusliku loomuga uurimisprobleemile raamistiku ning konteksti seadmiseks. Empiirilised tulemused esitasin valdavalt võrdlevas perspektiivis, seda kahel tasandil: organisatsioonidevahelised erinevused ja sarnasused ning liidrite ja liikmete arvamuste erisused ja sarnasused. Valimisse kuulunud noored peegeldasid minu hinnangul tänase noorte generatsiooni väärtushinnanguid ning mõttemalle ja organisatsioonide liidrid teise generatsiooni arvamusi. Erandiks on siin Tegusad Eesti Noored ja Prussakovi Nimeline Rattaühing, kus puudus nn keskealine tegevjuht.

Järelduste peatükis vastasin püstitatud uurimisküsimustele ja diskussioonis osas püüdsin siduda enda uuringutulemused töös välja toodud teoreetiliste ja empiiriliste lähtekohtadega.

Teema väärisk uurimist, kuna tänases kodanikuühiskonnas seisavad paljud organisatsioonide juhid nõutult probleemi ees, kuidas oma liikmeid paremini ja kindlamalt organisatsiooniga siduda. Samuti esitavad paljud küsimusi, mis motiividel noored end alternatiividerohkes ühiskonnas just konkreetse organisatsiooniga seovad ja kas individualiseerumise ja globaliseerumise pealetung viib kollektiivse tegevusvormi häbumiseni. Analüüsitud empiiriline materjal näitas, et paljude noorte jaoks avaneb tänane maailm individuaalselt: igaühe õnnestumised ja ebaõnnestumised, läbilööki tööjõuturul jms taandub isiku enda peale ning kedagi teist pole õigust ebaõnnestumistes süüdistada. Samas aga ei ole alust uskuda, et kollektiivne tegevusvorm ühiskonnast kaob. Sotsiaalne kuuluvus ning kollektiivne tegevus võtab hilismodernsele ühiskonnale omaste väärtusmuutrite ning mõttemallide järgi uue kuju, kus kollektiivse tegevuse juures on oluline ka indiviidi vabadus ja isiklikust vastutuskooormast lähtuvad eesmärgid.

Summary

My master thesis is titled “Organizational Membership of Young People in Transitional Estonia: Purposes and Motives in the Context of Individualization Theory”. The central focus of my study is the influence of individualization and globalization processes on the collective action of young people. It is based on the theoretical paradigm of individualization and risk society which claims that in late modern societies self-determined individuals are in the centre of the society. Several empirical researches and analyses conducted by sociologists indicate to the changes in social sphere and value systems of young people. It is also believed that participation in different collective activities is decreasing among young people in whole Europe. As societal and ethical decisions are individualized, young people must – even though they may not be so inclined – take an individual stand and take responsibility for society’s value decisions, problems and risks.

I have set two goals for the master thesis: theoretical and practical. The theoretical goal of this study is to provide a theoretical context for analyzing the perspectives of organizational membership, collective action, the societal coherence of young people and the development of the third sector in Estonia. My aim is to raise the problem and the hypothesis of the research by the individualization and risk theory. The practical purpose of my thesis is to give some tips for the leaders of different organizations about how to reach the members of their organization and motivate young people to take action. While discussing the theoretical and practical issues of my research I wish to find out why young people are becoming less interested in community work.

My study is based on 5 focus-group interviews and 4 in-depth interviews. As the thesis is written in a comparative perspective, the data has been gathered from five different types of organizations. All the five organizations are youth organizations that are, according to my presumptions, dependent on global and societal processes.

In the first chapter I give a theoretical and an empirical overview of the analyzed field, focusing on the main thesis and empirical data of individualization. My own empirical material comes from different organizations - opinions of the leaders and active members. In the concluding part I answer the questions set in the research. In the discussion section I link my research results with the theoretical and empirical parts presented at the beginning of the thesis.

My results indicate to the fact that individualization has in some ways affected the mindset and values of young generation in Estonia, regarding collective action and organizational membership. The main motives for joining any organization are very closely related to people's personal pragmatic reasons. On the other hand my results show that individualization does not lead organizational and collective work into collapse. Although the values and motives of the younger generation differ from the previous generation, collective action is not disappearing from the society. However, it changes according to the values and priorities of a modern society generation.

Kasutatud allikad

- Aarelaid, A. (1996). Kodanikualgatus ja seltsid Eesti muutuval kultuurimaastikul. Tallinn, Jaan Tõnissoni instituudi kirjastus
- Bauman, Z. (2001). *The Individualized Society*. Cambridge: Polity Press.
- Bauman, Z. & Tester, K. (2001). *Conversations with Zygmunt Bauman*. Cambridge: Polity Press
- Beck, U. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*. London: Sage Publications.
- Beck, U. & Beck-Gernsheim, E. (2002). *Individualization: Institutionalized Individualism and its Social and Political Consequences*. London: Sage Publications.
- Cartmel, F. (2004). *The Labour Market Inclusion and Exclusion of Young People in Rural Labour Markets in Scotland*. Mitchell, W & Bunton, R & Green, E (toim.). *Young People, Risk and Leisure: Constructing Identities on Everyday Life*. Palgrave Macmillan
- Co[^]Te, J.E (2002). *The Role of Identity Capital in the Transition to Adulthood: The Individualization Thesis Examined*. Journal of Youth Studies, vol 5, nr 2
- Diani, M & McAdam, D. (2003). *Social Movements and Networks*. Oxford University Press
- Dingwall, R. (1999). *Risk Society: the Cult of Theory and the Millennium?*. Social Policy and Administration, vol 33, nr 4
- Eyerman, R & Jamison, A. (1996). *Social Movements: A Cognitive Approach*. The Pennsylvania State University Press, University Park
- Foreman, A. (2004). *Sites of Contention: Young People, Community and Leisure Space*. Mitchell, W & Bunton, R & Green, E (toim.). *Young People, Risk and Leisure: Constructing Identities in Everyday Life*, Palgrave Macmillan
- Furlong, A & Cartmel, F. (2001). *Young People and Social Change: Individualization and Risk in Late Modernity*. Open University Press
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity*. Stanford C.A: Stanford University Press
- Heikkinen, M. (2000). *Social Networks of the Marginal Young: A Study of Young People's Social Exclusion in Finland*. Journal of Youth Studies, vol 3, nr 4

- Hoikkala, T, Paju, P, Paakkunainen, K. (2007). *A Generation Separated by Shared Experience – Young People’s Individualized Relation to Politics*. Ettekanne, mis esitati konverentsil ESA RC Youth and Generation, Glasgows, 5. septembril
- Jõe, H & Oga, T. (2005). *Eestis tegutsevate noorteorganisatsioonide ja noorteorganisatsioonide katusorganisatsioonide uuring*. Eesti Noorsoo Instituut, Tallinn
- Kalmus, V, Vihalemm, T. (2004). *Eesti siirdekultuuri väärtused*. Toim. Kalmus, V., Lauristin, M., Vengerfeldt-Pruulmann, P. Eesti elavik 21. sajandi algul: uurimuse "Mina. Maailm. Meedia aruanne. Tartu Ülikooli Kirjastus, 31-44.
- Kalmus, V, Vihalemm, T. (2007). *Patterns of Continuity and disruption. The specificity of young people’s mental structures in three transitional societies*. Teadusartikli käsikiri, Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond
- Kennedy, M.D. (2002). *Cultural Formations of Post-Communism*. University of Minnesota Press.
- Lagerspetz, Rikmann, Ruutsoo. Olelemisest osalemiseni? Eesti kodanikualgatuse hetkeseis ja arenguvõimalused. Akadeemia (2000) nr. 2, lk. 269-298.
- Mary, Aurelie. (2007). *The Awakening of the „Passive” Generation: Distinctive and Innovative Means of Integration*. Teadusartikli käsikiri, Tampere Ülikooli sotsioloogia ja sotsiaalpsühholoogia osakond
- May, C & Cooper A. (1995). *Personal Identity and Social Change: Some Theoretical Considerations*. Acta Sociologica, 38
- Meyer D.S & Whittier, N & Robnett, B. (2002). *Social Movements: Identity, Culture and The State*. Oxford University Press
- Mitchell, W.A & Crawshaw, P & Bunton, R & Green, E.E. (2001). *Situating Young People’s Experiences of Risk and Identity*. Journal of Health, Risk & Society, vol 3, nr 2
- Nugin, R. (2005). *Diskursused täiskasvanustaastusest: maailm ja Eesti tegelikkus*. Võrguteavik. TPÜ Rahvusvaheliste ja Sotsiaaluuringute Instituut
- Polloc, G & Cieslik, M. (2002). *Young People in Risk Society: The Restructuring of Youth Identities and Transitions in Late Modernity*. Ashgate Publishing

- Schütz, A. (1988). *The Structures of the Life-World*. kompendium. Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond
- Smith, N & Lister, R & Middleton, S. (2005). *Young People as Active Citizens Towards an Inclusionary View of Citizenship and Constructive Social Participation*. Pole, C & Pilcher, J & Williams J. *Young People in Transition Becoming Citizens?*. Palgrave Macmillan
- Toots, A & Idnurm, T & Seveljova, M. (2006). *Noorte kodanikukultuur muutumas ühiskonnas*. Üle-eestilise kodanikukasvatuse kordusuuringu lõppraport, Tallinn
- Touraine, A. (2000). *Can We Live Together: Equality and Difference*. kompendium. Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond
- Vene, K. (2005). *Vabatahtlik töö siirdeaja Eestis: vabatahtlike kogemus, motivatsioon ja võrgustikud*. Käsikirjaline bakalaureusetöö. Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond, Tartu
- Vogt, H. (2005). *Between Utopia and Disillusionment*. kompendium, Tartu Ülikooli ajakirjanduse ja kommunikatsiooni osakond, Tartu
- www.roheline.ee/
- www.ten.ee
- www.debate.ee
- www.prussakov.ee
- www.skaut.ee

LISAD

LISA 1 fookusgrupi kava

OSA	SISU	AEG
Tutvustus	Moderaatori enesetutvustus, uuringu eesmärk (üldiselt), vestluse ligikaudne kestus, salvestamisega seonduvad küsimused, põhireeglid: pole õigeid/valesid vastuseid, teineteise mitteamrustamine, mitte omavahel lobisemine kui teine räägib parajasti jm olmelised küsimused	3 min
Soojendus, lülitumine teemasse	Lühike enesetutvustus ja 3 lausega iseloomustada oma seost organisatsiooniga PABERTAHVEL: Tooge välja erinevad aspektid, mida Teie organisatsiooni tegevus annab inimestele, ühiskonnale laiemalt ehk miks on selle organisatsiooni tegevus oluline? Kirjutada kõik pakutavad variandid tahvlile, mille järel teha väike vahekokkuvõte.	15 min
Noorte roll oma organisatsiooni tegevuses	Arutelu: Kes on organisatsiooni elujõulisuse taga ja mis on iga liikme roll ja võimalused organisatsiooni tegevuse kandepinna laiendamisel? Nimetage 3 peamist põhjust, mis paneb teid organisatsioonis tegutsema?	10 min
Mis paneb noori tegutsema	Individuaalülesanne: lünkteksti täitmine (vt abimaterjalid) Arutelu: Kas organisatsiooni kuulumine annab teatud kollektiivse kindlustunde, oma huvide kaitsmise võimaluse?	15 min
Organisatsioonide roll ühiskonnas laiemalt	Kollaaž: teema: kolmanda sektori ühenduste roll ja olemasolu mõte tänases Eesti ühiskonnas. Järgnevad igäühe kommentaarid ja arutelu selle üle, kui võrd sarnaneb/erineb grupiliikmete enda organisatsioon üldpildiga. Miks?	30 min
Eri organisatsioonide tüübid	Arutelu: (eelnevalt olen tahvlile kirjutanud 5 organisatsiooni, mis on uuringu objektiks) esmalt küsimus, kas kõik on kuulnud tahvlile kirjutatud organisatsioonidest. Mis on esimesed seosed, kirjeldada tegevust, mis on nende organisatsioonide peamised erinevused ja sarnasused, millised inimesed nendesse organisatsioonidesse kuuluvad, kas ühe või teise	20 min

	organisatsiooniga on ka mingeid kokkupuuteid olnud, mis tasandil?	
Eri organisatsioonide tähendus noorte silmis	Individuaalülesanne: assotsiatsioonid Palun grupiliikmetel 5 organisatsiooni tüüpi seostada mingi loomaga. Põhjendusring kõigilt	10 min
Lõpetuseks	Meie vestlusest tuli välja mitmeid erinevaid momente ja aspekte, mis pani ehk uue nurga alt asjadele vaatama. Viimane kõigilt: igäüks ütleb kõige ootamatuma või üllatuslikuma asja, mis tänase fookusgrupi vestluse käigus kuulis. Lõpusõnad ja tänud!	10 min

Abimaterjal: lünktekst

Hea vestlusringis osaleja,

Kuna kõiki teemasid ei jõua vestlusringis arutada, siis palun pane oma mõtted kirja võimalikult põhjalikult. Ära näe vaeva vastuse viimistlemisega, vaid pane kohe kirja, mis mõttesse tuleb.

Sinu vanus.....

1. Oma organisatsiooniga oled sa seotud olnud (tõmba sobivale vastusevariandile ring ümber)

1. vähem kui aasta (mõned kuud)
2. aasta, poolteist
3. kaks aastat
4. rohkem kui kaks aastat
- 5.....

2. Mis põhjusel liitusid/ hakkasid kaasa lööma selle organisatsiooni tegevuses?

Kirjuta vabas vormis.

.....

.....

.....

.....

.....

3.. Mis olukord või vahejuhtum paneks Sind... (kirjuta vabas vormis iga vastusevariandi taha oma esimesed mõtted. Kindlasti märgi ka see üles, kui mõni või kõik loetletud situatsioonidest ei paneks sind mingil juhul vastavalt kirjeldusele tegutsema.)

.... võtma oma organisatsiooni raames ette midagi, mida sa varem pole teinud (näiteks

avalik sõnavõtt, foorumi tekitamine, juhatuselt arupärimine, teiste liikmete kokkukutsumine millegi auteluks vms)

.....
.....
.....

...oma organisatsiooni esindajana / organisatsiooni nimel osalema poliitika tegemisel, nt seadusi väljatöötavas komisjonis vms

.....
.....
.....

...oma organisatsiooni liikmena osalema avalikes protestiaktsioonides (kooskõlastatud võimudega, e nn sanktsioneeritud väljaastumised)

.....
.....
.....

...oma organisatsiooni esindajana / organisatsiooni nimel osalema võimude poolt keelatud (sanktsioneerimata) protestiaktsioonides, mis võivad ka lõppeda jõu kasutamisega.....

.....
.....
.....

...oma organisatsiooni esindajana osalema erinevatel noortefoorumitel, konverentsidel või ümarlaudadel, kus arutletakse noorteorganisatsioonide rolli ja eri koostöövormide võimalikkuse üle ühiskonnas laiemalt

.....
.....
.....

LISA 2 süvaintervjuude kava

I Ülevaade juhi seosest ja rollist organisatsioonis

1. Kui kaua olete Te organisatsiooniga seotud olnud? Kui kaua tegevjuhina?
2. Kuidas saite organisatsiooni juhiks?
3. Mis motiveerib Teid seda organisatsiooni juhtima ja igapäevaselt selle tööga tegelema? Nimetage vähemalt 3 põhjust.
4. Millised on ühe noorteorganisatsiooni juhi kõige olulisemad isikuomadused?
5. Mis on esmajoones noorteorganisatsiooni tõhusa toimimise ja elujõulisuse taga?
6. Mis on juhtkonna peamine roll noorteorganisatsioonis?

II Liikmete kaasamine

1. Kui palju (umbes proportsionaalselt) on teie organisatsioonis aktiivseid ja kui palju passiivseid liikmeid?
2. Millest sõltub Teie arvates see, kas liige on aktiivne või passiivne. Tooge välja vähemalt 3 aspekti.
3. Kuidas jaguneb proportsionaalselt teie arvates liikme aktiivsuse puhul see, et teda on teadlikult organisatsiooni juhtkonna poolt kaasatud sellega, et ta on isiklikult initsiatiivist või muude põhjuste pärast aktiivne.
4. Kas kaasate teadlikult ja süsteemselt oma liikmeid organisatsiooni tegevusse?
5. Millised on erinevad liikmete kaasamise võtted teie organisatsioonis?
6. Kas erinevate kaasamisvõtte toimetehhanismide vahel saab vahet teha? Kuidas ja milline on see erinevus, toime?
7. Kui palju esineb teil proaktiivsed, kui palju reaktiivseid kaasamistehnikaid?
8. Miks teie arvates liituvad noored inimesed erinevate noorteorganisatsioonidega?
9. Kas liikmeks olemise tähendus ja põhjused võivad muutuda ajas? Miks ja kuidas?
10. Mis on teie arvates liikmete esmane roll ja eesmärk organisatsioonis?
11. Mis on noorte kaasamise suuremad probleemkohad, ohud?
12. Kas noorteorganisatsioonid tänapäeval pigem kasvavad ja laiendavad liikmeskonda või koonduvad kokku? Millest see sõltub?
13. Mis eristab neid noori, kes on mõne organisatsiooni liikmed nendest, kes ei ole üldse ühegi organisatsiooniga seotud?

III Organisatsiooni roll ühiskonnas

1. Mida teie organisatsiooni tegevus annab ühiskonnale? Mida indiviididele? (abiküsimus: Miks on selle organisatsiooni tegevus oluline)
2. Kui palju ja kuidas mõjutavad noorteorganisatsioonide tegevus ja liikmelisus noore inimese elu?
3. Kas globaliseerivas ühiskonnas, kus alternatiivseid tegevusi enese arendamiseks on väga palju (alates reisimisest, arvutimaailmas ringi liikumistest kuni kõikvõimalike uute ja huvitavate tegevusteni välja), on klassikaliselt noorteorganisatsioonide ja laiemalt kolmanda sektori roll pigem vähenenud ja hääbuv suunas liikunud? Miks?
4. Kuidas suhestaksite noorteorganisatsioonides kollektiivse tegevusvõimaluste pakkumist isikliku huvid kaitsmise eest seismisega?
5. Kas noorteorganisatsioonid koosnevad pigem eneseteadlikest indiviididest ja tugevatest isiksustest, kellel on eelkõige enesekesksed huvid või kollektiivsust, sõpruskonda ja ühistunnet taga otsivatest noortest? Milline võiks olla proportsionaalselt see jagunemine?
6. Mis arengufaasis on teie arvates tänases Eestis kolmas sektor? (kas on ta arvestatav koostööpartner, oluline kõneisik avalikkusele, usaldusväärne või pigem siiski tugevalt eraldiseisev ja nn „oma rida ja asja“ ajav tore sotsiaalne ettevõtmine, millel puudub laiem kandepind ühiskonnas)?

LISA 3 fookusgruppide transkriptsioonid

Lisa 3.1 fookusgrupi intervjuu Eesti Rohelise Liikumise noortega

Osalejad: Terje, Kadri, Helen P, Helen K, Kristi,

Terje: Roheliste Liikumistega olen ametlikult seotud olnud 3-4 aastat, aga minu tegevusvorm Eesti Rohelises Liikumises ei ole aastatega palju muutunud, pigem olen siuke passiivne liige kui aktiivne.

Moder: kas sa oled osalenud erinevatel Roheliste üritustel vabatahtlikuna või mis vormis oled sa kaasa löönud?

Terje: No kuidas ma ütlen. nad korraldavad nii erinevaid üritusi ka. Roheliste jalgratta retkel olen ma 7 aastat osalenud ja vahetevahel olen ma siis, ükskord oli mingi kleepsu kampaania pidi poodides mingeid silte kleepima ja siis ma osalesin. Aga ma ei tea sellest organisatsioonist ka suurt midagi.

Kadri: Eesti Rohelise Liikumise liige olen ma arvan, et aprillist 2004, siis kui ma olin ülikooli esimesel kursusel. Ja umbes sama kaua olen ma olnud ka sellise organisatsiooni nagu Eesti Maaülikooli Keskkonnakaitse Üliõpilaste Selts liige, kus ma hetkel olen ka veel juhatuse liige. Aasta aega olin seal juhatuse esimees.

Moder: mis tegevusi sa Eesti Rohelise Liikumises oled teinud?

Kadri: ma olen ka samamoodi, kui oli see loodussõbraliku toote kampaania, siis käisin poodides neid kleepse panemas seda on vist enamuse teinud. Ja siis kui oli noorte laager Rammu saarel, siis kui esimene kord tehti, siis ma käisin seal laagris, see oli siuke vabatahtlik laager, me tegime seal natuke tööd ja aitasime seal natuke korraldada ka

Helen P : mina liitusin rohelistega ametlikult vist jaanuari algusest. Nüüd olen ka Maaülikooli Keskkonnakaitse Üliõpilaste Seltsi juhataja. Muidu selle organisatsiooniga olen kaks aastat seotud olnud.

Helen: mina ei ole roheliste liige, aga ma olen olnud seotud Eestimaa Looduse Fondiga ja osalenud nende üritustel umbes viis aastat või kuus. Ja kuna ma olen geograaf, siis ma tegelen loodusega niisama ka. Ja siis ma olen aidanud rohelistel korraldada autovaba päeva ja ma ei teagi ei tulegi midagi muud meelde, aa siis ma olen vist veel sildikesi kuskil jaganud ja aa selles rämpspostikampanias osalesin ka.

Kristi: mina liitusin rohelistega mingi viis aastat tagasi. Alguse poole olin aktiivsem, siis sai ka käidud kleepimas neid sildikesi, siis ma käisin ühel laadal abiks, siis roheliste kaudu puutusin ka Prussakovi omadega kokku, kui me käisime prügilaid külastamas. Ja siis muidu praegu olen ka aktiivsem Eesti Maaülikoolis Eesti Metsaühenduste Seltsi aseesimees. Ja siis olen ka Eesti Noorte Looduskaitseühingus.

Moder: ok. te kõik olete mingil moel selliste rohelist mõtteviisi propageerivate ja keskkonnaga seotud organisatsioonidega. Kui ma kasutan edasises jutu käigus Eesti Roheliste Liikumine, siis te võite võtta seda natuke laiemalt ja rääkida oma organisatsioonilise kuuluvuse kogemusest ka teiste keskkonnaga seotud organisatsioonide taustal. Esimene asi, mida ma tahaksin teiega koos arutada on see, et mida teie arvates Eesti Roheline Liikumine või need teised organisatsioonid, kuhu te kuulute annavad ühiskonnale ja teile kui inimesele. Miks neid organisatsioone vaja on.

Kristi: annavad võimaluse looduses käia. et ütleme, et tuled küll Tartu ülikooli, aga sul ei pruugi tekkida ilma nende organisatsioonideta põhjust metsas käia. organisatsioonide abul paned näiteks oma nädalalõpu kinni, et lähed metsa või näiteks talgutele või mi ngeid sildikesi kleepima. et sa tead, et see mida sa teed (nt sildikeste kleepimine või midagi muud, nt koristad puid või teed midagi muud looduse jaoks) säästad sa oma laste jaoks. keskkonnasäästlik ja puhas õhk

Kadri: see on keskkonnavahetus. enamuse meist õpivad ka loodusteadusi ülikoolis. et see on selline akadeemiline pool, aga organisatsioonid annavad sellise mitteformaalse osa. see mitmekesistab meie erialaseid teadmisi.

Moder: ok, et ta annab sellise praktilise kogemuse juurde?

Koos: jah

Kadri: ja kindlasti vaheldust ka igapäeva elule. et sa lähed metsa ja teed tööd ega mõtle mingitele tüütutele asjadele. hea keskkonnavahetus

Kristi: ta annab sellist lisateavet, et jah ongi praktiline pool. samas sul tekib ka võimalus kohtuda eriala spetsialistidega. näiteks Laanet võib-olla kohtuda temaga ja ta räägib sulle hoopis midagi siukest, mida sa raamatust ei leiagi. samas siis nendest suhetest ja tutvustest on võib-olla kasu ka edaspidi töö leidmisel. Minul on näiteks see, et mis ma korraldan need konverentsid mingid metsateemalised. et sealt saan Eesti metsaseltsi liikmetega tutvavaks ja edaspidi kutsuvad mind järgmistele üritustele.

Helen P: kasvõi näiteks ühe ürituse kaudu, mida mina korraldasin sain ma oma bakalaureusetöö teema. kohtusin ühe inimesega, hakkasime rääkima ja siis tuli välja, et ma saan suveks minna sinna praktikale ja põhjus, miks ta mu praktikale võttis oligi see, et ta nägi, et ma olen aktiivne tudeng. et mul on pealehakkamist ja ma ei ole see, kes käib ainult koolis ja ta usaldas mulle selle praktikakoha, kuhu ta poleks igatühte võtnud. ja siis ma sain sealt ka oma lõputöö ettevalmistuse.

Moder: nii et organisatsiooniline kuuluvus annab teatud sotsiaalse võrgustiku?

koos: jah

Moder: ok, aga veel. kui te mõtlete nii ühiskonna kui indiviidi tasandil.

Terje: ma võtaks ka sõna nüüd. kõiki teisi kuulates, olen mina natuke teistsugune. neil on sellised head probleemid, et ülikool oleks lõpetatud ja mõtlevad, kuidas tööd saada. mina olen aga juba tööl ja elan väga huvitavat elu ja mul ei ole vaja vaheldust. Kui ma vaatan enda pealt, miks ma selliseid organisatsioone pigem toetan on see, et kui minu elulaad ja mõtteviisid ühtivad väga teatud kontingendiga ühiskonnas, siis ma arvan, et kas oma aktiivse või passiivse osalusega võiks seda toetada. noh et sa oled kasvõi liige ja sa toetad seda kogukonda kasvõi selle osalemisega. et noh et näiteks mulle meeldivad mingid erinevad üritused, mis nad teevad, siis selleks, et need üritused jätkuksid annad oma toetuse neile. et minu väljund on nagu selline. mul on muidugi väga kahju, et ma ei ole seal aktiivsemalt osalenud, aga ma ei ole suutnud seda teed leida, kuidas saaks aktiivsemalt osaleda. Mulle meeldiks, kui ühiskond liiguks teatud viisi ja ma lihtsalt toetan oma mõtteviisi ja olekuga ja nii öelda liikmeks olemisega seda liikumist.

Moder: aga, mida see organisatsioon sulle annab?

Terje: noh ma olen vist väljunud sellest tasandist, et ma mõtlen iga kord, mida see mulle vastu annab. Pigem ma olen endaga rahulolev inimene ja ma üritan mõelda rohkem selle peale, kuidas ühiskonda minule soodsamaks muuta.

Helen: kui mina hakkasin tegelema, siis ma olin kümnendas klassis ja ma elasin Tallinnas. kuna ma tahtsin linnast välja, siis ma käisin nendel talgutel neli või kuus korda aastas suve jooksul ja siis see oli nii tore, et see muutis mu mõttemaailma. Muidugi enne olin ka siuke loodussõber, aga selle kaudu nägin, mida realselt tehakse ja sain nagu valgustatud selles osas, et organisatsioonid püüdsin suunata ka terve ühiskonna tähelepanu keskkonna probleemidele. a la autovabapäev, et vaadake inimesed, mis te teete.

Moder: kas ma saan õigesti aru, et algselt pakkus see sulle lihtsalt teatud tegevusväljundit, aga hiljem kasvas sellest midagi enam?

Helen : jah, põhimõtteliselt ta nagu suunas mu elu. see on suhteliselt huvitav

Moder: võtame nüüd selle jutu kokku. te nimetasite erinevaid asju, mida roheliste tegevus annab ühiskonnale ja teile kui indiviidile. et mida te tooksite nimetatust esile kõige olulisema, põhilisemana. kas see on rohkem selline isiklik kasu (sotsiaalsed võrgustikud, kogemused) või ikkagi soov midagi ühiskonnale tagasi anda.

Kadri: mina ütlesin nii, et ma annan oma energiat mingile asjale, mis minu arvates on teeb ühiskonda, loodust paremaks ja kui selle tegevuse kaudu muutub midagi paremaks, siis saan tänu sellele ma positiivse emotsiooni. ehk siis selle kaudu, et mina teen midagi head, see teeb mulle head. tegelt see, et ma saan sotsiaalse võrgustiku ja mingi rea CV-sse, see on teisejärguline. minu arvates on kõige olulisem see emotsioon, mis ma sealt saan.

Kristi: kui sa kuskil korraldada või kaasa aitad ja näed teiste inimeste õnnelikke nägusid. näiteks, kui meie korraldasime oma seltsiga ühe ürituse ja sa näed, et teised inimesed tulevad sellega kaasa, et sa kannad oma mõtteviisi edasi laiemale võrgustikule et see andmise rõõm on väga suur.

Moder: ok, väga hea. selleks, et kõike seda, mida te just rääkisite ellu rakendada, on vaja elujõulisi organisatsioone, mis pakuvad võimalusi erinevaid ideid realiseerida. Mis teie arvate, mis hoiab ühe organisatsiooni elujõulisena ja mis on organisatsiooni liikmete roll ja võimalused organisatsiooni kandepinna laiendamisel ja elujõulisena hoidmisel?

Kadri: liikmete osas on minu meelest pea iga organisatsiooni puhul nii, et suurem osa on passiivsed ja siis üksikud on aktiivsed. minu meelest on oluline see, et kui panustada nende aktiivsete peale, siis nad kaasavad ka teisi. siuksed võtmeisikud on alati organisatsioonis, kellega teised lähevad heameelega kaasa.

Moder: kas ma saan õigesti aru, et elujõulisuse tagab siuke tugev tuumik?

Kadri: jah just.

Terje: mina olen olnud keskkoolis ja pärast ka väga aktiivne inimene, igasugustes organisatsioonides asepresident ja mis ka kõik olen olnud. Nüüd, kui ma roheliste liikumises olen, siis ma ei ütles, et leidub alati mingi tuumik, kes on aktiivne. ma võiks ka väga aktiivne olla, aga pigem on organisatsioonis, kui see on juba suurem, siis sul ei ole enam võimalik igale üksikule indiviidile tähelepanu pöörata ja seepärast on arvatavasti hulgaliselt aktiivseid inimesi veel rohelistes, kes ei leiagi endale mingit väljundit, aga kindlasti on ka oluline, et on olemas mingi aktiivne tuumik, kes leiab endale selle väljundi ja rabeleb seal organisatsioonis. Kuigi jah minu meelest tuleks mõelda aegajalt rohkem selle peale, kuidas saaks veel inimesi kaasata.

Kristi: motivatsiooni leidmine on Eesti Rohelise Liikumise puhul kindlasti see, on tõesti nii palju liikmeid, et igale ühele ei jõua midagi..

Helen : ega nad ei oska neid rakendada ka eriti. Maie just rääkis ka, et ta üritab mõelda välja meetodeid, kuidas rakendada, aga inimesi on lihtsalt nii palju ja nad ise ei näita ka, noh nad ei tule oma mõttega. paljud tahavad, et neile antakse mõte ette, aga lihtsalt nad ei leia nii neid mõtteid, et...

Terje: vastupidi. mina näiteks isegi ei oskaks kuhugi minna, kui mul on mõte või kellelegi suunata. ma võin omaette kodus ja tööl mõelda, et jah elu on ilus, aga see võiks veel ilusamaks minna, kui ma teeksin seda või teist, mulle meeldivad sellised ja sellised organisatsioonid ja mul on sellised mõtted, aga ikkagi et see mõte edasi areneks see eeldab, et sul on mingi lähikontakt, kuhu sa lähed. et sa tead, kes on juhatuses, kellele tasub mõtteid edasi anda. Kui sa mitte midagi ei tea sellest, siis on nagu raske

Kristi: selles osas on küll väiksemad organisatsioonid paremad. et suurte puhul sa lihtsalt ei jõua sinna ette. siis ongi hea, kui keegi sulle midagi ette teeb. võibolla oledki sellepärast seal organisatsioonis, siis see tuumik suudab midagi organiseerida, mis sulle huvi pakub ja mis sinu mõtteviisiga võib-olla kattub. väiksemates organisatsioonides on lihtsam oma mõtteid avaldada ja ükskõik millega ise välja tulla või midagi organiseerida. Kui mul tuleb mõte, et tahaks Eesti Rohelise Liikumise nimel mingeid lehti kokku riisuda või ükskõik mida teha, siis selleks, et ma saaks seda teha selle nime all, pean ma arvatavasti palju rohkem vaeva nägema, et siis võib-olla ei teki üldse seda tahtmist, et hakata seda asja ajama. parem korjad oma sõbrad kokku ja teed lihtsalt ära.

Moder: mis sellisel juhul hoiab Eesti Rohelise liikumise elujõulisena?

Terje: ma arvan, et need samad inimesed, kes seal väga aktiivselt tegutsevad

Helen : seal on sellised spetsialistid, kes teavad, mida nad teevad. Neil on ikka konkreetsed eesmärgid, välismaa toetust saavad, osalevad ise ja.. see on siuke suur sisemine struktuur, et see lihtliige seal ei tea üldse, mis toimub või kes on seal mereosa esimees või noortetöö juht

Helen P: roheline liikumise puhul on see minu meelest ikka teada. see info on kõik avalik ja on üldkoosolek, kuhu kõiki kutsutakse ja need töögruppide juhid annavad aruandeid ja on alati võimalik rääkima minna. sest noh see, kuidas mina sain üldse nagu kontakti selle noortetöö rühmaga oli see, et ma läksingi selle inimesega rääkima ja ütlesin, et ma olen huvitatud. Põhimõtteliselt, kui ma tahaksin midagi teha, siis ma võiksin temaga lihtsalt rääkida ja nii on palju lihtsam midagi korraldada. Ma olen ise näidanud üles aktiivsust midagi teha ja ma olen sõlminud need suhted.

Terje: mis ma tahangi öelda on see, et üks asi on see, kui ma ülikoolis käin, siis on väga lihtne mõelda, et ma ise lähen ja räägin, aga siis kui sa oled juba tööl juba ja elad oma elu, siis sa nii lihtsalt enam ei lähe. Kui sa oled hommikul kaheksast viieni tööl, siis sul ei jätku enam seda aega, et minna ja ise pakkuda või aktiivselt koosolekutel osaleda. ma ei saaks öelda, et ma ei osaleks ega näeks neid inimesi. ma ikka planeerin oma puhkusegraafiku juba näiteks roheliste jalgratta retke järgi ja ma näen neid inimesi küll. aga seal ei teki siukest intiimset lähedustunnet, et sa räägid inimestele oma mõtetest või avad ennast. siis jääbki väga suur hulk inimesi suurtes organisatsioonides lihtsalt passiivseteks.

Moder: aga mis see lihtliikmete roll sellises suures organisatsioonis siis on? kas olla lihtsalt iga hetk nn ootevalmis, kui keegi pakub või kutsub tegutsema või

Helen P: see võib ollagi see, et ta lihtsalt näitab, et ta on olemas ja et nad on selle sama mõttemaailmaga. näiteks Eestimaa Looduse Fondil ei ole, et sa saad liikmeks hakata. Sa saad toetaja olla või lihtsalt toetada nende tegevust ja siis kui sind ennast huvitab, siis vaatad, mis projekte nad veel teevad ja siis kui tahad, saad oma panuse anda tegevuse näol või siis mingi rahalise toetuse või suunad edasi seda mõtteviisi ja aidad sellega kaasa.

Kadri: minu meelest on see sama, mis siin enne kõlas. et kui sa astud sinna organisatsiooni, siis sa näitad, et sa toetad seda mõtteviisi, mida see organisatsioon kannab. see annab sellele organisatsioonile ka massi ühiskonna silmis. et saab öelda, et näed meil on selline hulk inimesi, kes kõik toetavad rohelist mõtteviisi ja tuumiku tegevuse taga seisvad kõik need teised liikmed.

Kristi: kui sa juba kuskil liige oled, siis sa saad ikka listis kirju ja oled kursis. ma tean ikka roheline liikumise kohta rohkem, kui väitlejate kohta näiteks. selle kaudu sa saadki informatsiooni, kui aega on, siis ikka loed neid listi kirju ja käid kodulehel uurimas.

Terje: üks asi, mis veel on. Isegi, kui ma olen passiivne liige, siis aegajalt annab suurteil kogunemistel käimine pildi ette, kas need tuumikinimesed, kes asja veavad ja mis juttu nad räägivad, et kas nad on sinu jaoks sobivas vormis. või noh, mida nemad mõtlevad ja kuidas see roheline liikumine nende jaoks tähendab. et sa saad kuulata teiste inimeste mõtteviisi – võib-olla see harib sind, annab juurde uut infot või paneb endal mõtte liikuma, mida saaks veel teha.

Helen P: minu meelest on see, et kui sa astud liikmeks, siis sa juba sellega näitad, et sa oled valmis midagi tegema. ja kui sa isegi ei leia seda väljundit kohe, siis mingi hetk võib ikkagi mingi idee tulla ja sa oled suuteline seda tegema. et see sõltub täiesti ajahetkest või pakutavast ideest.

Moder: kui te nüüd igauks ütleksite, mis on need kolm peamist põhjust, mis panevad teid organisatsioonis tegutsema, siis mis need oleks. alustame Kristist

Kristi: suhted kindlasti, siis koolist eemale saamine, mõtteviisi edasi andmine

Helen : mul on põhiline mõtteviisi edasi andmine, siis teiseks see, kui ma ise midagi teen, siis mul tekib tunne, et oh sain kaasa aidata või tegin midagi ära siuke parem tunne endal ja kolmandat on keeruline öelda. see on lihtsalt huvitav, kui sa mingi teemaga natuke rohkem tegeled, siis sa saad teada nii palju rohkem ja siis on selline haritud tunne pärast.

Helen P: see on see, et sa saad ise midagi teha, teistele midagi anda ja pärast ka palju rohkem tagasi. et sa saad uusi teadmisi ja oskusi, see on enese arendamine. siis kindlasti kontaktid, kas sõbrasuhted või sa laienad oma suhtlusringkonda ja sa leiad endale uusi mõttekaaslasi. ja siis kolmas on kindlasti see keskkonnavaheetus ikkagi, et pakkuda vaheldust iseendale.

Kadri: mina arvan, et selle mõtteviisi edasiandmine või idee olulisus, milleks ma seda teen, mille jaoks ma oma energiat annan, et see ei ole mõttetu tegevus. ja siis inimesed, kellega ma koos töotan ja olen, minu jaoks on ürituste korraldamine täiesti omaette sotsiaalsuse vorm ja enamasti ongi siis mingid koosolekud ja istumised. ja kolmas on vist jah see, mis sa seal ise tagasi saad, see eneseteostus, positiivne energia

Terje: mina osaleks hea meelega ainult sellistel üritustel, mis minu eluviisiga kattuvad. näiteks jalgrattamatk, ma sõidan jalgrattaga nii kui nii kogu aeg, käin Soomes ja Lätis ja see nagu kattub niivõrd eluviisiga. siis teised asjad, mis mind tegutsema panevad on näiteks see õli reostuse ajal lindude suremine, et sa tunnetad, et seal on nagu selline karjuv ühiskondlik vajadus lihtsalt ennast liigutada, et see on nagu niivõrd kattub sellega, mida sa ilma selle organisatsioonita ka nii kui nii teeksid. et siis, kas nad peaksid kattuma eluviisiga või siis sa teeksid niisama ka neid asju (ilma organisatsioonita)

Kadri: aga kindlasti on ju vaja organisatsiooni või seda võrgustikku, kes sulle seda informatsiooni edastab

Terje: no muidugi. kui ei oleks roheliste organisatsiooni, oleks mingid teised aktivistid, kes seda teeksid. a la mingid tuletõrjujad astuksid üles. sa ei pea ju ainult rohelistega seotud olema.

Moder: ok. nüüd teeme ühe väikse kirjaliku ülesande. kirjutamine.....

lähme nüüd edasi sellega, et kui siiani keskendusime üksnes roheliste organisatsioonidele, siis nüüd räägiks natuke laiemalt eri tüüpi noorteorganisatsioonide üle. Mis on teie arvates need põhjused, miks noored liituvad üldse noorteorganisatsioonidega, kas see on kuuluvustunde taga otsimine või pigem indiviidi soov oma mõtteid, ideid ellu realiseerida. Mis need põhjused on?

Kristi: vist ongi see, et lihtsalt midagi teha. ma mäletan, et rohelistega ma liitusin sellepärast, et käisin siukses vaikus kohas koolis, et mul oleks kuskil käi ka nädalavahetustel, et ma saaksin kuskil mõtteid avaldada ja tuttavaid leida. oli siuke vaikne aeg ja otsisin tegevust.

Moder: et see võib olla noortele üks võimalik vaba aja veetmise vorm

Kristi: jah. et ühiseid mõttekaaslaseid leida ja ühiseid asju teha

Helen P: ma arvan, et roheliste puhul mitte nii väga, kuna see on nii suur, aga noorteorganisatsioonide puhul üldiselt on just uute sõprade leidmine väga tugev faktor. et leida neid noori inimesi, kellega sul on ühised väärtused ja et siis koos mingeid tegevusi teha ning aega veeta natuke konstruktiivsemalt kui kaubamajas hängida lihtsalt.

Helen : ma arvan, et noortel on kõige rohkem sellist vaba energiat, mida tuleb kuskile paigutada ja sellist protestivaimu. ja siis sa tahad leida neid inimesi, kes mõtleavad samamoodi. lihtsalt üksinda on suht mõttetu käia ringi näiteks sildiga, et päästke loodus ja ärge siin raisake. et noh see on just selline hetk enne ülikooli või ülikooli ajal, kui sul tekib selline avaram maailmapilt ja sa hakkad nagu nägema igasuguseid probleeme ja sa mõtled ooo parandaks kõik need probleemid ära. selline ülim entusiasm tekib

Moder: kas see on ka mõnes mõttes naiivne lootus

Helen P: jah, aga ma arva, et see ei ole väga naiivne, aga samas vanematel inimestel ei ole enam nii palju energiat, et nad suudaks midagi korda saata. enamasti nagu, ok selliseid suuri tegusid või neid proteste korraldavad ikkagi noored, sest neil on veel entusiasmi ja nad ei ole pettunud kogu selles maailmas.

Kadri: ma arvan, et osade jaoks on oluline ka see nn kambavaim, et ta sõbrad on seal ja meil on koos nii toredad üritused ja uued teadmised. kui ükski ei taha minna, siis kui keegi ees on, see võib olla väga tugev faktor mingi organisatsiooniga liitumisel.

Terje: minu jaoks on asjad veel lihtsamad. ma hakkasi 12aastaselt juba tegelema Eesti Õpilasmavalitsustega. Miks ma sinna läksin? ükskord üks õppalajuhataja arvas, et ma olen aktiivne noor ja kutsus mind osalema. läksin osalesin seal üritusel ja siis tulid seal kõik sõbrad ja vajadus midagi ära teha. kõik see tuli alles, siis kui ma seal organisatsioonis juba olin. käisin nädalavahetustel üritustel ja rääkisin kõigiga jne. kõik need vajadused on juba need põhjused, miks seal ollakse edasi. aga miks liitutakse – need võivad olla väga lihtsad põhjused. noh nagu see, et sõber lihtsalt kutsus. ma ei ole nagu seda näinud kuigi

tihti, et tullakse hästi läbimõeldult, et see organisatsioon, mida ta mulle annab, mis ta teeb jne, see väga läbimõeldud minu meelest ei ole.

Helen: jah see võib olla paljudel juhtudel suhteliselt spontaanne, keegi kutsub sind kuskile, satud mingile üritusele ja siis vaatad, et tore organisatsioon korraldas selle ja tahaks ka liikmeks.

Terje: jah isegi minu meelest seal organisatsioonis ollakse väga pikka aega ilma et see noor mõtleks selle peale, mida see organisatsioon teeb, mis on selle väljund, kuhu ta jõuab, mis see annab ühiskonnale ja mida talle inimesena. Pigem on sellel noorel seal hästi mugav olla, et tekivad sõbrad ja suhted. see on see põhjus, miks seal ollakse, miks sealt ära ei minda.

Kadri: kuigi minu meelest päris sellist lambist liitumist nii väga ei ole. Ma ühte organisatsiooni jõudsin niimoodi, et esimesel korral käisin mingil nende koolitusel, kus omad liikmed koolitasid ja siis ma nägin, kui tegijad nad olid ja kui palju nad teadsid. mul tekkis tunne, et ma tahaks ka siuke olla, ma tahan ka nii palju teada, tahan ka ennast harida ja siis ma läksingi sinna. seal olid inimesed ka väga toredad, aga mind motiveeris see, et ma tahan ka nii palju osata ja teada.

Terje: jah, aga samas see sinu minek sinna oli ju puht juhuslik

Helen : minek on juhus, aga liitumine mitte. sa ei pea ju liituma, kui lähed esimesele üritusele. sa liitud ikka pärast sellepärast, et see kõik oli tore

Terje: jah, kui sa sinna juba kuidagi satud, siis tekib see sisemine tunne, vajadus liituda selle asjaga. aga nii, et sa ei tea sellest organisatsioonist midagi ja kuskil ratsionaalselt üksi mõtled, et ma nüüd liitun selle organisatsiooniga, seda ei ole noorte puhul

Kadri: ma ei väitnudki seda.

Moder: aga tegelikult on ju väga suur hulk noori, kes ei ole üldse mõne organisatsiooni liige ja neid, kes on mitme organisatsioonide liige. kas teie arvates on need noored millegi poolest väga erinevad. kas see kõik on puhas juhus, kes on sattunud kuhugi üritusele ja kes mitte?

Helen P: ma arvan, et rohelistega või üldse selliste maailmavaateliste organisatsioonidega pigem see, et mõned inimesed nagu ei hakka mõtlema nende asjade üle ja siis nad lihtsalt ongi vaikselt veedavad oma päevi ja mitte kunagi keegi ei ole suunanud nende tähelepanu või nad ise, et on olemas näiteks globaalprobleemid ja siis nad ei satugi nende organisatsioonide juurde ja neil ei teki mingeid vajadusi selle järele.

Terje: minu meelest Eesti ühiskonnal on üldiselt see probleem, et väga suur hulk inimesi on väga passiivsed. et me ei räägi ainult noortest, vaid tegelikult on igavene hulk inimesi, kasvõi kolmas sektor peaks ka aktiivsem olema ja selline üldine hoiak. ma ei tea, kust see tulnud on ja miks see sisse juurdunud on, võib-olla sellepärast, et me oleme nii kaua võõrvõimu all olnud, mida vähem rääkida ja mida vähem tegutseda, seda parem. aga see hoiak kandub põlvkondade seas edasi. võib-olla see noorte põlvkond, mis praegu on ei ole piisavalt selline, kes teeks ja mõtleks ja tunnetaks kasvõi seda, et mina ka saan midagi ära teha. küll mingi väikse väikse osana, aga ikkagi mida saaks ära teha.

Helen P: minu meelest on see põhjus tegelikult lihtsam. kui vaadata riikide lõikes, mis on inimestele oluline, siis Eestis ja Baltikumis on inimestele esikolmikus töö ja mingi siuke asi, aga Skandinaavias on inimestel esikolmikus vabatahtlik töö. ja kui me vaatame riikide sotsiaalmajanduslikku keskkonda, siis Skandinaaviamaades elavate inimeste elu on tohutult kindlustatud, majanduslikult on elu nii kindel. eestlased peavad mõtlema kogu aeg, et peab tööd tegema, et raha teenida. nii paljud noored käivad juba ülikooli kõrvalt tööl ja neil ei ole aega muuks. nad orienteerivad ennast juba ülikooli ajal niivõrd tööle. hakkavad juba raha koguma, et saaks mingi laenu võtta ja maja osta või mida iganes. ja siis nii ongi. on muidugi mingi hulk noori, kes ei pea seda niivõrd oluliseks, kes leiavad, et see vabatahtlikkuse energia on palju olulisem nende jaoks ja siis on suurem hulk neid, kes on nagu väiksed täiskasvanud juba ja arvavad, et on oluline võimalikult vara saada see maatükk kuskilt endale ja majanduslik kindlustatus.

Terje: ma olen nõus sellega, aga üks asi veel. Minu meelest on ühiskonnas alati lisaküsimusi. kõik üksinda virisevad oma mätta otsas ja mingit kogunemist ei toimu. see on see, mida mina rõhun. olenemata sellest, et sul on väike palk, siis sa võid kasvõi selle eest aktsiooni korraldada. seista iseenda ja oma õiguste eest. et noh selge on see, et sul läheb väga palju aega ära sellele, et sa pead süüa saama, sul peab olema koht kus elada ja kõik sellised vajadused ennem kaetud olema. see oli juba Vanas-Kreekas, et kõigepealt tekkis kogukond, kellel oli palju aega üle ja siis hakkasid tekkima teatrid jms selles mõttes, et inimesed pidid tegema midagi selle ajaga. aga ma arvan, et sellised valuküsimused, et mul rohkem kasvõi palja oleks, selle nimel võiks ikka võidelda. ka venelastel on vähe palka, aga nad hoolditavad kasvõi meie igasuguste monumentide eest ja mille iganes. ma ei tea, kas see on temperamendi küsimus, aga eestlased on liiga passiivsed

Moder: ehk siis eestlaste loomuses on olla passiivne ja oodata, et kõik jookseb kätte ja võimalikult minimaalse energiakuluga asjad ära teha?

Helen: jah, mul on selline kogemus, et öeldakse, et misasja mingi naljakas oled, et vabatahtlikult teed midagi. sulle ei maksta ju

Kadri: jah, mul on ka küsitud, et kas sa ei saa selle eest raha, et miks sa siis rabeled

Helen P: kõige hullem on see, et siimaani mul üks sõber küsib, kas sa maksid peale selle eest, et sa käisid kuskil oksi põletamas. iga kord kui näeb siis naerab, et oh oled jälle seal saare peal käinud või

Kristi: mulle öeldi ka, et lõpuks ometi võtsid mõistuse pähe, kui ma kuskilt mingi asja eest või projekti eest raha küsisin. muidu ise olen viimased kolm aastat niisama teinud ja enda jaoks täiesti normaalseks see muutunud. igal pool ei pea materiaalne asi taga olema.

Helen : tegelt ma arvangi, et inimesed liituvad erinevate organisatsioonidega. näiteks ma ise ei kuulu korporatsiooni, aga samas ma tean inimesi, kes on liitunud korporatsiooniga põhimõtteliselt tuleviku mõttes. et teavad, et saavad sealt kasulikke tutvusi ja nad nagu kindlustavad oma tulevikku. aga see ei ole nagu niimoodi, et nad hullult vabatahtlikult nüüd teevad midagi, mingi maailmanägemus ja visioon ja selline. see on lihtsalt selline ratsionaalne otsus, et liitun

Terje: see tuleb ka suhteliselt vanast peast. Kui ma 12aastaselt tegelema hakkasin, siis ma ei mõelnud üldse selles suunas. kui sa oled 18 või üle, siis sa hakkad mõtlema sellistele tuleviku probleemidele, mida see org mulle annab ja mida ta üldiselt teeb jne

Moder: ok, aga võtame näiteks selle 12 aastase. nagu te ju ütlesite, siis tema ei mõtle seda otsust nii ratsionaalselt läbi. samas koolides on samuti passiivsemaid ja aktiivsemaid lapsi. kust see vahe tuleb, mis motiveerib osasid aktiivselt huvialaringides käima ja organisatsioonidega liituma.

Kadri: võib-olla see sõltub sellest, et kui su vanemad on aktiivsed, siis sa näed, et sul on palju eri võimalusi teha midagi muud. aga kui tõesti kogu su elu, pereelu seisnebki töö-kodu, töö-kodu, siis ei teki üldse seda vaatepilti, mida on mujal võimalik teha. sa ei teagi, et midagi on võimalik teha. kui su vanemad ei toeta seda. kui su vanemad ise soovivad, et mine sinna õpilasesindusse ja mine ja tegutse, siis sul on juba positiivne tugi.

Kristi: minu meelest see ongi nii, et noored ei mõtle nii palju selle aktiivsuse peale. et sa ei näe oma tegevuse taga aktiivsust, sa lihtsalt teed seda, mis sulle meeldib. et võib-olla ongi, et praegu sa mõtled, et ma teen seda ja olen aktiivne, et mina küll tean, et noorena ma ei mõelnud nii. noorena on ikka vaja, et vanemad natuke suunaksid ja siis on seda kiitust ka natuke rohkem vaja, et keegi sind tagant tõukaks

Terje: vanemad on väga oluline faktor, et see hakkab veelgi varem pihta. et lasteaias pannakse sind juba muusikakooli ja et nagu pidevalt kasvavad last aktiivseks. teine kontingent on neid inimesi, kellel on sisemine vajadus ja nad tahavad saada kiitust ja tähelepanu ja nad on ülimalt õnnelikud, kui nad seda saavad.

Moder: kuidas teile tundub, kui me räägime natuke vanematest noortest, kes teevad nii öelda iseteadlikke valikud, et milliste organisatsioonidega liituvad need, kes otsivad võimalusi ise midagi ära teha ja oma isiklike tõekspidamisi ja seisukohti välja elada. kas see on mingi kindel tüüp organisatsioone, kuhu sellistel põhjustel liitutakse või igas organisatsioonis võib olla selliseid inimesi?

Terje: ma ei usu, et see protsent ülimalt kõrge oleks või ka ülimalt madal oleks. see arvatavasti ongi mingi loogiline protsent, mis tekib

Helen : ma arvan, et sa pead ikka leidma sellise organisatsiooni, kelle mõtted haakuvad sinu ideedega. kui sa ei leia seda, siis hakkad võib-olla ise kuskilt otsast seda teemat surkima võis siis äärmisel juhul liitunud mingi poliitilise erakonnaga või noortekoguga

Terje: minu meelest on siin kaks asja. Kõigepealt tuleb see, kas siin keskkonnas üldse tahad midagi teha, sul peab kõigepealt tekkima vajadus seda siin muuta. kui sa seda siin tahad muuta, siis sa saad seda teha ka ilma organisatsioonita. neil, kes midagi muutma hakkavad, kas siis organisatsiooni abiga peab see vajadus tekkima. aga kindlasti on organisatsiooni abiga massideni lihtsam jõuda, kui üksi mätta otsas teha.

Moder: ok. me oleme natuke rääkinud, mis on organisatsioonide roll ja mida nad võimaldavad. järgnevalt ma paluksin, et te teeksite ühe kollaaži, mille teemaks on: noorteühenduste roll tänases Eesti ühiskonnas. visualiseeriga see teema sümbolite läbi ja pärast siis palun, et te kõik ka kommenteeriksite oma kollaaži.

.....

Kristi: ma võrdsustasin lapseliku ja loodusliku vaba maailma ja siukse töötava inimese võib-olla ilma organisatsioonita inimese. et kui noored organisatsiooniga liituvad, siis neil pole väga kindlaid sihte või kindlaid ideid või maailmanägemust, et läbi organisatsiooni see kujuneb. need siin on veel paljud võib olla protestimeelsed, kelle mõte lendab, et see, kes organisatsiooniga ei liitu, et tema mõtleb, et ainus valik ongi ainult töö. et ta ei püüagi end kuidagi arendada või teistmoodi mõelda ja ta on paraja supi endale sellega

kokku keeranud. et pigem võiks mingi organisatsiooniga liituda, et leida endale mõttekaaslasi ja teha oma elu huvitavamaks. et näiteks ka need inimesed, kes on juba pensionieas, aga kuuluvad mõnda organisatsiooni, et sa näed nende silmis seda, et nad on õnnelikud, neil on palju ideid. samas, kui vaatad mõnda sellist inimest, kes istub üksinda kodus, et peale tööd tuleb koju, hakkab telekat vaatama, teeb söögi, et tal ei olegi mingeid teisi ideid ja ta ei suudagi millelegi muule mõelda.

Helen: minu pilt on selline, et noorteorganisatsioonid või üldse organisatsioonid juhivad tähelepanu probleemidele ühiskonnas. see mees siin näiteks juhib tähelepanu mingile üleujutusele ja peale seda, kui ta on tähelepanu juhtinud, siis peaks tekkima nagu selline tore harmoonia. see on väga üllas pilt siin – inimesed tantsivad ja on õnnelikud ja on kõik rahul. samas võib seda ka nii võtta, et see naine siin temal on õnnis rahu ja ta ei saa midagi aru, aga samas on mingid karjuvad probleemid siin. nemad siin võtavad kose ääres päikest, samas kui on nii palju probleeme. keegi peab neile tähelepanu pöörama sellele, mis siin toimub

Helene P: see siin on organisatsiooni tuumik, mis pakub oma liikmetele mobiilsust ehk liikumise võimalust näiteks erinevate ringkondade vahel. Kas või ühes ringkonnast teise, rahvusvahelised projektid, tutvusi, sõpru, koer on inimese parim sõber -sõprus. siis, et teha ise midagi ära ja siis see põgenemisvõimalus reaalsusest vaheldus ja võimalus midagi muud teha oma argipäevas.

Kadri: minul on siin eneseteostus ja oma energia kuhugi panemine ja siukene see, mis sees pulbitseb see kuhugi panna, rakendada ja siis midagi vastu saada, mis siis annab ka siukse hea sõpruskonna ja inimesed, kes jagavad sinuga samu väärtusi ja kellega sul on hea koos olla ja kellelt sul on toetus. Ja mis siis omakorda see tegevus annab sinule endale turvatunde tuleviku suhtes, aga ka tegevuse kaudu siis kogu ühiskonnale, mis omakorda võiks tekitada hoolivust ümber laiemalt.

Terje: minul on esimene pilt sellest, et see noorteorganisatsioon peaks tagama noortele mingi vajaduste rahuldamise, et mingid vajadused, mis neil jäävad rahuldamata, kui nad ei leia seda näiteks sõprade näol, nad tahavad saada uusi sõpru, maailma nähe või mida iganes või et noh enda eneseteostust korraldada. see organisatsioon peaks olema selline, et kõik, mis sind jätab rahuldamata tavaelus, kodus, koolis, siis organisatsioonid võiksid seda alternatiivselt pakkuda neile ja olla nn vajaduste rahuldamise kohaks. et nad ise ennast hästi tunneksid ja kõik saaksid oma tähelepanu ja muud vajadused. siis teine väga oluline aspekt nendel organisatsioonidel on see, et lõppkokkuvõttes neil võiks olla ühiskondlik kasvatuslik moment, et sealt võiks välja tulla siis sellised inimesed, kes punkt üks on endaga väga rahul, kes on saanud oma vajadused ära rahuldada ja kellest on kasvanud vajalikud inimesed siis punkt kaks nad võiksid olla kolmandas sektoris või ühiskondliku elu juhtimises väga aktiivsed, kes teavad kuidas käib organisatsioonides see elu, kuidas inimestega suhelda, et see lisateave mis neil organisatsioonis tekib, see õppimismoment ja tänu sellele võiks ühiskond saada juurde endale aktiivseid kodanikke. kolmas aspekt on see, et ka suurest peast ei ole väga mõistlik istuda kodus ainult kogu aeg, võiks ka siis rakendusi leida. kui see on elustiiliks muutunud, siis nad leiavad neid rakendusi, mis on ka ühiskonnale kasulik.

Moder: väga hea, nüüd jõudsimegi viimasesse plokki. tahvlil on 5 erinevat organisatsiooni. kas olete neist kõigist midagi kuulnud

Koos: jah nimeliselt küll

Moder: mis on need esimesed seosed, mis teil tekivad nende organisatsioonidega. mis omavahel sarnanevad, erinevad ja miks.

Helen: prussakad ja rohelised sarnanevad esmapilgul kõige rohkem. seal on ka liikmelist kattuvust

Kristi: nendesse organisatsioonidesse kuulumine ei eelda nii suuri teadmisi, kui sa tahad väitlema minna, siis sul peavad ikka mingid oskused olema. Prussakoviga on lõbusam ja rohelistega ka sa ei pea eelnevalt nagu midagi õppima

Helen: samas prussakov on ju ka keskkonna organisatsioon. nad teevad seda kõike väga drastiliselt, aga samas põhimõtted on samad.

Kristi: nad on ka hästi toredad inimesed. see, mis välja paistab kipub olema natuke tobe pool.

Helen P: väitlejatel on hoopis teised huvid

Kadri: neil on eneseväljenduse vajadus, on inimesi, kellele meeldib vaielda. nad vaidlevad risti vastu isegi kui nad ei usu sellesse. Väitlusseltsis on minu jaoks selline akadeemiline aura ja ..

Kristi: sul peavad ikka mingid teadmised olema, kui sa sinna lähed. igaüks ei lähe sinna. see on siuke

Terje: ma peab teie illusioonid purustama. mina olen olnud väitlusseltsis. kõik see akadeemiline ei ole seal üldse oluline. sattusin Viljandi Noorte volikogu asespiikriks ja siis keegi otsustas, et meil on vaja väitlusoskust. läksin siis mina väitlusseltsi, seal ei ole need inimesed üldse teistsugused. pigem sa rakendada seal samamoodi energiat nagu rohelistes liikumistes. see on samasugune noorteorganisatsioon,

aga on neid, kes tahavad looduse eest seista ja neid, kes tunnevad vajadust paremini ja sõnaosavamalt avalikult esineda.

Lisa 3.2 fookusgrupi intervjuu Tegusad Eesti Noored liikmetega

Osalejad: Leena, Mari, Tõnis, Nummi, Helga ja Triin

Moderator: enesetutvustus, reeglid jms

Palun tutvustage 3 lausega oma seost organisatsiooniga, kaua te olete olnud liikmed jne.

Leena: Kuna TENis on selline struktuur, et noh kui sa juhatuses ei ole, siis sa oledki lihtsalt liige. Liikmetel on väga palju võimalusi, kes nad mingil üritusel on, aga kui üritust ei ole, siis sa oled lihtliikmed. Mina olen lihtliige ja organisatsioonis olnud poolteist aastat.

Mari: ma olen ka üle aasta ja ma olen ka lihtsalt liige

Tõnis: organisatsioonis aastast 2003 ja ka lihtliige

Nummi: üks aasta ja liige

Helga: kaks või kolm aastat, aga vahepeal aastase pausiga ja ka liige. Lihtliige. Vahepeal olin Eestist ära aasta aega ja siis ma ei teinud midagi.

Triin: mina olen ka lihtne liige ja umbes neli ja pool aastat olen olnud organisatsioonis, aga võib-olla Leenale nii palju täienduseks organisatsiooni struktuuri pinnalt, et et kuna ma olen ka juhatuses olnud ja siis meie püüdlus oli see, et me loome selliseid pisikesi toimkondi, kus liikmed saavad nagu osaleda mingi teatud valdkonna või teema sees tihedamalt. Et a la seal kommunikatsioon ja sessiooni toimkonnad, aga üldiselt noh mingid projektijuhid oleme. Mina ise pean ennast mingi paari ürituse või sellise asja eestvedajaks, aga neid on vist üks kaks aint et.

Moderator: ahah, aga kas ülejäänud ei ole mingi projektijuhid või ei kuulu mõnda toimkonda?

Mari: meie oleme sessiooni toimkonnas

Leena: aga see veel ei tööta, esimene koosolek on alles tulemas. See on rohkem tulevikuteema

Tõnis: tuleviku teemast veel nii palju, et Martiniga sain kokkuleppele, et ma hakkan nüüd TENi arhiivi pidama.

Nummi: me oleme vist kõik kommunikatsioonigrupi liikmed ka eks?

Helga: mina ei tea sellest grupist midagi

Moderator: nonii nüüd on teid kõiki kenasti identifitseeritud. Järgmisena püüaksime kõik koos, igauks võib koha pealt pakkuda, mina kirjutan siia tahvlile üles need erinevad aspektid, mida teie arvates TEN kui organisatsioon üldse annab inimestele ja ühiskonnale laiemalt. Miks on ta oluline ja miks on selle organisatsiooni tegevus vajalik?

Nummi: laiem silmaring

Moderator: laindab silmaringi?

Nummi: jah

Leena: ma ütlen selle kohustusliku asja ära – annab kogemusi

Tõnis: annab tutvuste baasi

Mari: parandab kriitilist mõtlemist ja üldse hästi suur enese arendus

Helga: väga mitmel tasandil enese areng

Moderator: mis mõttes?

Helga: nagu grupitasandil, et sina grupis ja grupiväliselt. Kuidas sa grupitöös töötad ja kuidas sa grupis indiviidina töötad

Moderator: Meeskonnatöös?

Nummi: ja seda nagu kohalikul tasemel ja rahvusvahelisel tasemel

Tõnis: organiseerimist

Nummi: see on üldse see kõik grupi juhtimine, organiseerimine, ajakirjandus, grupijuhtime lähevad sinna alla kõik

Moderator: te olete nimetanud palju asju, mis ta inimesele annab. Aga mis ühiskonnale?

Helga: minu meelest saavutab kogu sellega rohkem ühiskonnateadlikke noori, kes on nagu kursis sellega, mis toimub enda ümber

Leena: me anname ka tuntut igasugu kohtadele, kus me üritust teeme. Meid kajastatakse meediaväljannetes ja neid kohtu pannakse võib-olla siis nagu rohkem tähele

Triin: kindlasti aitab siduda või koondada selliseid noori hakkajaid ja initsiatiivikaid noori ja ühtlasi kuna need noored inimesed tihtipeale ei tule ühe taustaga organisatsioonis või kohast ja siis see aitab ka neid organisatsioone omavahel siduda ja suureneb koostöö noorteorganisatsioonide vahel.

Leena: pakub alternatiivset vaba aja veetmise võimalust

Moder: ahah väga hea. Veel?

Nummi: kas nii võib ka öelda, et toob nagu Euroopa Liidu teemad Eesti noortele lähemale või toob Euroopa Liidu lähemale neile

Mari: jah ja annab reisimisvõimalust

Helga: rahvusvahelisel tasandil on vähemalt minu jaoks see, et sa näed palju ja väga hästi teisi kultuure väga palju nende inimeste kaudu

Nummi: kummutab eelarvamusi

Leena: ja suurendab tolerantsi

Helga: ei ei ma mõtlesin, et sa õpid teiste kultuuride kohta nii palju just teiste inimeste kaudu ja nendega suheldes

Moder: mõelge veel

Triin: mida mina mõtlesin veel pakkuda on see, et ta annab ka uusi ideid. Et ta ei seisa küll konkreetsete ideede eest, et võtame ma ei tea mingi seisukoha TENiga ja võitleme selle eest seda läbi poolaasta või aasta nagu a la ENL või nii, aga pigem just see, et nende sessioonidel noorte arutelude tulemusena tuleb selliseid huvitavaid ideid päevakorraale ja mida noored ise on nagu juba jurtkui teostamas ka kuigi pigem ta pakub nagu protsessi kogemust kui et on tulemusele orienteeritud.

Moder: seletage lahti rohkem mis ideid pakub. Kas seda, kuidas noorteorganisatsiooni edasi arendada või.....?

Triin: mitte ainult. See on see, ka mida teha pärast seda, kui sa oled noorteorganisatsioonist juba välja kasvanud

Leena: soodustada siis noorte isetegvust

Mari: omaalgatust

Nummi: teeb noored teadlikumaks oma edasistest valikutest

Moder: nii, kas on veel ideid, mida TEN annab ühiskonnale, noortele või teile?

Mari: ta ei paranda mitte ainult TENi liikmete elu, vaid ütleme, et ka laiemalt hmm Eesti ühiskonna heaolu

Moder: kuidas täpsemalt

Mari: siin tekib see efekt, et näiteks üks inimene klassist tuleb sinna üritusele ja võtab kogu selle teadmise ja siis ta läheb tavaliselt sellelt ürituselt tagasi sellise tahtmisega, et nagu midagi tagasi anda ja läheb sinna klassikollektiivi ja annab selle teadmise tagasi umbes 36le inimesele.

Moder: aga Mari, mis sinu mõte oli?

Mari: minu mõte oli see, et kui ühelt ürituselt meie produkt ka ellu viiakse nt ühelt sessioonilt viiakse ellu projekt puuetega noortega koostöös, et see on ka neile hea

Helga: jah, et kui need resolutsioonid lähevad edasi, mida küll viimasel ajal väga palju ei ole olnud

Teised korraga: aga hakkab üha rohkem olema ja hakkab toimima

Leena: viimasel ajal on moodi läinud, et viiakse projekt ellu ka

Helega: see ei ole esmatähtis, et neid ellu viiakse, vaid see, et neid loetakse ja nendega arvestatakse

Leena: jah, aga see on ka ikka tore, et need hakkavad ise neid projekte ellu viima. Minu meelest on see ka väga positiivne

Moder: ehk siis teie töö produkt a la mingi resolutsioon on kasulik ja vajalik ka just neile, kes on selle resolutsiooni subjektiks

Kõik: jah

Nummi: ja nüüd ma kasutaksin oma lemmiklauset – nii kohalikul kui rahvusvahelisel tasandil. Et kui sa oled välismaal sessioonil, Euroopa Noorte parlamendil, siis need resolutsioonid loeb läbi Euroopa Parlament ja teeb sealt omad järeldused

Moder: see on päris oluline asi, kuhu me välja jõudsim. Kas on veel ideid? (vaikus). Ok, kui ei ole, siis lähme edasi. Ja lähme siit edasi selle aruteluga, et mis teie arvate, kes on teie arvates organisatsiooni elujõulisuse taga, et kas ja mis on liikme roll selles, et organisatsioon elaks, toimiks, areneks ja saaks laiemalt kandepinda? Kes on selle taga, et org elab?

Leena: liikmed

Helga: eelkõige juhatus

Nummi: tegelikult mitte, mina arvan, et liikmed pigem

Mari: mina arvan ka, et liikmed

Tõnis: pigem liikmed, sest kui juhatus ei toimi, siis põhimõtteliselt ma kujutan ette, et liikmed lähevad närvi ja valitakse uus juhatus

Moder: aga mis on selle liikme roll? Kuidas liige hoiab organisatsiooni elujõulisena?

Mari: algatades või olles ise tegus ja teotaheline. Pole vahet, mis juhatus teeb. Liikmed teevad ikka oma üritusi

Helga: juhatus seisab selle eest hea, et kõik üritused oleksid sellised nagu need peavad olema. Et ta vastavalt suunab liikmete tegevust nagu

Nummi: aga siiski lihtliikmed on need, kes korraldavad neid üritusi

Leena: ja see elujõulisus sõltub meist kõigist endast sellepärast, et et see, et me üldse seda teha tahame ja viitsime ja mõtleme, et see on vajalik ja see on meie kõigi nii öelda kiiks, et tänu sellele üldse arvatavasti meie organisatsioon üldse nagu püsibki ja toimibki

Moder: sa mainisid, et see on nii öelda teie kiiks. Seleta lahti, mis see kiiks on, kas see on mingi tunne...?

Leena: see ongi see, et kui sa ei ole kunagi olnud ühelgi TENi üritusel ega ole osa veel võtnud, siis sa ei saa sellest aru.

NAER

Tõnis: see on nn TENi feeling

Korraga: jah selline TENi feeling

Tõnis: keegi ei ole suutnud veel seda siimaani lahti seletada

Nummi: see õppimine läbi mängude ja see kuidas see paar päeva suudab su silmaringi nii palju avardada ja eelarvamusi eemaldada ja need inimesed nagu kokku üheaegselt

Helga: ja just, et kui muidu on aa mingi aktiivne noor, mingi vastik aktivist, siis seal sa näed just seda, et on ka teisi inimesi, kellele lähevad asjad korda, mis nagu annab sellise jõulise õhkkonna

Mari: ja toob need ühiskondlikud probleemid lähemale noortele ja võtab kätte ühiskondlike probleemide lahendamist noorte moodi, et siis ei ole selline kuiv

Nummi: ja see on nagu noortelt noortele, see on põhiline

Mari: jah, kui keegi teine seda teeks, siis see ei oleks võib-olla nii huvitav

Moder: Triin mis sina arvad

Triin: ma olen siin lasknud jah rääkida, ma arvan ka, et siin on hästi palju neid erinevaid põhjuseid. Üks põhjus on kasvõi see, et kunagi kui organisatsioon oli hästi väike, siis alati on organisatsioonis ehk siis iga organisatsiooni toimimine saab alguse algusest. Ehk siis kui seal on see pind õige, need väärtused ja põhimõtted on paigas ja see, mis hakkab kujunema on õige, siis see tõmbab juurde ka inimesi, kellele need asjad sobivad. Ma arvan, et alguses said need asjad niivõrd lihtsalt suhteliselt paika pandud, et siimaani see asi kestab ja inimesed nagu omandavad neid põhiväärtuseid. Et see ei ole üks reeglistik, mida sa pead täitma, vaid pigem ongi see, et ühestkülest kindlustunne, et kõik asjad on paigas, kõik asjad nagu jooksevad ja toimivad. Teisest küljest on selline vabaduse tunne, et sa võid teha, mida iganes. Ja kolmandast küljest see, et need inimesed, kes siin on, on nii sinust erinevad, aga samas nii sinu moodi sellepärast, et sa ei pea selles organisatsioonis kartma, et kas sind võetakse vastu või kas sa vastad ilmtingimata mingitele ette seatud kriteeriumidele. See pole oluline. Oluline on see, kes sa oled ja annad endast seda, mida sa oskad ja seda hinnatakse. Et sind ei jäeta kõrvale, et see on põhiline.

Moder: väga hea. Nimetage nüüd igaüks kolm põhjust, miks teie seal organisatsioonis tegutsete ja mis teid paneb selles organisatsioonis tegutsema. No alustame seekord meesterahvast, Tõnis palun.

Tõnis: no ok, eneseteostusvõimalus, hea sõprusringkond, lihtsalt chill, ütleme niimoodi

Helga: eee, mis paneb mind tegutsema. Kui ma olen organisaator või grupijuht, siis ma tunnen, et ma tahaksin, et teised võib-olla tajusid või saaksid ka selle tunde endale. See, mis sa saad sealt tagasi on kõige toredam, kui sa näed kuidas teistel on tore ja neile meeldib ja siis see son kõik nii tore kokku. Et kokkuvõttes pakkuda inimestele võimalust nautida või saada millegi erakordselt hea osaliseks. Siis see on kindlasti ennast arendav ja on väga huvitav seal endal kõik need teemad, mis igakord nagu on arutlusel. Ja kolmandaks see, et sul on tore ja hea olla nende inimestega koos

Moder: ma täpsustan, et kas see esimene põhjus oli mitte sinust endast lähtuv, vaid see, et sa saad kellelegi teisele midagi head teha

Helga: teistele seda edasi anda jah

Nummi: mind hoiavad seal esiteks inimesed, kes nagu äeldud on hästi kontrastsed või noh hästi erinevad sinust, aga samas nii sarnased. Ma pole TENis veel ühtegi inimest kohanud, kes poleks isiksus suure I-ga. Et kõik sellised hästi iseteadlikud et see annab hästi hea sõprusringkonna, siis kui sa nende inimestega räägid, siis sa tunned, et nad argumenteerivad alati oma vastuseid hästi ja huvitav on rääkida nendega. Ja sa õpid inimesi paremini tundma ja, sest et nad on nii erinevad. Siis natuke ka see, mida Helga rääkis. Selline

soov tagasi anda ja et näha inimesi naeratamas ja maailma rahu. See kõlab natuke imalalt, aga ma arvan, et absoluutselt kõikidel TENikatel on natuke seda, et nad tahaksid nagu ühiskonda paremaks muuta. Ja kindlasti eneseteostusvõimalus ka, et ma ei tea, ma ei ole nii kardinaalselt arenenud nagu Mari (suur naer), aga ma tunnen, et TEN on mind hästi muutnud, pannud mind kahtlema enda otsustes, õpetanud mind väitlema paremini, eelarvamusi hästi palju muutnud.

Leena: mul ka see, mis Helga ütles. Et näha, et teistel on tore, on endal ka tore seeläbi ja see on tagasiside põhimõttel siis. Ja teine põhjus oleks siis see õhkkond, mida see seltskond tekitab ja võib öelda, et kindlasti mingil määral ka eneseteostus ja uute kogemuste hankimine ja enda panemine mingitesse uutesse olukordadesse, kus pole varem olnud ja kuhu poleks ka muidu sattunud.

Mari: mitte eneseteostus, aga see, et sa annad endale mingi väljakutse. Siis pärast on hea tunne, et ma sain sellega hakkama „jess“. Et ja see et sa saad nagu midagi konkreetset teha, sa saad olla aktiivne, midagi ise välja mõelda või ise teha ja siis see õhkkond, et sa oled mingi 3 päeva ainult TENidega koos, sul praktiliselt puudub mingi väliskontakt ja õhkkond on sama, oled kõikidega koos.

Triin: kõik on ära öeldud. Peaks vist midagi uut välja mõtlema. Miks ma siin olen on põhiliselt õppimisvõimalus ikka endiselt, aastaid ja aastaid veel hiljem ka TENis olles on selline tunne, et võiks asjadega proovida, eksperimenteerida, katsetada ja see inimeste seltskond on siin hästi vastuvõtlik kõikidele nendele katsetamistele. Et on nagu ruumi siin organisatsioonis. Ja teine asi on ka jällegi need inimesed. Et on siuke tore seltskond. Ja kolmas ma arvan, et ma ikka uut ei mõtlegi, et mul on endal ka miskipärast selline soov ja kihk et tahaks nagu tunda, et mitte ainult ise ei saa, vaid see mis ma olen ise saanud saaks kellelegi tagasi anda ka ja see läheb kellelegi korda ka. Et see on selline hea tunne.

Moder. Järgmisena teeme väikse kirjaliku ülesande. Kirjutage hästi vabas vormis, sõnastuse peale ärge mingit erilist rõhku pange. Tehke vabalt ja kiirelt ära.

Moder: Nonii tuleks nüüd tagasi noorte juurde ja selle juurde ja arutaks korra veel selle üle, mis on teie arvates: kas organisatsiooni liikmelisus annab sellise kuuluvustunde või on see pigem huvide kaitsmise võimalus või ühiskonnas sõna võtmise võimalus.

Leena: eks need kõik ole

Moder: aga prioritseeriga need

Nummi: minu arust on kahtlemata see selline subkultuur. Et on selline kuuluvustunde küll, aga minu arust on see selline positiivne. Tavaliselt organisatsioonides surutakse sellele kollektiivsusele, aga mina küll selles kollektiivis tunnen, et ma saan jääda endaks. Et ma ei oskagi seda päris sõnadesse panna, aga TENis saab jääda oma isiksusega ja saada kollektiivi osaks, et seda ei ole paljudes kollektiivides või organisatsioonides. Et oma arvamust siin lastakse omada

Moder: sa mainisid sõna subkultuur, kas sinu arvates on oluline, et sind ümbritseks hulk inimesi, kel on samad maailmavaated ja põhimõtted?kas see on oluline liikmelisuse juures

Nummi: see ei ole mulle oluline, et mind ümbritseks hulk inimesi, et ma ei julgeks üksi midagi teha. See ei ole oluline, aga mulle lihtsalt meeldib see tunne, et mul on kollektiiv saades samas ise midagi teha.ma arvan,et kõige olulisem on pigem see, et saab ise midagi ära teha.

Helga: ma arvan, et TENi puhul jaguneb see kahte, et on väga palju liikmeid, kellele mõjub just see, et seal on grupp inimesi ja võib-olla mõjub inspireerivalt, et sul on arvamustea inimesed ümber ja siis samas on tugevamaid indiviide või selliseid jõulisemad, kes on selle hulgas ja neile on tähtsam, et saaks ise midagi ära teha.

Leena: mina mõtlen, et TENis ei ole nagu, me ei kaitse nagu ühishuve. Meil on ühised väärtushinnangud, aga meil on kõigil oma arvamus mingite ühiskonna probleemide kohta, et see ei pea üldse ühtima, et me oleme nüüd kõik ühel arvamusel, et Keskerakond on tore või midagi taolist. TEN võimaldab nendel erinevatel vaatenurkadel ühiste väärtushinnagute all kokku saada, ja arutada ja leida keskteid.

Helga: see ongi ju nagu selle grupitöö põhieesmärk

Moder: Triin, mis sa arvad

Triin: nõus.

Moder: Tarmo ja Mari?

Koos: me ka arvame nii.

Moder: ok, te ütlesite, et TEN jaguneb kaheks: on neid, kes tahavad just kollektiivset kuuluvustunnet ja hindavad meeskonnatööd esmajärgus ning naudivad lahedat seltskonda ja teiseks tugevaid isiksusi, kes tahavad midagi ise ära teha. Kummale poole teie kaldute?

Mari: ma arvan, et kõik need, kes siin on, tahavad ise midagi ära teha

Triin: mina arvan ka, et ma olen pigem see tüüp, kes tahab ise midagi ära teha

Helga: jah, ma arvan, et alguses võib –olla oli see seltskond üks tegureid, mis tõi mind sinna tagasi, aga kui sa oled nagu selles seltskonnas juba rohkem olnud, siis tahad midagi juba ise ära teha. alguses mõjub see seltskond ka tõmbavana.

Triin: kusjuures minul oli alguses just vastupidi. Minu jaoks oli seltskond alguses täiesti hirmutav, et ma ei saanud nagu üldse aru, et mis toimub ja milleks. Ja oli üsna keeruline. Mul läks tükk aega aega, et saada aru, mis üldse see on. Et miks need inimesed tulevad kokku, ma lihtsalt ei saanud sellele pihta. Ja see tõi mind tagasi. Et siis ma hakkasin seltskonnast ka aru saama ja Ja kui see ka tuli, siis oli kõik juba lihtne. Et ma arvan, et inimesed on väga erinevad, kes kuidas on siia sisse imbunud.

Nummi: mul oli täpselt samamoodi nagu Triinul. Et kui ma esimesel sessioonil olin, siis ma tulin maailma päästma. Ma ei läinud sinna inimestega suhtlema....

Helga: aaa ega mul ka ei olnud nii, et aaa lahedad inimesed ma tahan sinna minna. Lihtsalt, kui ma läksin, siis mul oli hullult tore ja see meeldis mulle. Aga see, kas meeldib sõltub, mis inimestega sa koos oled rohkem.

Tõnis: mul oli täpselt samamoodi, et ma pidin minema. Et kool saatis teistega kaasa ja siis ma jäingi nagu. Meil see seltskond meeldis, see õhkkond, mis seal oli. Praegu on nii, et ma ise ei saa midagi suurt ette võtta, aega ei ole, aga alati, kus vähegi võimalik, siis ma võtan sealt osa ja aitan kaasa.

Moder: Nummi sul jäi enne mõte lõpetamata?

Nummi: ma tahtsin seda öelda, et mis jättis mind sinna oligi see, et alguses ma ei saanud aru, mis siin toimub, et see oli kuidagi enesehävituslik aga see oli kuidagi mõnus. Et sind pannakse ühte gruppi nii paljude erinevate väärtushinnangute ja arvamustega inimestega. See ajab närvi kokku, siis sa nutad ja siis sa naerad ja nii palju emotsioone ühe päeva jooksul. Ja see tõi mind tagasi.

Moder: mis täpsemalt?

Nummi: ma tahtsin seda uuesti kogeda, et neid teisi inimesi ja neid väärtushinnanguid, et ma muutuksin vähem enesekessemaks ja...

Tõnis: tolerantsemaks

Nummi: jah tolerantsemaks. Et mu väärtushinnangute ja maailmavaade suureneks. Tegelikult, kui sa oled seal süsteemis, siis sa hakkad endale teadvustama seda, mis sinuga tehakse ja enamik kasutab seda ära ka. Mul oligi esimene kord hästi raske: hästi erinevad inividid ja hästi palju konflikte. Siis järgmised korrad läksid lodusamalt.

Helga: mulle meeldivad ka need konfliktid just. Sind pannakse nii ekstreemsetesse situatsioonidesse, et sa pead ületama ennast selles punktis.

Leena: mina siis tooks teist vaadet. Mina nii emotsionaalne inimene ei ole kui Nummi. Et mind nagu üldse kõigepealt Mari ütles, et see on projektikirjutamise koolitus (kõik naravad). Siis alguses oli seltskond see, mis mind sidus ja need tegevused, mis seal tehti. Ja siis hiljem ma hakkasin nägema seda võimalust edasi minna üldse. Alguses oli lihtsalt seltskonna pärast.

Helga: minu arvates on selle seltskonnaga, et sa ei mõtle oo jee nii äge, vaid just need erinevad maailmavaated. Mõnes mõttes osade inimestega tekib sul konflikt ja selle konflikti ühele tasandile viimine ja see

Leena: jah just.

Tõnis: mis ma sessioonide koha pealt võin välja tuua, siis kui need inimesed esimest korda tulevad, siis nad räägivad, et nad ei viitsi seal olla, nadi ei taha seal olla. Esimene õhtu on enam-vähem niimoodi ja siis viimane õhtu vaatad, et kui inimesed hakkavad ära minema, siis kõik nutavad. Keegi ei taha ära minna.

Leena: kas nüüd kõik nutavad, aga

Tõnis: no enamus

Moder: aga mis need põhjused võivad olla, mis nad esimest korda üldse tulevad?

Mari: kus keegi kuuleb või siis sõbrad kutsuvad. Või siis kooli kaudu saavad teada.

Helga: viimasel ajal on olnud palju neid inimesi, kes on ise internetist otsinud TENi kodulehe üles ja sealt kaudu tulnud. See näitab, et inimesi endaid huvitab see.

Triin: võib-olla see ongi see, et ma olen ise ka selle peale mõelnud, et TENis on selline keskkond või ruum, kus sa tuled sisse ja sa kunagi ei tea, mis võib juhtuda. Ehk siis kui sa oled kodus, sul on mingid väljakujunenud suhted, et sul on õde-vend, sõbrannad ja asjad, kellega sa igapäevaselt suhtled. Aga TENi seltskonnas on hästi palju võimalusi. Üks plahvatab, teisel on kodus midagi halvasti, kolmandal on maailma õnnelikem päev ja need inimesed satuvad kokku ja teevad koos üritust ja siis see mis sellest asjast välja kukub see on täiesti müstika, kuidas saavutada, et need erinevad osapooled, neli erinevat tüüpi teeks midagi head kokku. Et see on eksperimentaalne.

Nummi: jah ja seda saab hiljem elus ära kasutada, et ei lange nii kergelt kriisisituatsiooni, et kui selliseid asju oled juba läbi elanud.

Moder: nii väga hea. Nüüd lähme edasi järgmise harjutusega. Kas kõik teavad, mis on kollaaž. Nüüd hakkame kollaaži tegema. Ma tahan, et te teeksite kollaaži teemal: kolmada sektori/noorteühenduste roll ja mõte tänases Eesti ühiskonnas. Te peate seda ideed kujutama pildil ja hiljem igaüks seletab oma pildi lahti. Võtke laiemalt noorteorganisatsioonid mitte ainult TEN. Kui te sobivat pilti ei leia, siis võite ise joonistada ka.

Nii alustame kollaažide kommenteerimisega. Triin palun.

Triin: see on väga oluline kollaaž. Siin on siis kõigepealt suur mägi, millest tuleb üle saada ja siis loomulikult see mägi, millest tuleb üle saada on suur Eesti ühiskonna raskuskoorem ja probleemide koorem. Ja siin on juba väiksed noored mudilased peatuvad ja neid on finantseeritud, aga mitte piisavalt, et nad saaksid siit mäest üles minna. Kunagi tulevikus siis. aga miks neid noori, siis nii vähe on, sest enamus noori õpib koolis. Kusjuures siin on poisslapsed, mis on äärmiselt vasturääkiv igasugustele tendentsidele, et tütarlapsed õpivad ikkagi koolis ja poisslastega on suured probleemid, sest nad kipuvad justkui välja kukkuma, sest neile see süsteem ei sobi. Haridussüsteemiga on Eestis väga suured probleemid - õpilased on nagu koolis vangis, mida nad väidavad ise ka. Nii ja siis on sellised huvitavad ja tublid tegelased nagu unistajad tüübid ja sportlased ja siis sellised hakkajad tüübid, need, kes ronivad ikka hobuse selga ja teevad mõne harjutusrõõnime ka kuskil enne, kui sinna suure mäe peale lähevad. Ehk siis kus noorteühenduste roll Eesti ühiskonnas on? Noorteühenduste roll on piiratud, minu arvates on nad siuksed väiksed siblijad ühiskonna silmis ja aga neilt justkui oodatakse mingite suurte asjade tegemist ja samas seda väga ei toetata, mis on hästi vasturääkiv.

Tarmo: nii ma räägin siis siukse asja ja ma arvan, et ma saan selle suhteliselt lihtsalt kokku võtta. Et mis on noorteühenduste roll Eestis – noorteühendused on mingi vana laud, mingi rist, et põhimõtteliselt et nende tulevik ei oleks nagu siin ja kõiki ei peaks nagu põlema panema, siis noorteühendused on sellised asjad, mis aitavad inimestel koostades välja tulla ja tänu nendele tekib siis väga palju erinevaid inimesi ja põhimõtteliselt on see suunatud sellele, et tulevik oleks ilus. See on kõik

Moder: ma küsiksin vahele. Et nagu ma sinust aru sain, siis praegu on nagu olukord halb, inimesed on sulgunud nn koopasse ja noorteühendused aitavad sealt välja?

Tarmo: jah, et noored inimesed tuleksid kapist välja saada. Need, kes ei ole veel kuhugi sulandunud, et nad ei istuks niisama, vaid hakkaksid tegutsema

Moder: ja kas noorteühendused on need, mis pakuvad seda tegutsemise võimalust?

Tarmo: jah nii öelda alternatiivseid vabaaja veetmise võimalusi.

Nummi: tegelt see onu on noor, aga ta näeb siin pildil vana välja. Et noorteühendused koputavad see on siis kujundlikult noorteühendus see part ja ta koputab noorte südametunnistusele ja mõtlemisele ja annab noortele siis karusüdame ja paneb noored ühiskonna valupunktidele mõtlema. Näed siin pildil mõtleb. Ja see lisab vürtsi ühiskonnaellu ja paneb ühiskonna rokkima niimoodi. Et ei ole ainult täiskasvanute arvamus ja kasvatab sellega uue võitjate põlvkonna.

Mari: et siin on see sild, mis on sild noorte ja ühiskonna vahel, noorte kui üksikindiviidide. Et ta siis aitab. Noorteühendused siin koondavad, toovad kokku, lähendavad siis noori, aga need oksad on veel natuke väiksed, sest noorteühenduste oksad ei ole veel väga tugevaks saanud. Et siin on kõik suured autod ehk suured organisatsioonid ja siin on väiksed organisatsioonid. Aa tuled paistavad, mis näitab, et hakkab looma vaikselt.

Leena: ja väiksed sõidavad kiiremini kui suured

Mari: jah vot. Ja siis kui see noor on noorteorganisatsioonis või seal ära käinud, siis tema jaoks ei ole see vesi enam siuke hägune ja vahune, vaid see elutee läheb järjest selgemaks ja sinisemaks ja siis ta teab ja saab rohkem aimu elust ja sellest, mis ta tahab. Ja siis ma ei mäleta enam, mis ma nende kividega mõtlesin. Aa vist, et toob kokku erinevaid noori, aga tegelikult on kõik hästi sarnased.

Leena: noorteorganisatsioonid siis tagavad mingil määral mustade lammaste vähemaks jäämise, et selles suhtes, et iga noore jaoks leidub mingi organisatsioon ja igaühe arvamus seal loeb. Kui sa oled mingis noorteorganisatsioonis, siis sul on raskem jääda mustaks lambaks kui mingis klassis koolis. siis see siin piilub ühiskonda ja piilub seadusi ja piilub parlamenti ja kõike muud. Et siis kui ta tahab vallutada midagi või kätte saada ja seda, et noori teadvustataks ühiskonnaliikmetena, siis niimoodi vaikselt hiilides peab sinna lähenema, mida minu meelest noorteorganisatsioonid paljud teevad, et ei tasu ju kohe min na kápaga lööma. See ratas siin paneb nagu mõtteratta pöörlema ja ka niaäelda tegutsemisratta paneb pöörlema, et kui sa juba siia ratta peale oled sattunud ehk siis mõnda noorteorganisatsiooni, siis sa nagu tsegutsed seal ikka ja ikka edasi, et nii lihtsalt sa enam ühe koha peale passima ei jää. Nii need siin on erinevad

noorteorganisatsioonid, kuhu on kobarasse kogunenud erinevad ühiste väärtushinnangute või mõtete või hobidega noored ja et need pihlakad on siin natuke veel toored, et noorteorganisatsioonid valmistavad, et kui algselt lähed sinna ja oled toores oma vaadetelt, siis noorteorganisatsioonid täistavad sinu silmaringi ja teevad sind küpsemaks. Siis see siin. Noorteorganisatsioonid tagavad selle, et sa ei ole üksi ühiskonnas ja üksi kõige vastu või poolt, et seal sa leiad, et on ka teisi sinusuguseid ja toetajaid. Ja siis see kaal on siin, et noorteorganisatsioonidel peaks olema veel kaalukam roll ühiskonnas kui praegu.

Helga: et kõigepealt on siin keskel väga püstise ninaga rahamäe otsas istuv siuke piff ja see kujutab olukorda, mis praegu valitseb noorteorganisatsioonides a la mingid siuksed kahtlased võimukad, tahavad mingit, mida ise täpselt ei tea ja tegelt tahavad lihtsalt pappi kokku ajada, sellised vastikud noored siukse ebameeldiva kujutluse jätvavad. Siis siin kõrval on rahvariites tädi, kes kujutab siukest passiivset eesti inimest, kes ei tea, mida endaga peale hakata, aga siis noorteorganisatsiooni kaudu peaks ta muutuma selliseks aktiivseks emotsionaalselt aktiivseks. Noorteorganisatsioonid ühendavad sarnaste huvidega ja ideaalidega inimesi, et neil oleks koos tore ja millegi poole püüelda. Ja siis siin ümberringi on kuu ja tähed, mis näitab seda, et isegi kui nad ütlevad kuule pihta saada, aga nad ei saa, siis nad kukuvad ikkagi tähekeste keskele.

Moder: suurepärane ja nüüd me jõuame viimase bloki juurde. Tahvilil on viis organisatsiooni ja nüüd arutame selle üle, mis on erinevate noorteorganisatsioonide seosed, kuivõrd erinevad nende liikmed, kas on mingit tüüpi inimesed, kes on ühes või teises organisatsioonis või ei ole vahet. Ja kas teiste organisatsioonidega on teil mingeid kokkupuuteid. Ehk siis arutleksime võrdlevalt nende viie organisatsiooni üle.

Nummi: minu teada on TENi asutajad väitluseltsis

Helga: TENis on väga palju väitlejaid

Tarmo: TEN ja Väitluselts on hästi tihedalt seotud

Helga: mul oli vist nii, et ma käisin kõigepealt ühel väitlusüritusel ja ma läksin järgmine nädalavahetus TENi ja siis mu üllatus oli suur, kui ma nägin, et seal on väga väga palju samu inimesi.

Moder: aga kas need inimesed sarnanevad või erinevad ka millegi poolest?

Helga: ma arvan, et Väitluselts on palju tõsisem kui TEN. TENis on väga palju seda funi

Leena: TENis ei väidelda, aga see aitab väga palju kaasa see, kui sa oled varem väitlusega tegelema. See aitab sul aruteludes osalemisel kaasa.

Triin: mina ütlesin ka, et TENis on erinevad asjad palju rohkem omavahel kombineeritud. Väitluseltsis läheb ta rohkem ühe meetodi peale.

Moder: aga võtke üldiselt noored, kes otsivad organisatsiooni, millega liituda. Kuidas ja mille järgi nad valivad. Kas erinevate noorteorganisatsioonide noored erinevad omavahel?

Helga: kõik need organisatsioonid sisaldavad mingit kindlat suunda ja seepärast need ikkagi erinevad. Neid ühendab see, et nad tahavad midagi teha.

Nummi: kas skautide alla lähevad kodutütred ka?

Tõnis: ma saan aru, et see Skautide ühendus ühendab nii enda gaide ja skaute. Minu meelest on skaudid poisid ja gaidid tüdrukud

Leena: see on ajalooliselt nii, aga praegu ei ole enam nüüd on mõlemas poisse ja tüdrukuid.

Moder: aga kuidas teile tundub, kas see organisatsiooni konkreetne tegevusseptsioonika on ainus asi, mille alusel neid omavahel eristada või saab siin tuua ka laiemalt sarnasusi-erinevusi.

Triin: minu meelest on hästi raske öelda. Ma tõesti ei tea, kui palju te teate neid teisi organisatsioone, aga mina nagu... ühest küljest ma võin öelda, et ma tean neid, sest ma olen ENLis või peaksin teadma, sest nad kõik on ka vist ENLi liikmed, aga ma ütlen ausalt, et ma ei ole peale väitluseltsis ja võib-olla natuke ka Prussakovi Nimelise Rattaühingu, kus on see Edvard Ljuko ei tea midagi. Ja skautidest tean ma ka ainult seda juhti. Et ma ei julgeks küll kommenteerida, mis nende sisekliima on või mis inimesed sinna reaalselt kuulivad. Hästi raske on öelda. Ma tean küll, mis nende huvid on ja mille eest nad seisavad, aga rohkem mitte.

Helga: ma küsin vahele, et milles see rattaühing seisneb. Kas nad käivad kõik rattaga sõitmas ja liikmetele kõikidele meeldib rattasport või?

Leena: nad käivad rattaga matkamas ja on a la nagu raadioring

Tõnis: kui ma aus olen, siis ma ei tea sellest rattaühingust tuhkagi, aga ma arvan, et neis Eesti Rohelise Liikumisega samade põhimõtetega inimesed – loodust tuleb kaitsta.

Leena: ma arvan, et kui võtta siit TEN ja need teised, siis mis eristab on see, et sa võid igast neist ülejäänust neljast võtta liikmeid ja tuua nad TENi ja nad võivad sinna väga hästi sobida. Aga muidugi võib leida TENi

liikmetest mõne rattahuvilise, kes sobiks Prussakovisse, aga ma arvan, et niipidi on see keerulisem. Et noh TEN on nagu kõige üldisem.

Nummi: TENist saab viia inimese tagasi ka Eesti Väitlusseltsi näiteks, aga vaevalt, et kui Eesti Roheliselst Liikumisest paneks kedagi Eesti Väitlusseltsi, siis.... TEN annab nagu mingi kogemuse, mida teistes organisatsioonides saab ka rakendada.

Leena: teistes on nagu ühiste huvide ja boidega kokku saanud inimesed, aga TENis on see üldisem, ei saa öelda, et mingi nii väga ühine hobi

Triin: TEN ühendab inimesi ka erinevatest organisatsioonidest. Ma ei tea, kas meil on mõni Eesti Rohelisest liikumisest, aga meil on ikka igasuguseid tüüpe. Ma kujutan ette, kuidas see tüüp on oma organisatsioonis mingi spetsiifilise asja või teadmise välja kujundanud ja nagu midagi oskab, teab, siis ta on seda kuidagi TENis seda õpetanud või siin muudmoodi jätkanud, kuid samas teinud ja õppinud muid asju juurde. Et TEN on pigem koondva, et vahendada üldse neid teadmisi, mida erinevates organisatsioonides on ja tuua kokku neid.

Nummi: ma vist ei ole skaut, aga ma miskipärast ma arvan, et kodutütred ja noorkotkad ja skaudid nende tegevustel ei ole vahet. Et ühes neist ma olen olnud, kodutütar.

Triin: miks sa olid seal?

Nummi: tegelikult ma läksin sinna. Ma arvan, et ma ei läinud sinna seltskonna pärast. Ma läksin sinna ikkagi natuke eneseteostamise pärast, aga ma ei läinud sinna samadel eesmärkidel nagu TENi. Et ma läksin sinna pigem füüsilise tegevuse pärast, mida seal tehakse. Trenni ja natuke distsipliini pärast ka, aga kindlasti neil on ka see enesearenduslik pool, aga pigem teist poolt. Vaevalt, et kui sa seal oled, et mina küll ei mäleta, et ma oleksin sealt mingeid ühiskonna teadmisi saanud. Ma natuke muutusin distsiplineeritumaks, aga põhiliselt arendab see sellist füüsilist poolt.

Leena: minu vaade skautidele ja kodutütardele on see, et nad on väga liiga rangelt distsiplineeritud või neil on kuidagi see kord ja suur rõhk riietusele. Et sulle öeldakse ette, et sa seisad siin ja nüüd ütled tere, et mulle siuke asi väga ei meeldi.

Nummi: aga tegelikult ma läksin sealt ära sellel põhjusel, et mitte et ma oleksin pettunud, et ma ootasin midagu muud, aga tõesti nagu need noorteühendused, millel ei ole sellist kindlat reeglistikku oma liikmetele, siis need töötavad paremini. Sest et kui on mingi keelatud vili, siis inimesed rikuvad seda. See oligi niimoodi, et kui need noorkotkad ja kodutütred kuskile laagrisse läksid, siis kohe esimesest päevast kukkusid jooma ja laaberdama. Ok tegid karistuseks 20 kätekõverdust, aga siis läksid tagasi ja jõid edasi. Et TENis seda ei ole.

Moder: ok, aga teeme ühe viimase harjutuse. Mõelge iga organisatsiooni taha loom. Mis loomaga teil see seostub.

Nummi: TENile ütleks skunk näiteks, et laseb sul ühe korra haisu külge ja siis see haiseb väga kaua ja maha pesta ei saa. (NAER)

Helga: ei ei pane skunki

Tarmo: TENile paneks kõige rohkem koer pigem, sest koer on selline, kes on inimese parim sõber. Kassid ei taha nagu iga inimesega sõbrustada, aga koerad on enamasti sellised, kes tahavad iga inimesega sõbrustada, liputavad saba ja väga sõbralik nagu TEN.

Moder: mis loom skautide ühing on?

Leena. Ma ütleks veel, et minu meelest on TEN hunt. Et hindid ründavad karjas ja samas on igaühel neil ja seal... hundid on minu meelest ka kõik väga suured isiksused. Et samas nad töötavad ka grupis ja neil on mingid rollid seal, et TEN on nagu rohkem hunt ja skaut on valvekoer.

Triin: ma oleksin pakkunud, et TEN on nagu rohkem kameelion ja samas natuke nagu mingi amööb. Et ta on hästi mõnusalt valmis kaju muutma ja värve ja värke. Aga skaute ma pakuksin, et on sipelgad, sest nad on hästi usinad ja tegusad ja minu meelest on neil struktuur hästi paigas .

Moder: nii aga väitlusselts ja rattaühing?

Helga: väitlusselts võiks olla mingi häiriv loom. Heas mõttes häiriv, et ta on nagu see Öökull selles raamatus, selline tark ja hästi siuke kirja pani kõik.

Triin: mingi panter või a la siuke jõulisem

Mari: paneme kohe lõvi ära ja

Leena: ei no mitte lõvi. Mulle see Prussakov meenub nagu orav rattas.

Moder: ja Eesti roheliste liikumine?

Triin: tigu. Nad liiguvad hästi järjekindlalt ja hästi keskkonnateadlik

Nummi: kärnkonn sobiks

Leena: minu meelest sobiks see tigu ka seepärast, et nad veavad oma maja seljas, et rohelistel on ka nagu päris see suur valdkond, millele nad peavad vastu seisma justkui koorem seljas.

Nummi: Ma ütlesin kärnkonn, et nad sulanduvad hästi keskkonda, et vahel ei pane neid tähelegi nagu rohelistega on. Aga samas kui keegi bioloogiat teab, siis kärnkonna don mürgised, lakud kärnkonna, siis kohe reageerivad sellele. Et vahetavahel kui meil tuleb selline ühiskonna teema, kui keegi neid torgib, siis nad ka reageerivad.

Moder: ok, väga hea. Täna oleme siin paljudest asjadest rääkinud ja mina olen väga olulist uut ja huvitavat infot saanud. Et kõige lõpuks küsin, kas te ise ka kuulsite täna siin enda jaoks midagi uut või midagi, mille peale te polnud varem mõelnud

Leena: mina ei teadnud, et varem Prussakovi rattaühing on olemas

Helga: minu jaoks oli huvitav see küsimus, kuidas erinevad organisatsioonid on omavahel seotud ja ma ka ei teadnud sellest Prussakovist varem midagi, et see oli päris huvitav.

Triin: ma arvan ka, et kõik on hästi põnev ja huvitav lahti rääkida eriti just seepärast, et on keegi kolmas isik, kesküsib ja paneb mõtlema. Juhuse tahtel oli meil paar päeva tagasi sarnane istumine, kus me omavahel rääkisime umbes samadel teemadel, aga noh siis küll rohkem TENi siseselt. Aga see rääkimine nagu taastoodab end ja nüüd kui keegi kolmas isik kõrvaltvaataja rollina seda läbi kõib, siis see on hoopis teistmoodi ja paneb pildi kokku.

Moder: kui teistel midagi lisada ei ole, siis ütlen veelkord suur suur aitäh, et te nii toredalt täna kaasa mõtlesite ja huvitavat vestlust pakkuda.

Lisa 3.3 fookusgrupi intervjuu Eesti Väitlusseltsi noortega

Osalejad: Uve, Liisa, Herman, Laura ja Andreas

Moder: enesetutvustus ja kodukord

Alustame sellest, et igaüks ütleb, et kaua ta on organisatsioonis olnud ja mis on teie seos organisatsiooniga.

Uve: aktiivselt olen olnud liige tudengi ajal kaks aastat ja keskkoolis käisin kahel turniiril. Vahepeal oli pikk paus. Praegu olen Tallinna Väitlusklubi president, Eesti Väitlusseltsi nõukogu liige ja Tallinn IV peakorraldaja.

Liisa: mina olen väitlusseltsis neljandat aastat tänu Rocca al Mare väitlusklubile, mille liige ma olen. Olen osalenud kolmedel EMI-del keskkooli väitluses ja olnud aktiivne väitluses

Herman: väitlusseltsis olen olnud natuke üle aasta, ametlik liige umbes kuu või kaks. Sisukas aasta, olen osalenud erinevatel turniiridel. Olen ka TIKi väitlusklubi liige

Laura: sarnaselt Hermanile TIKI väitlusklubist ja samuti üle aasta olnud tegevuses.

Andreas: olen Rocca al Mare väitlusklubist, väitlema läksin 8. klassis ja olen ka turniiridel käinud.

Moder: ok, väga hea. Nüüd püüame koos kirja panna kõik need aspektid, mis teie arvates EVS kui organisatsioon annab ühiskonnale ja üksikindiviidile.

Liisa: annab mõtlemaid inimesi

Andreas: eneseväljendusoskuse

Herman: aktiivsed inimesed

Uve: suunab valgust ühiskonna valupunktile

Andreas: muudab sellega seotud inimesed iseseisvamaks selles mõttes, et nad ei ole nii vastuvõtlikud propagandale ja on kaalutlevamad ka

Liisa: ja enesekindlamad

Andreas: ja samas demagoogiale ka ei alla nii lihtsalt

Liisa: eneseteostus

Laura: vaidlemisoskuse annab

Uve: sissetuleku

Herman: tuleviku väljavaate, lähed nt töövestlusele

Uve: annab sotsiaalse pagasi, mitte ainult sõbrad, vaid ka tööalased kontaktid. Täiesti ratsionaalselt mõeldes

Laura: keelepraktika

Andreas: retoorika ja esinemisoskus

Uve: tõstab sotsiaalselt positsiooni, see saab kindlustatud

Moder: mis veel?

Uve: pure fun! Meelelahutus

Andreas: ühiskonnale annab hunniku tarku inimesi, kui oled väitlusseltsis 10 aastat tegelenud, siis kultuurikihis on ikka palju tarku inimesi

Laura: egoisimi annab ka ikka juurde

Uve: jah seda ei taha me tunnistada, aga lõpuks tuleb ikka, et noh siis võib öelda, et ülbust ka

Liisa: samas ta annab tolerantsust ka

Uve: aga see ülbust võib anda ka jõu ülbusest üle olla järgmises faasis. Ja siis on veel see, mis on EVSi missioon, et paneb ühiskonna mõtlema selles suunas, et tugevam argument võidaks. Selline utilitaarne printsiip

Laura: vabaaja veetmise võimalus

Uve: majandusele annavad paremaid töötajaid, pädevamaid ja produktiivsemaid töötajaid

Laura: oskuse ennast jamast välja rääkida

Moder: kas on veel ideid? (vaikus). Ok nüüd, kui oleme üles loetlenud need erinevad tegevused, mida EVS annab ühiskonnale ja inimesele, siis mis te siit esile tõstaksite?

Laura: sotsiaalne pagas ja väljendusoskus

Andreas: see mõtlevad inimesed ja ratsionaalsed seisukohad on ka oluline

Moder: ok, väga hea. Arutleks nüüd koos selle üle, mis on organisatsiooni elujõulisuse taga, kes hoiab organisatsiooni jätkusuutliku ja areneva. Mis paneb organisatsiooni hästi funktsioneerima?

Andreas: mulle tundub, et ta on jätkusuutlik isenesest, et kui väitlejad hakkavad väitlema noorena, siis mingil hetkel on nad kohtunikud ja siis varsti oled sa kuskil juhatuses ja eestvedaja. Et enese seest tulevad need tüübid, kes vedama hakkavad asja.

Uve: ma arvan, et see tegevus kui selline on piisavalt kõitev

Laura: sul on ise võimalus kogu aeg areneda ja muudkui täiendada, eneseteostus

Andreas: väitlusest ei saa nagu iialgi küllalt

Uve: see on peaaegu ammendamatu

Liisa: jah sul on nagu alati midagi, mis sa saad

Laura: jah ja rutiini ei teki, sest teemad vahelduvad

Moder: kas võib siis öelda, et liikmed ise on organisatsiooni elujõulisuse taga

Liisa: mina ütlesin pigem, et kogu selle süsteemi korraldus. Kuidas see on nii, et kui sa keskkooliväitlusest lähed edasi kohtunikuks ja organisatsioon ise on loonud sellise teeraja

Moder: aga mis on iga liikme roll selles, et organisatsioon areneks ja tegutseks aktiivselt ning laiendaks oma kandepinda?

Hermann: olla ise aktiivne ja pärast seda kui oma väitlused on tehtud, arendada ise järeltulevat põlve

Andreas: piisab minu meelest ka sellest, kui sa käid lihtsalt üritustel

Kõik koos: see on jah elementaarne, mida ei tohi unustada

Moder: kas liikme roll on ainult see, et ta käib üritustel ja väitleb ning õpetab noori?

Uve: einoh, siis võib ju rääkida ka asjade korraldamisest kohe ehk siis puht selline organisatsiooni arendamise töö

Moder: aga kuidas te tunnete, kas teid kui Eesti Väitlusseltsi liikmeid organisatsioonis kutsutakse üles aktiivselt kaasa lööma või pigem peab initsiatiiv tulema teilt endalt, et midagi korraldada või ära teha?

Hermann: kõik, mis puutub turniiridesse, siis ise ei pea midagi tegema, kõik jookseb kätte. Kõik, mis puutub ettevalmistusse kõik see tuleb ise ära teha.

Liisa: tegelikult me oleme ise ka korraldanud turniire, siis Väitlusselts oli väga palju nagu võimeline kaasa aitama ja andis abi

Hermann: me ka siis praegu tegeleme ühe turniiri korraldamisega. Meie motivatsioon oli see, et kui on tudengitele rahvusvaheline turniir nüüd siis Estonia Open Eestis, siis võiks olla ka keskkoolidel selline asi. Korraldada ise midagi.

Andreas: meie tegime enamvähem õnnestunult ühe võiduvaba turniiri

Moder: aga kuidas teile tundub, kas EVSi liikmena on teil palju võimalusi midagi ise ära teha?

Laura: võimalusi on jah

Andreas: eriti lihtne on turniire teha. See pole mitte midagi rasket. Teed listi paar kirja ja helistad mõned inimesed läbi ja ongi olemas.

Liisa: võimalusi on, aga aega on vähe. Tegelikult praegult liikmed lähevad järjest aktiivsemaks, et korraldada neid üritusi.

Andreas: kui mingi idee on, et voh teeks selle, siis see asi ära teha pole mitte mingi probleem EVSis. Sa ei pea mingi meeletult, kaks aastat ette planeerima, et midagi ära teha seltsis, võisid lihtsalt kohe teha, kui idee tuleb.

Uve: ma ise kujutan ette, et iga keskkooli väitlusklubi võiks küll ühe turniiri iga paari aasta või aasta tagant korraldada. See ei pea üldse olema ülevabariigiline, võib täitsa olla enda jaoks, kui võtta oma kool või paar piirkonna kooli juurde.

Liisa: aga praegult suurematel keskustel ongi ju. Tartu jõuluturniir, TIKi turniir, siis RAMi võitudevaba turniir ja siis Sütevaka turniir. Et tegelikult igaüks teeb.

Hermann: TIKi asi on G5 asi.

Andreas: kui liiga palju üritusi teha, siis keegi ei viitsi käia enam

Laura: põhiline magnet on ikka suured meistrivad, kus ülevabariigi tulevad kõik kokku. Võitlusjanu.

Moder: nüüd ma palun, et igaüks ütleks kolm põhjust, mis paneb teid organisatsioonis kaasa lööma ja tegutsema.

Liisa: kui laiali tõmmata, siis esiteks väitlusseltsi inimesed, siis väitluse teemad ja see millega väitlus tegeleb ja kolmandaks minu väitlusklubi.

Moder: laienda natuke seda viimast. Mismoodi see väitlusklubi sind motiveerib

Liisa: ma mõtlesin selle all seda, et kui ma üksi oleksin kuskil nt Vastsekuutse koolis ja peaksin ise väga palju pingutama, et organisatsiooniga ühendust saada, aga praegu on mul tore grupp, kellega mul on samad huvid EVSis, siis see ka motiveerib.

Hermann: huvi sotsiaalsete ja maailma probleemide vastu ja nende teemadel arutamine. Õigemini selle huvi üldse tekitab väitlustegevus ja praegult on see üks põhimotivaatoreid. Ses mõttes, et ma kavatsen midagi sellist ka õppima minna ja ma olen eriti huvitatud kõigest sellest praegu. Siis siia kõrvale läheb kohe see, et on suhteliselt palju inimesi, kellega rääkida nendel teemadel erinevalt paljudest muudest keskkondadest. Teiseks võib-olla tühipaljas hasart ja kolmandaks lihtsalt vaheldus tavalistele nädalavahetustele ja koolinädalatele.

Moder: ehk siis see on üks vaba aja veetmise vorm sinu jaoks?

Hermann: jah

Moder: kas see hasart motiveerib sind selles võtmes, et sulle meeldib võistlustel käia ja sarnaselt spordiga tulemuse nimel töötada?

Hermann: see on nagu üks kaastegur mitte juhtivtegur, et ma pean võitma. Et jaah see on siuke lisa tõukejõud.

Laura: võib-olla on asi selles, et me oleme Hermaniga ühes tiimis, aga mul on enamvähem samad põhjused. Üks asi on eneseteostus ja eneseareng. Et ma väga kõnelema ja esineda ei julgenud üldse enne, et selles mõttes mulle meeldib. Et on näha, et olen millegiga hakkama saanud. Siis just see vaheldus ja vaba aja veetmine. Et muidu sa istuksid kuskil kodus ja õpiksid oma matemaatikat või istuksid arvutis onju ja siis kolmandaks see sama analüüsimine, arusaamine maailma asjadest ja teada saamine.

Andreas: jah maailma asjadest saab teada peale igat turniiri. Kui on mingi meistrivate teema olnud, siis seal meistrivatel käinud väitlejaga ei taha enam sellest teemast rääkida, aga selles mõttes on õige, et üsna aktuaalsete teemadega saab väitluse kaudu olla kursis, millega ma muidu ei oleks, kuna ei viitsi nagu lehti lugeda. Ma loen neid asju, mis endale meeldib, mitte seda, mis Iraagis toimub. Aga siis kindlasti on vinge ennast arendada, kõik need väitlusoskused, et a la argumenti kokku panemine ja ümber lükkamine. Need oskused on väga vinged ja üldse nagu mõtlemisoskused, et sa suudad ka näha kahte poolt ja ei ole võib-olla nii silmakirjalik. Ja siis et oskad võib-olla pärast mingeid otsuseid paremini vastu võtta. Et kui on raske küsimus, siis väitle läbi korraks enda jaoks, vaatad ja püüad mingi sünteesi luua.

Uve: mul on see hasart ja tunne, et ma suudan olnud kogu aeg üks esimesi asju. Ma võin iga päev lugeda ja tõlkida. Teiseks on inimesed väga tähtsad, kellega saab midagi arutada ja vestlused, mis õlleklaasi taga tulevad on väga kütkestavad ja siis eneseteostus ja eneseareng.

Moder: te tõite päris palju sarnaseid asju välja. Mis te arvate, kas ühes organisatsioonis on kokku tulnud palju sarnaste põhimõtete või maailmavaadetega inimesed, kellega on lihtsam ühine keel leida ja te tunnete, et kuulute nendega kuidagi ühte gruppi? mis nende inimeste juures oluline on

Uve: see, kuidas väitlejad suhtlevad. Ma ei tea, mis selle asja nimi on, aga see tunne, et me võime rääkida omavahel poliitiliselt ebakorrektsed nalju ilma, et keegi solvuks selle peale, on mingis mõttes suur väärtus. Ja see on Fun

Andreas: ja samal ajal on see sisuline ja kõik saavad nagu sellest aru

Uve: jah just.

Andreas: meie väitlusklubis kipuvad olema väga sisulised väitlused väga nõmedate ja labaste stereotüüpsete naljadega. Et see sama immigratsiooni teema, siis tegime mingeid hulle neegrite ja türklaste nalju, ja kõik saavad tegelt aru, et see ei ole tegelt nii ja me ei mõtle seda tõsiselt.

Uve: ja jah

Liisa: kui sa oled Väitlusseltsi sees ja suhtled nende inimestega, siis tegelt näed, et kõik on nii erinevad. Et selles mõttes sa ei näe, et oh my god me oleme kaksikud või need on minu hingesugulased, aga üldse need naljad on ühesugused ja arusaamad on ühised.

Andreas: ma mõtlesin ka vahepeal, et väitlejad on hästi sarnased, aga tegelt absoluutselt ei ole. Et a la ükskord on vastas tublid oivikud ja siis teises voorus a la satanistid ... väga väga lai spekter inimesi. Ma praegu püüan välja mõelda, mis see ühendab neid..'

Uve: esinemisjulgus ja tahe

Laura: see informatsiooni analüüsimine, väitlemine ise ja argumenteerimine. See, et tulevad inimesed kokku, kes tahavad teada saada ja

Uve: soov mõista

Laura: just'

Liisa: et see on nagu ühest otsast on nagu elustiil, aga teisest otsast mitte selline nagu skaudid või muud sellist. Et kui keegi on väitleja, siis see ei takista tal samal ajal olla ka või näiteks mängida footbaga või sõita skimboardiga. Et nagu see on mingi ühine asi, mida nad teevad ja saavad vaheldust muust tegevusest ka.

Hermann: ma siin ka mõtlesin, et need inimesed on tõesti väga erinevad kui võtta see läbilõige väitlejatest. Ma polnudki varem mõelnud selle peale nii.

Moder: ok, väga hea. Järgmisena teeme ühe väikse kirjaliku harjutuse. ....

Moder: nii suur tänu teile kõigile ja jätkasime nüüd siinkohal natuka laiemalt. Ma palun, et te mõtlesikite sellele, et erinevaid noorteorganisatsioonide, mille liikmeks on erinevaid noori inimesi on meil väga palju. Lisaks on kindlasti teie tutvusringkonnas neid, kes ei kuulu ühtegi organisatsiooni. Et mis teie arvates on need põhjused, miks osad noored liituvad organisatsioonidega ja teised mitte. Kas need noored erinevad põhimõtteliselt millegi poolest või millest see organiseerumise soov tingitud on?

Hermann: ma näen kahte põhjust. Üks on see, et kui noor näeb seal organisatsioonis seda, mis teda väga huvitab ja näiteks mind huvitavad sotsiaalsed probleemid ja ma tahan väidelda ja teine põhjus on see, et inimesel on mingi aktiivsuse geen, mida ta peab kuskil realiseerima. Ma arvan, et neid on päris palju tegelikult.

Liisa: ja miks osad inimesed ei osale organisatsioonides on see, et see vanus, kui tullaakse organisatsiooni on mingi teismelise iga ja väga paljud on selleks ajaks juba leidnud selle, mis neid huvitab. Nt maalikunst või vms ja kui sellist organisatsiooni ei ole, siis pole mõtet siduda asjaga, mis võtaks neilt aega ära ja ei huvita.

Andreas: ma arvan, et osaliselt on väga suur põhjus ka see, et lihtsalt ei teata infot. Pooled vennad ei teagi, et Väitlusselts on olemas. Kui sa lähleksid nt tänavalt suvalise käest küsima, ta ei pruugi olla üldse kuulnud sellest. Kui tema koolis ei ole üldse klubi ja keegi pole tema koolis väitlusega tegelenud, siis ta üldse ei teagi sellest võimalusest. Ja ma ka ei teadnud, kui oma koolis näidisväitlust nägin.

Moder: ok, aga tuleme veel korraks tagasi selle juurde, miks noored organisatsioonidega liituvad. Ükhe aspektina mainiste juba aktiivsuse välja elamise kanalit, aga kui palju on siin mõjuteguriks näiteks kollektiivse kuulumise vajadus või soov midagi ise ära teha.

Laura: see on kindlasti oluline, et leiad uued sõbrad.

Andreas: või siis teine võimalus, et kuna kõik su vanad sõbrad väitlevad, siis lähed ise ka vaatama, mis nad teevad. Päris paljud tüübid on minu meelest võtnud oma sõpru kaasa. Et see kollektiivne mõju on päris suur.

Liisa: aga see on pigem klubiliselt kui Väitlusseltsi põhiselt. Sa pead olema ikka väga kaua väidelnud selleks, et sa mõtleksid, et kui sa lähed väitlusüritusele, siis on sul palju sõpru ees teistest klubidest.

Uve: üks asi, mis väitluses on veel, mida ma olen rahvusvahelistel turniiridel kogunud on see, et prestiiž, mis väitlusel on. Kui sa käid Mmil, siis sind pannakse 4 täрни hotelli elama, tasuta söögid ja värvid, et see on vinge nagu siuke. James Bond.

Laura: noorteparteid on need, kus sa lähed oma vaateid ja tõekspidamisi läbi suruma

Hermann: TENi ja seltsi ja siukestesse organisatsioonidesse sa lähed ikka midagi saama, mitte poliitikat tegema või sihilikult oma arvamust läbi suruma

Andreas: sellised asjad on ka nagu õpilasmavalitsuste hullud organisatsioonid, kus osad tüübid tahavad kõvasti midagi teha.

Laura: need jah tahavad hullult lihtsalt korraldada

Hermann: ma ise olen ühe korra käinud seal õpilasmavalituses ja inimestele lihtsalt meeldib rääkida seal.

Laura ja Liisa: ja jah see on täpselt selline koht

Moder: kas ma saan teist õigesti aru, et noored liituvad EVSi suguste organisatsioonidega, et midagi saada. Kas sõpru, teadmisi, oskusi või vaba aja veetmise võimalust või muud sellist?

Laura: jah, vaevalt, et keegi läheb mõttega, et ma tahan maailmale nii palju anda

Hermann: või siis saab mingit isiklikku kasu sellest

Andreas: jah nii õilsad vennad ka ei ole, et ma lähen väitlen, kuna teistele meeldib

Uve: ja isegi, kui sa teed midagi teiste jaoks, nt mingi väitluskoolituse vabatahtlikkuse alusel, siis sa ise ikka saad sellest midagi – sotsiaalse kogemuse’

Andreas: või siis lihtsalt mingi ego boost, et tahtsid mind, ma siis lähen kohale

Uve: no just just. saad mingi kontaktibaasi ja oma nime ehitada

Laura: jah just, me oleme egoistid

Andreas: ikkagi on ego värk jah. Võib-olla need, kes ei ole mingis organisatsioonis leiavad selle kuskilt mujalt. No näiteks mõni istub kuskil jõusaalis ja pumpab ja see on temale arendav.

Laura: täpselt

Moder: aga kui te mõtlete nüüd natuke väitlejatest kaugemale, et miks noored liituvad nt Skautide Ühingu, Roheliste Liikumise, poliitiliste organisatsioonide või mis iganes kolmanda sektori organisatsiooniga?

Uve: mina arvan, et see taandub ikka lõpuks samale asjale. Kui sa oled roheline peast, siis see annabki sulle hea enesetunde ja rahulduse, kui sa saad end teostada vastavas organisatsioonis.

Laura: ja sa aidad maailma. Skautluses õpid ka loodust tundma ja kui oled üks metsas, saad hakkama

Uve: jah mingi küpsis on alati olemas, aga kõik inimesed ei teadvusta seda endale alati muidugi.

Moder: ok, järgmisena teeme uue harjutuse. Hakkame tegema koos kollaži. ....Kollaazi teemaks on: Mis on noorteorganisatsioonide/kolmanda sektori roll tänases Eesti ühiskonnas.

Nii ja alustame nüüd kollaažide kommenteerimisega.

Laura: et siis noorteorganisatsioonid on vaga vesi sügav põhi. Alguses tunduvad lihtsalt ühingud, aga tegelikult annavad elupagasile palju kaasa. Nad lisavad elule värtsi, magusaid hetki ja huvitavaid uusi inimesi.

Hermann: ma ei mõelnud isegi nii palju noorteorganisatsioonidele kui üleüldse kolmandale sektorile. Mul tuli kohe meelde ühiskonnaõpetus ja kõik sellest lähtuv, et need on siin kodanikud ja kolmas sektor. Siin on suur kohvriga onu ehk poliitik, siin on sotsiaalne ebavõrdsus. See punane auto on selline suur ilus asi, mis liigub järjest üles poole ja mille mootoriks on kolmas sektor. Kolmas sektor viib sihile surve ja aktiivsuse ja heade eesmärkide kaudu ja läheb sellest korrumppeerunud poliitikust üle ja lahendab selle probleemi siin, selle sotsiaalse ebavõrdsuse.

Uve: mina arvan, et kolmas sektor ja noorteorganisatsioonid aitavad aktiivsetel inimestel tegutseda, kes on valmis kasutama innovatiivseid lahendusi, ettenägevad inimesed. Ühtlasi annab kolmas sektor hoolivust, mis on Eestis veel natuke puudulik meie majandusliberaalses asjas ja ühtlasi on need inimesed kahe jalaga maa peal, kuigi vahest on nad siuksed lennukad ka. Õiges tasakaalus on mõlemat vaja. Ja sotsiaalset turvatunnet on ka olemas tänu kolmandale sektorile ja noorteorganisatsioonidele.

Liisa: see kollaaž näitab seda, et siin on keskel puu, mis ühendab liikmeid üheks ter vikuks, aga mitte tavalisi liikmeid, vaid siukseid liikmeid, kes ei taha olla nagu ülejäänud inimesed. Kolmas sektor ühendab sarnaste huvidega inimesi, neid kes erinevad natuke hallist massist.

Andreas: mul tuli pool üldorganisatsioonide ja pool väitluspõhine. Et siit tuleb see väitlus, sisse, et sa saad teadmistepagasi, mida pakub lugemine ja õppimine ja see läheb sulle kotti, mida läheb pärast elus vaja. Samamoodi annab teadmisteklotsid, mida sa saad pärast ise kokku hakata panema. Ehk sa saad mingid oskused, mida sa saad pärast ise rakendada. Ehk siis väitlus ei õpeta sulle, kuidas elada, vaid õpetab sind mõtlema ja siis on see väitluskaamera, mis filmib seda probleemi. Väitlus näitab, mis toimub. Võib-olla lähevad siia alla teised organisatsioonid ka, mis annavad sulle midagi teada. Siis siin on kõik su sõbrad, kes selle rongiga tulid, et need on suur sõprade hulk ja nad lähevad rongiga siia ilusasse majja, kus on kõigil hea ja tore olla. See on siuke hästi ilus koht ja kõigil on seal hea ja tore. Ja siis tema siin on tegutsemishoos, tal on täielik hasart peal ja talle meeldib sellega tegeleda ja siin on nagu organisatsiooni töö täies hoos käimas, et ta on parasjagu nautimas seda tegevust, mis ta teeb. See linnuke siin on valmisprodukt, et ta on nagu rahu ise, ta on endaga rahul, et ta saab midagi teha.

Moder: ok, väga kena. Nüüd olemegi jõudnud viimasesse blokki, et koos arutada veel ühe teemalõigu üle. Siin teie ees on 5 organisatsiooni.

Hermann: mis see neljas on?

Moder: Prussakovi Rattaühing on organisatsioon, mis neist viiest kõige mitteformaalsem, neil on olulisel kohal just „fun” ja pigem hobiline tegevus. Nad korraldavad rattamatkasid ja võtavad sõna ka aktiivselt meedias keskkonna teemadel. Ja nad natuke haakuvad ka roheliste liikumisega mõttesuunaga.

Aga kuidas teile tundub neid 5 organisatsiooni vaadates, mis mõttes nende liikmed erinevad või sarnanevad. Mis seosed teil neid organisatsioone vaadates tekivad. Püüaks selliselt võrdlevas võtmes rääkida.

Hermann: väitluseltsi suhtes mõeldes on esimene seos TEN ja teine roheline liikumine, sest esiteks TENis on väga palju Eesti Väitluseltsiga ühiseid liikmeid. Kui analüüsida miks, siis tegelikult TENi tegevus kattub ka osaliselt väitlusega. TEN on nagu rohkem *softim*

Andreas: neil on ka tegelt täpselt samad väärtused. Kõik see arutelu ja jõudmine resolutsioonini

Uve: aga neil on konstruktiivsem, meil on selline clashiga, aga neil vist ei pea olema nii üheselt

Andreas: neil jah otseselt sõda ei käi, aga see kaasneb diskussiooniga. Et nad ikka arutavad kõiki teemasid mõlemalt poolt ja leitakse mingi sümbioos sealt jne

Uve: aga võitja ju välja ei tule?

Andreas: võitja tuleb seal assambleedel, kas su reso läheb läbi või ei. Seal läheb väitluseks. Kui üks ütleb, et see punkt on halb, siis sina ütled, et hea.

Moder: aga püüaks nüüd võrrelda natuke üldisemalt. Kas igal organisatsioonil on liikmeskonna nägu natuke sõltuv ka sellest, mis valdkonnaga organisatsioon tegeleb?

Mis neid veel eristab ja ühendab?

Uve: ma arvan, et roheline liikumine ja Purssakovi rattaühing on tugeva sotsiaalse närviga. Et neil on selline ühiskondlik asi hästi hingelähedane. EVSil ja TENil võiks ka teoorias olla, aga väitluseltsi puhul on seal nii palju muid faktoreid ka. Et ei ole ainult hool ühiskonna ees, vaid muud ka. Skautide puhul on ka tegelikult mingi hoolivus ühiskonnast ilmselgelt olemas. Tegelt ma hakkasin vaatama, et see hoolivus ühiskonnast on kõigil tegelt olemas, aga erinevas ulatuses

Liisa: et siis see ka, et kuna kõik on noorteorganisatsioonid, siis kõikides nendes on nagu inimesi, kellele ei piisa lihtsalt sellest nagu haridusprogrammist, mis on pakutud. Kõik nagu tunnevad, et neil jääb midagi puudu. Ja seda asendavad siis organisatsioonid

Andreas: need kõik on vist sellised organisatsioonid, millel on põhirõhk nendel üritustel, mis korraldatakse, et tüübid tulevad kokku ja siis toimub mingi asi. Et a la rohelised tulevad kokku ja sõidavad rattaga või teevad mingi asja ja kõik on nagu ürituste baasil. No väitlus on ju ka. Kuigi väitlus on võib-olla kõige vähem selline ühe ürituse värk, et ei ole nii, et osaled meistikatel ja kõik, vaid sul on iga nädal klubi, kus käid. Et skautidel on võib-olla nagu rohkem ürituste baasil.

Laura: minu meelest nad käivad küll pidevalt koos

Moder: aga kui te mõtlete nende noorte inimeste peale, kes on erinevate organisatsioonide liikmed, siis mille poolt nemad erinevad või sarnanevad?

Andrea: aktiivsed on nad kõik

Liisa: erinevus on võib-olla see maailmapilt ja erinevad prioriteedid. Kui rääkida inimestega nagu Skautide Ühenduses, siis keegi ei leia, et umbes see Iraagi sõda või ma ei tea uus tubakaseadus on nagu mingi kõneväärt teema, aga samas kui nagu rääkida Väitluseltsi liikmetega ja küsida, et oo surmasõlme oskad või midagi siukest, siis vaadatakse, et sa oled mingi lollakas või miks siukest asja peaks üldse kunagi vaja minema. Et võib-olla on need erinevad prioriteedid, mis erinevad on.

Laura: võib-olla vahe on ka selles, et need rohelised või ma nendest rattaühingu liikmetest ei tea nii palju, aga nad on need, kes tulevad ja tahavad midagi muuta. Siis väitluselts ja TENid tulevad ja arutavad sellel baasil. Kui teistel on mingi eesmärk muuta ja realselt ära teha, siis väitlejad pigem lihtsalt arutavad. Me ei lähe ju ametlikke seadusi muutma ja poliitikat tegema.

Hermann: tegelt seal TENi sessioonil koguti ka minegid allkirju ühe komitee projekti elluviimiseks. Inimesed on seal happyd ja hakkajad, aga lõpuks ei tule sealt realselt midagi välja.

Laura: aga neil ei ole ju eesmärk midagi muuta.

Andreas: nad jah püüavad midagi muuta. Minu meelest oli nende eesmärk, et nende resod jõuavad kuhugi linnavalitsusse või nii. Mulle tundub see ka, et rohelised lendavad kokku ja ma ei tea, kui palju seal üldse diskussiooni on. Võib-olla on nad kõik nii rohelised, et polegi midagi enam arutada. Ja siis kõik lähevad päästavad planeeti.

Liisa: mis TENi puhul mulle veel silma on jäänud on see, et teised nagu ei propageeri, et vaadake me oleme lähedad, aga nemad võtsid endale nime ka TEGUSAD EESTI NOORED, et tegelt nagu väitlejad, skaudid ja rohelised on sama tegusad ja tegusamadki ürituste arvu või midagi siukest lugeda, aga TENikad pidid kohe endale selle nime võtma. Suht haige värk.

Uve: ma ise olen selle tegemise koha pealt mõelnud, et see on küll väga vahva, et me arutame neid asju ja see on jumalast hea, aga et mingid ideed on mul endal sellised, mis ma arvan, et on jaburad no mini sotsiaalpoliitika näiteks, et miks Eestis ei rakendadata mingeid asju ja ma olen selle ääre peal praegu, et ma

võib-olla olen valmis kirjutama mingi artikli kuskile ajalehte ja selle teema tõstatama. Et Väitlusseltsil on seda pagasit, mida anda ühiskonnale väga palju ja küsimus on siis selles, kuidas seda anda nii, et see ei oleks poliitiline. Kuid samas teiselt poolt ma näen vajadust olla apoliitiline.

Moder: aga kas teistel organisatsioonidel ei ole siis seda pagasit?

Uve: neil võib olla, aga neil ei ole seda piirangut peal. Ma ei kritiseeriks teisi, vaid ütleks, et Eesti Väitlusselts ei kasuta oma pagasit ära täiel määral.

Andreas: võib-olla jah meie siin EPLis väga tihti ei kirjuta, aga rohelised ja teised pasundavad pidevalt

Uve: jah just. Meil võiks olla rohkem õigust pasundada ka sisuliselt, aga kui ma nüüd mõtlen, et ma hakkam kirjutama ajalehte teemal, kas neerude müümine võiks olla legaalne või mitte, siis mul ei ole ühtegi head põhjust seda kirjutada. No ma olen väitleja, ok, aga mul ei ole ühtegi lähedast inimest, kellel on mingi neeru probleem või ma ei kuulu ühtegi parteisse, aga ma lihtsalt mõtlen, et see oleks hea idee. No homoabelud on ju samamoodi. Homoks ma ennast ei tunnista, geidi vastu mul midagi ei ole, parteisse ma ei kuulu, aga samas nagu ma ei saa aru, kuidas riik saab olla nii loll, et mitte gei abielusid lubada. No sellised asjad.

Liisa: võib-olla mitte just see, et ei olegi vaja, et sa mingi poole võtaksid. Aga mida mina olen mõelnud on see, et tihtipeale väitlejad saaksid diskussioonide juures olla. Näiteks ETV-s see saade Foorum, kus poliitikud räägivad. Ja teinekord vaatad neid argumente ja mõtled, et issand jumal, kui seal oleks üks väitleja ja teeks mingi märkuse, et praegu ei ole õige aeg arutada selle üle, kes kelle maja eest kui palju maksis või midagi sellist. Moderaatorina saaks väga palju inimressurssi kasutada.

Moderator: kas ma sain teist õigesti aru, et te väidate, et näiteks rohelistel on lihtsam ühiskonnas sõna võtta, kuna nad kuuluvad kindla tegevusvaldkonnaga organisatsiooni ja neil on seega omad raamid, milles rääkida, aga väitlejatel on raskem, kuna neil ei ole ühte kindlat teemat ja spetsiifilist valdkonda?

Hermann: miks rohelistel on lihtne on see, et kogu see roheline teema on nii üles haibitud.

Liisa: Väitlusselts võiks tegeleda analüüsiga, aga loogiline on ka see, et me ei saa avaldada arvamust, et näiteks võiks legaliseerida homoabelud, sest Väitlusseltsis ei ole inimesed koos selleks, et toetada homoabelusid ja see jätkaks vale mulje.

Andreas: ma just mõtlesin sama, et ametlikult väitluses ei selgu ju tõde.

Liisa: jah, et kui Uve kirjutaks lihtsalt analüüsiva artikli, siis see oleks Ok, aga kui ta kirjutab, et Väitlusselts arvab nii, siis see kuidagi solvab teisi või nii.

Moder: ok, aga püüaks nüüd mõelda iga organisatsiooni taha looma, millega nad teile seostuvad, siis mis loom oleks teie arvates nt TEN

Liisa: meduus

Hermann: TEN oleks see, kuidas eesti keeles on ... kass, kes jookseb kõrbes ringi. Mingi suslik. Hästi kiire sebija ja aktiivne ja uudishimulik. Ta võiks olla hästi lõbus loom.

Uve: natuke nagu see Ice Age i pähklipureja või

Koos: jah jah

Hermann: isegi rohkem see, kelle häält Anu Lamp teeb, ma ei tea selle looma nime.

Moder: mis loom oleks skaudid

Hermann: orav. Skaut, siis tuleb mulle kohe meelde see vana Flindstonei multikas, mida ma vaatasin 5-6 aastasel, seal need karusnahkselt riietatud, nende mütsid on ka sellised.

Andreas: mulle tuleb mingi vapiloom, nt kotkas või

Uve: jah ma mõtlen ka, et pigem midagi sellist suurt ja võrdlemisi traditsioonidega ja mastaapne

Hermann: EVS on sebra

Andreas: mägral pole ka häda midagi

Uve: lehm – musta-valge kirju lehm

Andreas: jah lahe.

Moder: nii aga Prussakovi nimeline loom

Koos: prussakas

Uve: natuke midagi mitte tõsiselt võetavat

Laura: vaskuss

Moder: ja rohelised?

Hermann: mingi lendorav. Mingi ohustatud loom

Laura: jah

Uve: keegi kes on ohus, aga samas kissitab ja näitab hambaid.

Liisa: need, kellel on jahi piirang peal. Nt karud ja hundid

Moder: ok, saigi ring täis. Suur tänu!

Lisa 3.4 fookusgrupi intervjuu Prussakovi Nimelise Rattaühingu noortega

Osalejad: Rällu, Mihkel, Ergo, Martin, Marten

Moder: enesetutvustus, reeglid, ülevaade toimuvast. Teeme soojenduseks ühe tutvustusringi, kus igauks nimetab 3 lausega oma seose organisatsiooniga ja ütleb kaua ta on juba liige.

Marten: mina olen olnud organisatsiooniga seotud 10 aastat ja mina olen liiderdaja

Erko: mina olen ka olnud 10 aastat ja ma olen praegult ametlikult vist juhatuse liige

Mihkel: mina olen ka olnud seotud 10 aastat, aga mina olen alati olnud lihtliige

Rällu: ma arvan, et olen seotud olnud umbes viis aastat ja mina olen ühingu ametlik garderoobar

Moder: garderoobar

Rällu: jah just, ja seda esimest aastat

Martin: mina olen kaks aastat liige

Erko: Martin on spordisektsiooni juht, keskastmejuht, aga parem

Moder: ok, väga hea. Vaadates seda, et te olete nii kaua organisatsioonis tegutsenud, siis paluks teil korraks arutleda selle üle, mida teie organisatsiooni tegevus annab inimestele ja ühiskonnale tervikuna.

Mihkel: tähendab, et mina arvan, et meile endale ta annab siukest suurt elurõõmu, sest meie korraldame koos üritusi, aga laiemalt ühiskonnale võiks ta mõjuda värskendavalt

Erko: jah värskendavalt, me mõjume võib-olla teistmoodi kui teised ja see on hea. Aga jah kindlasti on ka inimesi, kes tunnevad väga ebamugavalt end meie pärast

Mihkel: aga see on väga hea, sest nad peaksidki tundma end nende asjade pärast ebamugavalt ja kuna nad ise ei tunne, siis neid pandakse tundma. Me oleme värskendajad, äratajad.

Moder: aga keda või mida te värskendate?

Marten: suhtumisi

Moder: sellega, et annate positiivset elurõõmu

Koos: jah igal juhul, üritame vähemalt

Erko: ja proovime anda asjadele teisi nurki lähenemiseks

Moder: ok, aga nimetage veel aspekte, mis Prussakovi Ühingu tegevus annab liikmetele või ühiskonnale.

Mihkel: no minule on ta andnud väga palju väga meeldivaid tutvusi, see on väga tähtis minu meelest

Rällu: elurõõmu annab

Martin: kõik olulised asjad on öeldud

Mihkel: ei et need asjad on olnud nii hõlmavad, et kõik mahuvad sinna alla. Et meil on omavahel tore ja me üritame teha väljapoole, et me avaldame ja need on sageli poliitilised küsimused, mille kohta me arvamust avaldame ja üritame seal suhtumisi muuta niimoodi, et nüüd on tulnud nagu need protestilained, aga siis kui meie alustasime, siis ei olnud nagu midagi ja siis oligi nii, et tehti mida taheti, kõigil oli pohhui ja selleks ajaks, kui valimised tulid, siis pandi lihtsalt mingid majasuurused plakatid üles ja osteti valijate hääled mingite valedesse loosungitega. Õigemini nendega, mida ei kavatsenudki kunagi täita. Meie tahame nagu poliitilist vastutust, et inimesed, kes on pukis peaksid mõtlema ja vastutama selle eest, mida nad teevad ja lubavad.

Erko: ma ei tea, kui palju me oleme suutnud midagi muuta, aga see on jah väga oluline

Moder: kas ma saan õigesti aru, et lisaks sellele, et te püüate asju ajada läbi elurõõmu ja nautida lihtsalt oma tegevust, tahate te ka suurendada poliitilist vastutust

Mihkel: jah, et inimesed saaksid aru, et poliitikud saaksid aru, kui nad mingi sita kokku keeravad. Ja seda juhtub iga päev. Me ei saa öelda, et me oleme igas teemas sõna võtnud ja osalenud, aga mõnikord tuleb sellele nagu negatiivne reaktsioon ja siis nad peavad nt kaamera ees mingeid seletusi andma, mida nad mõtlesid tegelt mitte anda jne

Moder: Rällu, mida sina esile tooksid

Rällu: mulle annab see organisatsioon lõbusaid tutvusi, vaata neid poisse siin. Kõik nad on minu sõbrad läbi selle organisatsiooni.

Mihkel: Rällu on meil siin kõige noorem. Ütle, kui ma eksin, aga ma arvan, et see organisatsioon ka nagu kasvatab sind

Koos: naer

Erko: me ei tee asju kindla plaani järgi pingeliselt iga päev, sest see ei ole eesmärk. Õhkkond on vaba, kui kasvada tahad, kui Rällul või Martinil või kellelgi tuleb mingi idee, siis organisatsioon nagu teeb. Et siin ei ole mingit hierarhiat nagu sa aru saad. Kui sa lähed Väitlusseltsi, siis seal on konkreetne juhatus, kes täidab mingit funktsiooni, aga meil ei ole seda. Kõik organiseerub iseenesest.

Mihkel: jah, ma mäletan, et me võitsime mingisuguse projektikonkursi ja me käisime mingisuguse teise organisatsiooni Falck Noorteklubiga koos Soomes. Nad tegid seal oma mingi juhatuse koosoleku. See oli nii absurdne nagu. Me olime ka seal, neil olid kõik mingisugused päevakorrapunktid ja sellised asjad, mingisugune kuradi protokollija ja sellised asjad. Aga tegelt meile oli see nii võõras, see suhtumine oli kuidagi võõras

Erko: sest siis jääbki mulje, et kõike tehakse nagu sellepärast, et see on päevakorrapunktina kirjas, noh et keegi on kirjutanud päevakorda selle või

Mihkel: no just, meie oleme lihtsalt vähem formaalsemad. Mina olen olnud ka rohkemates organisatsioonides ja ma olen näinud, kuidas noored inimesed võtavad väga tõsiselt näiteks seda, et nad on mingisugused õpilasmavalitsuste presidendid või võtavad nii tõsiselt neid ametikohti, aga pärast ei tee mitte siltagi. See amet ei ole oluline, oluline on, et oleks koos tore ja saaks midagi tehtud. See, kuidas meie sinna jõuame on teistmoodi kui teistel.

Moder: ok, mis sina arvad Marten?

Marten: ma põhimõtteliselt nõustun. Minu puhul oli see, et kui ma siin alustasin, siis ma olin 12 ja ma arvan, et mina olen seda kasvatust saanud küll

Erko: üks tarditsioon on see, et me oleme kogu selle aja jooksul käinud andmas verd, me oleme kõik doonorid. Organisatsioonil on selline üritus, kus me iga kahe kuu tagant reedel sõidame Ädala tänava verekeskusesse ja kõik kaasatulijad annavad verd, kes saavad. Ja sa pead olema 18. et anda esku. Ja mihkel ja marten käisid, kui nad olid 14 ja 12 alles. Ühesõnaga nad ei saanud verd anda ja sõid kõik küpsised seal ära jne, aga siis oli just eriti vinget hetk, kui Mihkel sai 18 ja me läksime ja tähistasime seda, et ta saab anda verd. See on nagu väike asi, aga tundub suur.

Moder: kuna teie organisatsioonil on rõhk just mitteformaalsusel, siis mis on teie arvates see, mis hoiab organisatsiooni elujõulisena?

Mihkel: meil ei ole mingeid kindlaks määratud üritusi ja liikmeskonda. Kui osadel on kiire tööga või näiteks keegi on välismaal, siis nad lihtsalt ei osale mingi aeg ja organisatsiooni tegevus on natuke soikus, aga kui on vaja jälle midagi teha, siis tulevad kõik kokku. See positiivne ja lahe seltskond toob alati kõik kokku.

Erko: alguses me üritasime teha ka mingit liikmeks asutmist ja avaldusblankette, aga enam me neid ammu juba ei tee. Minu käest on küsitud, et kuidas saab meie organisatsiooni liikmeks, siis vastus ongi see, et tuled üritustele kohale ja oledki.

Mihkel: jah just see hea tunne paneg tegutsema. Kui kunagi peaks hakkama organisatsiooni seest paha haisu tulema, mida siiani ei ole tulnud, siis see asi lihtsalt hääbub.

Moder: palun nüüd, et igaüks ütleks kolm põhjust, miks te selle organisatsiooniga liitusite ja miks te olete siin tegevad? Alustame sinust Rällu.

Rällu: mulle meeldivad need inimesed, kes selle organisatsiooniga seotud on ja nendel üritustel käia ja see tunne.

Mihkel: mul on need samad põhjused, aga ma ütlen veel ühe. Mul on see, et ma olen ka selle organisatsiooni üle uhke.

Erko: minu jaoks on see üks viis tunda, et ma olen elus. Ja mulle meeldib, kui saab nalja ja on inimesi, kes mõtlevad teistmoodi ja suudavad näha väga tõsistes argihallides asjades midagi hoopis inimlikumat.

Marten: mina oleksin väga nõus Rälluga ja lisaksin ka veel ühe, mis on tõenäoliselt see sama, mis Erko ütles, aga natuke teiste sõnadega. Et kui oli Vabanduse väljakule see potilillede parkimine, siis seal oli mingisugune mitu härrasmeest ja prouat, kes tahtsid meile kallale tulla, kuna me jäime neile ette. Või kuidagi nagu me segasime nende kiiresse ellu sisse ja nad ütlesid meile, et kuulge lillelapsed minge tehke seda kuskil mujal. Ja siis seal oli keegi, kes läks kanal 2 operaatorile kallale ja sõitis uudisnakrul üle varvaste ja mina olen mõtlema hakanud, et pärast seda, kes ma ise käitnud ka vahest samamoodi. Et mulle tundub ka, et mul on jõe kiire vahest, aga tegelikult ju ei ole. Tegelt ma ei tee nii surmtähtsaid asju, et mul peaks kogu aeg kiire olema. Ehk siis, mis ma öelda tahan, on see, et organisatsioon on pannud mind ka ennast enda jaoks natuke lahti seletama.

Martin: minu jaoks on hästi oluline kõik need asjad, mis teised on õelnud, aga lisaks veel just see positiivne energia, mis me välja annab ja seda on võimalik tajuda. See sama Vabaduse väljaku üritus, kus nagu mingid lambi inimesed tulid kohale ja nad said nagu kohe aru, et on hullult hea õhk.

Mihkel: ma natuke laiendaks seda, mis mina ütlesin. Et ma arvan, et kui meil seda organisatsiooni ei oleks, siis ühte või teistpidi oleksime me ikka koos, sest me oleme sõbrad. Me ei ole samasugused inimesed kõik, me siin isegi kõige lähemas ringis oleme kõik tegelikult väga erinevad, aga mingite kohtade pealt oleme väga sarnased ja meil on väga hea koos olla. Mulle eraldi meeldib see, et sellel organisatsioonil on nimi, väga tugev identiteet. Meil ei ole organisatsioon tugev, aga identiteet on meil tugevam kui mõnelgi teisel organisatsioonil.

Erko: jah Prussakov, see on ikkagi emotsioon.

Mihkel: ja jah ma ütlen, et ma ei paneks nt kunagi mingeid sõjaväe vormi mustri riideid selga ja mingisuguseid bänditud särke ei paneks ma kunagi selga, aga Prussakovi pusa kannan ma uhkusega. See on tugev identiteet. Sel identiteedil on ajalugu, see on ka oluline.

Erko: kusjuures Prussakovi liikmete arv sai tugeva hoobi, kui inimesed hakkasid lapsi tegema ja muutusid perekeseks ja võtsid liisingu. Ja paljud toredad inimesed kukkusid ära ja ei jõudnud tulla enam kohale. Aga kui nüüd on juubel, siis need lapsed on juba suured.

Mihkel: nad on väga ägedad. Ma räägin ühe loo, see on Prussakovi lugu. Üks tüüp, kes on bioloogia doktor, tal oli suur osalus ühes Eesti tuntumas keskkonnauuringute firmas. Ühesõnaga, ta oli niimoodi, ma mäletan, kui me käisime tema pool ühel öösel, korra lihtsalt sattusime tema vanalinna kontorist läbi, siis tema kirjutas projekti 30 miljoni peale ja meie lihtsalt jaurasime seal. Ja siis Kiivrimees, ta mingisugusel hetkel leidis väga sümpaatse naise, keda ta kutsus kassnaiseks ja siis üsna pea nad said lapse Linda. Ja siis nad otsustasid, nad käisid minu juures Saaremaal ja siis nad mõtlesid, et sinna võiks kolida, aga see on liiga kaugel ja siis nad ostsid ühe teise maakoha. Nad läksid Järva-Jaani kõrval olevasse ühte väikesesse külla ja ostsid seal maja ja nüüd on see bioloogia doktor, pane tähele doktor!, ta on Järva-Jaani koolis loodusloo, bioloogia, füüsika ja midagi veel õpetaja. Naine on tal Tartu Ülikooli haridusega kunstnik ja on seal joonistusõpetaja. Ja minu meelest see on kõige ilusam lugu, mis meil on. Kuigi nad ei ole aktiivsed liikmed, sest nad elavad mujal, aga just ma ütleks, et see on väga palju meie see fiiling, et sa oled inimene. See mees, ta on lisaks kõigel jõukas mees, aga lihtsalt saata see kukele, sul ei pea olema kogu aeg nii kiire, sa saad olla ja minna maale ja olla iseendaga.

Moder: mulle tudub, et lisaks selle fiilinguga eristab Prussakovi liikmeid ka erinevad väärtushinnagud.

Mihkel: absoluutselt.

Erko: see tuleb fiilinguga koos kõige paremini välja

Mihkel: see on ühe ja sama mündi kaks erinevat poolt. Et meie identiteet on ka see, kuidas me kõik mõtleme. Me kõik arvame, et see on väga lahe, mida Kiivrimees tegi.

Moder: ok, nüüd liigume uue ülesande juurde ja ma palun, et te natuke kirjutaksite. Kirjutage hästi vabas vormis, ärge mõelge sõnastuse peale, vaid sellele, et põhiline saaks kirja.

Nii nüüd lähme edasi jälle väikse aruteluga. Me oleme siiani rääkinud palju sellest, miks teie olete organisatsiooni liikmed ja mida selle tegevus teile andnud on. Nüüd vaataks natuke laiema enda ümber ja arutleks selle üle, mis teie arvates on need põhjused, miks erinevad noored inimesed liituvad organisatsioonidega.

Mihkel: minu meelest on see iga inimese loomusega seotud, seal on mingisugune eelsoodumus. Näiteks poliitiliste noortekoguga liitub minu meelest selline noor, kes soovib olla tähtis ja teha karjääri. Spordiorganisatsiooniga liitub see, kes tahab sporti teha

Erko: või kelle vanemad panevad nad mingisse trenni

Mihkel: noh jah, aga see on väga hea, kui vanemad panevad. Või siis näiteks ütleme, et rohelistega liitub selline inimene, kellel on südame peal roheline mõtteviis ja see on minu arvates seotud sellega, mida see inimene tahab. Sul peaks olema mingi noortepartei ka kellega sa räägid, see teeks värvikamaks seda asja. Minu siiras uskumine on see, et partei kuradi noorteorganisatsiooni ei lähe ükski inimene, kellel on süda õige koha peal, selles mõttes, et ta tahab kindlasti midagi saada. see ei tohiks olla lubatud ka. see peaks olema lubatud alates mingist vanusest. sest võta näiteks mingi 14 aastane tüüp ja siis ta on mingi noor sots või reformierakondlane

Erko: jah mida iganes. parteipoliitiline maailmakord see rikub Eestis ikka iga noore inimese ära. pigem olla ükskõik kes, aga mitte väike poliitik

Mihkel: ja need, kes ei lähe organisatsiooni need ei viitsi lihtsalt. ma arvan, et see on väga lihtne

Erko: ja see on jumala ok ka, sest inimesed ei peagi koonduma, aga nad koonduvad sellepärast, et igaüks mõtleb oma mõtteid

Mihkel: midagi on vaja ära teha

Erko: jah ja igaüks mõtleb oma mõtteid ja siis ta mõtleb, et ahah leiaks veel kellegi, kes mõtleb samamoodi ja neil on midagi ühist ja see arenedab. koondumisel tahab inimene, kas midagi saada või midagi ära teha

või suhelda omasuguste inimestega. mina käisin ühel mingil üritusel, mis rääkis maailma parandamisest ja mida korraldasid noorsotsid. tähendab seal oli kohal kaks noorsotsi ja siis need noorsotsid rääkisid, et tal on progleem, et ta korraldab igasuguseid asju kogu aeg ja liikmeid on palju, aga mitte keegi kunagi kohale ei tule.

Mihkel: võib-olla ta on vales organisatsioonis siis

Erko: see on ka võimalus, aga ma just mõtlesin, et tema küsis MIKS ja mina ütlesin, et see oleneb, kuidas need inimesed on liikmeks tulnud. sest enne seda ta rääkis, kuidas värvatakse inimesi ja et alati, kui midagi toimub, siis antakse mingid paberid täita jne ja lihtsalt räägitakse inimesi ära. Aga, kas sellest tuleb liige, kes päriselt osaleb ja mõtleb kaasa või ta lihtsalt sel hetkel tuli ja mõtlrs, et ok ma kirjutan siia oma andmed, kui nad tahavad ja olen nagu liige. Ehk siis ma arvan, et liikmete puhul on põhiline see, et inimese ise tunneks, et ta tahab kuuluda sinna samasse gruppi, mis esindab mingeid samu väärtusi.

Rällu: mina ei usu, et noored liituvad ühtekuuluvustunde pärast. ma arvan, et see tyuleneb sellest, et sa leiad, et need inimesed jagavad sinuga seda sama mõtteviisi.

Marten: mina arvan küll, et mingid sellid tulevad just ühtekuuluvustunde pärast

Rällu: ma arvan, et see on rohkem selline pealesurutud asi, et sind üritatakse veenda. aga sa ise ei ühine just selle pärast.

Erko: ma arvan, et inimesel on kuidagi sisemine vajadus sotsialiseeruda. on vaja leida tüdruk- ja poissõpru.

Martin: see sõltub väga palju sellest, millised su väärtushinnangud on ja kuidas need väärtushinnangud elu jooksul tekkinud on. et, kas vanemad on need sinu sisse pannud või on need kuidagi teisiti tekkinud. igal juhul sõltub see väga palju väärtushinnagutest. ma arvan, et nad liituvad nende organisatsioonidega, kellega on sarnased väärtushinnagud.

Mihkel: mina olen Rällu ja sinuga sama meelt, et vaata pannakse neid pagana ankeete täitma ja pannakse ette, et liitu nüüd. minu onu on väga suurepärase asja öelnud, et ütleme, et parteis on 95% lolle ja 5% kurjategijaid. ja tegelikult on see, et see mudel kehtib väga paljude organisatsioonide puhul. no ütleme, et asendame need lollid ja kurjategijad mingisuguse muu asjaga, aga ühesõnaga seal on mingisugune tuumik, kes juhib seda asja ja siis teised on lihtsalt, et ah ütles, et liitu, noo ok liitun. no, kui ei ütle, et liitu, siis ma ei liitu ka. väga paljude organisatsioonide puhul ei ole nagu enda arvamust.

Erko: mitmetel organisatsioonidel on see mure, et kuidas see kestab edasi, kui mingi tuumik läinud on ja mingil põhjusel ei saa edasi tegeleda. meil sellist probleemi ei ole sellepärast, et kui ei ole seda jõudu, siis ei ole, aga seda ei saa kunstlikult tekitada. vähemalt mina arvan nii.

Moder: te mainisite mitmel korral, et tel on hästi tugev identiteeditunne ja teistes organisatsioonides visatakse ankeete ette liikmete värbamisel.

Mihkel: me tegime ka seda, aga me nägime, et see ei tööta.

Erko: värk oli selles, et see töötas. meil liikmeid aina tuli ja tuli, kuni ükskord me saime aru, et misasja. Siis meil tuli üldkogu ja me panime kõik nimed seina peale ja siis iga nime juures igauks sai öelda, kas ta on üldse seda inimest näinud ja mida ta teab tema kohta öelda ja kas ta on käinud mõnel üritusel. ja kui öeldi või õigemini, kui keegi ei teadnud seda inimest, siis ta tõmmati lihtsalt nimekirjast maha.

Moder: kuhu ma tahtsin oma küsimusega jõuda on see, et kas teistel organisatsioonidel ei ole teie arvates nii tugevat identiteeditunnet kui teil?

Mihkel: muidugi võib olla. tähendab see, et me ütleme, et meil on tugev

Marten: keskerakonna noortekogul on kindlasti väga tugev

Mihkel: tähendab mina vist ütlesin, et mingisugune teistel on väiksem. tegelt see ei ole nii oluline, sest me ei tea teisi organisatsioone nii hästi

Martin: aga me arvame, et meie oma on kõige parem

Mihkel: ja muidugi, aga see on lihtsalt see meie-nemad värk. ma arvan, et kui me ei oleks selle üle nii uhked, mis me teeme, siis see kõik ei töötaks nii.

Moder: ok, nüüd lähme edasi kollaaži ülesandega. Kas kõik teavad, mis asi on kollaaž.

KõiModer: jah

Moder: nüüd hakkame tegema kollaaži teemal: „Mis on kolamanda sektori/noorteühenduste roll ja mõte tänases Eesti ühiskonnas”. kui kollaažid on valmis, siis igüks kommenteerib enda pilti ka.

Nii hakkame siis otsast rääkima.

Erko: nii siin on selline kollaaž ja selle nimi on „Nagu peab”. noorteorganisatsioonide roll tänases ühiskonnas ongi selline, et sporti peab tegema ja siis siin on selline teeseldud positiivne emotsioon ja siis selline..... saate küll aru, mis see on. mõned otsivad nagu midagi ka ja siis kõik kokku on nagu kiikumine sellega.

Rällu: see on siuke väikselts hakkama saadud, see näitab, kuidas kõik need organisatsioonid omavahel kaklevad. siin on üks ilus promoüritus, kus kõik on üles vuntsitud ja kui asi tõsiseks läheb, siis kõik lendavad lihtsalt minema.

Mihkel: teistel on nii mitmeplaanilised. minul on väga lihtne. tähendab noorteorganisatsioonide roll on nagu olla lihtsalt koos. miks ma siia vanad peerud alla kirjutasin seda ma ei tea.

Martin: sest noorteorganisatsioonid valivad endale siukseid veidraid nimesid

Mihkel: ei mitte see, vaid lihtsalt kirjutatud vanad peerud. ei maksa nii sügavale minna. no vot nad on kõik koos ja kõigil on nii fun. teevad siin.....

Erko: ma tahtsin oma pildi juurde ühe asja veel juurde öelda, et siin ma kujutasin seda asja, mis müüb. see on see, kuidas püütakse end näidata, sest see müüb

Martin: minu puhul, ma tegin mitu kollaaži. esimene kollaaž ei väljenda üldse minu arvamust, aga see pilt on siin, sest see pilt oli ilus. tuleb müristada. ja siis on teisepool ülemise pildi peal seisavad inimesed järjekorras. siin paistab kellegi silm, siin käsi ja siin on lihtsalt artikkel.

Moder: ja mis see kõik tähendab?

Martin: tuleb müristada.

Kõik segamini (naerdes): ei maksa asju lihtsalt kokku kleepida

Martin: siin pildi peal oli välja lõigatud mingi tütarlaps, kelle kontuure on ähmaselt näha, kui aga pilt teisele poole keerata, siis oli näha pool tütarlapse pead, aga see on palju ilusam kui teiselt poolt see pilt oli. ehk siis sellepärast ja siis ma paningi ta nagu teismoodi, et paistaks inimese sisemine ilu. siin seisavad inimesed järjekorras sinise taeva all. vanad inimesed seisavad riknenud kala järjekorras. see on vastupidiseks näiteks, et sellised ei ole noorteorganisatsioonid.

Marten: tegelt see ongi rohkem Prussakovist kollaaž. „kes ei riski, ei joo šampanjat”, see on stiili küsimus. kes ei ole julge, ei jõua sihile.

Moder: ok, nüüd jõuame viimasesse blokki. Olen täna ka maininud täna 5 erinevat organisatsioon: EVS; TEN; skaudid, Eesti Roheline Liikumine, Prussakov. kui te neid viite organisatsiooni ja nende liikmeid võrdlete, siis mille poolest need sarnanevad ja erinevad?

Mihkel: a kes need Tegusad Eesti Noored on üldse?

Moder: see on noorteorganisatsioon, kus arutatakse läbi ja pannakse kokku erinevaid resolutsioone erinevatel teemadel, püüavad lahendada aktuaalseid päevapoliitilisi probleeme.

Mihkel: no ma arvan, et me oleme kõik üsna erinevad. Kõige lähedasemad meiega Roheline Liikumine, sest praktiliselt kõik aktsioonid on nendega koos tehtud.

Martin: rohelistes on natuke rahulikumat ja konservatiivsemat rahvast, kes on ideeliselt küll sarnased meiega, aga otseselt sekkumiseks nad eriti jõudu ei leia. nad on rahulikumat.

Mihkel: Väitlusselts on kohe väga erinev. mina üritasin ka kord väidelda, aga see seltskond on kuidagi ma ühe võistluse osalesin ja sain väga hea tulemuse, aga ei läinud kunagi tagasi

Moder: seltskond ei meeldinud?

Mihkel: ei meeldinud üldse jah. Väitlusselts ja Tegusad Eesti Noored on vist suhteliselt sama seltskond. asjalikud noored inimesed, kes tahavad korralikult karjääri teha. siuksed aktivistid, et saaks võtta võimalikult suured liisingud ja asjad ja olla pärast veel mignid respektaablid.

Erko: nad on asjalikud noored inimesed, kes on nagu tegusad mingisuguse materiaalse hüvedega

Mihkel: ei Väitlusklubi seltskond on selline, et nad tahavad ennast arendada. mina läksin ka sinna, et ennast arendada, aga see suund, kuhu nemad arenevad kõik koos oli minule eetilisel ja esteetiliselt vastuvõetamatu.

Erko: kusjuures see esteetiline külg on oluline

Mihkel: ja meil ei ole üksnes see moraalne pool teistsugune, vaid ka esteetiline. kui tuua need kaks kategooriat sisse, siis näiteks rohelistega me oleme eetilises plaanis üsna sarnased. see, mis me mõtleme ideelises plaanis on sarnane. esteetika on aga erinev, sest meie tahame kolistada ja pulli teha. nemad on sellised, et istume koos ja joome teed ja räägime, kuidas maailma parandada ja kuidas ta võiks olla. täiesti eraldi ooper kogu sellest seltskonnast on skaudid, kes on minu meelest ma arvan, et kõige tugevama organisatsiooniga ja kõige tugevama niukese ürituste ja muu sellisega. kui sa oled skaut, siis sa oled skaut.

Martin: neil on küll suur organisatsioon ja traditsioonid, aga see on lahe

Mihkel: mina tahtsin noorena skaudiks saada, nad õpetavad väga vajalikke asju. ma arvan, et kui inimene on skaut olnud, seal on see organisatsiooniline pool mulle ei ole alati vastuvõetav, aga oluline on see, et õpetatakse noortel inimestel metsas käima, vaatama mingisuguseid looduse märke, hakkama saama. need on tänapäeva maailmas, mis läheb selles suunas, et meie lastel on juba umbes sõimest saati mobiiltelefon ja nad ei oskagi ilma elada, on skautlus minu meelest äärmiselt oluline asi.

Moder: mis sa Rällu arvad

Rällu: ma ei tea neist organisatsioonidest suurt midagi.

Martin: mina täiesti ausalt ei tea neist mitte midagi. ma aastaid tagasi olin oma kooli õpilasmavalitsuse president, ühtlasi kuulusin Reformierakonna noortekogusse ja ühtlasi oli Eesti Sõltuvushaigete Rehabilitatsiooni Keskuses vabatahtlikuna tööl ja mitetullundusühingu liige. Kui ma seda kõike tegin, siis see tundus vahva ja tore, aga pärast seda ma sain aru, et aktivist olemine ei ole minu jaoks. ja pärast seda ei ole mind võlunud olla ühegi organisatsiooni liige. Ma ei ole ka ametlikult Prussakovi liige kusjuures. ma lihtsalt käin nendega õlut joomas ja hipit mängimas. et selles mõttes mul pole õrna aimu ka, mis need teised organisatsioonid teevad.

Moder: ok, aga sa mainisid, et sa olid kolmes organisatsioonis aastaid tagasi. kui sa mõtled tagasi, siis miks sa nendega liitusid ja mis motiveers sind seal tegutsema?

Martin: ju ma olin mingi kuradi aktivist lihtsalt

Mihkel: mina tahan öelda, et mina oli ka oma kooli kuradi president ja sellepärast ma saan öelda, et see on täielik jamps.

Marten: mina olen praegugi ja võin öelda, et ikkagi on päris jamps

Mihkel: iga inimene otsib ennast

Erko: aga mina olin oma kooli ajalehe peatoimetaja

Moder: aga miks see jamps oli?

Mihkel: see on mõttetu mingi formaalne, kõik tulevad mingid presidendid ja siis valitakse mi ngid teised. aga tegelikult on mingisugune täielik mõttetus. see on võib-olla presidendist väga kinni, aga ega teiste presidentide all nagu parem pole olnud. mingi president pannakse nimeks

Erko: see on nagu mängitakse kodu

Mihkel: jah mängitakse suuri täiskasvanuid inimesi

Erko: see tundub mulle kuidagi nii ebaloomulik

Mihkel: ta on jah ebaloomulik, ebasiiras. ma mõtlen, et ma oleksin võinud sama hästi minna seda teed, et olla see väitleja ja oleksin rääkinud hoopis väitlusklubis ja oleksin olnud õpilasmavalitsuses. aga see ei ole see. minu meelest neid asju ei tehta südamega ja seepärast ma ei ole isegi kunagi mõelnud, et ma oleksin võinud jääda sinna. meie teeme asju südamega ja see on oluline.

Moder: Marten, mis sina arvad?

Marten: ma olen ka olnud neis kuradima asjades. kõige õudsamad asjad, kus mina olen olnud on need Euroopa Noorte asjad, mis on toredad tegelt selles mõttes, et saab reisida ja nii, aga kui on kõik koos, siis on tegelt jumala võlts värk. see ei ole nagu see.

Erko: minu meelest ka need Tegusad Eesti Noored, ma olen nendega kohtunud ja mulle tundus, et nad eksisteerivad selleks, et kulutada Euroopa Liidu raha ja aa siis oli üks keskkonnaorganisatsioon Soreks ja seal läks natuke tuliseks, sest mina ja Rasmus ja siis nad rääkisid mingist rahvusvahelisest keskkonna projektist. see oli nii mõttetu, sest nad tegid midagi seepärast, et teha ja siis saadi kuskilt mingi raha. aastate vältel, kui sa teed ainult mingeid Euro projekte ja hoiad oma organisatsiooni selle peal üleval, siis sa oledki varsti üks Euro projekt.

Mihkel: see, mis me öelda tahame on see, et need formaalsed organisatsioonid, kes kirjutavad neid Euro projekte ja niikesed nii-öelda tulblid. väga sageli on seda kulda ja karda seal ümber ütleme neid sõite ja siukesed asju on rohkem kui seda asja ise. ja see on see, mis minule on vastuvõetamatu.

Moder: ok ja viimase ringi teeks nii, et igaüks ütleb, mis loomaga tal seostub need viis nimetatud organisatsiooni. alustame Skautidest.

Mihkel: skaudid on mingisugune loom, kes peab väga hästi looduses vastu

Marten: siil

Erko: kilpkonn

Mihkel: minu meelest see võiks olla kahepaikne, sest

Rällu: konn

Mihkel: jah, ma paneks ka konn. siis rohelised on ütleme, mis see sammalhave võiks olla. sest nad on siuksed rahumeelsed ja elutargad.

Marten: ja nad teavad, mis taim milleks kasulik on

Mihkel: vale oleks nende kulul nalja teha. ta on väga sümpaatne ja rahulik. sammalhave on siukene rahulik ja tark

Martin: Väitlusselts võiks olla naabri koer

Mihkel: väga hea

Moder: seletage lahti

Martin: no ta haugub ega lase magada. ta tahab vestelda kogu aeg, lähed mööda ja tahab kohe väidelda
Mihkel: TEN on kameelion
Rällu: ei ole, nad ei ole ju kahepalgelised. nad on täiesti ühepalgelised
Erko: nad on täissöönud näoga siga näiteks
Mihkel: ei rakendihärg järsku
Marten: ei rakendihärg teeb palju tööd
Erko: mis on komsomoli sümbol?
koos: see pole loom
Erko: ok, aga tegelt nad ei ole rakendihärg, vaid rakendi ees olev vasikas
Moder: ok, aga pange nüüd ka Prussakovile loom
Mihkel: ma arvan, et meie oleme ahvid
Marten: jah ahvid
Mihkel: et me teeme nalja ja akrobaatikat ja. oot las ma mõtlen. see võiks olla mingi Eesti loom. järsku meie oleme siilid.
Erko: siili ristsugutis
Rällu: lendoravaga
koos: jah me oleme lentsiil. meid ei saa ignoreerida. okkad on selleks, et kaitsta ennast. siili on mõnus paitada. kui siilile liiga teed, siis saad okkaga, aga muidu ta on väga armas.

Lisa 3.5 fookusgrupi intervjuu Eesti Skautide Ühingu noortega

Osalejad: Leena, Ott, Katja, Julia, Diaana, Kristina, Karolin

Moder: enesetutvustus, reeglid, ülevaade toimuvast. Teeme soojenduseks ühe tutvustusringi, kus igaüks nimetab 3 lausega oma seose organisatsiooniga ja ütleb kaua ta on juba liige.

Leena: mina olen Eesti Skautide ühingu olnud juba kuus aastat liige. Ma olen tegevjuht ja tegelen lastega, salgaga.

Ott: ma olen vist üle 10 aasta tegelenud sellega ja sattusin siia läbi pere. Praegu olen lihtliige

Katja: ma olen 2 aastat tegelenud ja olen vanemskaut

Julia: olen ka kaks aastat liige ja vanemskaut. Praegu on mul Maardus väike salk ja koos nendega õpime skautlust

Diaana: olen ühe aasta olnud ja rändur. Meil on üle nädala koondused

Kristina: mina olen ka ühe aasta tegelenud ja põhimõtteliselt ka rändur.

Moder: alustaksime nüüd sellega, et paneme kirja need aspektid, mis Skautide Ühing annab inimestele ja ühiskonnale tervikuna. Miks on selle org tegevus vajalik.

Leena: õpetab iseseisvust

Ott: skautlus sidustab erinevaid ühiskonnakihte

Katja: suur võimalus maailma vaadata, reisida

Ott: õpetab moraalseid ja eetilisi väärtuseid. Uusi tutvusi saada ja näha erinevaid inimesi, vaateid

Julia: minu jaoks on väga tähtis võimalus teha midagi head inimestele, ühiskonnale ja loodusele.

Kristina: uued oskused ja kogemused

Ott: ta on nagu hüppeläve maailmasse, saad kogemusi tulevikuelu jaoks

Julia: areneb suhtlemisoskus

Ott: julgus midagi teha ja endasse uskuda

Moder: kas oskate veel midagi öelda?

Ott: annab eeskuju lastele, noortele

Moder: aga mis ta veel ühiskonnale annab

Ott: propageerib tolerantsust ja säästlikku mõtlemist

Moder: kas tuleb veel ideid kellelgi?

VAIKUS

Moder: ok, aga kui te nüüd vaatate seda nimekirja, siis mis on teie arvates nendest kõige olulisemad tegurid, mida sakutlus annab ühiskonnale ja inimesele

Diaana: moraalsed

väärtused

Ott: laiendab silmaringi ja võimalus maailma näha on ka oluline

Katja: see ka, et on eeskujuks noortele põlvkondadele

Ott: suhtlemisoskus on ka oluline

Leena. Ja see julgus endasse uskuda

Ott: sa tahad midagi teha ja sa julged seda teha. Tuled ideedega välja ja sa saad seda teha. Hästi suur probleem on just see, et paljud ei julge midagi öelda ega teha.

Leena: ja, et siin sul on ka võimalus olla sotsiaalselt aktiivne.

Moder: arutleksime nüüd koos selle üle, et kuidas teile tundub, mis on skautide ühingu elujõulisuse taga ja mis on iga liikme roll selles, et organisatsioon oleks elujõuline. Kas oluline on see, et ees on kaks kolm tugevat liidrit või ikkagi see, et suur hulk aktiivseid liikmeid tahavad midagi ära teha?

Ott: mõlemaid on vaja. Tegelikult on nii, et hulk aktiivseid liikmeid tihti ei tea, kuhu nad peaksid minema.

Leena: meil oli ka alguses nii, et erinevad inimesed kogunesid kokku ja neil oli hästi huvitav üksteisega ja siis nad reisivad, aga hiljem enam ei piisa. On vaja ikka liidreid, kes pakuvad midagi huvitavat.

Kristina: kui on aktiivsed liikmed, aga ei ole juhti, siis väga kaugele ei jõua

Diaana: ideed saavad otsa

Moder: aga kirjeldage, mis on aktiivse liikme roll organisatsioonis?

Ott: olla aktiivne ja tubli ning võtta osa asjadets, tuua välja ideid, teostada neid ja aidata teisi, kui vaja

Julia: kogu aeg valmis olla midagi ära teha.

Moder: kas valmis olla selleks, et kui juhilt tuleb pakkumine?

Koos: jah

Moder: aga, kas liikmed peaks ise ka võtma initsiatiivi ja midagi ära tegema mitte ootama juhilt

Leena: see ongi skautluse süsteem, et sa annetat midagi niisama inimestele. Kui nad ei hakka kinni, siis süsteem ei toimiks.

Ott: skautlus panebki inimesi sibama ringi, ta annab eesmärgi, mille nimel tegutseda.

Moder: kas skautide organisatsioonis on liikmetel võimalus võtta see initsiatiiv ja org ise edais viia

Koos: jah

Moder: milles see väljendub?

Ott: kui on mingi idee, siis tihtilugu kuulatakse see ära ja siis ka teostatakse. Ja kui tahad aidata, siis võetakse alati appi.

Kristina: pigem on nii, et need üritused, mis on tulemas, siis meie ajame peale, et lähem sinna või muljale. Tahaks saada kogemusi

Diaana: ja uusi tutvusi

Ott: suur osa on ka tunnustus. Kui üleval pool öeldakse, et sa oled nii tubli, et seda tegid, siis on ikka uhke tunne.

Moder: et tunnustus on üks asi, mis motiveerib teid tegutsema?

Ott: jah see on üks osa sellest, et teine asi on kogemuse saamine.

Julia: mul on nii, et kui tuleb idee, siis ma räägin sellest oma juhiga.

Leena: tavaliselt me arutamegi kõike koos. Et tüdrukud tegelevad jällegi lastega ja kui lapsed neile midagi ütlevad, siis koos arutame ja vaatame, kuidas teha paremini. Näiteks Katja pakkus eelmisel aastal, et võiks minna kõik koos uisutama ja mõtlesime, et miks mitte. Ja nüüd oleme juba kaks aastat käinud uisutamas. Kui Katja oli salgaliige lihtsalt, siis pakkus alati huvitavaid tegevusi. Juhid võtavad väga hästi kuulda, mida liikmed räägivad, sest nad tegutsevad ju nende jaoks.

Moder: ok, palun, et igaüks ütleb nüüd kolm põhjust, mis paneb teid organisatsioonis tegutsema?

Diaana: saab suhelda erinevate inimestega, siis nagu teha ka teistele midagi head ja kolmandaks õppida ise uusi asju. Näiteks me olime ühed korraldajatest Kriimsilma laagris, siis vaatasime, et väikestel oleks tore

Kristina: kõigepealt uued tutvused, siis see, et saab igal pool käia ja kolmandaks õpin uusi asju tegema, mida ma varem ei oskanud või pole osa saanud.

Ott: ma olen nagu selgeks saanud, et maailmas on hästi palju toredaid inimesi, need on vaja lihtsalt üles leida. Skautluses on hästi palju toredaid inimesi, kellega mul meeldib koos olla. Teine põhjus oleks, et ajale kasulikult, mitte niisama kodus lõsutada. Et kasvõi metsa all koristada, et sa tunned, et sa teed midagi ära kasvõi teiste jaoks ja ei tarbi niisama. Kolmas oleks siis see, et saada uusi kogemusi, õppida teistelt uusi vaateid nägema ja õppida teiste inimestega arvestama.

Katja: mina arvan, et kõige olulisem põhjus on lapsed, sest mulle meeldib nendega tööd teha. Ma laiendan oma silmaringi ja nemad koos minuga. Teiseks tutvused ja kolmas on maailma vaatamine, sest mulle meeldib reisida.

Ott. Tegelt saab hästi palju reisida ja sellistesse kohtadesse, kuhu muidu ei satuks kunagi.

Julia: mul ei ole nii konkreetseid põhjuseid. Mulle lihtsalt meeldib inimestele head teha ja ma tahan, et nad teaksid seda, mida mina tean. Ja ma tahan oma kogemuse neile edasi anda.

Moder: et sinul on peamine põhjus teistele midagi anda mitte niivõrd ise saada?

Julia: no ise saan keelesuhtlust eesti keeles

Leena: tegelikult ma tean Juliat ja ma tean, et ta saab lihtsalt rahulolu sellest, et ta midagi teeb teistele head.

Moder: ok, aga mis on su enda 3 põhjust

Leena: tegelikult nagu Ott ütles, on väga raske leida neid inimesi, kes on tõelised sõbrad. Kui sa teed nendega midagi koos, siis sa arened nendega. Ma ei ole nagu leidnud paremaid sõpru kui skautluse inimesed. Siit olen saanud oma parimad sõbrad. Teiseks annab skautlus võimaluse teha seda, mis meeldib. Skautidel on sarnased huvid ja need inimesed, kellega sul on vähem või rohkem samad huvid. Ma saan ka rahulolu sellest, et ma annan kellelegi midagi ja tegelen. See on selline altruistlik arusaam, aga minu meelest, kui ma ei anna oma kogemust edasi ja ei aita kaasa maailma parandamisele, siis see ei parane iseenesest.

Moder: te olete kõik praktiliselt öelnud, et skautlus annab teile palju kogemusi ja võimaluse ise teistele midagi tagasi anda. Et, kui te kerite aega tagasi ja mõtlete sellele, mis oli see algne impulss, mis pani teid selle organisatsiooniga liituma ja kaasa lööma? Miks te skautide ühinguga liitusite.

Leena: see oli lihtsalt nii ebatavaline see skautlus. Mind lihtsalt huvitas minna vaatama, mis seal on. Mulle väga meeldis see grupp, mis seal oli ja need inimesed. Mulle meeldis see, et need inimesed töötasid meiega nii lahkelt vabast tahtest ja andsid midagi teistele. Mulle meeldis see tunne.

Kristina: mul oli see, et kuskile kollektiivi kuuluda ja kuskil käia üks päev üle nädala.

Diaana: mul oli oluline, et sealt saab teistsugused tutvused kui koolist. Skautlusesse igaüks ka ei lähe.

Moder: aga kes lähevad skautlusesse?

Diaana: näiteks need, kes tahavad ühiskonnale midagi anda või loodusest hoolivad rohkem kui mingid tavalised.

Katja: mina olin varem kuulnud, et on skautlus, kuna meie koolis on skaudid. Ja mina tahtsin lihtsalt vaadata, mis see on. Ma teadsin, et nad kõivad matkamas ja ma tahtsin ka proovida, mis see on. Mulle meeldib see tegevus ja kõik

Julia: kui ma tulin skautlusesse, siis see oli hõsti huvitav ja ebatavaline. Alguses arvasin, et skaudid teevad ainult lõket ja kõivad metsas, aga nad nendel on väga huvitav elu ja nad võivad erinevaid projekte korraldada. Ma arvan, et skautlus on nagu elustiil ja mulle see sobib.

Ott: kui ma läksin, siis seepärast, et kogu pere läks ka. Kui ma olin laagris, siis ma tundsin, et kõik on võrdsed. Astusin nagu ühest ühiskonnast teisele. Seal ei ole neid muresid ja sotsiaalseid probleeme, kõik olid ühtse tundega see kollektiiv ja sa tundsid, et sa kuulud kuhugi. Sind ei halvustata ja sind võetakse sellisena nagu sa oled.

Moder: meie vestlusingiga liitus nüüd uus liige Karolin. Sa võid nüüd kohe vastata ka küsimusele, mis põhjusel sa organisatsiooni kuulud.

Karolin: (liitus alates sellest küsimuste blokist) alguses oli küll see kollektiivsuse vajadus ja ma naersin alguses täitsa välja selle. Aga kui ma nägin, mis inimesed seal on ja mis situatsioon, siis ma hakkasin nagu käima seal. Ma korraldan ja teen ajakirjandustööd. Alguses läksin nagu inimeste praast ja nüüd on see rohkem nagu midagi endale.

Moder: järgnevalt teeksime väikse kirjaliku ülesande. Vastake hästi vabas vormis ..Nii, kui kõik on valmis, siis läheks nüüd edasi aruteluga sel teemal, et kuidas teile tundub, mis põhjustel noored liituvad noorteorganisatsioonidega laiemalt. Ehk siis on palju neid, kes ei ole ühegi organisatsiooni liige ja neid, kes on mitme. Et kui te neid noori omavahel võrdlete, siis mis te arvate, miks nad on nõus organisatsiooni tegevuses kaasa lööma. Kas see on pigem isikliku kasu taga ajamine või midagi enam?

Karolin: see on sõltub sellest, kas on sõpru ees juba organisatsioonis ja eks seda ka, et ise tahaks midagi ära teha ja vaeva näha ning midagi huvitavat teha.

Moder: aga miks on inimesi, kes teevad org tööd, et teisi aidata ja arendada ja neid, kes ei taha midagi teha, et kas need inimesed on kuidagi erinevad ja millest see tingitud on?

Ott: see sõltub sellest, kas ta on sattunud laagritesse, kas ta on saanud tuttavaks teiste inimestega, kes meil on. Kui ta ei ole neid kohanud, siis ta ei oska mitte midagi arvata neist asjadest.

Moder: Diaana, mis sina arvad. Miks tänases eesti noored lähevad organisatsioonidesse?

Diaana: ma arvan, et siis kui nad on juba mõnest meie üritusest osa võtnud, siis tullakse. Aga kui ma olen niisama rääkinud, siis ei ole küll huvi eriti olnud. Nad pole näinud midagi oma silmaga.

Leena: minu arvates on praeguses ühiskonnas konkurents hästi tugev ja noortel inimestel on väga palju võimalusi erinevaid asju teha. Kes käib võrkpallis, korvpallis või muus kohas, aga mis meie organisatsiooni puhul on võib-olla vähem tõsiselt võetavust andnud lastevanematele on see, et meil ei ole vaja maksta raha. Ja nii ei suutu nad sellesse tõsiselt.

Moder: ahah, et siis tundub täiskasvanutele tõsiselt võetam, kui on vaja maksta raha?

Leena: jah, ja palju raha

Ott: jah paljud mõeldavad trenni või hobi väärtust sellega, et vaatavad palju see maksab ja raha nagu näitaks, mis see väärt on

Moder: aga mis te arvate, kas noorte puhul saab välja tuua mingid teatud tüüpi noored, kes tahavad kuuluda organisatsiooni ja siis teist tüüpi inimesed, keda üldse ei huvita, mis ühiskonnas toimub?

Ott: see on pikaaja jooksul välja kujunenud, kes otsib natuke siit tegemist ja natuke sealt. Kes on huvitatud otsimast oma niši, aga on ka noori, kes ei tahagi

Leena: kindlasti on mingi grupp noori nagu mina olin, kes veel ei huvitunudki millestki, kuid see inimeste arvamus mõjutab sind ja see massi arvamus

Ott: jah, et kui juba sellest üle saadakse, siis on lihtne edasi

Moder: kas ma saan teist õigesti aru, et noorte organisatsiooni kuulumine sõltub paljuski sellest, kuidas teised mõjutavad teda?

Karolin: siin on see ka, et mida sa oled kuulnud või tead selle kohta. Mõned on ka need, kes ei tea lihtsalt neid võimalusi, et nad algselt võiks arvata, et pole huvitatud, aga kui nad lähemalt tutvuvad, siis neid on väga kerge mõjutada ja arvamus muuta

Moder: kas te arvate, et need noored, kes on mingis noorteorganisatsioonis on aktiivsemad, huvitatud rohkem maailma asjadest ja eneseteadlikumad.

Ott: noh jah, et kui keskmine noor läheb reede õhtul kuhugi jooma, siis noorteorganisatsiooni liige ei hakka sellega oma aega raiskama ja tegeleb pigem mingi projektiga. Prioriteedid on natuke teised.

Moder: ok väga hea. Mis teine laua ots arvab?

Julia: muidugi on nad rohkem huvitatud maailma asjadest kui need, kes ei ole kuskil liikmed

Karolin: jah nad lahendavad ja puutuvad nende probleemidega ise sügavuti rohkem kokku kui teised tihtipeale, mis tegeleb rohkem tahtmist tegeleda sellega ja huvi ühiskonna ees.

Moder: aga, kas te arvate, et need noored, kes kuuluvad erinevatesse organisatsioonidesse ja teevad aktiivset tööd sellepärast, et nad sellesse teemasse sisse elanud ja huvi teema vastu kasvanud, mistõttu tahetakse ka end kuuldavaks teha või nad teevad seda selleks, et seal on hea seltskond ja kuuluvustunne?

Ott: mõlemad

Karolin: oleneb inimestest

Katja: minu meelest need kaks asja käivad käsikäes

Kristina: mina arvan, et seda tehakse kollektiivse kuulumise pärast

Moder: järgmiseks küsin, kas kõik teavad, mis on kollaaž, nüüd hakkame kõik tegema kollaaži teemal, mis on kolmanda sektori/noorteühenduste roll ja mõte tänases Eesti ühiskonnas. Olen lõiganud välja hulga erinevaid pilte ja teie ülesanne on siis vastavalt teemale panna kokku kollaaž. Pärast igaüks kommenteerib ja räägib lahti, miks ta just need pildid valisid ja vastav küsimusele, mis on noorteühenduste roll tänases Eesti ühiskonnas.

Moder: nii nüüd on vist kõik valmis. Hakkame siis otsast rääkima. Alustame Kristinast.

Kristina: need kaks pilti, et skautlusega kaasnevad uued oskused ja kogemused. Õpitakse hoidma rohkem loodust, taimi, puid jne ja ollakse rohkem looduse keskel ja siis hinnatakse rohkem hoidma loodust.

Diaana: esiteks me saame teadma Eesti ja skautluse ajalugu, siis me saame teha asju, mis meile meeldib koos toredate inimestega, siis näha uusi paiku ja tutvuda teistsuguste inimeste ja rahvustega

Julia: noorteühendus õpetab meil olla kiiremad ja teha ülesanded kiiremini. Õpetab hindama inimest, kes ümbritsevad meid. Õpetab olema ka kannatlik ja hindama oma aega ja kasutama seda mitte raiskama

Katja: kõik inimesed on erinevad ja neil on erinevad mõtted ja kõik noored inimesed peavad oskama leidma kompromisse. Teine pilt näitab seda, et noorteühendused aitavad silmaringi laiendada ja teiste rahvustega tutvuda. Ja viimane pilt näitab, et noored peavad rohkem looduses olema.

Karolin: see on nagu on nii füüsiline kui ka vaimne arendg. Eneseteostus ja eneseületamine ja kindlasti on vaja selleks meeskonnatööd, sest ilma selleta ei saa. Ei teki ka ükskõiksus teiste vastu, et aidata edasi loodussäästlikumat eluviisi. Siis, et suur võrdub väike, skautluses me ka ei teieta vanemaid, et kõik on üks suur pere. Ja kalad on siin kõik ühe taldriku peale ehk siis kõik samas meres, kuid väga erinevad, et eri rahvused ja üksteisevaheline suhtlus.

Ott: kõige suurem laps on tähtis see, et noorteühendused õpetavad eneseväljendust ja annavad võimaluse ise midagi oma kätega valmis teha ja ise mõelda. See siin on see, et tänapäeva globaliseerivas maailmas konkureerime erinevate inimestega ja see paneb meid tegutsema: kas ei salli, et oleme erinevad või siis variant b. Õpime tolerantsust ja arvestame erinevusi. See siin on kommunikatsioon erinevate inimeste, generatsioonide jne vahel. See siin on väike laps, kes vaatab suuremate poole ja kellest tal on eeskujut võtta

ja lähtuda mitte migniest vägivaõdsetest multikakangelastest näiteks. Erinevate tegevustega tutvumine ja saab uusi oskusi. Looduskauneid ja loodusväärtuslikke kohti säilitada ja see siin on matkamine, mis ühendab inimesi ja teine on elurada, et kui sa oled noorest peast skautlusega teglenud, siis sa viskad oma seemneid igale poole ja näed, kuidas need on kasvanud väga ilusateks puudeks.

Leena: minu kollaaž on pühendatud rohkem nagu noorteühendustele ja ühiskonnale. Et noorteühendused teavad inimesi suunata ja suunata neid sinna, mis on kuidagi õige. Ja kust see tuleb? See tuleb kogemustest ja vanematelt inimestelt, neilt, kes olid enne meid mis aitab põlvkondi siduda. Noorteühendused panevad tööle (tuuleveski)noored ja peale selle nad valdavad ülevaadet ja infot sellest, kuidas areneb koostöö, arendavad silmaringi ja annavad võimalused noortele tegeleda tegevustega ja see korrigeerib seda õiget, kui maailma areneb.

Ott: mul jäi see ütlema, et kui lastel on tegevus, siis nad ei satu halvale teele ka. Et kui igav on, siis lapsed ja noored hakkavad katsetama igasugu asju.

Moder: väga hea, suur tänu. Nüüd me jõuame viimase bloki juurde ja võtame ette 5 erinevat organisatsiooni. Ma palun teil arutleda, mis seosed teil nendega tekivad, kas nende liikmed erinevad omavahel, mis on peamised sarnasused ja erinevused. Ehk siis räägime võrdlevalt nendest viiest organisatsioonist.

Ott: sarnane on see, et kõik liikmed täidavad ju mingit organisatsiooni eesmärki, aga erinevus on nende organisatsioonide tegevuse spetsiifikas ja funktsioonis. Tegelt on aga Eesti Skautide Ühing ja rohelised sarnased, et mõlemad nagu kaitsevad loodust ju.

Moder: mille poolest need noored inimesed erinevad, kes organisatsioonidesse kuuluvad?

Karolin: väitlejad näiteks loodusest ju väga ei hooli, aga samas on ka need aktiivsed noored, kes oma programmi raames tegutsevad ja korraldavad.

Diaana: neil on mingil määral erinevad veendumused. Sarnanevates osas, et nad on kõik julgenud liituda mingi ühinguga, et olla teistega koos.

Kristina: jah, et sarnane on see kuulumistunne ja erinev just tegevusvaldkonnad, et üks tegeleb looduse kaitsmisega ja teine rattasõiduga. Et, kes ühes valdkonnas tegeleb, see teisi üldse ei puuduta.

Moder: aga kas nende organisatsiooni liikmete puhul on erinevad ka nt väärtushinnangud ja mõttemaailm, et jätaks selle tegevusvaldkonna praegu kõrvale

Karolin: muidugi meeskonnatöö ühendab kõiki, et oled harjunud koostööd tegema ja teistega arvestama. Et ei ole ainult enda heaolust kinni. Vaatad asju laiemast perspektiivist

Ott: saad erinevat praktilist osa

Moder: mis sina arvad Katja?

Katja: ma arvan, et nad on sarnased oma aktiivsuse poolest ja tahavad ise midagi huvitavat või kasulikku teha. Erinevad võib-olla, sest nendel on erinevad mõtted ja tegelevad erinevate tegevustega.

Leena: kui me rääkisime sellest, mida skautulus annab ühiskonnale, siis üks asi, mille poolest skautlus erineb on see, et nad annavad kõige rohkem moraalseid väärtushinnanguid. Erinevad organisatsioonid võivad tegeleda isegi samas valdkonnas, aga nende sisemised reeglid võivad olla väga väga erinevad, et see erinevus on kuskil sügavamal.

Moder: ok, aga nüüd püüaks mõelda selles võtmes, et iga organisatsioon on üks loom. Mis loom teil seostub nt skautidega?

Katja: koer

Julia: võib-olla tiiger

Moder: aga teistele organisatsioonidele?

Ott: TEN on paabulind, sest nad tegutsevad nagu kõrgemal ja on nagu uhked natuke, aga samas nende eesmärk on nagu nõrk ja ei lähe kokku minu põhimõtetega

Diaana: mina arvan, et kaelkirjak. Mina arvan ka, mis Ott ütles, et nad tunduvad nagu teistest üle kõrgemal, aga samas ei ole ka.

Julia: Eesti Väitlusselts on liblikas, sest neil on erinevad teemad ja nad on väga kirevad

Karolin: mulle tundub EVS siil, et kaks poolt vastablik – pehme ja okkiline

Leena: mulle seostub Eesti Väitlusselts mingi suurehambulise loomaga, sest nad pidevalt väitlevad ja nad on valmis üksteist ära sööma

Ott: Prussakov on kepard

Diaana: kanguru – hüppab kiiresti ja seostub nagu rattaga

Leena: rohelised on panda, sest see on looduskaitse all

Moder: veel ideid

Ott: elevant. Ta on suur küll, aga ta ei ole vaenulik. Suur ja tegus

Karolin: nad ei ole agressiivsed, aga täidavad tulusalt oma eesmäärke

Ott: ja siis neil on siuke suur ja õiglane eesmärk

Moder: kas keegi tahab veel midagi lisada ja tunneb, et mingi organisatsioon on kindlasti konkreetse looma nägu.

Vaikus

Ok, aga siis ongi ring täis. Oleme täna arutanud teemadel, miks noored erinevate organisatsioonidega liituvad ja kaasa löövad. Suur tänu teile abi eest!

LISA 4 süvaintervjuude transkriptsioonid

Lisa 4.1 süvaintervjuu Eesti Väitlusseltsi tegevjuhiga

Transkriptsioon süvaintervjuust Eesti Väitlusseltsi juhatuse esimehe Katrin Viruga

MODER: Kui kaua olete Te organisatsiooniga seotud olnud? Kui kaua tegevjuhina?

KATRIN: esimest korda sain ma väitluskoolituse aastal 1994, siis tehti koolitus Raplas ja ma osalesin selles. aktiivsemalt ma siis kohe tegelema ei hakanud, sellepärast, et ma tol momendil õpetasin keskkoolis ühte klassi ja olin lastega kodus. Tihedamalt algas 1997. a sügisel, kui Vesiroosis oli Eesti vanim turniir. seal siis otsustati moodustada juhtiv kogu. Ja siis valiti nii öelda esimene juhatuse ja siis mind valiti. Ja alates sellest ajast olen juhatuses olnud. Kuna ma inglise keelt oskasin, siis see tegi mulle lahti kohe ka kõik rahvusvahelised ukseid. ja 1998. aasta märts ma käisin esimest korda Varssavis projekti koordinaatorite kohtumisel. Sellest ajast saati olen olnud juhatuses, aga tegevjuhiks sain alates 2001. aastast ma arvan.

MODER: Kuidas sa said organisatsiooni juhiks?

KATRIN: valiti demokraatlikult.

KMis motiveerib Teid seda organisatsiooni juhtima ja igapäevaselt selle tööga tegelema? Nimetage vähemalt 3 põhjust.

KATRIN: üks lugu on see, et see on väga selgelt olnud minu eneseteostuse arengutee väga pikki aastaid. teiseks väitlus kui tegevus kui maailmavaade kui arusaam elust kui oskused, tõekspidamised, mida selle liikumise kaudu õpetada on mulle kui inimesele väga lähedased. ja kolmandaks on kindlasti see, kas ma suudan selle praeguse vabariikliku sektori kiire arenguga kaasas käia ja sellega panustada organisatsiooni. ma arvan, et need on kolm kõige olulisemat. ja kindlasti see emotsionaalne seos, mis mul tänaseks hetkeks on tekkinud. minu identiteedist on väga suur osa seltsiga seotud ja nende inimestega.

MODER: mida sa selle emotsionaalse seose all täpsemalt mõtled? kas nt sõprussuhteid?

KATRIN: ma ei oskagi öelda, kas just sõprussuhteid, aga inimesed, kellega ma suhtlen ei kuulu otseselt mu pereringi, aga sellest väljapool järgmisena on väitlusseltsi inimestel suhteliselt oluline roll minu igapäevaelus.

MODER: Millised on ühe noorteorganisatsiooni juhi kõige olulisemad isikuomadused?

KATRIN: ma arvan, et kõigepealt see, et see juht peab ise kandma mingeid väga olulisi väärtusi ja vastavalt sellele kõigepealt ise nende läbi käituma ja panema ka teisi neid mingil määral respektseerima. mingisiugune eetikakoodeks, käitumisviisid, arusaamad elust, mis on kindlasti siin olulised. kuidas sa inimestega oskad suhelda, see on ka tähtis.

MODER: aga püüa rohkem täpsemalt omadusi kirjeldada. Üks asi, mis sa mainisid on eetilised väärtused, aga mis veel?

KATRIN: väga hea kommunikatsioonioskus, väga hea suhtlemisoskus, oskus erinevate sihtrühmadega läbi saada, väga hea läbirääkimisoskus, suure pildi nägemine, inimestega arvestamine. siin on tuhandeid asju, millela toime ei tule.

MODER: kas noorteorganisatsioonijuht sinu arvates erineb ka mingite omaduste poolest nt äriühingu juhust?

KATRIN: ta erineb selles mõttes, et ta ei ole nii konkurentsihõnguline. et isikuomadused ei olegi nii erinevad, aga eesmärgid ja vahendid küll

MODER: mis on esmajoones noorteorganisatsiooni tõhusa toimimise ja elujõulisuse taga?

KATRIN: toimiv liikmeskond, väga hea kaasamine, väga hea rollidejaotus, inimeste vabatahtlik panustamine, järelkasvu juurde tulemine, hästi oluline on ka finantsi pool. kui sealt käriseb, siis see on see, mida noorteorganisatsioonis ei aduta. alati on hea palju asju teha, aga finantsidega kaasneb ka väga palju vastutust. Identiteet peab tugev olema.

MODER: Mis on juhtkonna peamine roll noorteorganisatsioonis?

KATRIN: panna süsteemid tööle, see et mehhanismid oleks olemas. et kõik, kes tahaks tegutseda saaks kaasas olla. juhtimine, eesmärgid ja vaadata, milliste vahendite kaudu oma eesmärkideni jõuame. selle süsteemsuse tagamine. Tugisüsteem ja selge raamistik

II Liikmete kaasamine

MODER: Kui palju (umbes proportsionaalselt) on teie organisatsioonis aktiivseid ja kui palju passiivseid liikmeid?

KATRIN: ma arvan, et hetkel on väga harjutud sellega, et juhatus teeb väga paljud asjad ära. tegelikult peaks meil seda laiali kandmist ja kaasamist olema palju rohkem. kuna väitlustegevus oma olemuselt seisneb peamiselt selles, et valmistatakse kaasused ette ja tullakse turniiridele väitlema, siis see iseenesest ei tekita muudes vormides kaasa löömise võimalust. me ei ole jõudnud inim- aja ja raharessursi tõttu ka väga sihiteadlikult jõudnu inimesi kaasata, aga oleme sellesse staadiumisse jõudnud, et teadvustame, et see on oluline, aga tegudeni ei ole veel jõudnud.

MODER: palju on proportsionaalselt aktiivseid-passiivseid liikmeid?

KATRIN: ma arvan, et kuskil 10%

MODER: see on väike protsent?

KATRIN: jah, aga samas me ei ole lahti mõtestatud, mis see aktiivsus tähendab. kas aktiivne liige on see, kes kõib turniiridel väitlemas või see, kes aitab ka üritusi korraldada või see, kes käib tegelikult korralikult oma klubis kohal.

MODER: ok, aga võtame siiski aktiivse liikmena seda, kes käib organisatsiooni üritustel kohal ja võtab osa

KATRIN: siis see % on suurem. ma arvan, et kuskil 50% on aktiivsed ja liikmena olemas ja 50% on siis passiivsed. Aga noh kogu see liikme asi on meil seltsis tervikuna natuke pooleliolev ja läbimõttlemata asi, mis teeb ka sellele küsimusele vastamise natuke raskeks

MODER: Millest sõltub Teie arvates see, kas liige on aktiivne või passiivne. Tooge välja vähemalt 3 aspekti.

KATRIN: ma arvan, et siin on kolm tasandit: organisatsiooni, klubi ja inimese isiklik tasand. et organisatsiooni ülesanne on võimaldada kõikvõimalikud tingimused, klubi tasand eeldab seda, et on asjalikud treenerid, kes asja juhivad ja kannavad aktiivset rolli ja inimese tasand tähendab seda, et kas inimene ise on huvitatud olema aktiivne ja kaasa lööma või teda ei huvita see. tihti peale mõjutan aga seda aktiivsust ja passiivsust aeg. Kui me võtma näiteks õpetajad, siis nad ei ole valmis vaimselt ega füüsiliselt lisarolle kandma, sest meie haridussüsteem ei toeta seda ei materiaalselt ega ka tegelikult vaimselt.

MODER: aga võtame selle isikliku tasandi. mis võivad olla need personaalsed kaalutlused?

KATRIN: need võimalused, mis sulle organisatsioon pakub ja kui organisatsioon neid ka pakub, siis kas ma suudan ka neist kinni haarata. kas ma olen valmis muutusteks, kas ma olen valmis riske võtma jne

MODER: kas sa viitad sellele, et üks põhjus on ka selles, mida organisatsioon ise suudab pakkuda?

KATRIN: jah mõlemat pidi ja ka seda, mida ma ise saan ja tahan vastu võtta. igal liikmel on ikkagi väga kindlad kohustused. Probleem on aga selles, et täna on noorte enda initsiatiiv ja aktiivsus vaid 3% kogu noortest.

MODER: millest see nii suur noorte passiivsus võib põhjustatud olla?

KATRIN: siin on palju erinevaid faktoreid. Kõik on orienteeritud meie ühiskonnas palgatööle. Väga palju asju on mõistlik teha ka vabatahtlikkuse aluses. Meie ühiskonnas on vabatahtlikkus alles lapsekingades. Kui su lapsevanemad ei pea normaalseks seda, et nad kuuluvad näiteks mingitesse mittetulundusühingutesse või seltsingutesse, mis on näiteks ülelahe normaalne, siis laps ei näe seda mudelit. Laps näeb töötavaid vanemad ja tegelikult need mudelid luuakse kodus. Kool saab ka suunata, aga ma ütlen, et meie ühiskond tervikuna on selle koha pealt veel ebaküps.

MODER: ok, kui me tuleme tagasi aktiivsuse ja passiivsuse juurde. Kuidas jaguneb proportsionaalselt teie arvates liikme aktiivsuse puhul see, et teda on teadlikult organisatsiooni juhtkonna poolt kaasatud sellega, et ta on isiklikult initsiatiivist või muude põhjuste pärast aktiivne.

KATRIN: ma mõtlen, et ta on pooleks. paljude puhul piisab sellest, et antakse üks pähekkel ja ta tuleb iseenesest kaasa ja leiab oma teed selle lahendamiseks. teinekord võib aidata ühest sõnast ja juba tullakse kaasa.

MODER: Kas kaasate teadlikult ja süsteemselt oma liikmeid organisatsiooni tegevusse?

KATRIN: jah. meil on kogu info olemas kodulehel, me saadame pidevalt eri kanalite kaudu informatsiooni, oleme töötanud välja strateegiaid, nii et ma arvan, et me oleme üsna selle teadliku tegutsemise teel. 4-5

aastat tagasi me vaatasime alles seda, kuidas saaksime mõned üritused tehtud. organisatsiooni teadlik arendamine sellel tasandil on toimunud alles viimase kahe aasta jooksul

MODER: kas selline liikme kaasamise vajalikkuse teadvustus on tulnud alles viimasel ajal?

KATRIN: no ta on nagu varasemalt toimunud iseenesest, aga teadlikumaid võtteid on kasutatud jah viimasel ajal.

MODER: Millised on erinevad liikmete kaasamise võtted teie organisatsioonis?

KATRIN: me oleme asunud kaardistama ja vaatama koole, kes meil olemas on. siis me oleme viimastel aastatel vaadanud kogu aeg vaadanud ringi, keda kaasata juhtimisse, ürituste korraldamisesse ja teinud personaalseid pakkumisi inimestele. Kui keegi on ise tulnud ja aktiivsust üles näidanud, siis juhatus ei ole kunagi ühtegi ettepanekut tagasi lükanud, vaid pigem haaranud ideedest kinni. Siis ürituste organiseerimiseks on meil pidevalt saadetud listidesse kutsed, kodulehel on info üleval olnud ja oleme teinud erinevaid üleskutsesid organiseerimistöodes kaasa löömiseks. kusjuures siin on minu meelest see liikme aktiivsus jäänud väga väikseks. t pigem on töötanud see variant, et ise pöördud personaalselt. ma ei näe nagu juhtkonna probleemi selles, et me ei ole andnud võimalust. ma näen seda probleemi siin palju tugevamalt, et liikmed ei hakka pakutud võimalustest ega üleskutsetest kinni. Kordi ja kordi on pöördutud, et kas keegi soovib seda teist või kolmandat teha, aga tegelikult on vastukaja olnud väga kesine. Samuti korraldame erinevaid avalikke konkursse alates suvelaagritesse, välisturniiridele kohtunikeks, treeneriteks kandideerimisel. sealt poolt on seda vastukaja ja initsiatiivi isegi tulnud. kolmas asi, kui räägime isikliku indiviidi tasandist – tuleb endal mõte ja soov midagi ära teha. see toimib veel kõige paremini, aga praegu olnud palju tudengite seas just. kõige tipuks teeme siis ka koolitus kohalikes piirkondades, et seda know-how'd edasi anda.

MODER: ma teeks väikse vahekokkuvõtte erinevatest võtetest: personaalsed pakkumised, kirjad, üleskutsed listi, info kodulehele, avalikud konkursid, koolitused. Kas on veel midagi?

KATRIN: praegu ei oska nimetada rohkem.

MODER: Kas erinevate kaasamisvõtte toimemehhanismide vahel saab vahet teha? Kuidas ja milline on see erinevus, toime?

KATRIN: sõltub eesmärgist. see, kuidas keegi jõuab selleni, et ta tahab aktiivselt midagi ette võtta, ei ole oluline. erinevad võtted ja mudelid töötavad erinevate inimeste peal väga erinevalt.

MODER: Kui palju esineb teil proaktiivsed, kui palju reaktiivseid kaasamistehnikaid?

KATRIN: ma arvan, et proaktiivseid on ikkagi rohkem.

MODER: Miks teie arvates liituvad noored inimesed erinevate noorteorganisatsioonidega?

KATRIN: kindlasti huvi sellise tegevuse vastu, see, et leitakse, et see tegevus on isiklikult kasulik. teine tasand on ka kuuluvus ja identiteet, aga see tuleb pärast seda, kui ma näen, et see tegevus mulle sobib. ja ma arvan, et identiteedist edasi tuleb sõpruskond ja sealt edasi muutub see juba elustiiliks. need on põhilised. selle kaudu on ta ka nõus panustama organisatsiooni.

MODER: Kas liikmeks olemise tähendus ja põhjused võivad muutuda ajas? Miks ja kuidas?

KATRIN: jah kindlasti. inimene areng. kuna väitlus on ka võistlus, kus on väga selgelt ka võitja ja kaotaja. algselt ei näe noored seda, et võidu ja kaotuse taga on tegelikult võit-võit. ma olen näinud viimase 10 aasta jooksul palju noori, kes on tulnud hiljem organisatsiooni tagasi, olles aru saanud, mida see organisatsioon neile tegelikult andnud on.

MODER: Mis on teie arvates liikmete esmane roll ja eesmärk organisatsioonis?

KATRIN: see, et ta tunneks end hästi ja et ta tunneks ennast seal vajalikuna. see, et ta näeks seal erinevaid võimalusi. ma arvan, et siin on seltsi puhul miinus, et nähakse ainult seda väitlustegevust mitte võimalust õppida siin ka juhiks, saada head organiseerimiskogemust jne.

MODER: kas need aspektid võivad olla ka ühed eeldused aktiivseks hakkamisel?

KATRIN: jah kindlasti. liikme teadlikkuse kasvatamine on oluline, et ta tunnetaks oma võimalusi ja vajalikkust organisatsioonis. liige ise peab ka võtma selle vastutuse organisatsiooni ees. see peab olema ikkagi kahepoolne protsess

MODER: Mis on noorte kaasamise suuremad probleemkohad, ohud?

KATRIN: ma olen näinud palju erinevaid noorteorganisatsioone. need väärtused ja eetilised tõekspidamised peavad olema väga paigas ja oht ongi see, et see organisatsioon annab väärtuste või eetika puudumisel ette valeid käitumismudelid. tegelikult on ühel organisatsioonil vastutus väga suur. Samuti olen ma näinud koolis töötades seda, et tänastel noortel on väga tähtsal kohal meelelahutus, pidu neid ümbritseb palju pingeid ja neid ei huvita see organisatsioonist saadav teadmuste- ja oskustepagas. nende eesmärgid ja väärtused on teised. alles hiljuti viidi noorte seas läbi küsitlus, kus uuriti, mida noored tahavad saada. levinum vastus oli majanduslik kindlustatus – auto, maja hea töökoht jne. mul on tunne, et nii kaua kui

haridussüsteem ja kodu ei pea vabatahtlikkust ja osalemist erinevatest tegevusest normaalseks nähtuseks (nt see, et sa teed nädalas mingid tunnid vabatahtlikku tööd), siis noorteorganisatsioonide mõistes ei tulegi palju aktiivseid noori. arusaam ühiskonnast, kasvatus, väärtushinnangud on ikka väga lapsekingades võrreldes paljude lääne riikidega, kus ka kooliõpilaste seas on vabatahtlik töö ja aktiivne osalemine erinevates ettevõtmistes täiesti normaalne. lisaks haridussüsteemile ei näe ma aga seda hoiakut ka meie valitsuses.

MODER: sa tõid kenasti välja, et noori ei huvitagi kogu see organisatsioonide temaatika ja nende väärtushinnangud ei haaku sellega. Kas siit jõuame siis selleni, et noorteorganisatsioonid hakkavad tänapäeval hääbuma või mingi hetk taas kasvama?

KATRIN: ma arvan, et siin on palju koolidest ja kodudest. Haridussüsteemi muutmine on väga pikaajaline protsess. üks asi on see, et noored ise peavad hakkama tegema isiklikke algatusi. selleks on täna rohkem võimalusi kui kunagi varem. samuti hakkab tasapisi kodanikuühendused tugevamaks saama. teiselt poolt ma näen lõhet tekkimas seal, kus ei ole häid eestvedajaid.

MODER: Mis eristab neid noori, kes on mõne organisatsiooni liikmed nendest, kes ei ole üldse ühegi organisatsiooniga seotud?

KATRIN: ma arvan, et neil noortel ei ole väga palju erinevusi. sa võid olla ka aktiivne inimene ilma ühtegi noorteorganisatsiooni kuulumata. see kuulumine mingisse kindlasse organisatsiooni on tehnika küsimus. kui laps on aktiivne koolis, organiseerib näiteringi, laulab kooris jne, siis ta on ju tubli aktiivne noor. tähtis on see, et noor kannaks maailmavaadet olla valmis tegutsema, oma panuse andma erinevates vormides, siis see ongi oluline. kui leitakse endale sobiv organisatsioon, siis on hästi, aga see ei ole ilmingimata vajalik. põhiküsimus on inimese valmisolekus teha kellegi jaoks midagi ilma selle eest vastutasu ootamata.

III Organisatsiooni roll ühiskonnas

Moder: Mida teie organisatsiooni tegevus annab ühiskonnale? Mida indiviididele? (abiküsimus: Miks on selle organisatsiooni tegevus oluline)

KATRIN: ühiskonnale annab arukalt mõtleva kodaniku. see kodanik, kes oskab analüüsida ja võtta iseseisvalt vastu otsuseid. see, kes ei lase endaga manipuleerida ja demagoogitseda. ta on iseseisev, arukas kodanik, kes suudab vastu võtta otsuseid selle põhjal, kelle argumentatsioon on parem. Indiviidi tasandil on oluline see, et org annab oskused ja teadmised selliseks kodanikuks kasvamisel. mul on olemas need tehnikad ja oskused, millele baseeruda otsuste vastuvõtmisel ja vastavalt sellele käituda.

Moder. Kui palju ja kuidas mõjutavad noorteorganisatsioonide tegevus ja liikmelisus noore inimese elu?

KATRIN: mõjutab palju. ta paneb mõtlema ja analüüsima asju erinevalt poolelt. sa õpid vaatama asju sügavamalt ja mõistma, et igal asjal on vähemalt kaks poolt kui mitte 20.

MODER: Kas globaliseeruv ühiskonnas, kus alternatiivseid tegevusi enese arendamiseks on väga palju (alates reisimisest, arvutimaailmas ringi liikumistest kuni kõikvõimalike uute ja huvitavate tegevusteni välja), on klassikalise noorteorganisatsioonide ja laiemalt kolmanda sektori roll pigem vähenenud ja hääbuv suunas liikunud? Miks?

KATRIN: ma arvan, et inimestel peabki olema palju erinevaid valikuvõimalusi. mulle meeldib ka tegeleda paljude erinevate asjadega erinevatel aegadel. tänapäeva ühiskonnas sa ei pea enam oma leiva pärast nii palju muretsema, et sul jääbki aega tegeleda rohkemate asjadega.

Moder. Kas noorteorganisatsioonid koosnevad pigem eneseteadlikest indiviididest ja tugevatest isiksustest, kellel on eelkõige enesekeskseid huvid või kollektiivsus, sõpruskonda ja ühistunnet taga otsivatest noortest? Milline võiks olla proportsionaalselt see jagunemine?

KATRIN: erinevatest, kõiki on. see on nähtavasti organisatsiooni arenguastmest. mingitel hetkedel on vaja just hästi tugevaid ja karismaatilisi liidreid (nt käivitamise faasis), neid, kes suudavad võluda inimesi ja protsesse algatada. samas peab noorteorganisatsioon üldjuhul olema horisontaalne ja nii see ka üldjuhul on. ma arvan, et enamasti domineerib meeskonnatöö.

Moder: Mis arengufaasis on teie arvates tänases Eestis kolmas sektor? (kas on ta arvestatav koostööpartner, oluline kõneisik avalikkusele, usaldusväärne või pigem siiski tugevalt eraldiseisev ja nn „oma rida ja asja“ ajav tore sotsiaalne ettevõtmine, millel puudub laiem kandepind ühiskonnas)?

KATRIN: kolmanda sektoriga on naljakas seis. nähtavasti on organisatsioonid, kes suudavad olla professionaalsed partnerid avalikule ja erasektorile, leida endale tugev rahastuse ja olla arvestatav jõud. tervikuna on tendents niisugune, et need, kes arenevad kiiresti, need teevad suure hüppe ja juhivad organisatsioone professionaalselt ja püüavad selle viia äriorganisatsioonide tasemele välja arvatud, et nende eesmärgid on erinevad. samas on terve rida organisatsioone, kes tegelikult on nii ja naa oma arengult. proportsionaalselt on väga tugevaid kolmanda sektori organisatsioone vähem kui keskpäraseid.

Lisa 4.2 süvaintervjuu Tegusad Eesti Noored tegevjuhiga

Moder: Kui kaua oled sina olnud TEN-iga seotud ja kaua sa sellest ajast oled olnud tegevjuht ?

Martin: Nüüd varsti sügisel saab 3 aastat. Ühesõnaga siis seotud olen ma selle organisatsiooniga. 2004 sügisel oli see päris algus ja juhatuse esimehena olen ma olnud nüüd üks aasta ja mõned päevad peale ehk siis nüüd hakkab minema teine aasta juhatuses. Et jah, kolm ja üks on see suhe kokku.

Moder: Kuidas sa selle juhi koha nii öelda said ?

Martin: See oli niiviisi, et kord aastas on meil üldkogu, kuhu kõik liikmed kohale tulevad, kui ei tule siis osa volitab ja üldkogu siis valib endale viis juhatuse liiget ja juhatuse enda seast, oma koosolekul valib endale esimehe. Ja hea traditsioon on siiski olnud, et esimeheks saab see, kes saab kõige rohkem hääli. Tavaliselt on ta nii juhtunud ja see on nii välja kujunenud. Reeglilt nagu ei ole, aga oluline on, et see inimene sobiks pigem kõigile juhatuseliikmetele kui kõige suuremale hulgale liikmetest.

Moder: Mis sind nagu motiveerib seal juhatuses tööd rabama ja sellist rolli kandma? Äkki sa tood kolm põhjust välja ?

Martin: Juhatuse liikmena jah ? Tõenäoliselt on päris suur roll kanda nendel inimestel, kellega seda koos teha. Sellepärast et minul isiklikult on sellepärast vedanud, et need neli inimest, kes lisaks minule juhatusse kuuluvad on kõik hästi toredad, huvitavad inimesed ja nendega koostöötaamine ei ole võib-olla kuigi lihtne, sest me kõik oleme täiesti erinevad, aga seda enam on ta huvitav ning mingis mõttes kuna me täiendame üksteist hästi palju siis on see nagu teistelt inimestelt õppimine. Nii et üheltpoolt on see inimfaktor, kui oleksid ebameeldivad inimesed siis ei jaksaks ja ei peaks seda vajalikuks teha. Teine on tõenäoliselt väga tugeval määral see sama kogemuse ja õppimise põhimõte. Sellepärast, et mingis mõttes ta aasta aja eest just kui oli nagu külma vette viskamise või noh midagi suurt ei tea, mis toimub. Siis hakkad tasapisi kompama neid teisi noorteühendusi, rahastusvõimalusi ja koostööd Tallinna linnaga ja nii edasi. Nii kaks põhjust. Ja siis võib-olla kolmas põhjus on see, et see asi pakub sulle endale nagu sellist hääd tunnet. Just selles osas, et kui sa teed midagi lihtsalt siis sa saad samamoodi sellist head tagasisidet võib-olla isegi rohkem, aga juhatuse liikmena on võimalik neid protsesse suunata natukene üldisemalt ja see kuidagi, kui on näha seda tulemust... neid inimesi, kes motiveeruvad sellest tegevusest siis see lihtsalt annab kuidagi hääd tunde.

Moder: Aga, mis on sinu arvates ühe väga hea noorteorganisatsiooni juhi omadused ? Või mis omadused peavad kindlasti olema ?

Martin: Noorteorganisatsiooni jah ? Mina ise usun sellistesse noorteorganisatsioonidesse, mis ei ole võib-olla niivõrd hierarhilised, et lähevad kastikeste viisi, kus siis käsuliinid alla jooksevad. Vaid pigem nagu sellistesse võrgustiktüüpi organisatsioonidesse ja kui me vaatame nüüd seda, et juhatuse või juhtiv institutsioon seal keskel paikneb siis kindlasti peab tal olema väga hea kontakt ja klapp nende liikmetega, eriti nende aktiivsete liikmetega, kes asja teevad või siis, kes võiks asja teha ja aktiveeruda. Et siin on selline isiklik suhtlemisvalmidus üks kõige olulisemaid asju ja ma ise olen ka just sellele proovinud kõige rohkem tähelepanu pöörata, et olla seal ja küsida ja vastata... ja kuna see minu valimine oli mõnes mõttes nagu üllatus kuna ta juhtus liiga vara aga paljuski oligi see mentaliteet või see vahetus selles, et ma olin justkui üks omadest. Nüüd ma olen üritanud sinna jääda ja ma arvan, et oluline on noorteorganisatsioonides see, et juht oleks seal asjades sees ja kui see tähendab mõnikord mingi asja tegemist ka praktilises võtmes, mitte ainult juhtimist siis on see minu arust ainult hea. Et selline suhtlemine ja sees olemine..... ja siis võib juba andestada selliseid kompetentsi puudusi, et need tulevad ajaga tõenäoliselt ja õppimisvalmidus on ka tõenäoliselt üks hästi olulisi omadusi.

Moder: Mis nagu sinu arvates tagab hästi tõhusa ja efektiivse noorteorganisatsiooni töö ? Mis on selle taga, et see organisatsioon on tegus ?

Martin: Ma arvan, et selle taga on kõige olulisemalt üks selline mõtteviis, mis neid inimesi nagu ühendaks ja sealt tulevad juba need muud faktorid, kui see mõtteviis on selline, mis inimesi ühendab siis on need inimesed olemas, kes midagi teeksid ja tahaksid teha.. ja samas, kui see mõtteviis on selline, mis nendesse endisse energiat süstib siis väga palju muud tõesti vaja enam ei ole. Muud asjad, kontaktid igalpool ja lobby töö ja muud asjad, need tulevad kõik sinna juurde. Et tegelt kõik saab algus... noh see on võib-olla ka seotud väga tugevasti selle meie TENi eripära või sellega, mida mina väga olen katsunud rõhutada, et see püsib organisatsiooni kultuuril, mille baasiks on mingid väärtushinnangud ja need samad väärtushinnangud ja mõtteviisi ongi see, mis nagu annab kütust ja annabki nendele inimestele selle asja sinna.

Moder: Aaga kuidas see mõtteviis tekib ? Mis selle taha on ?

Martin: See mõtteviis on. Võiks öelda, et ta on mingis mõttes vana, et ta on algusest peale olnud. Kas ta on tekitatav või ta on iseenesest tekkinud ?

Martin: Ta iseenesest, ta kujuneb kuidagi. Selles mõttes, et ta on mingi süsti saanud Euroopa noorteparlamendilt ja sealsest liikumisest ja ta on tegelikult pidevas muutumises ka, sest inimesed, kes seal on, need muutuvad ja samas oluline on ka see, et iga inimese jaoks on see mõtteviis nagu erineva perspektiivi alt. Mingisugune tuum on see sama nii et tegelikult keegi ei hoiu seda ju kunstlikult üleval, et ta lihtsalt, kui inimesed kokku saavad ja koos teevad siis ta paratamatult on seal, meie kohal.

Moder: Mis on sinu arvates juhtkonna peamine roll noorteorganisatsioonis ?

Martin: Ma arvan, et kõige olulisem roll, kui me vaatame seda, et mida ta tegema peaks, siis ma olen veendunud selles, et juhid peavad looma sellised tingimused selle organisatsiooni keskkonnas, et tegutseda saaksid liikmed. Nii et mingis mõttes on nad, kui me kasutame nüüd positiivset terminoloogiat, ei ole nad teenindajad vaid nad on teenrid. Mingis mõttes nad juhivad seda asja kindlasti ka enda jaoks aga just selles suunas, et oleks võimalikult palju võimalik tegutseda ka nendel liikmetel. Et ma ei usu, et hea juht saab olla selline, kes üritab kõike ise ära teha ja teha endale mõnusaks vaid pigem see, kes tegutseb selle heaks, et teistel oleks hea tegutseda. Ja see ühtlasi annab ka suurema ja laiema platvormi. Tingimuste ja teatud võimaluste väljapakumine ja näitamine ja osutamine.

Moder: Lähemski nüüd selle sama teemaga edasi, mida sa veidikene ka sisse tõid, et juhtkond on nagu see võimaluste pakkuja ja samas see, kes nagu peaks hoidma liikmeid aktiivse ja motiveerituna, et räägiks natukene liikmetest, et palju näiteks TENis on, sinu nägemuse järgi, aktiivseid ja palju passiivseid liikmeid kogu liikmeskonnast ?

Martin: Nüüd minu teada viimase üldkogu järel sai meil jälle liikmeid juurde võetud, neid on kokku pisut üle 180 ja nendest aktiivseid...no ma olen nüüd mingi aeg vaadanud ja neid nimekirju koostanud, aga seal on väga raske seda piiri tõmmata, sest meil on neid liikmeid, kes kord aastas teevad midagi ja väga hästi ning nende jaoks on see täiesti piisav, et võta nüüd kinni, kas ta on aktiivse või passiivne, aga püsivalt tegutsevad.... no ma julgen öelda 30-40, sest nii ta on kuidagi kujunenud ja tundunud... ja kui me võtame selle, et meil on praegu kolm ja pool või neli üritust korraldamisel igas selles on juba tiim, mis koosneb 7-8 inimesest ja lisada juurde veel juhatuse liikmed siis tuleb ta sinna neljakümne kanti kindlasti.

Moder: Aga, kui sa nagu jagad, et kumbasid on nagu rohkem, kas aktiivseid või passiivseid on rohkem, kui me noh võtame aktiivsete alla need, kes ennast näitavad ikka kord aastas näole ja ikkagi on kursis organisatsioonis toimuvaga.

Martin: No kui see arv võtta siis tõenäoliselt on neid umbes täpselt kuskil pooleks. Sellepärast, et kuna meie selline liikmespoliitika on hästi liberaalne, meil ei ole liikmesmaksu, alguses oli ta natukene konservatiivsem, käisid vaidlused selle üle, kes peaks olema liikmed jne. Praegu meil on põhimõtte selles, et kes pärast mingit üritust või isegi ilma ürituseta, esitab avalduse, soovib seda asja jagada, mis meil on siis põhimõtteliselt me ta oleme võtnud vastu. Ja see tähendab, et praeguse seisuga meil on passiivsete inimeste hulgas eelkõige need, kes on meie organisatsiooni algusaegadest, 6 aastat tagasi, ja kes on läinud oma eluga edasi .. ja nendega siis vanasti oli kuum suhe, aga nüüd nagu midagi eriti ei paku, et on elu andnud teised võimalused ja teine osa on neid, kes on siis võib-olla ühel üritusel käinud, selle liikmeksastumise avalduse kirjutanud ja on jäänud nii, et võib-olla korda aastas enne üldkogu vaatavad, mis toimub. Ja nüüd ma julgeks öelda, et see võib-olla on pooleks aga see, mida mina tõesti nimetaks aktiivseteks liikmeteks siis neid on tõenäoliselt vähem kui 50 %, aga kuna see tegevus ongi selline, et mõnes mõttes käib ta ka hooti ja väga püsivalt selle organisatsiooni korraldamisega seotud inimesi liiga palju ei ole siis ta pigem ongi võimalus kui kohustus.

Moder: Aga millest see sinu arvates sõltub, et see noor inimene on aktiivne liige või passiivne liige? Et kui sa jälle peaks kolm põhjust välja tooma, et mis selle taga nagu on ?

Martin: Üheltpoolt on aktiivsemad liikmed need kindlasti kellel on kujunenud selles organisatsioonis juba, kuna see väga paljuski on sõpruskonnal põhinev organisatsioon,..alguses oli ta eriti nüüd 180ne inimesega on natukene keerulisem see, aga ma ütleks, et need inimesed, kes väga aktiivselt on tegutsenud... ma ei oska öelda, kas sõprus on selle aktiivsuse tulemus või kuidagi nad hoiavad ühte ja tunda on hästi palju seda, et tehakse just sellepärast, et on olemas need inimesed, kellega on mõnus midagi ette võtta. Ja samas need, kes on passiivsemad siis nende jaoks on tõenäoliselt, kas põlvkonnvahetus toimunud või midagi muud sellist... kindlasti mängib rolli ka päris palju see, mis on inimese üldine mentaliteet, meil on ka neid, kes on mujal väga aktiivsed ja meil aktiivsed ja on ka neid, kes peale koolis käimise midagi ei tee. Nii et prioriteetide küsimus kindlasti. Ja siis mingil grupil saab tõenäoliselt määravaks ka see, et on lihtsalt ajapuudus, et kõike ei jõua teha.

Moder: Kui me vaatame nüüd liikmete puhul seda, et kindlasti on nagu neid liikmeid, kes on nagu organisatsioonis hästi aktiivsed nagu iseenda initsiatiivil, kes ise nagu pöörduvad juhatuse poole, kes ise nagu võtavad midagi ette ja tahavad muutkui teha ja on hästi initsiatiivikad. Siis on kindlasti neid, kes

vajavad rohkem juhatuse poolset utsitamist ja ettepanekuid, et tee nüüd seda või kolmandat, et kas oleksid huvitatud sellest või teisest. Et kui sa nüüd neid kahte gruppi peaksid proportsionaalselt võrdlema siis kuidas TENi puhul see on ? kumba on nagu rohkem ?

Martin: See on jällegi keeruline küsimus selles osas, et tavaliselt väga sageli kuuluvad inimesed kahte gruppi korraga, et kuna meil neid tegevusi on erinevaid ja hästi palju siis on mingisugused asjad, kus tuleb initsiatiiv valdavalt altpoolt ja on nagu mingisugused asjad, kus on vaja utsitada. No näide- kuna meil selline põhiline üritus, mida me teeme on noorte parlament, noorte parlamendi sessioon ...siis ma seda julgen nüüd küll öelda, et viimased üritused on valdavas enamuses on tulnud peakorraldamise soov kui selline kindlasti liikmete endi poolt nad on seda niimoodi soovinud. Nüüd mõnikord on olnud ka selle eelduseks see, et keegi on mitteformaalses keskkonnas nagu öelnud, et vaata kuule see on nagu päris hea võimalus, et et mis sa arvad.. ja selle ühe või kahe inimese ütlemise peale tulebki avaldus juhatusele üks ta mingis mõttes on inimestel ja eestlastel see, et kui keegi ikka ütleb, et ma saan hakkama siis ma vist ikka saan ka.. see on ürituste kohta, aga kui nüüd vaadata laiemalt siis kuna me praegu üritame toimekondi tööle saada siis oleks liikmetel võimalik pidevalt organisatsiooni tööst osa võtta... siis seal on see toimekondade juhtide leidmine, mis käib rohkem ülevalt poolt, sest ei ole väga palju neid inimesi, üks ka palju on mõtlemises kinni, et mis ma sinna ikka trügin, et erinevus tuleb selle asja pealt mida me vaatame aga samas kui me vaatame neid, kes tulevad noorte parlamendi sessioonile rühma juhtima või seda korraldama siis seal meie põhimõte on väljakuulutada konkurs ja ma mäletan neid aegu, kus konkurssidel oli vähe rahvast, mõnikord tuli kedagi ka otse kutsuda mõnikord oli 1, 2 või 1,5 inimest kohale tulnud siis viimasel üritusel oli ajakirjanikuks soovijaid tulnud 3 inimest kohale. Nii et vähem pidevat pingutust nõudvad asjad.. seal on nagu initsiatiiv suurem.

Moder: Aga võib siis öelda, et trend on selles suunas, et suureneb inimeste enda initsiatiiv või ?

Martin: Ma arvan, et kuna liikmeskond kasvab ja kasvab päris tugevasti noorte ehk värske liikmete arv siis nende osas kindlasti see parlamendi sessiooni ürituse põhine, sealt see initsiatiiv kindlasti kasvab. Ja nüüd ongi oluline, et saakski nad võib-olla tegutseda organisatsioonis laiemalt.

Moder: Aga kas juhatusel on selliseid kindlaid läbimõeldud kaasamisvõtteid kuidas teadlikult ja süsteemselt panna liikmed laiemalt organisatsioonis kaasa töötama ? Kas teil on olemas selline plaan või nii, kirjeldatud meetodika ?

Martin: Ma ei ole kindel, et meil see kuhugi niimoodi väga 100% paberile kirja on pandud, sellised asjad kunagi nagu paberile ei jõua .....aga vaata, ma nüüd rääkisin sellest toimekonnast, mis põhiliselt tähendab, et kuna meil on tegemises erinevad valdkonnad siis valdkonnale vastaks üks toimekond, mis oleks grupp inimesi, kes on sellest rohkem huvitatud, kes tahaks võib-olla mõelda rohkem selle teema peale ja siis tegutseda.. ja see variant ongi selline, et ka meie veebikeskkonnas, mis on päris hästi välja arendatud kuigi sellel on oma sellised tehnilised miinused, siis ta on selles mõttes väga innovaatiline, et foorumid ja grupid ja mis seal kõik on siis toimekondadele ongi loodud enda grupid, kus on enda sellised arutelu teemad ja siis on väljapanekud ja suunamised nende gruppidega liitumiseks. Ja lõpus on siis sellised mainimised, et mida võiks teha ja mis on plaanis. Aga sellist püsivat tee kätte andmist ei ole ka tõenäoliselt sellepärast, et see mentaliteet on jälle selline, et me usume inimese enda vabadusse ja avalikusse. See tähendab seda, et kui me oleme välja näidanud need võimalused siin inimene läheb ikka sinna, mis talle endale meeldib.

Moder: Kuidas te neid võimalusi välja näitate ?

Martin: Seal on, noh üheltpoolt ma mainisin on ürituste lõpus, samamoodi saab neid isiklikult välja pakkuda ja koduleheküljel on selline struktuuri osa ja saab vaadata, mis on juhatuse teinud, samamoodi on juhatuse koosolekute protokollid lahti ja kui on mingid konkursid siis nad püsivad seal üleval, aga ma ütlen, et üks asi kuhu me nüüd peagi lähme on, on minu enda selline südameasi selleks aastaks, on paljuski võib-olla selline organisatsiooni teravam ja selgem välja joonistamine. See tähendab seda, et katsuks selle ka paberile ja kodulehele saada, selles osas, et kui on mingis konkreetse toimekonnas mingid asjad pooleli, et see oleks pidevalt kõikidele näha, et kus mida teha saab, et noh fakt on selles, et me oleme pidevalt üritanud liikuda selles suunas, et see ei oleks kitsa ringkonna tegemine ja ta on järjest laiali kasvanud ja tahaks nüüd, et oleks kõigil see võimalus.

Moder: Kas oled ka tunnetanud mingit vahet sellel, et kui te olete teinud nüüd siin personaalseid pakkumisi või olete teinud mingi konkursi või te olete pärast üritust rääkinud et nüüd on see ja teine võimalus midagi teha, et kas nendel erinevatel võtetel on nagu mingi vahe ka, et mõnedega lähevad inimesed nagu paremini kaasa, on see aktiivsus suurem ja mõnel vähem ?

Martin: Jah, no kõige parem variant on ikka see, kui sa isiklikult juurde lähed sellepärast, et ma arvan, et küsimus ei ole mingisuguses demagoogilises veenmises, et inimene arvab EI ja siis keegi tuleb räägib talle musta valgeks ja siis ongi asi nüüd nii, et pigem nagu oodatakse, see on ju ka mingis mõttes tunnustus, et

keegi tuleb otseselt sellist tähtsamat asja pakkuma ja ehk siis tuntakse ennast meelitatuna ja nähakse, et usutakse sellesse asja, mida ma teen siis muidugi minnakse edasi, et see asi on kõige tulemuslikum see isiklik lähenemine ja mina ei mõista seda absoluutselt hukka, et kui inimesed saavad omavahel hästi läbi ja see ei ole selline ülevalt poolt alla surumine vaid on lihtsalt, et sõbrad omavahel pakuvad ja jagavad mõtteid siis on nii, et muidugi on alati kergem kui saaks ilma ja kõik tuleksid tunglema, aga ma ei usu, et see on väga palju parem variant.

Moder: Kui me liigume nüüd võib-olla TENi liikmeskonnast noortemate peale, et sa oled ise ka noor inimene, et noh täpselt see sinu subjektiivne arvamus või see kindlasti kujuneb selle põhja, et kellega sa suhtled ja oled kuulnud, mida teised noored arvavad, kui sa nagu mõtled selle peale, et mis on nagu need põhjused miks noored liikmed liituvad erinevate noorteorganisatsioonidega? Et on ju väga palju noori, kes lihtsalt hängib kuskil Viru keskuses või käib lihtsalt, peale kooli või noh ei tee üldse midagi, et mis on see põhjus miks üldse noored organisatsioonidesse lähevad ?

Martin: Ma arvan, et kõik see esimene ja olulisem põhjus, vähemalt, mis ta, ma ei tea mis ta kõige sügavamas tuumas, aga vähemalt on mingis mõttes ikka see kuulumise põhimõte, et mida see tähendab. Kindlasti see ei tähenda seda, et inimene, kes noorteorganisatsiooni läheb oleks muidu antisotsiaalne...pigem vastupidi võib-olla on ära tüüdanud ja inimene otsib mingisugust vaheldust nii et see inimfaktor on kindlasti hästi oluline ja see eristab väga paljusid noorteorganisatsioone omavahel, et milline on see suhtlemine omavahel ja palju üldse organisatsioonist on ülesehitatud isikliku kontakti peale. Kui me vaatame TENi, kus meil puudub keskmine kontor, kõik inimesed on mööda Eestit laiali, aga samamoodi juhtub kuidagi kokku, mingisugusel üritusel, kellegi sünnipäeval ja siis niisama käib jutt maast ja ilmast ja siis jälle TENist nii et ta on kasvanud mingis mõttes igapäevase eluga kokku ja see on kindlasti üks põhjuseid ja sellele järgneb päris olulisem määral on ka sellega seotud on just see sama, kui noor on jõudnud arusaamiseni, et tema võib ka midagi ära teha ja pigem ma julgen öelda, et nad soovivad midagi ära teha enda suguste heaks ja samas ka enda heaks siis just see sama, et ma teen midagi ja sellel on ka konkreetne tulemus ja selle protsessi käigus ma ise õpin midagi. Siis talle jõuab kuidagi kohale, et see on ju midagi huvitavat kui formaalne haridus või vähemalt kui ma ei riski teda panna olulisemaks siis ma panen ta sinna samale kõrvale väga tugeva sambana seisma. Nii et ma võin öelda, et need esimesed kaks on . see esimene on inimesed ja siis on need kogemused ja kui kolmandana võtta siia juurde siis tuleb võib-olla ka see tulemus. Ma lihtalt ise olen järjest rohkem kokkupuutunud ja üllatunud, võib-olla üllatunud pole, aga positiivne tunne tuleb ikka sisse, kui näha neid inimesi, kes tahavad midagi ka teiste noorte jaoks pakkuda või teha midagi, mida nad on juba kogenud ja väärtustanud.

Moder: Aga mis sa arvad, kas need liikmeksolemise põhjused võivad muutuda ajas ? et näiteks ma olen olnud kolm aastat mingi organisatsiooni liige ja see põhjus miks ma liitusin esimesel aastal ja miks ma liitusin jälle kolmandal aastal on täiesti erinevad ? et kas selline asi on olemas, et kas see muutub ajas ja miks see muutub ?

Martin: Ma arvan ja ma võin öelda, et ma tugevalt usun, et see muutub ajas ja elavaid näiteid on ka hästi palju ja jällegi kui tulla tagasi nende põhjuste juurde siis ta väga sageli võib muutuda niiviisi, et need inimesed, kes tulid ja jäid sinna alguses just selle seltskonna pärast, sest koos oli huvitav, koos oli rikastav ja lahe, et nad avastavad muid võimalusi kohe pärast seda ja avastavad võimalusi seda õppimisega siduda ja siis avastavad seda sama, et mina ka ju suudan, et mina ka võin ju 40 või 50 tuhandeliste projekti juhtida, et miks mitte mõne aasta pärast ka midagi suuremat. Et see on mingis mõttes loomulik selline kujunemine ja avardumise ava, et need algsed põhjused ma ei usu, et nad kaovad, pigem avarduvad ja põhjused ongi lihtsalt see, et inimene hakkab vaatama seda asja natukene laiemalt. Ja see on lihtsalt harjumise asi, kui ma harjun selles seltskonnas selles keskkonnas siis ma lihtsalt näen rohkem ja see motivatsioon, mis tekib lihtsalt hoiab mind seal tõenäoliselt ja mingil hetkel see asi hakkab nagu jälle kahanema, sest iga asi ammendab ennast, et ma sellepärast ei nuta, aga ma pole 100% selle väitega nõus, kuigi see nii on, et noorteorganisatsioon on nagu hüppelava või lähtepunkt sellele, mis tuleb noorel tulevikus, et me kõik ei jää ju selle juurde lõpuni. Et kui noor võtab siit midagi kaasa siis jumal temaga mina olen sellepärast õnnelik.

Moder: Et kui me enne rääkisime sellest, et mis on juhatuse ja esimehe roll selles organisatsioonis, aga mis on liikme esmane roll ?

Martin: ühes noorteorganisatsioonis, vahest see, et rakendaks, või noh kui ta alati ei taha rakendada ennast, aga ta teeks seda mida, pea kõike millesse ta usub, ja inimesed kipuvad jääma ja siduma ennast nende organisatsioonidega, millega nende enda vaated ja mõtted kõige paremini kokku lähevad ja sealt juba tuleb see teine samm, et praktilises väljundis teeb ta seda, mida ta tõesti usub. Nii et noorteorganisatsioon, jällegi on teisi arvamusi, aga see on minu arvamus, et noorteorganisatsioon ei ole mingi tellimustöö, et kunagi ei saa olla, et haridussüsteem või mingi mu hakkaks meid nagu suunama ja nii öelda enda nägemise järgi ära

kasutama. Nii et ma usun, väga suuresti noorteorganisatsioonide iseseisvusesse, aga kindlasti see eeldan koostööd teiste organisatsioonide ja omavalitsustega, koolide jne, aga nad jäävad ikka mõnes mõttes oma nägu ise kujundama ja selles mõttes need noored sammuvad ajaga väga hästi kaasas. Nii et pigem olekski, asi mida mina tahaksin öelda, et tehke seda, mida te ise õigeks peate, sest tegelt noored saavad väga hästi aru, et mis on puudu ja mida oleks vaja paremini teha, sest neil ei ole mingeid kartusi ja tabu-teemasid on ka nende hulgas märksa vähem ja sama see intergratsiooni küsimus, millest noored nagu julgemalt rääkida julgevad ja samas ta teeb seda, mis ta ise tunneb, mis on õige. Et noh me ei pea siis kellegi teise pilli järgi tantsima.

Moder: Kuidas sinu arvates nende noorteorganisatsioonidega tänapäeval on, et kas nendega liitumine hakkab muutuma populaarsemaks ja nende liikmeskonnas hakkavad kasvama või siis sellis alternatiivide rohkes ühiskonnas on paratamatu, et muud tegevust on nii palju, et need organisatsioonid enam ei kasva nii jõudsalt ?

Martin: mingis mõttes ma saan vastata ainult isikliku perspektiivi põhjal nii et võib tulla väga erapoolik vastus nagu kõik mu vastused, et ma arvan, et organisatsioonid kui sellised ei kao, et ma võib-olla ei nimetaks neid noorteorganisatsioonideks vaid noorte ühendusteks võib-olla laiemalt, et ma väga, no mingis mõttes on tajuda seda küll, et võib-olla väga sellistelt tsentraliseeritud ühendustelt väga sellistelt konkreetsetelt ja kindlaksmääratud asjadelt, inimesed võib-olla tasapisi pöörduvad ära, aga kindel ei ole kuid minu enda sisetunne ütleb seda ja pigem mina näed tulevikku just sellistel väga paindlikel ühendustel ja inimesed, no just see sama, kui me räägime globaliseerumisest maailmas siis inimeste tujud muutuvad ka väga selles kontekstis ja ideed on võib-olla sellised hulljulgemad kohati ja need saavad tõepoolest leida rakendust nendes organisatsioonides, mis on paindlikumad ja mis on pigem ühenduse tüüpi ja pealegi neid organisatsioonide tüüpe on ju erinevaid, ja ja ma arvan, et tulevik on just nendel organisatsioonidel, mis on seotud selle välismaailmaga ja mitte ainult Eestiga, selles osas mul on väga hea mee ja tõenäoliselt ma ei oleks seotud Tegusate Eesti Noortega, kui meil ei oleks seda noorte Euroopa parlamendi liikumist ja kui me ei saadaks igas aasta kolm korda kaheksa delegatsiooni välismaistele sessioonidele ja väiksematele üritustele väljaspool Eestit. Ma arva jah, et tulevikku on kindlasti sellistel ühendustel ja nendega liituvate inimeste arv kindlasti kasvab, millel on oma selline vaba tegevus Eestis ja millel on mingi kindel kontakt, see ei pea olema otsene väljund välismaale, aga kindlasti mingi kontakt välismaaga, aga samas kodukootud organisatsioonid kindlasti kuskil jäävad ka.

Moder: Aga just kasvamise suunas ?

Martin: ma arvan, et .. enda maailmapildi järgi, et see sunnib kasvama sellised organisatsioonid.

Moder: Aga nüüd viimane küsimus sellest noorteblokist, et mis sulle tundub, et mis nende noorte erinevus, et nende noorte, kes on organisatsioonides ja nende vahel, kes kuskile organisatsiooni ei kuulu ? et kas nende noorte vahel on võimalik tuua ka mingeid silmanähtavaid erinevusi ? nende vahel, kes on TENis ja nende vahel, kes hängivad Viru keskuses ?

Martin: No , mingis mõttes jah, küll erinevusi saab tuua, aga organisatsiooni kui sellisega liitumine tegelikult muudab inimest, ta ei muuda sellest mõttes, et see inimene ei ole passiivne ollus, keda see organisatsioon vormima hakkab, aga vaid see, et organisatsioonis olles inimene tõenäoliselt puutub kokku kirevama seltskonnaga ja rohkemate asjadega, kui ta puutub niisama olles vegeteerides kaupu ja ma väga tugevalt usun, et iga kontakt, mis meil on ja iga kokkupuude kellegagi, see mingis mõttes mõjutab meid. Me võime seda heaks kiita ja omaks võtta väga lihtsalt võib see olla meile vastumeelt, me võime seda tagasi lükata ja vältida selliseid asju tulevikus, et ma arvan, et see sama avatus erinevatele välisteguritele on see sama, mis muudab need inimesed ise rohkem avatumaks, kindlasti muudab see nad julgemaks, julgemaks suhtlemisel ja julgemaks, midagi ettevõtmisel. Ja see sama kogemuspõhine hea tunne, mina nimetan seda selliseks, hea tunde õppimisest on see asi, nii öelda laiemas mõttes. Ja ja hea tunne sellest äratehtud asjast, et kui ma saan positiivse kogemuse siis ma julgen tõenäoliselt midagi enam ette võtta ja ma arvan, mis on enamikel noortel puudu, et võib-olla koolis liiga palju kiitma ei kiputa, selles mõttes, et sellised toredaid punast värvi diplomeid mõnikord jagatakse ja mõnikord ei jagata ka, ja pigem jääb see tunnustus asi, mis süstib seda motivatsiooni, jääb noortel puudu, nii et ma usun, et inimesed, kes on kuulunud noorteorganisatsioonidesse nad julgevad rohkem ja nad usuvad ka endasse natuke rohke, aga jah jälle küsimus on selles, et mis valdkondades ja noh nii edasi.

Moder: Läheks nüüd veel filosoofilisemaks ja üldkonna tasandile, et räägiks konkreetset TENist, et mida see annab nüüd kahele üldkonna tasandile, et mida see annab ühiskonnale ja midagi see annab indiviidile ? Sa oled nüüd mingil määral seda rääkinud, aga kui sa võtad selle nüüd kokku ?

Martin: Jällegi nüüd väike paralleel, et see organisatsioon sai mingis mõttes alguse, ma ei taha öelda, et eliidi projektina, aga mingis mõttes ta sai alguse Tallinna kesklinna koolidest ja selles mõttes andis ta ühiskonnale seda, et ta vormis, ma usun seda, et mingis mõttes vormis järgmise päeva juhte ja ta vormis neid positiivses ja hoolivas mõttes, aga praegusel ajal TEN pakub noortele sellist arutelu, mida väga palju ei ole. Tõenäoliselt ei olegi. Ta annab võimalust arutleda kohalikel teemadel, annab võimaluse teha projekte kuidas mingeid kohalikke probleeme lahendada ja näiteks kui meil oli ühine ettevõtmine puuetega noortega ja tavanooortega, kes käisid parki koristamas, noh näed mingid probleemid ära ja ta pakub noortele võimalust arutlemiseks Eesti tasandil ja Euroopa tasandil ja ka Maaailma tasandil, kuivõrd meil on kord aastas selline sessioon ja samamoodi varsti ma usun, et hakkab see kasutegur silma nendel noortel, kes on tulnud Euroopa noorteparlamendi istungitelt, rahvusvahelistelt üritustelt tagasi, et ta annabki üheltpoolt noortele selle platvormi arutada ja luua kontakte.. üheltpoolt vanemate noorte parlamendiga ja teiselt poolt ma siiski usun, et need inimesed, kes seal on tõenäoliselt väga palju ei lähe poliitikasse, et me ei kasvata noori poliitikuks, see tuleb erakonna noortekogust, nii et seda rolli tal pole. Küll aga jällegi ma usun, et need inimesed, kes siit läbi käivad nad oskavad neid protsesse suunata ka mitte poliitikas olles, ta mingismõttes kodanikualgatust ja kodanikuühiskonda tugevdabki. Just see arusaam, et näe ma ei ole eriline võimu inimene olen tavaline kodanike ja ometi mõtlen arutlen ja teen midagi ära ka ja muutust on näha nii et, see on kindlasti see ühiskonna tasand. Ja noorte enda oma noh samamoodi kontaktide loomine ja kindlasti üksteisest innustumine, et seda ta annab küll. Ja ta seob ikka niimoodi nagu ma ütlesin, et ühesuguste mõtete ja väärtushinnangutega inimesi, kes samadesse asjadesse usuvad ja sealt on juba kõik tegutsemisvõimalused olemas. Et neist on kasvanud koolitajaid ja riigiametnikke jne.

Moder: Et kui palju sinu arvates selliste noorteorganisatsiooni tegevus ja liikumine mõjutab ühe noore inimese elu ?

Martin: Ta mõjutab tõenäoliselt rohkem kui arvata võib, kui see pealispind ütleb, et selles mõttes on, võib-olla seda paralleeli jälle ei peaks tooma, aga mingis mõttes on ta sarnane kooliga, et koolis võime ju alguses vaadata, et tahaks ikka kole kangesti eemale ja õpetajad on ka nõmedad ja midagi ei viitsi teha, aga kui ikka hakkad vaatama mõne aja pärast, et mis ikka seal külge jäi millised on sinu eeskuju siis on ta samamoodi kooliga väga tugev ja see sama, jällegi see mõtlemine, mis võib ühest noorteorganisatsioonist kaasa tulla, sinu sisse jääda või sinus tugevdada, see ei ole asi, mis oleks nagu jääma vee peale vaid pigem ta koguneb sinna alla, tegelt jah konkreetsed asjad, mis ära tehakse on seal üleval näha, aga need hoiakud on ikkagi tunda ka nende inimeste puhul, kes ei ole 4-5 aastat juba midagi teinud. Väärtushinnangud, hoiakud, selline üldine arusaam ja need inimesed, ma ütlen jällegi see kogemuse põhine õpe annab neile sellise julguse igas mõttes, vapruse...

Moder: Kuidas sulle tundub, et kas võtta ühe noorteorganisatsiooni, kas proportsionaalselt on neid inimesi rohkem, kes otsivad kollektiivset tegevust või neid, kes tulevad isiklike huvide ja sooviga mingit konkreetset seisukohta hoida ja selle eest võidelda ? et kui kellelgi on tõeline sisemine põlemine mingi ühiskonnaprobleemi pärast siis kasutab teie organisatsiooni, et seda ellu viia ? Et milline see trend on ? et see tegevus kui isiklik kasu?

Martin: Kuivõrd need üritused, mille järel inimesed meile tulevad, toetavad kõik ühte põhimõtet ja see on konsensuse põhimõte, mis tähendab seda, et kui meil on komisjoni arutelud või midagi, mingisugused probleemide lahendused siis me kindlasti ei lepi mingite konfliktsete seisukohtadega vaid kindlasti need rühmajuhid kompromissile ka ei tahaks minna nii et konsensus on see asi, mida tahaks leida. Ja selles mõttes, kuivõrd me seda demokraatia lipulaeva soovime, seda rollilt täita ja seda tööpoolest ühisel otsustamisel ja teiste perspektiivide nägemisel on väga oluline roll. Siis mingis mõttes need inimesed, kes ka võib-olla tulevad mingile üritusele mingisugust teemat vahendama mingisuguses komisjonis on mingi väga tugeva seisukohaga siis tõenäoline on see, et on inimesi kellel on teistsugune arvamus ja on tõenäoline, et see arvamus jõuab ikka selliseks kõikide huve arvestav seega ma ütleks, et see konsensuse põhimõte väga tugevdab seda ühistegevuse põhimõtet. Nii et ma ütleks, et need inimesed kindlasti domineerivad selle üle, kes tuleb ühe asja läbi suruma ja selles mõttes võib-olla ei olegi päris õige koht sellise ühe valmis toote läbisurumiseks, et kui inimestel on mõtted siis see on väga tore, aga need mõtted väga tugevasti muutuvad ja formuleeruvad selle ühistegevuse käigus.

Moder: Kuidas sulle tundub nende noorteorganisatsioonide arengu käigus, et millises arengufaasis on see kolmas sektor, et kas noorteorganisatsioon on ikka selline tore tegevus, et kõik vaatavad hea pilguga ja öeldakse, et see on hea või ikkagi liigutakse selles suunas, et ta on arvestatav koostööpartner, et ta on arvamusiid, et ta on protsesside mõjutaja ?

Martin: Liigutakse selles suunas, et tast saab arvestatav partner, nüüd sellel on päris palju takistajaid, on ka väga palju selliseid pooldajaid nende praeguste otsustajate hulgas, kes näevad seal väga arvestatavat jõudu, ma ütleks, et see väga tugevasti kajab ka meie organisatsioonist läbi, et algus see oli põlve otsas tehtud, Euroopast mõjutatud organisatsioon ja nüüd siis Tallinna noorte riigikojal käis Ene Ergmaa ja Allar Jõks meid tervitamas, Allar Jõks oli kuidagi eriti nendest noorte töötulemustest huvitatud, mis ilmselt näitab seda sama, et mul on ka väitlus minevik, et kasvab väga tugevasti see professionaalsuse mõõde, et mul on siiralt hea meel, et see noorte oma tegemise vaim ei ole selletõttu kannatada saanud, noh seda ma isiklikult ei näe ja mina seisan ka selle eest, et ta ei kaotaks seda oma nägu, sest seda oma nägu omades me saame kõige lihtsamini professionaliseerida. Nii et me sinna liigume, üheltpoolt on seal võib-olla miinuseks see sama kompetentsi puudus, mille üheks põhjuseks on ka selline vähene, noh need on omavahel seotud, et vähene rahastatus ja vähene kompetents, aga inimesed kujunevad ja õpivad ja arenevad selle protsessi käigus samamoodi. Nii et ma usun, et see on kindlasti nagu tõusuteel ja kindlasti mitte iga organisatsiooni puhul, sest kõik kannavad erinevaid ülesandeid, on ka neid organisatsioone, mis on tehtud koos külasimmanil tantsimiseks ja see on ka väga hea, sest see on üks tegevusväljund, aga need, kes tahavad sellist noorte hääletoru mägida mingisuguses mõttes või pakkuda noortele vähemalt seda võimalust, diskussiooniks või tegevuseks siis ta ei ole enam lapsekingades, seda ma ütleks küll, et ta varsti võiks pigem astuda juba sinna mürsikuikka ja eks see vajab natukene toetust ja ma isiklikult väga lootan seda, et see käibki käsikäes kodanikuühiskonna kui tervikliku arendamisega ja Eestis on neid igasuguseid organisatsioone ja ühendusi hästi palju, ja paljud neist ei tea ka oma piire ja kavatsusi ja mis nad tegelikult ka on, aga neid on palju ja minu arvates on seal palju kasutamata ressursse ja eks see põhjus ole ka see, et toetus sellele kodanikuühiskonnale on võib-olla natukene vähe. Eks seda võiks lõputult suurendada, aga fakt on selles, et ühiskonna sidususe hoidmiseks, ma näen küll seda varianti, et traditsiooniline riigivalitsemismeetod, seda ikka väga hästi enam ei suuda, inimesed on, kasvavad järjest suurtemateks individideks ja tahavad järjest rohkem ise teha ja eks see rohujuure? poliitika võiks ikkagi tasapisi elada. Mulle isiklikult meeldivad igasugused mõtted/ivad ? ja võiks neid läbi mõelda alates ühest protsendist tulumaksu suunamisest kodanikuühendustele kui ka siis inimese enda valiku..ja minuteada seda peagi hakatakse ka arutama, aga raha noh mõnikord see jutt sinna läheb ja mõnikord niiga tarbetult, et pigem kodanikuühiskonnale annavad motivatsiooni muud väärtused, mitte see raha ja need inimesed, kes seda teevad tihti teevad seda ilma rahata. Et kui põhimõte on selles, et noorteorganisatsiooni mõnikord tahaks käia käsikäes siis üldse kodanikuühiskonnaga, aga nad mõnes mõttes on ka pioneerid kohati seal, et seda ma küll võib-olla tunnen oma subjektiivselt perspektiivist, aga liiguvad sinna suunas.

Moder: Aga kui sa võtad kõiki noorteorganisatsioone arvesse, et kas neid on rohkem, kes on professionaliseerimas ja kes on arvestatavad partnerid ja keda võetakse kuulda on nüüd rohkem või vähem kui selliseid organisatsioone, mis on lihtsalt vabad ja toredad koosolemise organisatsioonid, mitte niivõrd mingite protsesside mõjutajad ?

Martin: Ma arvan, et neid on arvuliselt ja ressursiliselt ikkagi vähem, aga siis jälle mida me ikkagi päriselt loeme selle mõjutamiseks, sest kui me võtame selle sama skautide liikumise kui sellise siis on neil samamoodi need kaks asja kombineeritud ja ühendatud, et seda piiri on sinna tõepoolest väga raske sinna vahele tõmmata, et on need kes tõepoolest mingisuguste noorte A-poliitilisi poliitilisi seisukohti, siis a-partei poliitilisi seisukohti pakuvad on otsesel võib-olla vähem, aga neid, kes seda sama kodanikutasandi tegutsemist ja otsustamist propageerivad on küll päris palju, aga tegelikult tundub kuidagi nii, et neid on tegelikult vähem.

Lisa 4.3 süvaintervjuu Eesti Skautide Ühingu tegevjuhiga

Moder: Kui palju on proportsionaalselt Eesti Skautide Ühingu aktiivseid ja passiivseid liikmeid?

Kristjan: No ma arvan, et see proportsioon on kuskil, seda aktiivsust on ka raske mõõta jälle, et mõnes mõttes me saame mõõta aktiivsust kas nad osalevad eksju niiöelda üleriigilises mõttes eesti skautide ühingu tegemistes ja samas on ka eksole selliseid, kes üleriigilises mõistes on mitteaktiivsed küll aga kohalikus üksuses tegutsevad. Siin mina nagu saaks hinnata ja seda mis puudutab üleriigiliku aktiivsust, see tegelikult ei pruugi näidata onju seda, niiöelda et skaudid on väheaktiivsed. Nad võivad kohalikul tasandil igati niiöelda kõvasti tegutseda. Aga ma arvan, et see suhe on kuskil niimoodi, et noo ütleme, kolmandik siis, kolmkümmend protsenti on mitteaktiivsed ja 70 on aktiivsed. Ma arvan, kui vaatame liikmeskonna numbrit eksole ja noh lugeda niiöelda aktiivseks neid, kes siis on oma niiöelda liikmekohustused liikmemaksud ära maksnud ja ennast korralikult ära registreerinud mis reeglina tähendab seda, et nad ka

osalevad üleriiklikel üritustel kus liikmed liikme niiöelda kohustusi korralikult täitnutele on teavad suudustus siis nad ilmselgelt on ka aktiivsed aga osa paraku on jah sellised kes siis ei nii öelda registreeri ennast korralikult ära iga aasta. Et ma arvan midagi nii, no võib-olla ütleme jah 40-30 protsenti jah midagi sinna vahele kuskil ma arvan on see mitteaktiivsete hulk.

Moder: Millest sõltub liikme aktiivsus või passiivsus? Kolm erinevat aspekti sellest.

Kristjan: Ma arvan, et üks asi on kindlasti see, et palju tal niiöelda see antud tegevusaastal on vaba aega, et mida me tõesti näeme on see, et kui ütleme siin gümnaasiumi lõpp eksole lõpetatakse kool ära, minnakse kas ülikooli või midagi muud vahepeal tegema et siis tekib teatud selline tagasilööks eks, kus liikmed niiöelda, ma arvan, et nende osakaal, kes on väheaktiivsed ongi väga suur just nende niiöelda gümnaasiumi lõpetanute osas, kes siis mingisuguse aasta või kaks või mõnikord ka kolm või lausa neli on väga niiöelda väheaktiivsed aga siis tulevad jälle niiöelda aktiivsesse tegevusse tagasi. Et siin on selline aja niiöelda küsimus ja prioriteetide seadmise asi ka, et noh on selge et on siis oluline saada mingi selge siht eksole millega elus niiöelda peale kooli lõppu edasi tegutseda ja sellesse ka reeglina väga palju aega tuleb panustada. See on selline isiklik dimensioon. Teine on kindlasti ka see, et sõltub ütleme sõltub sellest kohalikust üksusest ka, võib juhtuda, et see üksus muutub mingil põhjusel väheaktiivseks just tänu sellele, et selle üksuse juht, täiskasvanu, mingil põhjusel kas siis ei saa enam tegutseda või ei jõua enam samas mahus ise ka tegeleda. Ütleme sellised näited ka jah, et üksus niiöelda mingiks tõesti aastaks näiteks jääb sellisesse paikellu, kus ei tehtagi praktiliselt midagi et lapsed küll tahaksid tegelikult ju noored aga juht ei jõua ja siis kogu üksus muutub väheaktiivseks. Selliseid asju on ka juhtunud jah. Ja üks dimensioon mis kindlasti ka mõjutab seda aktiivseks olemist on ka need üritused mida me teeme, et kui nad ikkagi on paeluvad igas mõttes, lahedad toredad onju ja noored tahavad siia tulla siis nad on ka aktiivsed liikmed, et noh, selles mõttes me oleme ise aru saanud, et me ei saa nagu lihtsalt eeldada, et kõik lihtsalt mitte millestki tahavad skaudid olla, et ainult see on jube lahe idee organisatsioonil ei piisa, et peab ikka olema ka väga nagu mõistlik ja tõesti vaheldusrikas tegevus, mis liikmeid organisatsiooni juures aktiivsetena hoiaks.

Moder: Kui palju mängib aktiivsuse puhul rolli organisatsioon osa võrreldes liikme isiklik huviga?

Kristjan: Siin eksole ilmselt päris kindlasti sõltub see nüüd vanuse astmest jälle ka eksole. Nooremate puhul, ütleme meil on need hundu onju, 6-11 aastased, nende puhul sõltub see no kindlasti nende enda tahe ka käia ja tegutseda ja samas mõjutab seal eksole lapsevanem ka väga palju. Ja samas lapsevanem saab mõjutatud ka sellest ilmselt ka et mida see organisatsioon lapsele annab. Kuidas seda nüüd nagu jagada et... Ma arvan, et lastel, jah nende kõige nooremate puhul ilmselt on tõesti nii, et, ja seal me nagu näeme, et nad on hästi vaimustunud onju kõigest, et kõik see tegevust mis seal tehakse on jõe tore neile hästi meeldib. Et seal nagu organisatsioon võib-olla väga palju, noh me ei saa öelda, et ei pea midagi tegema, loomulikult peab eksole peab tegema toredaid ürituse nendele ja tegevust pakkuma mõnusat noh ja neid on mõnes mõttes lihtsam kaasata, et nad ise nagu tõesti tulevad järgi nagu kui on niuke tore täiskasvanu kes seda üksust veab ja väikeste lastega hästi läbi saab. Hästi tänuväärised on need hundud. Tõesti. Mängida neile meeldib ja kõike muud teha ja. Silm nagu särab lihtsast asjast eks. Siis nende täiskasvanumatega, kes nüüd on ütleme seal 16 ja vanemad, seal on ma arvan ongi nagu segu sellest, et kas organisatsioon, kuhu nad kuuluvad suudab neile pakkuda selliseid väljakutseid niiöelda ja mingeid ambitsiooni eksole rahuldada, kes tahab juhtida midagi või midagi ise.. millegi korraldamises niiöelda proovile panna. Siin on võib-olla isegi 50-50 jah, ja noh me oleme ise näinud seda jah, et kui tõesti nagu aktiivselt just selliseid ütleme siin murdeas olevaid noori jah, ütleme hilisem murdeiga ja 16 kuskil näiteks, et kui neid niiöelda aktiivselt kaasata igasugu organisatsiooni arendamise tegevustesse siis nad sellest tõesti haaravad kinni ja noh on valmis ka ise panustama organisatsiooni rohkem, mulle tundub nii.

Moder: Aga see initsiatiiv peaks olema ikkagi organisatsioonil rohkem?

Kristjan: Noh eks ta selline koostöö ole jälle, et nagu käsu korras jälle ei saa, vaata et nüüd tule ja räägi onju mis sa tahad või kuidas sinu arust peaks organisatsiooni arendama, et on ikka seda ka kus niiöelda ise öeldakse mingisuguseid mõtteid välja ja soove, vot et selliseid asju võiks korraldada ja me võiks niukseid asju organisatsioonis muuta. Ega noh jah samas jälle väga palju seda muidugi ka ei ole et need liikmed niiöelda üliaktiivselt osaleks kõikides niiöelda otsustes jah. Kaasata eksole võimalusi selleks on ma arvan et meil päris palju ja ma usun, et suht demokraatlikult juhitud organisatsioon. Et kohati on ikka raskusi, et ei jõua või õigemini mitte ei jõua vaid ei öelda seda arvamust siis õigel ajal välja. Nagu suhtarvuna öelda võib-olla 50-50 ka et, noh selles mõttes on ta ikkagi klassikaline koostöö eksole, et organisatsioon peab palju liiget kaasama ja liige peab olema valmis niiöelda olema kaasatud. Kui üks on nagu nõrk, siis ei tule midagi välja, et on hästi võrdne.

Moder: Kas skautide ühingul on väljatöötatud kaasamisvõtted oma liikmetele?

Kristjan: No ikka on jah, et noh ütleme siin on ekssole vanusegrupiti erinev. On selge, et hundusid, kõige nooremaid, ei ole mõtet kaasata võib-olla organisatsiooni arengustrateegia kujundamisse. Tema jaoks on oluline et oleks mängu, lähedat tegevust. See missugused, mingid prioriteed kuskil on seotud, noh tema jaoks täitsa ükskõik, peaaasi et on tegevust. Et noh nende puhul on selge, et on selline, see vahetu juht peab neid kaasama ja aru saama mida nad rohkem teha tahaksid, kas neile meeldib matkamas käia rohkem või nad tahavad mingeid muid asju ekssole rohkem teha. Et siin üks nagu skautlik põhimõte see tõesti on, et iga aasta kui neid tegevuskavasid koostatakse, siis oma liikmetega neid asju arutatakse ja üheskoos see tegevuskava kokku pannakse

Moder: Mis need kaasamisvõtted teil on?

Kristjan: Üks on need arutelud. Siis on ka sellised ütleme vanemate ütleme ja 16 näiteks sellised ja vanemad, nende jaoks on meil olemas selline üritus nagu avatud peastaabi koosolek või avatud juhatuse koosolek eksju, mis on kord aastas, kus siis seataksegi niiöelda selle jooksva aasta ja natukene sealt edasi ka meil niiöelda tegevusi ja plaane, kuhu siis kõikides üksustest alati niiöelda juhid ja liikmed on oodatud. Mis on tõesti nagu hästi hea, mitte et ei ole kord aastas nagu üldkogu, kus öeldakse välja, et me peaks nüüd nii või naa tegema, et pigem üritame neid asju niimoodi varakult planeerida et tõesti siis jõuaks ka liikmetega läbi arutada, sest selge on see ju kõik nendele koosolekutele ei jõua, ei saa osaleda, et siis seal kogutakse need mõtted kokku, seejärel juhatuse koostab sealt mingisuguse detailsema ja täpsema arengukava, tegevusplaani õigemini mida siis arutatakse veel nõupäevadel, mis on siis meil suve lõpus jah, avatud koosolek on meil siin talvel veebruaris kuskil. Nõupäevad augustis, mille juures on ka sellist niiöelda mõnusat tegevust, siukest sotsiaalset lähedat koosolemist, et seal siis räägitakse need tulemused läbi ja vaadatakse siis veel, et mida kuskil onju sättida annaks ja siis üldkogu koosolekul võetakse need vastu, üldkogu on meil novembrikuus, et kolm sellist, ütleme kaks sellist koosolekut niiöelda mis on just selleks mõeldud, et liikmed saaksid oma arvamust võimalikult hästi välja öelda. Siis on meil ka foorum, mis on ekssole internetipõhine, kus on ka võimalus oma siis küsimusi tõstatada ja mingeid ettepanekuid teha. Noh foorumitega on omaette häda ekssole, et siin mõni foorum on üliaktiivne, samas see selgelt nagu avaks selle mõtteavamise, mis ei puutu üldse asjasse. Et meil see foorum väga aktiivseks selliseks kanaliks ei ole muutunud, samas tast on ikkagi abi olnud jah. Tõesti, mõni noh ei julge nagu otse midagi öelda, saab kuidagi anonüümselt foorumis mingi teema tõstatada ja öelda vaat et seda võiks arendada. Ja noh meil ta on nii kokku lepitud, et siis juhatuse liikmed büroo juhataja seda foorumit tõesti ka külastavad ja vaatavad mis on nagu kergitatud ja siis loomulikult vastatakse nendele asjadele ja arutatakse edasi. Et sealt ühteist tuleb ka. Ja noh ütleme ka meililisti kaudu toimub mõningane arutelu, mis on ka noh noortele inimestele hästi nagu mugav ja käepärane omane vahend. Et ka väga palju asju saab ka meiliteel selgeks räägitud, et siin tõesti nende organisatsiooni liikmed kirjutavad nii peaskaudile kui ka teistele juhatuse liikmetele oma muredest ja loomulikult siis nendele vastatakse ja arutatakse.

Moder: Kas erinevatel kaasamisvõtetel on efektiivsuse mõttes mingi vahe? Mõni töötab paremini ehk?

Kristjan: Selles mõttes kõige parem ikkagi on nii öelda see, kus inimesed on ühes ruumis ühel ajal ekssole ja asjad räägitakse lõpuni selgeks ja nüansid mis sellega seonduvad ka. Et noh ütleme see meili keskkonnas või internetikeskkonnas suhtlemine on ikka suhteliselt aeganõudev eriti kui on tegemist mingi väga sisulise teemaga, et noh seal on see aeg mis sinna tuleb panna on noh meeletu, et kõiki neid nüansse ekssole kirja panna ja noh tahtes siiski olla igas nagu lauses onju korrektne ja rääkida asjadest nii nagu need on, siis on see hästi nagu ajamahukas. Selles mõttes on meie kogemus küll see, et parem on tõesti inimestega kokku kutsuda. Või siis mingi spetsiifilise teema koosolek, mida me oleme ka teinud jah. Ja niiöelda nende asjaosalistega teema nüanssideni läbi arutada ja siis mõistlike otsusteni jõuda, et see on igal juhul kõige nagu toimivam.

Moder: Kas teil ürituste korralduskomiteedes kaasamisvõtteid on?

Kristjan: No ürituste ajal on, selles mõttes on meil küll niimoodi, et niiöelda juhatuse liikmed jälle seal üritustel kahelt poolt osalevad ja see liikmetega suhtlemine on hästi oluline, osa sellest üritusest. Tõesti seal käia ja rääkida ja kuulata, et väga palju saab niiöelda kuluaarides ju ära rääkida kui inimestel on mure onju, et, ei pea saatma ametlikku kirja vaid noh räägi inimesega otse, et tahaks seda või tahaks teist ja siis tuleb mõelda kuidas seda asja saavutada. Et selles mõttes sellist niiöelda mitteformaalselt suhtlemist igasugu ürituste raames on tõesti hästi palju. Minu meelest ka nagu hästi hea meetod, just selline ta ei ole nagu ametlik, inimesed ei karda öelda oma arvamusi välja et seda me oleme tõesti teadlikult nii teinud. Aga mida me üliharva teeme jah et mingisuguse tiheda tegevusega ürituse juures oleks veel kuskil mingi lisa koosolek et noh nüüd siuke istume laua taha ja arutama et see noh nagu ei ole enam korralik, pigem sellises niiöelda vabamas olustikus asjadest rääkida.

Moder: Miks sinu arvates noored inimesed tahavad organisatsioonidega liituda ja seal aktiivselt tegutseda?

Kristjan: No ma olen aru saanud nii, et seal on nagu ütleme vähemalt kaks mõtet. Üks mõte on see, noh sõltub jälle sellest noorest muidugi jah, ütleme mõned noored kes võib-olla mingil põhjusel on kuidagi üksi millegi pärast, ei ole nagu häid sõpru tekkinud või on lihtsalt aramad natukene, et siis on see noorteorganisatsioon üks koht, kus ta niiöelda saab julgust juurde õppida ja meil tõesti on nagu hästi palju niukseid häid näiteid, kus on ongi olnud niuke noor, kes on hästi selline endasse tõmbunud ja ei ole julgend suhelda ammugi midagi ise korraldada, mingit vastutust võtta rääkimata sellest eks. Ja ajapikku on ta selles organisatsioonis tõesti heaks juhiks kasvanud. Ja noh tõesti omale sõpru juurde leidnud ja igat pidi nüüd avatumaks muutunud. Et ma arvan, et see sõpruse pool on üks asi, mis siin tõesti on oluline. Osade jaoks on ka selline eneseteostus. Võib-olla nad niuke vanemad natukene ja et saada ennast niiöelda proovile panna ja midagi laheda tõesti ise ära teha koos teiste noorte inimestega. Ja no samas kindlasti on ka see tegevuse pool jah, et lahedad üritused, mis tõmbavad.

Moder: Kas neid noori, kes sõpruse pärast teie organisatsiooniga liituvad on rohkem kui neid, kes tulevad eneseteostuse pärast?

Kristjan: Ma kujutan ette, et siin, võib-olla see nagu regiooni on erinev. Et oletame maaregioonis on see rohkem seotud selle tegevusepoolega, et on nagu igav, ei ole mida head nagu teha vabal ajal. Linnas eksole neil vastupidi teistpidi, et on meeletult palju igasugu tegevusi, nii häid kui halbu, millega oma vaba aega sisustada ja siin võib-olla on siis pigem see niiöelda väljakutse eks, siis iseendale või noh ka siin on see koos sõpradega millegi äratagemise pool kindlasti, aga kumb nüüd rohkem on... Ma siiski arvan, et see on see tegevus, et see on ikka põhilisem, ma arvan, et see on ikka põhiline jah.

Moder: Aga kas põhjus võib noorel inimesel ka ajas muutuda?

Kristjan: Kindlasti muutub. Sest noh noored, jälle see hundu eks, tema jaoks ongi see, et igal vabal ajal tahaks nagu midagi laheda teha onju, räägib ema-isaga või noh vanaema, vanaisaga satub sinna skaudirühma, noh näeb, et jube lahe tegevus. Saab vanemaks, läheb võib-olla teise kohta elama näiteks ka siis tal kindlasti juba tekivad muud motivatsioonid eksole miks organisatsioonis edasi et tõesti ise midagi korraldada ja loomulikult muutub, loomulikult muutub.

Moder: Mis on sinu arvates liikme kõige esmasem ülesanne organisatsioonis?

Kristjan: Hea küsimus. Tahaks kõigepealt väga üldise vastuse anda, aga üldine vastus oleks see, et me lähtume niiöelda skautluse ideest onju maailmas, et skautlus eksole on soov niiöelda maailma paremaks muuta et tõesti inimesed oleksid sallivamad ja mõistaksid kultuuride erinevusi ja ütleme aktsepteeriks siin niiöelda inimesi nii nagu nad just on ja noh tõesti skautlus selleks on nagu hästi hea mudel, selles olen ma 100 protsenti kindel, et siin on ta sõltumatus rahvusest ja soost ja usulistest veendumustest on selline, on taganud selle, et see liikmeskond üle maailma ongi hästi kirev ja hästi erinevad inimesed. Et selline niiöelda et selleks neid liikmeid on vaja, et maailma paremaks muuta. Kui me vaatame organisatsiooni sees... No skautide ühing on loodud oma liikmete jaoks, see on ju selge. Meie ülesanne on onju see, et nendele noortele inimestele pakkuda võimalikult mõnusat tegevust vabal ajal, väljaspool kooli ja kodu, et see on nagu selge. Ja kui neid noori ei ole, siis ei ole eksole skautide ühingu mitte mingisugust mõtet, et see on niiöelda nagu põhiväärtus meie jaoks, et me peame suutma ajaga kaasas käia pidevalt, et mitte jääda mingitesse traditsioonidesse liiga kinni või stampidesse liiga kinni. Ja noh see ei juhtus nii ongi see liikmete kaasamine ülioluline, et me tõesti noh me oleme üritand teha noh niipalju kui me oleme osanud, et liikmed ütleksid oma mõtteid ja seisukohti võimalikult palju välja.

Moder: Kuidas sulle tundub kas tänapäeva maailma pakutavad tegevused on mõjutanud noorteorganisatsioonide liikmete arvu ja kas nad on seotud omavahel?

Kristjan: Kindlasti on see mõjutanud. Siin on eksole niuksed juba Euroopa trendid eksole, kus on onju näha see, et, see ei puuduta ainult skaute vaid üldse noorteorganisatsioonidesse kuulumist, et nagu väga aktiivselt enam kuuluda ei taheta et pigem on soov mingisuguste nende projektidega tegeleda, et kord aastas eksole mingi asi ära teha ja noh siis on nagu rahulik, et siukseid püsivaid kohustusi ei taheta hästi võtta. Eks see ole tingitud jälle sellest, et ongi niukene meeletu, aeg täitub aina rohkem igasugu nende ülesannete, kohustustega, võimalustega, noh ei jõutagi ennast siduda püsivalt mingi organisatsiooniga, et loomulikult me seda näeme ja noh siin see niiöelda noorte kaasatus organisatsioonidesse on tõesti ikka langenud Euroopas, Eesti on jälle selles mõttes nagu teises olukorras, et meil noh pikka aega oli ainult üks onju noorteorganisatsioon kuhu kuuluti kohustuslikus korras, kadusid pioneerid ära, tekkis väga palju niiöelda erinevaid organisatsioone selle asemele ja neist ükski ei ole muutunud selliseks ülisuureks. See ongi nagu mingi, top viis on olemas ja üks neist on eesti skautide ühing. Tuhat liiget eestisuuruse riigi kohta tundub nagu ikka väike number, aga eesti mõistes on meil suur organisatsioon. Noh eks inimene ka teab miks see kasv nii kiiresti ei tule, et siin on kõigel on mingi vastus olemas või lohutus siis enda jaoks aga samas kui vaadata noh mida me oleme kogunud, et kui on tehtud mingi neid üritusi, mille eesmärk ongi liikmeid,

liikmetele siis skautlust näidata, ja kes siis tahab ekssole saab skaudiks ja kes ei taha, ei saa, siis neid tahtjaid ikka on, ikka on jah.

Moder: Tuleb peale koguaeg jah?

Kristjan: Ikka tuleb jah, ikka tuleb jah. Ma arvan, et kõige keerulisem ongi siin just Tallinna linn ekssole, kus ongi viru keskus on onju noortekeskus niiöelda ja neid sealt nagu välja meelitada ja öelda läheme metsa mingeid asju tegema, kuigi see on selline stamp, et skaudid on metsas ja teevad sõlmi ekssole lõkke ääres, aga see nagu on keeruline jah.

Moder: Mis teil on praegu kõige suurem probleem kaasamisel? Ohukohad?

Kristjan: Me näeme natukene võib-olla, me näeme, mulle tundub, et ülekohtune, seda ei saa nagu jälle üldistada, et see on igal pool nii aga noh kohati kui, kohati ma kardan jah, ma ei saa öelda, et see on nii, lihtsalt ma kardan, ma ei tea ka täpselt. On see, et kui seal niiöelda kohaliku üksuse tasemel on juht ekssole üksinda või kahekesi otsustavad ära et vot nüüd teeme nii ja kui noorte arvamus nii palju ei küsita. Või ka kui see kui skautide ühing oma mingit strateegiat tahab muuta ekssole, tehakse mingi plaan, siis alati kõik siuksed suured otsused mis puudutavad organisatsiooni arengut, ja kuidagi väikesed isegi jah, saadetakse eksju nendele liikmetele, nendele kohalike üksuste juhtidele palvega, et palun rääkige oma üksuses läbi ja andke teada onju mis te arvate, sest ma kardan, et alati nende noortega neid asju ei räägita. Noh mina olen tark onju, täiskasvanu, tean ise, et põhikirja tuleb onju nii muuta ja mingit tegemist tuleb nii ekssole sättida et sealt võib-olla see kaasamine alati ei ole nii hea. Võib-olla see on ka mingi hirm ekssole, mis tegelikult ei vasta tõele, et kohati siukene info liikumine tundub nagu olema mitte nii kiire, kui ta võiks. Või isegi me nagu kogeme seda, et saadame uudistega info välja, meil ju ilmuvad iga kuu uudised, mis lähevad nii postiteel, neile kes netti ei kasuta kui ka e-mail-i teel, ekssole nende tegevjuhtide listi, ehk siis nende täiskasvanud juhtide listi, kes siis on nende kohalike üksuste juhid, ja skautlisti, kus saavad ka noored ise liikmed olla ja noh kogu info ekssole eelolevate asjade kohta on seal olemas, teinekord ikkagi peale a la läheb kaks päeva mööda peale uudiste saatmist, mingi üritus läheneb, tuleb onju meil, et ei tea et ekssole mis on selle ürituse osavõtu maks näiteks, kas see ikka toimub. Et siis tekib küll see mure, et järelikult inimesed ei jõua ekssole selles niiöelda infotulvas mis neile saabub e-maili postkasti lihtsalt enam niiöelda orienteeruda. Et selle taha võib ka jääda, et lihtsalt ei jõuta vabatahtlikus korras kogu seda niiöelda infot läbi töötada põhjalikult.

Moder: Kas te olete oma liikmete puhul täheldanud tahtmatust siduda?

Kristjan: Eks ikka on jah. See eelkõige puudutab ekssole täiskasvanud liikmeid, kes on vabatahtlikud 99% ja noh ütleme mingi suure ürituse korraldamine on päris aeganõudev ja hingeline niiöelda tegevus ja et inimene võtaks nagu vabatahtlikuna selle kohustuse endale, seda väga lihtne pole saavutada. Aga samas ma usun, et siin nagu skautide ühing on suht... erineb väga palju nendest teistest organisatsioonidest, et meil nagu see siiski on püsinud, et meil nagu see siiski on püsinud, et tõesti tehaksegi vabatahtlikus korras, juhatakse mingit suurlaagrit, tuleb onju üle tuhande osaleja, mille ettevalmistamine kestab onju kaks aastat, inimene panustabki sinna, vabast tahtest aega, et seda kõike teha. Mõnes noorteorganisatsioonis ma olen niiöelda aru saanud, õigest aru saanud ka, et otetataksegi teenus sisse, et ongi mingi ürituste korraldusfirma onju, makstakse summa X, see tuleb ja teeb kogu asja. Et meie nagu oleme seda püüdnud säilitada ja ma arvan, et see on nagu hästi hea, sest et see noh just nagu ise andmine oma organisatsioonile midagi, see tegelikult ju liidab ka. Me oleme kurja vaeva näinud mingite asjade tegemisega organisatsioonis ja seeläbi mulle muutub kogu see organisatsioon nagu tähtsamaks ekssole, salakaval ka natukene. Et noh enne oled ise saanud liikmena midagi, igasuguseid positiivseid elamusi, kogemusi onju, oskusi ja mingi hetk nagu sulle tekib tunne, et noh ma peangi tagasi andma midagi ka eksju ja kui see tunne tekib iseenesest, siis on ju väga hea. Et seda me ikka näeme jah, seda me tõesti näeme, et see on, viimaste, viimastel aastatel, et justkui, ütleme see põlvkond, kes on ütleme nüüd ülikooli lõpetanud just näiteks et ülikooli ajal ei jõudnud aktiivselt tegutseda, pidi ekssole rohkem õppima, võib-olla käis ainult üritustel 2-3 korda aastas ja midagi ise nagu rohkem tagasi ei andnud organisatsioonile. Ja nüüd nad tulevad tagasi organisatsiooni ja on valmis nüüd uusi ja suuremaid väljakutseid vastu võtma, et see on hästi positiivne.

Moder: Mille poolest erinevad noored, kes kuuluvad mõnda organisatsiooni nendest, kes ei kuulu kuhugi?

Kristjan: No ma arvan et siin on see ütleme, on ka nagu see skalutluse üks, mida nagu läbi skautluse õpitakse ja üks asi, mis kindlasti ma arvan eristab on selline niiöelda meeskonnatöö valmidus ja üldse juhtimiskogemus ja ka koostöökogemus, et inimesed on valmis nagu aktsepteerima teisi ja proovima leidma mingit kompromissi erinevate arvamuste vahel. Üksi istuda onju jututoas kuskil internetis, selge, et ta on niuke noh, küll ka kahepoolne suhtlus või isegi veel onju suurema hulga korraga, aga ta on ikka hoopis teistmoodi. Ma arvan, et see eristab, et võib-olla inimesed on ka avatumad ja võib-olla julgemad niiöelda üldse suhtlema ja oma arvamusi niiöelda kaitsma. Ja võib-olla siukene sotsiaalne närv on

tundlikum ja kõrgem, et nad mõistavad sellist ühiskonda natukene avatumalt, ma arvan, et see eristab ja kindlasti ka sõpruskond on nagu laiem, ikkagi reeglina kipub ju nii olema, et sõbrad on sul kas oma klassist onju ja mingit niiöelda kindlat tüüpi ka inimeste seast, noh sageli võib ka juhtuda et see niiöelda sõprade valik või sõbraks sattumine on seotud kuidagi ka selle pere kas materiaalse olukorraga, et rikkad saavad omavahel läbi ja vaesed saavad omavahel. Noh see, ma ei tea kas keegi on kunagi uurinud seda jah aga iseenesest võiks seda ju uurida kas see on nii või ei ole, laste puhul. Et läbi skautluse siin nagu need igasugu sellised materiaalsed niiöelda materiaalse võimekuse või pere materiaalse heaolu näitajad muutuvad, ütleme noh, mitte nullilähedaseks jah aga vähetähtsaks, et siin tõesti õpitakse suhtlema erinevatest sotsiaalsetest kihtidest noh niipalju kui neid üldse eestis eristada saab inimestega ja noortega, et see kindlasti rikastab.

Moder: Mida skautluse ühingu tegevus annab laiemalt ühiskonnale ja mida indiviidile?

Kristjan: No ühiskonnale peaks ta andma, mida me oleme nagu, see tuginebki sellele, et on see meeskonnatöö ja niukse ka vastutustunde ekssole kasvatamine. (paus, keegi tuli rääkima) Jah, et üks on see et peaks andma sellise hea, hea nagu töötaja mingisugusele ettevõttele, ma arvan. Jah ja üldse sellise aktiivse niiöelda kodaniku ühiskonda, kes siis julgeb sõna võtta kui on vaja ja on valmis ka ise midagi aitama ära teha ja indiviidi enda jaoks... noh ongi kindlasti need niiöelda hästi erinevad noh ütleme alguses võib-olla siis kogemused, niiöelda elamused, mis niiöelda teadliku arendamise tulemusel võiks muutuda onju oskusteks. Et nende elus tõesti hästi hakkama saada. Sest me oleme noh natukene niiöelda vaadanud, proovind analüüsida, noh hästi intuiitiivselt tegelikult, õigetele faktidele tuginedes, et noh skautlus on kaudselt siin võib-olla mõjutanud ka osadel inimestel niiöelda elukutse valikut ja need valikud on olnud ka seotud selliste valdkondadega elus, mis noh mingit pidi on noh sotsiaalses mõttes, ühiskonna mõttes olulised, kas on midagi keskkonnaga seotud või ta on sotsiaaltöoga seotud või siis on ka õpetajad ekssole on ka meil niiöelda tekkinud, nendest kes ise on olnud skaudid ja siin on hästi palju muidugi sõltunud jälle sellest üksusest ka, et noh mõni üksus on mingi konkreetse tegevusalaga rohkem seotud nagu päästeskautilus näiteks mis on seotud päästeameti... noh ütleme kohustus päästeametiga niukest kohalikku koostööd arendatud ja sealt tõesti on tulnud hiljem ka selliseid niiöelda päästealale tööle läinud noh inimesi. Kindlasti on siin olnud skautlusel mõju, ma olen päris kindel. Et selles mõttes on niukene.. selline huvitav jah. Kindlasti mõjutab ta inimest. Ja ma usun, et kui see noor pikka aega on skaut ekssole ja ta nüüd head juhul, ütleme selles hundust ütleme kuue aastasest kuni kaheksateistaastaseni, siis ta kindlasti on saanud mõjutatud, päris kindlasti ja ma usun, et ta on ka sallivam võib-olla siin noh ütleme inimeste erisustega ütleme rahvussuhete mõttes sallivam, mitte et see oleks nüüd väga suur probleem siin Eestis aga noh siiski mingeid probleeme aegajalt võib leida, kus siin tumedanahalisi ei suudeta nagu võtta võrdsetena või suhtutakse venekeelt rääkivatesse noortesse eestlaste poolt halvasti. Et noh skautlus on küll kindlasti seda nagu niiöelda õpetanud läbi lihtsalt organisatsiooni olemuse, et see noh ei ole tähtis, oluline on see, mis see inimene ise on. Et ma arvan, et siuke positiivne mõju on olemas, ma olen täitsa kindel selles. Kindlasti see ei tähenda, et käid ühel üritusel et siis oledki salliv ja mis kõik veel onju, näed maailma laiemalt, loomulikult see nii ei ole aga kui sa oled nagu pikemaajaliselt ja tõesti osa saanud ka sellest rahvusvahelisest niiöelda skautlikust tegevusest, et siis päris kindlasti ma ütleks.

Moder: Kas noorteorganisatsioon tänapäevaühiskonnas on hääbuv nähtus või on tema roll hakanud tõusma?

Kristjan: (Pikk ohe)Ma arvan, et siin saab jälle teha niukse üldistuse eks, et ütleme siin 90date aastate algus, 80date lõpp ekssole kui niuke noh, eesti oli muutunud uueks iseseisvaks riigiks onju, inimesed tundsid, et kõik olid valmis midagi andma ühiskonnale ja üldse selline niiöelda ühiskondlik aktiivsus tõusis. Saabus kaua oodatud vabadus onju, noh järgmiseks kasvab majanduslikke probleeme ja mida iganes veel, inimeste jaoks muutus hästi oluliseks see, et oma isiklikku heaolu parandada ja kindlasti ka meie seda nägime jah ja tõesti oli väga raske hoida neid täiskasvanuid, kes oleks valmis vabast ajast oma aega pühendama noorteorganisatsioonis noortega tegelemisele ja tõesti oli ka hirm, et mine tea mis saab, et äkki sureb üldse asi välja siis nüüd tundub, et asi hakkab muutuma, et inimesed on uuesti kuidagi, noh mõtlevad laiemalt iseenda ekssole heaolust ja on valmis mingisugust sellist ühiskondlikku aktiivsust ka ilmutama, et selles mõttes ma usun küll, et nende noorteorganisatsioonide roll ühel eeldusel, et organisatsioon suudab oma tegevust nii kohandada, et see oleks selles niiöelda väga eripalgelist tegevust täis ühiskonnas niiöelda konkurentsivõimeline siis nad püsivad, kui jääda kinni selliste stampide juurde, liikmeid väga järgalt siduda organisatsiooniga ja mingi meeletute kohustustega, kus ei ole võimalik mingeid järeleandmisi teha, siis muidugi sureb välja. Organisatsioon peab ikka muutma ennast, et noh, skautlus on seda nagu aru saanud ja üle maailma siin on sellele tõesti tähelepanu pööratud ja tõesti niiöelda keskendatud sellele, et skautlus saab 100 aastaseks järgmine aasta et, me ei oleks onju mingi eelmise sajandi alguses pärit traditsioonidega

konservatiivne noorteorganisatsioon, vaid just nimelt võtta need head traditsioonid kaasa ja siiski olla eksle selles ühiskonnas kus me hetkel elame ikka nendele nõuetele vastavad. Et siin on mõnes riigis struktuure muudetud ja organisatsiooni niiöelda juhtimismudeleid ümber mängitud ja väga palju tehtud selleks, et kõik niiöelda et just see noorte kaasamine oleks parem ja et ei oleks sellist meeletut hierarhiat et kuskil on niiöelda kuningas onju peaskaudina või mis iganes muu ametinimetuse kandjana, kellega mitte kuidagi suhelda ei saa, et siin noh me samamoodi just seda teind, või õigemini me oleme oma organisatsiooni arengut nii sättinud, et me ei olegi lasknud selliseid niiöelda liigseid ütleme bürokraatlikke süsteeme tekkida ja ma arvan küll et me jääme püsima.

Moder: Mis on Eestis praegu kolmanda sektori roll? Kas ta on arvestatav koostööpartner või pigem selline oma asja ajav tore sotsiaalne ettevõtmine, millel puudub laiem ühiskondlik kandepind?

Kristjan: Noh siia on ju moodne rääkida sellest et kuidas riik delegeerib osa ülesandeid või kohustusi onju kolmandale sektorile. Et noh ütleme noorteühendustele on siis delegeeritud see, et noorte vaba aega sisustada mõistlikult ja selles mõttes ma arvan küll, et mis puudutab nagu noorteühendusi, siin ju riik saab sellest aru, et see on oluline, et noorteühendustel on oma väga selge niiöelda roll ja kohustus olemas. Et võib-olla ma ei ole siin väga nagu hea ka seda, selles osa nagu ka rääkima jah, et lihtsalt noh enda taustast nii palju, et ma ei ole kuidagi haridusministeeriumiga seotud või mingi riigistruktuuriga, et põhitöökohaga hoopiski erasektoris, et selles mõttes igati niiöelda erapooletu, aga on olemas selline niiöelda nõuandev kogu nagu noortepoliitika nõukogu, mis haridus ja teadusministeeriumi juures ja ma olen üks selle nõukogu liikmetest ja seal päris pikka aega olnud ja tõesti noh, selles mõttes ma kohati olen siuke nagu ministeeriumi arvamuse esindaja aga kuna riik on selles osas üsna hästi tõesti noorteühenduste niiöelda inimesi kaasanud, siis me ajame nagu ühist asja onju ja siin ma võin nagu küll öelda, et tõesti, et haridus- ja teadusministeerium näeb noorteühendustes väärtus ja tõesti aktsepteerib neid et ei ole nii et ah mingi kolmanda sektori nišš, las teevad onju mis saavad, et pigem on nagu valmisolek olemas, et aidata kaasa sellele arengule ja see on tulnud eksle raske töö tulemusena, mille taga on olnud just see et noorteühendused ise on oma kvaliteedile rõhku pannud et noh siin kui sa käid ajaga kaasas onju ja arvestad ja kaasad ja niiöelda lähtud kaasaegsetest juhtimis põhimõtetest, siis sa oledki saad onju tugevaks organisatsiooniks ja sinu sõna arvestatakse ja siukene jäik igatpidi oled, noh siis on ka raske onju koostööd teha riigil ka selle kolmanda sektori organisatsiooniga. Et ma arvan, et siin sõltub hästi palju niiöelda nendest valdkonna organisatsioonidest ja nüüd kui võtta MSL eksle mittetulundusühingute ja sihtasutuste liit, siis ma arvan nemad on küll selline usaldusväärne partner riigile mitmes asjas ja neid on ka siin kaasatud erinevatesse niiöelda ettevõtmistesse mis puudutab ka mingisuguste riiklike strateegiate koostamist, ma arvan, et nii hull ei ole jah.

Moder: Ühiskondlik laiem arvamus asjast

Kristjan: Siin ma arvan, et on jah, noh ongi nii ja naa. Osad arvavad, et noh see on mingi nõme värk onju, et vabast ajast teevad seal midagi, et noh, milleks onju. Kindlasti on nii, kes suhtub.

Moder: Millist peegeldust lastevanematelt on tulnud?

Kristjan: Samas noh mina ütleme olen saanud isiklikku siukest kogemust jagada eksle, kuna ei ole nagu mingit uuringut teind selles osas et nagu mis meist arvatakse ja ta tõesti on nii ja naa et osad, noh kasvõi oma mingite töökaaslastega või sõpradega rääkida siis ka aegajalt nagu, mõni suhtub nii et noh, täitsa nagu hull onju, et suvel lähed kuskile laagrisse, oled seal onju, puhkusest paned pool onju skautlusele, iga päev tegeled selle asjaga, et noh miks sa nagu teed seda? Aga osa jälle suhtub, noh lõpplahe, jube kihvt et sa teed siukest asja. Ja ma arvan, et isegi nende osakaal, kes suhtuvad nagu positiivselt sellesse asja, ühed ei suhtu ka halvasti et pigem on siuke neutraalne või niukene arusaamatu hoiak, et see ei ole nagu halb, nad ei arva et see on halb, pigem nad ei saa aru ise. Et aga sellist mõistvat suhtumist, sellist tunnustavat suhtumist on kuidagi aina rohkem, mis on hästi kihvt, tõesti hästi nagu tore kuulda, et satud kuskil kellegagi rääkima millestki ja tuleb onju kuidagi välja, et skautlusega seotud, siis noh, jube lahe, jube lahe.

Moder: Kas noorteorganisatsioonide roll on pigem tõusnud siis?

Kristjan: Ma arvan küll jah.

Moder: Kui kaua sa skautlusega üldse seotud oled?

Kristjan: Mina olen kaheksakümne üheksandast aastast, siis kui taastati Eestis ja siis kui taastati Tallinnas ja õismäel siis ma, praktiliselt kohe mind niiöelda värvati sinna ära ja ma olin kuueteistaastane. Et tegelikult nagu algusest saati

Moder: Kaua sa tegevjuht oled olnud?

Kristjan: Tegevjuht ma olin hästi pikka aega, olin üheksa aastat, see on noh tõeliselt kaua ja noh enne ma olin lihtsalt juhatuse liige nii et ma olen kokku juhatuses olnud, ma ei tea palju sa skautluse ajaloo tead, et vahepeal oli meil mitu organisatsiooni siin ka, et nüüd on üks, no tegelt üks saab nüüd, üks on tegelikult

sellest aastast jah. See teine organisatsioon on küll ilmselgelt niiöelda väljasuremise ääre peal aga ajalooline järjepidevus on niiöelda nende kanda ja nüüd see tuli ka meil üle pika aja raske töö tulemusel milles me Eestis praktiliselt kümme aastat vaeva kantud. Juhatuses kokku olen ma olnud 14 aastat, et päris niuke pikk aeg.

Moder: Mis sind motiveerib seda niimoodi põhitöö kõrvalt seda asja tegema?

Kristjan: Ma arvan, et... Keeruline, ma olen ise ka mõelnud eksole palju ja kuidas, et mis nagu on aidanud hoida motivatsioone, et ühtpidi kindlasti selle organisatsiooni niiöelda need põhiväärtused mis olemas, see tundub kuidagi nagu imelik onju, et mis et organisatsioon missioon järelkult meeldib. Aga tõesti nagu mõelda selle peale, et mis see skautlus endast tähendab, siis need põhimõtted on tõeliselt head, tõeliselt head ja noh nende nimel nagu ise panustada, see on nagu tundunud väga mõistlik. Kindlasti on olnud siin mingit pidi võib-olla sellist niiöelda eneseteostuse noh poolt ka niukseid väljakutseid tõesti, et on noh asju mida päris kindlasti ilma skautluseta poleks kogenud. Täiesti kindel. Noh ütleme peaskaudiamet jah on seotud ka natuke teistsuguste selliste nii öelda rollidega ja ülesannetega ja sõltub inimese tüübist onju, et noh ütleme kasvõi siin tõesti see suhtlemine väga erinevate niiöelda inimestega, sealhulgas ka selliste mingisuguse valdkonna niiöelda otsustajad või muul moel niuksed huvitavad persoonid, et nagu tõeliselt huvitav minu jaoks, see on küll kohustus ka eksole, et leppida aeg kokku, et siin ma ei tea, pääseda onju eksole peaministri onju jutule. Samas on ütleme võimalus rääkida ütleme selliste inimestega endale olulisest organisatsioonist on jälle nagu teistpidi ka hästi lahe, et vaevalt et ma oleks seda saanud mingit muudpidi onju. Ja et ütleme üks on see eneseteostus. Ja samas ka see, mis sealt organisatsioonist nagu veel lisaväärtust, ütleme lisaväärtust juurde on toonud on kindlasti ka see rahvusvaheline niiöelda pool olnud põnev, noh see on ka jälle selle organisatsiooni niiöelda olemusega seotud asjad, et noh ütleme siin tõesti suht nagu huvitavate maailmapaikade külastamine on olnud selline asi mis, see ei ole kindlasti olnud eesmärk et kannatan veel onju hambad ristas eksole ja saan onju sõita sajusaartele järgmine aasta, selle nimel onju pingutan, et ta nii ei ole olnud, aga see on kuidagi seda jõudu jälle juurde andnud ja just see, et see rahvusvahelise tõeliselt suure mõõtme eksole, noh 30 000 000 skauti maailmas kokku, selle nagu tunnetamine ise, see noh on aidanud ka nagu jõudu alles hoida. Päris selgesti.

Moder: Mis on sinu arvates noorteorganisatsiooni juhi kõige olulisemad isikuomadused? Kas ta erineb ettevõtlusjuhi omadest?

Kristjan: Ma arvan, et ei erine. Jah, ma arvan, et ei erine, siin on nagu hea häid näited ka maailmast tegelikult, ma ei suuda ühtki nime hetkel öelda jah, aga et skautidest saavad ka reeglina väga head ka sellised tippjuhid ja läbi skautluse on õpitud mingisuguseid omadusi eksole, mis hiljem ka mingis äri sektoris või ka riigisektoris töötades on kasuks tulnud. Ütleme üks oluline asi kindlasti, eriti vabatahtlikus organisatsioonis, ütleme skautide ühingu tüüpi organisatsioonis, kus kui ma peaskaudina ikka sain mingit palgalist tööd teha hetke, kõik tuli nagu ise ära teha, igasugu tehniline töö sealhulgas, mis oli päris nagu raske. Et siin on vaja sellist niiöelda visiooni niiöelda visiooni anda teistele ja teisi nagu endaga kaasa tõmmata, et niiöelda inimestel motivatsiooni jätkuks, et niuke innustuse roll on kindlasti hästi tähtis. See on ka nagu üks põhimõte olnud meil et miks peaskaut ei ole mingit pidi muutunud palgaliseks töökohaks või kuidagi tasustatavaks, et muidu ta jälle kuidagi eristub teistest, saaks onju 2000 krooni kuus onju, aga 2000 krooni siiski on onju 2000 korda suurem onju, kui 0 krooni teistel onju (2000 krooni on tegelikult ühest kroonist 2000 korda suurem) ja see juba paneb nad niiöelda erinevatesse niiöelda kategooriatesse. Et praegu, kui kõik on onju vabatahtlikud, sealhulgas peaskaut, siis on nagu oluliselt lihtsalt mingeid asju ka nõuda teistelt, mitte nii, et mina olen nüüd nii tubli onju, sa pead ka, nii ei saa onju. Ikka nii nagu võimeid ja aega ja kõike eksole on inimesel. Et ma arvan see innustamise pool on hästi tähtis, kindlasti ka kaasamine. Tõesti oleks siuke demokraatlik, et oleks liikmete arvamus arvestatud ja et kohati see on hästi raske, üldse demokraatia on raske, võtab aega onju palju, pead läbi rääkima ja püüdma neid kompromisse leidma, aga samas, noh ei ma ei saa, muidu organisatsiooni ei ole enam. Et selline, lisaks sellele visiooniloomisele peab kindlasti olema ka niiöelda oskus kompromisse saavutada ja tõesti niuke hea läbirääkiv olema, et kompromissid ikka tuleksid, loomulikult valutult. Ja noh, siin elementaarne selline algus suutlikus peab ka olema, et muidu ei toimi ka midagi, see kogu töö tuleb kuidagi eksole korraldada ja noh siin on olnud palju niukseid nüansse mida on vaja, finantsmõttes pead suutma mõelda ja tegutseda ja tõesti analüüsida, et mis ja kuidas. Noh kuna selliste kolmanda sektori organisatsioonide puhul osadel on onju õnn, et riik neid toetab, nagu noorteühendused, kõiki eksole suuremaid toetatakse, alati on see häda, et on vaja kuskilt raha juurde leida. Siin on jälle ka vaja sellist ühtpidi julgust küsida kuskilt, ka erasektori käest, et noh ka sellist teiste inimeste veenmist, et kuulge meil on ikka lõpphea organisatsioon onju, maailma parim noorteorganisatsioon, 30 000 000 on meid kokku ja kui teie firma meid toetab, te igal juhul onju panustate ühiskonna arengusse. Et noh sellist oskust on ka vaja, et sa tõesti suudad seda oma niiöelda

armast organisatsiooni teistele maha müüa niiöelda, maha müüa on halb sõnapruuk, Atraktiivseks muuta, et seda oskust on ka kindlasti vaja.

Moder: Mis on sellise organisatsiooni elujõulisuse taga?

Kristjan: No siin ongi need inimesed, need täiskasvanud eksole, need täiskasvanud, vabatahtlikud, see ongi nagu alus.

Moder: Sa mõtled nagu juhatus siis?

Kristjan: Ei laiemalt, kindlasti laiemalt, et ainult sellest juhatast pole ka mingit kasu. Skautide ühingu ei oleks, kui meil ei oleks onju Narvas, Pärnus, Tartus igal pool onju üksusi, et siin tegelikult ülioluline ongi selle kohaliku üksuse juht kuskil Otepääl onju, tegutseb seal, tõesti onju üksinda ajab mingit asja, noh, teda tuleb toetada nii palju, kui saab. Inimeste pool on kõige tähtsam.

Moder: Mis on juhataste roll noorteorganisatsioonides?

Kristjan: No meil on ta nii säätud, eksole, et strateegiline planeerimine on üks pool, et me sellega ütleme teatava regulaarsusega, loomulikult see on see kaasamine eksole, kõik me üritame kaasata sinna planeerimisse ka, arengukavade koostamisse, aga selline niiöelda ma usun suurem roll jääks siiani juhatastele tõesti, et mõelda kuhu organisatsiooni tegevust suunata, et mida eksole on vaja arendada rohkem, kus eksole mida on vaja toetada et selline niiöelda planeerimise tegevus on üks pool ja teine pool on kindlasti ka selline niiöelda igapäevane tööjuhtimine, siin jälle sõltub konkreetsest valdkonnast, et noh meil juhataste liikmed otseselt ei ole kohustatud ise neid üritusi kõiki korraldama, mida me teeme noortele, mis on üleriiklikud, samas osati jälle see on nii ka. Et ta on niuke segu tegelikult jah sellisest strateegilisest ja taktikalisest igapäevasest juhtimisest on juhataste liikmeti erinev jah, no meil on ära jagatud, ma ei tea palju sa tead me juhataste struktuuri. Meil on eksole kümme juhataste liiget, ja meil on nagu valdkonnapõhiselt need, et on eksole peaskaut, peaskaudi asetäitja, kes siis jagavad omavahel need asjad ütleme kogu selle juhtimise nii ära nagu on onju mõistlikuks osutub ja siis on välissekretär, kes tegeleb selle skautide vanemorganisatsiooniga, niiöelda suhete hoidmisega ja ka ütleme selle maailmaskautluse mingite arengustrateegiatel silma peal hoidmisega, et me millestki maha ei jääks ja ka vahendustegevus, sõprusüksuste vahendamine, rahvusvaheliste ürituste osalemise koordineerimine, kõik siuke pool on tema kanda, see on meil päris aktiivne. Ja järjest nagu kasvand, tänu ka sellega et meil majanduslik olukord on kasvand, et vanasti oli ikka raske kedagi kuskile saata, kuna lihtsalt ei olnud raha, nüüd on selles mõttes on see nagu hästi hea, et see rahvusvaheline pool on meil nagu tõhusalt üles läinud, regionaalne koostöö siin baltimaadega ja ka läänemereaadega on arenemas, et hästi kihvt. See on raudselt noortele nagu lahe tegevus. Siis on infojuht, kes tegeleb liikmete arvestusega ja kogu selle niiöelda infosüsteemi haldamisega, mis puudutab siis ka liikmetele info edastamist ja kõike muud. Siis on ka majandusjuht, kes tegeleb majandusküsimustega, siis on koolitusjuht, kes tegeleb nii liikmetele, noh nii noorte kui täiskasvanute koolitamisega, meil on oma noh erinevad koolitused nii noortele kui siis ka nendele skaudijuhtidele erinevas arengustaadiumis erineva raskusega koolitused, mida me ise teeme, kogu selle asja korraldamine, siis on kolm tööalajuhti, et igale vanusegrupile üks, et on hundude oma, skautide ja vanemskautide ränduritele on ühine, tegelt on nad küll meil kaks eraldi vanusegruppi, meil nüüd teist aastat, aga praegu on üks inimene, kes seda asja veab.

Lisa 4.4 süvaintervjuu Eesti Rohelise Liikumise tegevjuhiga

Moder: alustame sellest, et räägime natuke Eesti Rohelise Liikumise liikmetest. Kuidas sulle tundub, kui palju on ERLis proportsionaalselt aktiivseid ja kui palju passiivseid liikmeid?

Jaanus: ma ei tea. võib-olla maksimum 20% on aktiivseid. ülejäänud on need, kes on liikmeks astunud ja nüüd ootavaid, et neile pakutakse kas mingit informatsiooni või on ennast lihtsalt manitseerinud kui sellise elustiili pooldajaid, aga aktiivselt ise midagi valmis tegema ei ole.

Moder: millest see sinu arvates sõltub, kas liige on passiivne või aktiivne? Nimeta 3 põhjust.

Jaanus: ilmselt üks asi, kuidas neid saaks rohkem aktiveerida, kui neid rohkem torkida ja nendega suhelda ja pakkuda erinevaid võimalusi, milleks meil tihtipeale ei ole töötajatel aega ja ressursi sellega tegeleda. see võib-olla mingit osa aktiveeriks või annaks neile võimalust olla aktiivsed. Aga ilmselt see ongi selline kaasamise teema rohkem. Need, kes tahavad midagi teha on selle selgelt välja öelnud ja neil on ka nõõbist kinni võetud ja nemad midagi teevad. need, kes on tõsiselt aktiivsed, nad tahavad kohe ise midagi teha. need, kes seda selgelt öelnud ei ole, et nad tahavad, siis neile ka üldjuhul ei pakuta. tuleb küll mingeid üleskutseid listides, et vot on vaja seda teha või, et nüüd on meil selline kampaania, kes tahab tuleb appi, aga sealt tuleb väga üksikuid. see on võib-olla üks, kaks inimest, kes nii tulevad.

Moder: aga, miks see nii on, mis sa arvad? kas neile lähenetakse valesti või neil endal on huvi puudus?

Jaanus: algpõhjus on ilmselt inimestes endis. nad on võib-olla mingi uudise või emotsiooni ajal astunud liikmeks mõtlemata, kas nad tahavad aktiivselt midagi teha. et kindlasti on selliseid ka. Aga nagu ma ütlesin, siis meie enda poolne aktiivne liikmeskonna töö on puudlik. Et selle taga on ka kindlasti palju. Ma võin näiteks tuua selle sama Rohelise retke vabatahtlikud. Nendega ma olen süstemaatilisel tegelel juba kolm aastat, et korraldada neile eelüritusi ja vastavalt seal on nagu team buildingu vorm ja siis on see retk ja siis selle järel oleme kokku saanud. Et seal on selline oma tiim nagu kujunenud. Et võibki nagu öelda, et tänava oli eelmise kolme aasta vabatahtlikest põhilisel koosnes see tuumik, kes on juba varem käinud. Et see üks tuumik on nagu jäänud alles, kes nagu tegutseb. See on sellise süstemaatilise tegevuse tulemus, et see tuumik on alles jäänud. Iga erineva projektiga ilmselt kujuneb see sama.

Moder: sa mainisid, et see kaasamine on teil veel puudlik, aga kas teil on välja kujunenud osasid kindlaid võtteid, mida te liikmete aktiviseerimiseks kasutate?

Jaanus: noh ainuke, mis on välja kujunenud on see rattaretke teema. see on ainuke, kus on pidevalt sellega tegeletud. teiste projektide ja valdkondadega sellist kaasamise mudelit nagu ei ole.

Moder: täpsusta seda kaasamise mudelit

Jaanus: rattaretk on alati mai teisel nädalavahetusel. ütleme, et vähemalt kuu aega enne seda informeeritakse sama seltskonda, kes on seal varem käinud ja nende kaudu levitatakse informatsiooni edasi, et nad tõmbavad uusi, kes ei ole veel liikmed, aga valmis vabatahtlikult abistama. enne retke siis nädal või paar on nendega kokkusaamine, on mingi lühike retk, mis mingit pidi on ka treening. See toob seltskonna kokku ja siis toimub mingi temaatiline arutelu või mingisuguse uue teema tutvustamine, mis võib-olla retkel on oluline või siis nende samade tegevuste tutvustamine ka, mida retkel teha tuleb. et selle tausta saab neile selgitada. siis on nad paremini ka motiveeritud sinna retkele tulema. nad teavad juba, mida nad peavad tegema ja tunnevad end kindlamalt. Ja siis pärast, rattaretke järel on meil kokkusaamine juuni alguses, tegime mingid talgud ja mingi väike retk jälle. Siuke väike nagu koosolemise vorm. et see nagu hoiab seda seltskonda koos, mis on oluline.

Moder: see tundub küll hea mudel

Jaanus: jah, mina olen seda vedanud, aga me ei ole seda suutnud seda üldiselt ERLi mudeliks võtta, et igas projektis ja igas vallas oleks sarnane tegevus

Moder: ok, aga ütleme, et siis on tegemist mingi muu projektiga, kus teil on vaja vabatahtlikke. Kuidas te neid sellistel juhtudel kaasate?

Jaanus: üldjuhul ma arvan, et projektijuht kontakteerub nendega, keda ta teab. Kui sealt ei ole abi tulemas, siis kuulutatakse liikmete listis, kas keegi soovib. Meil on ka liikmete profiiliga andmebaas, mis on abiks, kui on mingi spetsiifilisem küsimus või palve ja siis saab otse nendega kontakti võtta. Meil siin näiteks on abi vaja olnud tõlketöödega, kirjastamise vms. Iga liige, kui ta liikmeks astub saab märksõnadega kirja panna, millega ta tegeleb ja mis töödega võib tema poole pöörduda. et see on selline andmebaasipõhine lähenemine.

Moder: aga, kuidas sulle tundub, kumba on rohkem aktiivsete liikmete seas, kas neid, kes on aktiivsed enda initsiatiivist või neid, keda on teadlikult kaasatud?

Jaanus: ise loomult aktiivseid on kindlasti proportsionaalselt rohkem, sest neid, kes on kuidagi kaasatud, et üldjuhul nad ei ole stabiilsed. nad võivad ühe korra tulla või siis teine kord jälle rääkimise peale, aga need, kes on aktiivsed, need on igal alal aktiivsed.

Moder: ok, aga kui me lähme nüüd laiemaks, siis küsin, mis on sinu arvates need põhjused, miks noored üldse liituvad noorteorganisatsioonidega?

Jaanus: ilmselt on see kõige, et kui jälgida uudiste voolu ja meiega seotud meediakajastust, siis sel ajal, kui on olnud meedias mingisugused suuremad asjad või edulugusid kajastatud, siis on olnud ka liitujaid rohkem. see on selline põhiline, kas on meediast leidnud infot või tuttavatelt kuulnud. Kui keegi saab aimu maailmaasjadest ja keskkonnaprobleemidest, siis ta kas otsib või satub peale mingisugusel variandile, kes Eestis nagu tegelevad selliste asjadega. Kui see juhtub olema ERL, siis ta astubki sinna.

Moder: kuidas sulle tundub, kas need liitumise põhjused ajas muutuvad?

Jaanus: jah, ikka muutuvad. Noh mõnede inimeste motiiv on olnud see, et neil on mingi isiklik neisse puutuv probleem, kas kuskil lähiümbruses toimub mingi ebaseaduslik töö või ebakorrekne asjaajamine. neid see häirib, siis nad on tihti pöördunud abi saamiseks meie poole, sest nad on kuulnud, et me tegeleme selliste asjadega. paralleelselt selle pöördumisega astuvad nad ka liikmeks ja siis nad identifitseerivad end selle organisatsiooniga. Kui see etapp on nüüd läbi, et see protsess peatati või viidi lõpuni või mida iganes, siis nagu see huvi seal liikmeks olemisel peab teisenema. Kas ta siis jääb sinna või muutub passiivseks ja

kaotab kontakti. Või vastupidi teda hakkavad huvitama ka teised teemad, millega tegelema ja leiab endale muud väljundid organisatsioonis.

Moder: mis sinu arvates on ühe liikme esmane roll organisatsioonis?

Jaanus: ERLi puhul võib öelda, et miks meil liiget vaja on, see on selline... inimesed, kes on meie taga. Et kui me mingi avalduse teeme, et meil on liikmeskond, kes seda toetavad ja kelle meelsust see avaldus väljendab. ja mida suurem on see liikmeskond, seda suurem on meie jõud mingit seisukohta avaldada. tegelikult ongi see dilemma, et me oleme projektipõhine organisatsioon ja siis on paljud inimesed ninapidi seotud projektide ja paberitööga, et sellist üldist liikumisele omast tegevust tihtipeale aega ega võimalust ei olegi. aga liikumine kui vorm peaks just selliselt olema üles ehitatud. et see on organisatsiooni jaoks oluline, et nad meil on, et meil oleks kedagi võtta, kes meid aitaks mingeid üritusi läbi viia kasvõi mingeid protestiüritusi või meeleavaldusi või jõudemonstratsioone. Kuna see organisatsiooni identiteet on kodanikuühendus, siis meie seisukohad on kellegi suurema seisukohad. see on ikkagi nagu selline kodanikuühiskonna demokraatia vorm.

Moder: kuidas sulle tundub, kas täna on noorteorganisatsioonide liikmeskond kasvava trendiga või pigem on oht liikmete vähenemisele mitme aasta perspektiivis?

Jaanus: no see on selline osalt tehniline küsimus. meil on olnud kaks korda selline suurem liikmete välja viskamine, kelle vanad kontaktid ei ole õigeid ja kellega ühendust ei saa, liikmemaksu maksnud ei ole. Neid on välja visatud mitusada liiget, kui kõik need oleksid alles, siis see liikmeskond oleks suurem. Me oleme pigem hoidnud oma liikmeskonda elavana, kasvutendents on olemas, aga see 1000 piir on viimase kahe aasta jooksul olnud kogu aeg sellel piiril. vist eelmisel aastal oli see nn iive null, et sama palju tuli juurde, kui välja visati.

Moder: ok, aga mingit languse tendentsi ei ole teie täheldanud?

Jaanus: ei ole jah, väga suur kasv oli 2004-2005. et meil tuli praktiliselt liige päevas.

Moder: kui sa mõtled nüüd nende noorte peale, kes on mingi organisatsiooni liikmeid ja neile, kes ei ole. mis sa arvad, kas nende vahel on ka mingi erinevus?

Jaanus: ma ei oska hinnata seda niimoodi. Et see on läbi aegade olnud, kes on aktiivne see on aktiivne igal alal. kes ei tee midagi, see ei teegi midagi. Ma olen kasvõi meie vabatahtlike nimesid kohanud ka teistes erinevates listides, käivad erinevatel üritustel ja nad on üldjuhul mitmekülgset aktiivsed. see on ikka inimese naturiga seotud.

Moder: ok, aga lähme nüüd natuke üldisemale, ühiskonna tasandile. Kui sa võtad kokku, mida Eesti Roheline Liikumine annab ühiskonnale ja indiviidile, siis mis on need pidepunktid.

Jaanus: no ühiskonnas on ta nagu selline võibolla järelevalve, et ta jälgib erinevaid protsesse keskkonna kontekstis, et kuidas toimuvad erinevad arendusprotsessid või kuidas toimuvad mingisugused Euroopa struktuurifondide rahade kasutamine keskkonna aspektides, juhib tähelepanu erinevatele mis iganes metsa raiumisega seotud tendentsidele, probleemidele, mis võivad ilmned selle tegevuse jätkumisel. ta on ühiskonnas selline märguandja, indikaator keskkondlikus plaanis. Planeeringute protsessides on seotud väga palju kodanikuühiskonna kriteeriumide esiletoomisega, kas need on demokraatlikud protsessid, mis toimuvad ja kas erinevaid huvigruppe on kaasatud, selline kodanikuühiskonna indikaator, juhtides tähelepanu erinevatele puudustele, mis ilmnevad erinevates otsustusprotsessides. Siis indiviidi seisukohalt on see, et indiviid leiab nagu sellises demokraatia protsessis end, saab osaleda seal kui kodanik. Kui ta ei leia teisiti nagu väljundit, kui tema külas keegi näiteks tahab mistahes protsessis või mitteläbipaistvas protsessis saab ta vahele astuda nagu kodanik, kasutades meie organisatsiooni abi. Ja isegi see ei pruugi iga kord olla pahatahtlik arendus või arendajate teadmatus, vaid kohapeal olevate ametiisikute teadmatus ja kogemuse puudumine teatud keskkonna küsimuses. Kui kodanikul tekib kahtlus, siis ta saab meilt nõu küsida ja olla ise protsessis kaasatud. Aga siis veel sõna liikumine on nagu eksitav organisatsiooni puhul, et võib-olla see liikumine annab inimesele tunde, et ta kuulub mingisugusesse inimgruppi, kes nagu liigub siis mis iganes mõttes. See on kuskile kollektiivse kuulumise tunne, et sa nagu tunned, et sa tahad nii käituda ja sa leiad endale mõttekaaslased. See liikumine on paljudele pakkunud nn oma pere. Viimasel ajal me oleme selle liikumise mõtte peale rohkem mõelnud, et sellel organisatsioonil oleks liikumise või elulaadi mõte olemas. Või noh ühte elulaadi hindavate inimeste kokku liitumine. Isegi oleme mõelnud teatud tegevusi selles suunas teatud kommuunide toetamiseni välja.

Moder: ok, väga hea. Sa siin enne tõid näite ka, et mõnikord pöörduakse teie poole siis, kui on vaja abi mõnes isiklikus asjas. Teiselt poolt mainisid ka seda, et inimestele pakub organisatsioon kollektiivse kuulumise vajaduse rahuldamise võimalust. Et kuidas sulle tundub, kumba on proportsionaalselt rohkem – kas isiklikku kasu või siis pigem kollektiivset tunnet otsivaid liikmeid.

Jaanus: ma arvan, et selline inimgrupi kuulumise teema on domineeriv ikkagi. Kui mõelda neid reaalseid juhtumeid, siis neid on ikka üksikuid, kes on sellepärast liikmeks astunud. Jah, ma arvan, et see enese identiteedi ja gruppi kuulumise vajadus on esmane, et inimesed tahavad samameelsust toetavate inimestega jagada ja tunda, et veel on teisi kaaslasi ühiskonnas, kes on sarnase meelsusega.

Moder: kuidas sulle tundub, millises arengufaasis on kolmas sektor täna laiemalt Eestis?

Jaanus: kindlasti on organisatsioonid, mis pakuvad noortele võimalusi individualiseeruda, kus nagu selline individualiseerumise liikumine ongi. Et sa nagu kuuludki gruppi koos teiste indiviididega, nad ei moodusta ühist organismi, vaid on siuke indiviidide kogum. Kodanikuühiskonna teadvustamine on kindlasti arenemas, ta on viimastel aastatel väga suure hüppe teinud. Kodanikuühiskonna ja demokraatlikus korras on neil suur roll. Et nagu selline väljaastumise julgus on arenenud ja see liigub edasi. Viimastel aastatel on ju palju olnud väga kiiresti mobiliseerunud kodaniku gruppe, nt Sakala keskuse kaitseks. seal taga ei ole ju olnud kindlat organisatsiooni, vaid lihtsalt inimesed on võtnud kokku ja tulnud välja. Selline kodaniku aktiivsus on tõusnud. Ilmselt see on info vaba liikumise tulemus, et inimesed teavad maailmaasjadest rohkem ja üldine teadlikkus on nagu avardunud.

Moder: nii et üldiselt on sinu hinnangul Eestis kodanikusektor arengu teel?

Jaanus: no, ühtpidi temaga arvestatakse rohkem erinevates protsessides, erinevate kasvõi Euroopa Liidu struktuurifondide raha kasutamisel jne. See on kodanikuühiskonna organisatsioonide surve, et nad oleksid rohkem kaasatud neutraalse osapoolena. Seal on kaasamine aasta aastalt paranenud, aga üldine tendents on selles suunas, et kaasatakse rohkem, küsitakse arvamust rohkem ja kommentaare. Teisipidi ei ole üldse arenenud kodanikuühenduste finantseerimine, millest nad elama peaksid. Et kaasatakse küll, aga sellist tuge, mis organisatsiooni koos hoiab ühiskonnalt ega riigilt ei ole. Et selline kaasamine ja arvestamine on kasvanud, aga materiaalne toetamine ei ole.

Moder: ok. Ja lõpuks küsiks seda, et mis on sinu arust esmajoones ühe elujõulise organisatsiooni taga?

Jaanus: ma arvan, et see on sellise tuumiku taga. Asi on kinni isikutes või initsiatiivgrupi, kes haarab teisi. Selliseid spontaanselt tekkivaid asju kohtab, aga mitte väga suures ulatuses. peab olema karismaatiline persoon ees, kes asju tagant lükkab on selline nagu tehniline mobiliseerimine tema korraldada.

LISA 5 kollaažid

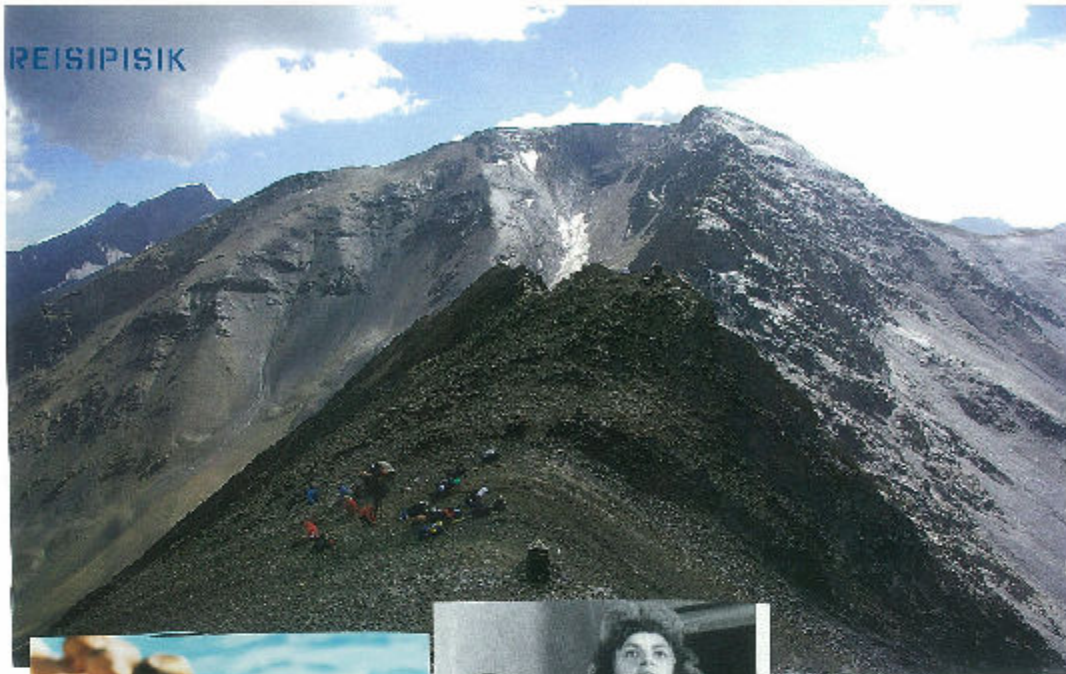
Lisad 5.1 Tegusad Eesti Noored kollaažid

Lisad 5.2 Prussakovi Nimelise Rattaühingu kollaažid

Lisad 5.3 Eesti Rohelise Liikumise kollaažid

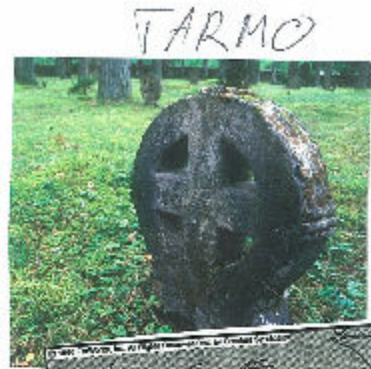
Lisad 5.4 Eesti Skautide Ühingu kollaažid

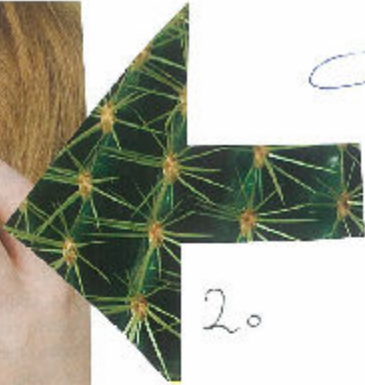
Lisad 5.5 Eesti Väitlusseltsi kollaažid

MOORTE DITRUPUSIT
LOKAL
BESTI
DINISKOVIKAS

TRIMAN
TEAN

Хумми
TEN

2.

4.

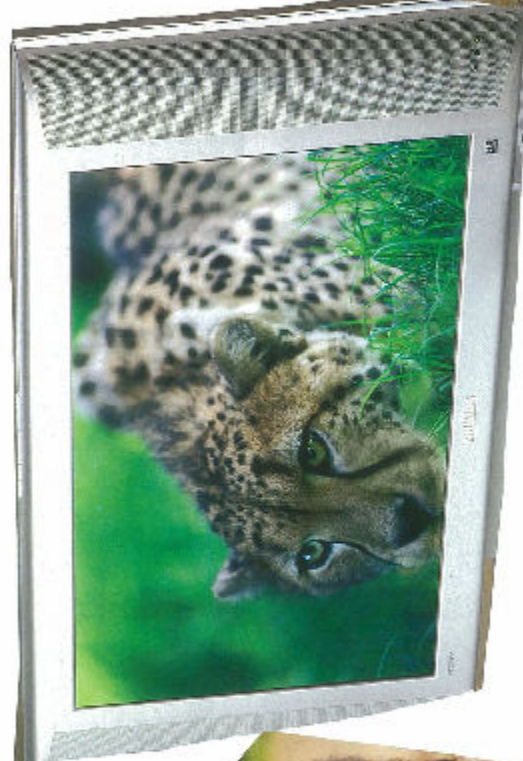
3.

1.

Leona-TEN

VANAD PEERUD

MIHKEL 2006

ERKO

WOLLAKÉ
'NATSU PERAB'S

RAJLU 2006

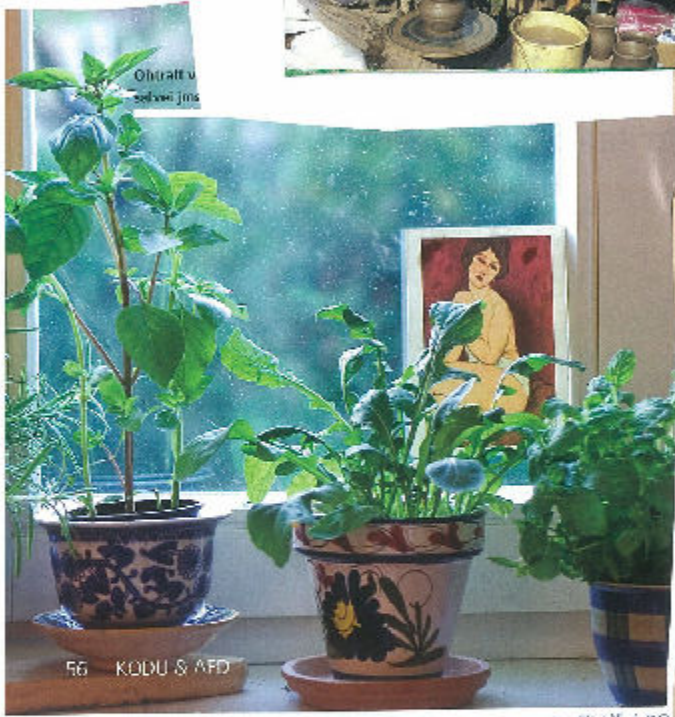
Elen Petkova

KRISTINA
SKAUT

UUED OSKUSED

UUED KOGEMUSED

56 KODU & AFD

ÕPIAKSE HOIDNA TAIMI, POID & HOOD EDUS LÕO...

ROHKEM
AERAM
SÕRUSE
KOSKEL

Djaana - Skaut

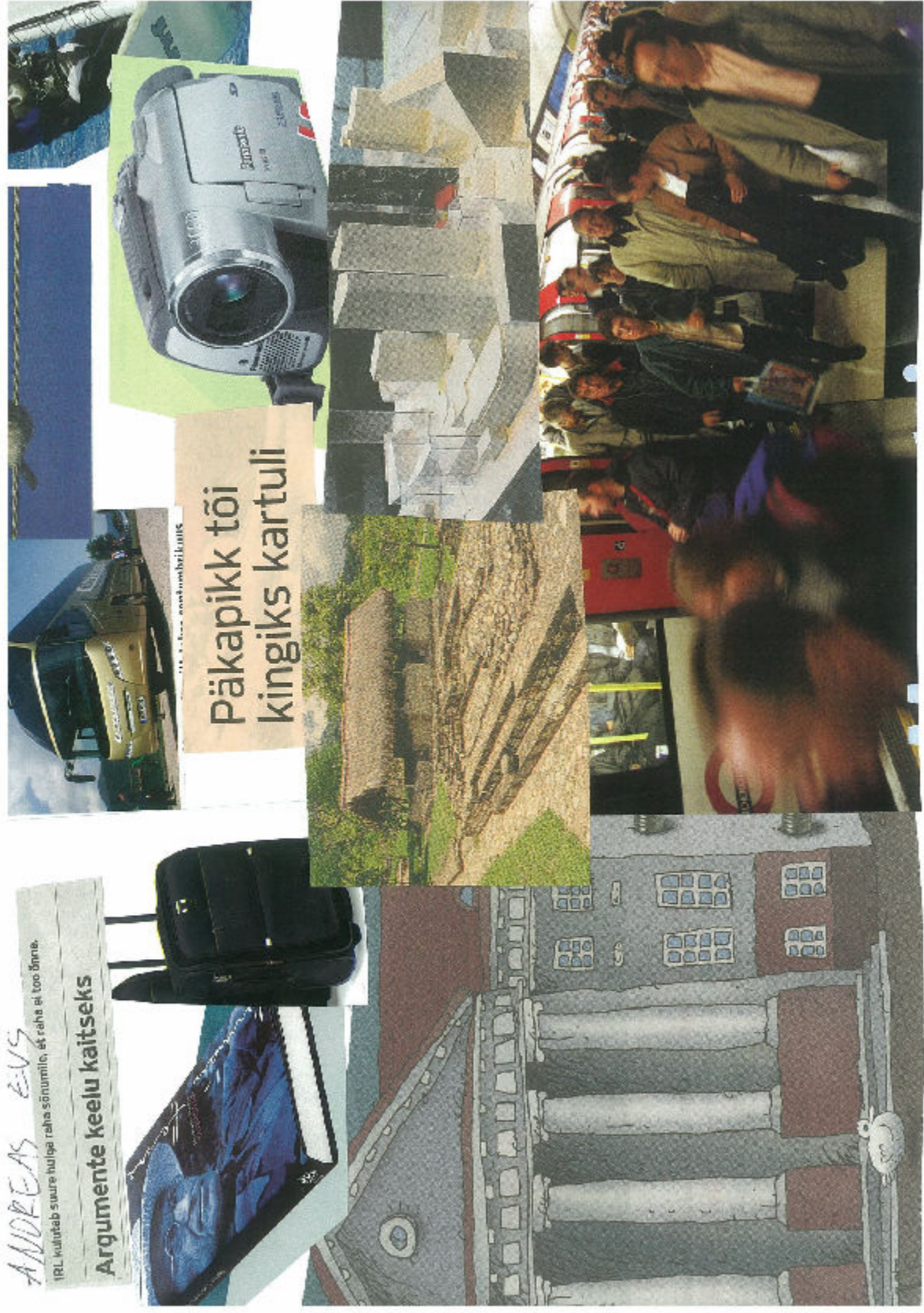

*Handlin
Siccard*

OTK - SKAUT

Saura Lepp EVS